

Poznań 2008

Raport o stanie miasta

Materiał opracował zespół pracowników Wydziału Rozwoju Miasta
w składzie: Katarzyna Budzyńska, Leszek Łodyga, Ewa Majewska, Janusz Meissner, Hanna Skrzypczak,
Jerzy Skrzypczak, Andrzej Stachowiak, Grażyna Sworek

pod kierownictwem Zastępcy Dyrektora Wydziału Janusza Meissnera

Decernent Wydziału Rozwoju Miasta
Zastępca Prezydenta Miasta Poznania Tomasz J. Kayser

Przy opracowaniu informacji korzystano z materiałów:
wydziałów i jednostek Urzędu Miasta Poznania,
Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Statystycznego w Poznaniu
oraz jednostek pozasamorządowych

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Budzyńska

Skład komputerowy
Katarzyna Budzyńska

Autorzy zdjęć:
Wydział Rozwoju Miasta
Kazimierz Fryś
Marek Kaczmarczyk

SPIS TREŚCI

PROFIL MIASTA POZNANIA	1
ROZDZIAŁ I	
POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA	4
ROZDZIAŁ II	
STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	5
ROZDZIAŁ III	
ADMINISTRACJA	8
ROZDZIAŁ IV	
MAJĄTEK I FINANSE MIASTA	14
ROZDZIAŁ V	
FUNDUSZE UNIJNE DLA ROZWOJU MIASTA POZNANIA	15
ROZDZIAŁ VI	
LOKALNY RYNEK PRACY	19
ROZDZIAŁ VII	
GOSPODARKA	31
ROZDZIAŁ VIII	
INFRASTRUKTURA DLA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	49
ROZDZIAŁ IX	
WARUNKI ŻYCIA LUDNOŚCI	67
ROZDZIAŁ X	
AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	76
ROZDZIAŁ XI	
WSPÓŁPRACA MIEDZYNARODOWA	78

PROFIL MIASTA POZNANIA

Poznań, jedno z najstarszych i największych miast Polski, jest historyczną stolicą regionu wielkopolskiego, w którym przed 1000 lat narodziło się Państwo Polskie. Dziś Poznań stanowi ważny ośrodek przemysłu, handlu, kultury, szkolnictwa wyższego i nauki, należy również do wiodących w Polsce miast pod względem ekonomicznym.

Poznań położony jest w jednym z ważniejszych korytarzy tranzytowych, łączących zachodnią i wschodnią część Europy. Leży w połowie drogi pomiędzy Berlinem i Warszawą, 160 km od granicy polsko-niemieckiej. Poznań stanowi ważny węzeł siedmiu dróg o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym. Prowadzone są prace zmierzające do usprawnienia transportu drogowego oraz dalszego umocnienia pozycji miasta Poznania jako ważnego ośrodka transportu. Przez Poznań przebiega odcinek autostrady A2 ze Strykowa k. Łodzi do Nowego Tomyśla (z 13,3 km obwodnicą autostradową w południowej części miasta), która docelowo będzie prowadzić od granicy polsko-niemieckiej w Świecku przez Poznań, Warszawę do granicy z Białorusią w Terespolu. Dostępność komunikacyjną miasta ułatwia lotnisko regionalne Ławica, obsługujące zarówno połączenia krajowe jak i międzynarodowe, posiadające nowoczesne terminale: pasażerski i cargo. Lotnisko zapewnia regularne połączenia z miastami europejskimi, w tym z największymi metropoliami, jak: Londyn, Paryż, Rzym czy Frankfurt nad Menem. Rocznie korzysta z niego ponad milion pasażerów. Na terenie miasta znajduje się także wojskowe lotnisko Krzesiny z bazą samolotów wielozadaniowych F-16.

Poznań zaliczany jest do miast zurbanizowanych. Prawie 50% jego powierzchni, wynoszącej 262 km², stanowią tereny zabudowane. W Poznaniu zamieszkuje prawie 560 tys. osób, a gęstość zaludnienia wynosi 2,1 tys. mieszkańców na km². Poznań jest miastem o wysokim poziomie infrastruktury technicznej. Ponad 99% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a 89% z gazowej. W mieście znajduje się 231,5 tys. mieszkań. Przeciętne mieszkanie zajmuje powierzchnię 64 m² i zamieszkuje w nim średnio mniej niż 2,5 osób.

Poznań, jak i cała Wielkopolska, znany jest w Polsce z tradycji dobrej gospodarki, wysokiej dyscypliny pracy oraz oszczędności. Skutecznie wykorzystuje sprzyjające warunki zaistniałe w wyniku transformacji ustrojowej i gospodarczej w Polsce. Dynamicznie rozwinął się instytucjonalny system środowiska biznesu, który stanowią: sieć instytucji finansowych, firm konsultingowych, instytucji zrzeszających przedsiębiorców, uczelni i szkół o biznesowym profilu edukacji. Obecny, dobry rozwój gospodarczy miasta jest wynikiem restrukturyzacji dużych zakładów przemysłowych oraz, w znacznym stopniu, rosnącej roli sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W mieście dominuje przemysł elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy. Do czołowych w skali kraju producentów w swoich branżach należą: Nivea Polska Sp. z o.o., Unilever Polska SA, Centra SA, Fabryka Wodomierzy Powogaz SA, GlaxoSmithKline Pharmaceuticals SA, Kimball Electronics Poland Sp. z o.o., H.Cegielski Poznań SA, Polska Kompania Piwowarska SA, Wyborowa SA, Bridgestone Poznań Sp. z o.o., Volkswagen Poznań Sp. z o.o., Wrigley Poland Sp. z o.o.

W Poznaniu działa ponad 93 tys. podmiotów gospodarczych, a liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego jest jedną z największych w Polsce. Poziom bezrobocia w Poznaniu należy od lat do najniższych w kraju i nie przekracza 2,5%.

Poznań to niekwestionowana stolica handlowa Polski, pomimo wzrastającej konkurencji w tej dziedzinie. Corocznie jest organizowanych 50 różnotematycznych międzynarodowych imprez targowych, w których uczestniczy ponad 10 tys. wystawców z 60 krajów świata. MTP są niekwestionowanym liderem wśród polskich wystawców. Od roku 1991 r. Międzynarodowe Targi Poznańskie są spółką z udziałem miasta.

Poznań jest jednym z głównych ośrodków lokalizacji inwestycji zagranicznych. Od 1990 roku zainwestowano tutaj ponad 6 mld USD. Największym zainteresowaniem inwestorów zagranicznych cieszy się produkcja przemysłowa, przede wszystkim motoryzacyjna, spożywcza i farmaceutyczna oraz handel i usługi. Szczególnie dynamicznie rozwija się rynek powierzchni biurowych na wynajem oraz usługi BPO. Ponad 70% kapitału zagranicznego pochodzi z Niemiec, Wielkiej Brytanii, USA, Francji i Japonii, a do największych inwestorów należą: Allied Irish Bank, Beiersdorf, Bridgestone, GlaxoSmithKline, Grupa Dalkia, Exide, Kimball Electronics Group, Kronospan Holding, Neinver, SABMiller, Volkswagen, von der Heyden Group oraz Wrigley. W Poznaniu działają także centra usług informatycznych, projektowych i finansowo-księgowych oraz B+R tak znanych firm jak: Bertelsmann, Carlsberg, Duni, Franklin Templeton, GlaxoSmithKline, Grace, Kleffmann, MAN, Microsoft, Telcordia, Wikia.

Na rozwój Poznania niebagatelny wpływ mają także możliwości korzystania z funduszy unijnych. Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej Miasto Poznań oraz firmy i organizacje działające w Poznaniu pozyskały z UE ponad 1 mld zł. Najwięcej środków przeznaczono na rozbudowę infrastruktury transportowej i kanalizacyjnej, bazę i programy naukowo-badawcze i dydaktyczne.

Jednym z ważniejszych kierunków wspierania dalszego rozwoju gospodarczego miasta jest utworzenie w Poznaniu silnego ośrodka konferencyjnego celem wymiany informacji i kontaktów środowisk gospodarczych. Powstają nowe centra biurowo-konferencyjne. Pobudowane w ostatnich latach gmachy Poznańskiego Centrum Finansowego i Andersia Tower stały się jedną z wizytówek miasta.

Poznań stanowi również silny ośrodek akademicki i naukowy, należący do ścisłej czołówki w kraju. W mieście działa 25 szkół wyższych, w tym 8 państwowych i 17 niepaństwowych, kształcących ponad 140 tys. studentów. Największą uczelnią miasta jest Uniwersytet im. A. Mickiewicza, w którym kształcą się co trzeci poznański student. Chętni do studiowania mają do wyboru 190 kierunków nauczania. Działalność naukową wyższych uczelni uzupełnia blisko 50 placówek naukowo-badawczych i rozwojowych, które zatrudniają 3 tys. osób.

W mieście działa 9 teatrów i instytucji muzycznych, w tym filharmonia, szereg chórów i orkiestr oraz 21 muzeów, kilkadziesiąt galerii i salonów wystawowych. Poznań jest miejscem znaczących festiwali i konkursów muzycznych. Do najważniejszych zalicza się Międzynarodowe Konkursy im. H. Wieniawskiego: skrzypcowy i lutniczy, Międzynarodowy Festiwal Chórowe Uniwersyteckich „Universitas Cantat”, festiwale muzyki dawnej: Muzyka dawna – persona grata oraz Festiwal Barokowych Smyczków i Strun. Poznań jest także organizatorem międzynarodowych festiwali teatru alternatywnego MALTA oraz MASKI.

Poznań to duży ośrodek ruchu turystycznego. Miasto dysponuje prawie 8 tys. miejsc noclegowych, m.in. w 41 hotelach, motelu, 2 schroniskach młodzieżowych i na 2 kempingach. Przyciąga turystów licznymi zabytkami architektury świeckiej i sakralnej, reprezentującymi wszystkie style i epoki historyczne, wśród których do najcenniejszych należy unikatowy w Europie zespół renesansowej zabudowy Starego Rynku z Ratuszem.

Atrakcyjnie turystycznie są także tereny zielone miasta z rezerwatem Morasko oraz otoczoną zabytkowym parkiem Wilsona Palmiarnią Poznańską, jedną z największych w Europie. W mieście znajdują się 4 jeziora, wykorzystywane dla celów sportów wodnych i rekreacji. Na Jeziorze Maltańskim znajduje się jeden z

najnowocześniejszych w Europie torów regatowych, a w jego otoczeniu całoroczny sztuczny stok narciarski oraz tor saneczkowy. Poznań posiada także 10 stadionów, 16 pływalni, hipodrom, tor żużlowy i samochodowy, 3 tory łucznicze, pole golfowe i nowoczesną halę widowiskowo-sportową.

Poznań utrzymuje stałą współpracę, obejmującą wymianę doświadczeń w zakresie samorządności, kultury, oświaty, kultury fizycznej, gospodarki komunalnej i pomocy społecznej, z 12 miastami partnerskimi, między innymi takimi jak: Assen w Holandii, Győr na Węgrzech, Hannover w Niemczech, Pozuelo de Alarcón w Hiszpanii, Rennes we Francji, Toledo w USA i oraz hrabstwem Nottinghamshire w Wielkiej Brytanii.

Miasto jako administracyjne centrum województwa wielkopolskiego jest siedzibą Wojewody Wielkopolskiego i Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Także tutaj, oprócz władz Miasta Poznania, które posiada jednocześnie status gminy i powiatu grodzkiego, urzędują władze powiatu poznańskiego ziemskiego. W Poznaniu siedzibę swoją mają Związek Miast Polskich oraz Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski.

W maju 2001 roku renomowana agencja ratingowa Moody's Investors Service nadała Poznaniowi ocenę Baa1, najwyższą możliwą wówczas do uzyskania w Polsce. Od kwietnia 2006 r. ocena ta jest podwyższona do poziomu A3 i jest najwyższa wśród polskich miast (po Warszawie) poddanych ocenie wiarygodności kredytowej.

ROZDZIAŁ 1

Położenie i powierzchnia

Miasto Poznań, stolica województwa wielkopolskiego, leży na Pojezierzu Wielkopolskim. Współrzędne określające położenie geograficzne miasta to: 52017`34`` do 52030`27`` szerokości geograficznej północnej i 16044`08`` do 17004`28`` długości geograficznej wschodniej. Na podobnej szerokości geograficznej położone są Amsterdam i Berlin. Granice Poznania można wpisać w okrąg o średnicy ok. 27 km. Największa odległość w linii prostej w granicach miasta osiąga wartość 26 km NW-SE (Kiekrz – Sypniewo), a najmniejsza – 10,9 km na kierunku NE-SW (Luboń – Koziegłowy).

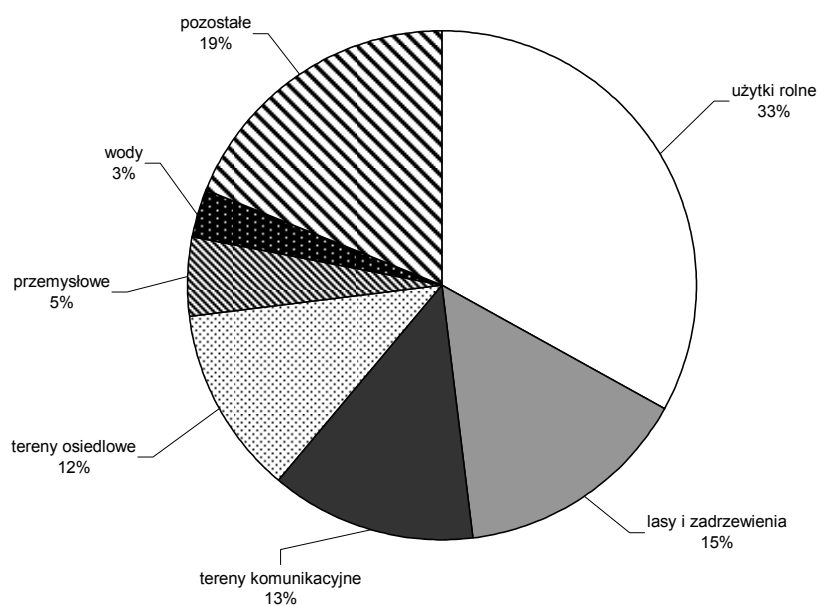
Odległość Poznania od wschodniej granicy Polski wynosi 454 km, od granicy zachodniej – 161 km, a południowej – 236 km. Poznań, Szczecin i Wrocław należą do największych polskich ośrodków miejskich usytuowanych najbliżej granicy niemieckiej. Położenie Poznania względem Berlina, jednej z większych aglomeracji w Europie, jest istotnym czynnikiem w kształtowaniu wzajemnych kontaktów ważnych dla rozwoju miasta.

Geograficzne i komunikacyjne położenie zarówno na kontynencie europejskim, jak i w granicach kraju nadaje miastu uprzywilejowaną pozycję. W Poznaniu krzyżują się szlaki komunikacyjne z zachodu na wschód i z północy na południe. Poznań leży na trasie: jednego z czterech przebiegających przez Polskę, należących do europejskiej sieci transportu lądowego, paneuropejskich korytarzy transportowych (sieć TINA, czyli Transport Infrastructure Needs Assessment), korytarza nr 2 (Berlin – Poznań – Warszawa – Mińsk – Moskwa) i na odgałęzieniu korytarza nr VI A (Grudziądz – Świecie – Poznań), biegnącego od Gdańska/Gdyni do Zwardonia (granica polsko-słowacka). Ważne znaczenie tranzytowe posiadają międzynarodowe linie kolejowe E-20 (Bruksela – Berlin – Poznań – Warszawa – Terespol) oraz E-59 (Świnoujście – Poznań – Wrocław – Ostrawa). Dobrze rozwinięta w województwie wielkopolskim sieć dróg kołowych i linii kolejowych sprzyja dostępności komunikacyjnej miasta. Najistotniejsze znaczenie mają drogi krajowe: nr 2 Świecko – Poznań – Warszawa, nr 5 Wrocław – Poznań – Bydgoszcz i nr 11 Kołobrzeg – Poznań – Kępno – Kluczbork oraz odcinek autostrady A2 z Nowego Tomysła do Strykowa k/Łodzi. Szczególne znaczenie będzie miała planowana na 2009 r. budowa zachodniego odcinka autostrady A2 z Nowego Tomysła do Świecka. Poznań posiada także regionalny port lotniczy, który zapewnia regularne połączenia z miastami europejskimi.

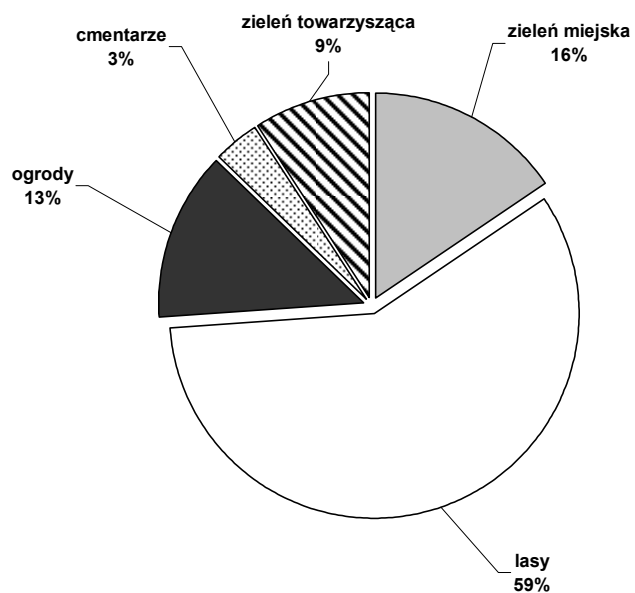
Istnieje również możliwość wykorzystania połączeń Poznania drogą wodną poprzez rzekę Wartę, która, wpadając do Odry, łączy miasto z portami morskimi w Szczecinie i Świnoujściu, a poprzez system kanałów i Łabę może stanowić alternatywne połączenie z Niemcami i pozostałymi krajami Unii.

Powierzchnia miasta wynosi 261,8 km². Poznań zajmuje 6. pozycję wśród dużych polskich miast pod względem powierzchni (po Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu i Gdańsku).

Struktura powierzchni Poznania

Struktura terenów zielonych w Poznaniu

ROZDZIAŁ 2

Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Poznań posiada wyraźny układ strukturalny, który tworzą elementy przyrodnicze – parki i kliny zieleni oraz antropogeniczne – ślady pewnych progów rozwojowych z różnych okresów rozwoju miasta. Układ ten ma charakter promienisto-koncentryczny, zdeterminowany przez kliny zieleni w dolinach rzek, obszary rozwoju miasta z kolejnych okresów oraz układy obronne (mury miejskie oraz linie fortyfikacji). W granicach miasta znalazły się kompleksy terenów zielonych Góry Moraskiej, Głuszyny i Michałówki. Zespoły terenów zielonych odrywają nie tylko istotną rolę przyrodniczą, ale stanowią także ważne miejsce odpoczynku i rekreacji mieszkańców.

Poznań zaliczany jest do miast o wysokim stopniu zurbanizowania. Tereny zabudowane stanowią 11.163 ha, tj. 43% ogółu powierzchni miasta. Większość gruntów miejskich to grunty komunalne (37%), Skarbu Państwa (27%) i tereny prywatne (36%). W strukturze własnościowej gruntów zachodzą niewielkie zmiany, wynikające z prowadzonego procesu uwłaszczeń na gruntach miejskich oraz komunalizacji mienia.

Miasto posiada duże możliwości rozwojowe. Rezerw pod dalszy rozwój miasta można szukać na terenach stanowiących aktualnie tereny użytków rolnych, położonych na niezbyt urodzajnych gruntach nie w pełni użytkowanych rolniczo. Większość tych terenów posiada IV – VI klasę bonitacyjną gleb. Łącznie użytki rolne, tereny leśne oraz tereny zielone stanowią 48% powierzchni całego miasta.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta ukształtowała się w nawiązaniu do naturalnych warunków dolin rzek: Warty i Cybiny. Pierwotnie Poznań – jako warowny gród książęcy – znajdował się na Ostrowie Tumskim. Lokacja Poznania w 1253 r. przesunęła gospodarczy punkt ciężkości z prawego na lewy brzeg Warty. Obecnie na tym obszarze zlokalizowane jest około 60% potencjału współczesnego miasta wraz ze średniowiecznym Starym Miastem oraz XIX-wiecznym Śródmieściem. Część prawobrzeżna w większości włączona została do miasta po 1900 r. Obie części miasta rozdziela dolina Warty. Od północy, wschodu i południa Poznań sąsiaduje z kompleksami leśnymi, które – wraz z Jeziorem Kierskim z zachodu i Jeziorem Swarzędzkim od wschodu – stanowią naturalne zakończenie struktur urbanistycznych i cenne tereny rekreacyjne. Struktura przestrzenno-funkcjonalna Poznania charakteryzuje się obecnie:

- przewagą lokalizacji ośrodków administracji i instytucji otoczenia biznesu w części lewobrzeżnej;
- lokalizacją w centrum miasta, największego w kraju ośrodka targowego (Międzynarodowych Targów Poznańskich) oraz (na obrzeżach lub tuż przy granicach miasta) nowoczesnych obiektów handlowo-usługowych: Franowo, Komorniki, Sady i Swarzędz;
- koncentracją (szczególnie w śródmieściu) funkcji ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego (siedziba wyższych uczelni i instytutów naukowo-badawczych oraz instytucji kultury);
- równomiernym rozmieszczeniem funkcji mieszkalnych - w rejonie prawobrzeżnym: Rataje, Żegrze i lewobrzeżnym: Piątkowo, Winogrody, Grunwald;
- koncentracją potencjału przemysłowego, głównie w paśmie południowym i północno-wschodnim obszaru miasta.

- Miasto podzielone jest na 5 dzielnic: Grunwald, Jeżyce, Stare Miasto, Wilda (część lewobrzeżna) oraz Nowe Miasto (część prawobrzeżna). Dzielnice nie posiadają odrębności administracyjnej.

W przestrzeni Poznania wyróżnia się trzy podstawowe strefy: śródmiejską, pośrednią i peryferyjną:

- strefa śródmiejska (intensywnego zagospodarowania usługowego) – jako funkcjonalne centrum miasta – pełni funkcję usługową i mieszkaniową ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju usług o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym; dotyczy to przede wszystkim Międzynarodowych Targów Poznańskich, siedzib administracji wojewódzkiej i samorządowej, sfery instytucjonalnej otoczenia biznesu, instytucji naukowo-badawczych i kulturalnych;
- strefa pośrednia (intensywnego zagospodarowania mieszkaniowego i produkcyjnego) jest obszarem, w którym przewidywany jest największy przyrost mieszkań w wyniku realizacji zarówno budownictwa wielorodzinnego (poprzez zabudowę istniejących rezerw terenowych i uzupełnianie zabudowy dużych osiedli mieszkaniowych, np. Rataj, Winograd, Piątkowa, Grunwaldu), jak i jednorodzinnego (zwłaszcza Podolany, Strzeszyn, Smochowice, Ławica i Junikowo);
- strefa peryferyjna jest zarówno strefą ekstensywnego zagospodarowania rolniczego i mieszkaniowego, głównie jednorodzinnego, i rekreacyjnego, jak i obszarem, na którym występują rejony aktywności gospodarczej; w strefie tej wydzielone są obszary, na których lokalizowana jest działalność usługowo-produkcyjna, czego przykładem jest największy w Poznaniu kompleks handlowo-usługowy funkcjonujący w rejonie Franowa.

W ostatnich latach atrakcyjność centrum miasta zmniejsza się. Funkcje handlowe przejęły w dużym stopniu nowe duże centra handlowe położone w rejonach peryferyjnych lub poza Poznaniem. Podobnie jest z usługami rekreacyjno-kulturalnymi, które coraz częściej oferują ośrodki zlokalizowane poza centrum. Chcąc zapobiec tendencjom przenoszenia się funkcji miastotwórczych z obszaru śródmieścia do strefy peryferyjnej miasta, podjęto działania na rzecz rewitalizacji strefy śródmiejskiej, szczególnie w ciągu ulic o funkcjach handlowych. Pod koniec lat 90. władze lokalne wspólnie z przedstawicielami środowiska samorządu gospodarczego handlowców podjęły dyskusję nad projektem ożywienia rejonu położonego na zachód i południe od Starego Rynku (tj. obszaru wyznaczonego ulicami: Półwiejską, Ogrodową, Św. Marcin, Gwarną, 27 Grudnia do placu Wolności i Alei Marcinkowskiego). Celem projektu jest stworzenie atrakcyjnego klimatu i charakteru tej części miasta, zachęcających do korzystania z ofert handlowych, gastronomicznych i usługowych, stanowiących konkurencję dla dużych centrów handlowych zlokalizowanych na peryferiach miasta. I etapem była – zakończona sukcesem – rewitalizacja ul. Półwiejskiej. Od 2000 r. prywatni krajowi inwestorzy zbudowali w rejonie tej ulicy 2 wielkopowierzchniowe wielofunkcyjne obiekty handlowo-biurowo-usługowe: Kupiec Poznański oraz Centrum Biznesu, Handlu i Sztuki Stary Browar, a także budynek handlowo-usługowo-mieszkalny firmy Wechta. W 2004 r. przebudowana została sama ulica wraz z infrastrukturą podziemną. Trwają przygotowania do budowy kolejnego nowoczesnego centrum handlowo-usługowego u zbiegu ulicy św. Marcin i Alei Marcinkowskiego. Kolejnym etapem działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności śródmieścia jest podjęcie Miejskiego Programu Rewitalizacji (MPR) na terenach wymagających publicznego wsparcia oraz projektu „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu”, którego oś wyznaczają najbardziej wartościowe, atrakcyjne kulturowo i historycznie obszary oraz obiekty miasta. Celem MPR jest poprawa warunków mieszkaniowych osób mieszkających na obszarach słabych ekonomicznie i z poważnymi problemami społecznymi, ochrona poznańskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz ochrona środowiska naturalnego, w tym zachowanie terenów zieleni.

W 2006 r. rozpoczęto realizację etapu pilotażowego Miejskiego Programu Rewitalizacji, obejmującego obszar Śródką. Miasto Poznań uzyskało środki unijne na renowację zabytkowego zespołu obiektów Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Nieśłyszących przy ul. Bydgoskiej oraz budowę mostu Cybińskiego między Śródką a Ostrowem Tumskim. Trwają starania o dofinansowanie kolejnych projektów. W wyniku szczegółowych analiz i konsultacji społecznych obszar pilotażowy został poszerzony i obejmuje obecnie także Ostrów Tumski, Chwaliszewo oraz część Jeżyc i Łazarza.

W mieście znajdują się niezagospodarowane zabytkowe tereny przemysłowe takie, jak teren starej rzeźni czy starej gazowni. Przykład byłego browaru Hüggera przy ul. Krakowskiej, w którym powstało Centrum Handlu, Kultury i Sztuki Stary Browar o powierzchni ponad 120 tys. m² pokazuje, że obiekty te mogą być z powodzeniem wykorzystane.

W ostatnim dziesięcioleciu nastąpił dynamiczny rozwój zarówno miasta Poznania, jak i gmin sąsiadujących. Skutki prognoz demograficznych, wskazujących w perspektywie do 2030 r. na ponad kilkudziesięciotysięczne „przesunięcie się” liczby mieszkańców Poznania na teren gmin powiatu poznańskiego, nakazują spojrzeć na rozwój funkcji miasta w aspekcie całej aglomeracji.

W celu zaplanowania przestrzeni aglomeracji poznańskiej poza podziałami administracyjnymi oraz skoordynowania rozwoju Poznania i gmin ościennych pracami planistycznymi objęto większy obszar wzajemnych związków funkcjonalno-przestrzennych, tzw. Poznański Obszar Metropolitalny. W skład Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego wchodzi miasto Poznań oraz gminy z nim sąsiadujące, tj. Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Kórnik, Luboń, Mosina, Rokietnica, Suchy Las, Swarzędz, Tarnowo Podgórne oraz Puszczykowo. W 2007 r. gminy te, wraz z pozostałymi gminami powiatu poznańskiego oraz Śremem, Szamotułami, Skokami, powiatem poznańskim i Poznaniem, podpisały porozumienie o wspólnych działaniach obejmujących gospodarkę odpadami, transport i promocję gospodarczą oraz planowanie przestrzeni miejskiej w ramach aglomeracji poznańskiej. W ramach współpracy zostanie powołane także międzyuczelniane centrum badań metropolitalnych.

ROZDZIAŁ 3

Administracja

System administracyjny

Obecny system administracyjny został ukształtowany w wyniku zasadniczych zmian ustrojowych w latach 1990-1999. W wyniku wprowadzenia pierwszego etapu zmian, w 1990 r., administracja publiczna oparta została na dualistycznym modelu z gminą jako jednostką podziału terytorialnego stopnia podstawowego o statusie samorządowym oraz województwem, które w terenie realizowało zadania administracji rządowej. Zadania administracji rządowej wykonywali także kierownicy urzędów rejonowych jako niższy szczebel administracji rządowej w terenie.

W ramach tego systemu Poznań był samorządową gminą. Począwszy od 1995 r. grupie dużych miast polskich, wśród których znalazł się Poznań, w oparciu o tzw. program pilotażowy, a następnie ustawę o „dużych miastach”, powierzono eksperymentalnie część zadań administracji rządowej,

Kolejna zmiana systemu administracyjnego kraju nastąpiła 1 stycznia 1999 r. Zmienił się wówczas podział administracyjny: ograniczono liczbę województw z 49 do 16 (powiększając jednocześnie ich obszar) oraz utworzono 373 powiaty. Powołane zostały także wojewódzkie ogniwa samorządowe. Samorząd ukształtowano w modelu trójplaszczynowym: gmina – powiat – województwo, tworząc tym samym trzy rodzaje jednostek samorządowych. Pomiędzy gminą, powiatem i województwem nie zachodzi stosunek nadrzędności - podległości. Podmioty te działają niezależnie od siebie, co nie wyklucza możliwości ich dobrowolnego współdziałania i zawierania w tym celu porozumień oraz zawiązywania stowarzyszeń. W systemie samorządowych organów administracji publicznej szczególny status posiada 65 miast, którym przyznano prawa powiatu. Zakres ich zadań i kompetencji stanowi sumę zadań i kompetencji gminy i powiatu. Takim miastem na prawach powiatu jest Poznań.

Miasto Poznań wykonuje zadania własne gminy i powiatu, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, gminne i powiatowe (na podstawie ustaw lub porozumień z organami administracji rządowej). Ustawa o samorządzie gminnym do podstawowych zadań własnych gminy zalicza sprawy:

- □ ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska;
- □ gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- □ wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- □ lokalnego transportu zbiorowego;
- □ ochrony zdrowia;
- □ pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- □ gminnego budownictwa mieszkaniowego;

- □ oświaty, w tym szkół podstawowych, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych;
- □ kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury;
- □ kultury fizycznej, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- □ targowisk i hal targowych;
- □ zieleni gminnej i zadrzewień;
- □ cmentarzy gminnych;
- □ porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej;
- □ utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- □ zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej.

Ustawa o samorządzie powiatowym określa natomiast działania jednostek samorządu powiatowego. Zadania te dotyczą:

- □ edukacji publicznej;
- □ promocji i ochrony zdrowia;
- □ pomocy społecznej;
- □ polityki prorodzinnej;
- □ wspierania osób niepełnosprawnych;
- □ transportu i dróg publicznych;
- □ kultury i ochrony dóbr kultury;
- □ kultury fizycznej i turystyki;
- □ geodezji, kartografii i katastru;
- □ gospodarki nieruchomościami;
- □ zagospodarowania przestrzennego i nadzoru budowlanego;
- □ gospodarki wodnej;
- □ ochrony środowiska i przyrody;
- □ rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- □ porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli;

- □ ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska;
- □ przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- □ ochrony praw konsumenta;
- □ utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- □ obronności;
- □ promocji powiatu;
- □ współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Miasto Poznań – jako miasto na prawach powiatu – wykonuje swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych: Rady Miasta oraz Prezydenta Miasta.

Rada Miasta Poznania

Rada Miasta Poznania jest organem stanowiącym i kontrolnym, wybieranym na czteroletnią kadencję. W skład Rady Miasta Poznania wchodzi 37 radnych. Kadencja obecnie działającej rady upływa w 2010 r. Do właściwości Rady należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów, o ile nie sprzeciwiają się temu przepisy ustaw szczególnych.

Rada obraduje na sesjach i rozstrzyga w drodze uchwał wszystkie sprawy pozostające w jej zakresie działania. Uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy składu Rady. Zwyczajne sesje zwoływane są co najmniej raz w miesiącu. Obrady Rady są jawne. W sesjach uczestniczą, z prawem zabierania głosu, Prezydent Miasta Poznania i jego Zastępcy oraz Sekretarz i Skarbnik Miasta. Organami Rady są: Przewodniczący, Komisja Rewizyjna oraz inne komisje. Do wykonania określonych zadań Rada powołuje stałe i doraźne komisje, ustalając ich skład osobowy oraz przedmiot i zakres działania. W trwającej obecnie kadencji Rada powołała 13 stałych komisji: Komisję Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, Komisję Budżetu i Finansów oraz Rozwoju Gospodarczego, Komisję Gospodarki Komunalnej i Polityki Mieszkaniowej, Komisję Kultury Fizycznej i Turystyki, Komisję Kultury i Nauki, Komisję Ochrony Środowiska i Rewitalizacji, Komisję Oświaty i Wychowania, Komisję Polityki Przestrzennej, Komisję Polityki Społecznej i Zdrowia, Komisję Rewizyjną, Komisję Samorządową, Miejską Komisję d/s Wyborów Osiedlowych oraz Zespół ds. Opiniowania Kandydatów na Ławników.

Funkcję Przewodniczącego Rady Miasta Poznania pełni Grzegorz Ganowicz (PO), a funkcje Wiceprzewodniczących: Krzysztof Mączkowski (PiS), Andrzej Nowakowski (SLD) i Hubert Świątkowski (PO). W strukturze Urzędu Miasta Poznania – na prawach wydziału – funkcjonuje Biuro Rady Miasta, jednostka organizacyjna zapewniająca obsługę administracyjną i kancelaryjno-techniczną Rady i jej komisji. Biuro udziela radnym pomocy w wykonywaniu ich mandatu. W zakresie realizowanych przez siebie zadań podlega ono Przewodniczącemu Rady.

Zadania Prezydenta Miasta Poznania

Organem wykonawczym gminy, wykonującym uchwały Rady Miasta oraz inne zadania gminy określone przepisami prawa, jest Prezydent Miasta Poznania, którego legitymacja do sprawowania władzy pochodzi z

wyborów bezpośrednich. W dniu 26 listopada 2006 r. odbyła się II tura wyborów bezpośrednich Prezydenta Miasta Poznania, w której wybrano na to stanowisko dotychczasowego Prezydenta Ryszarda Grobelnego (w I turze wyborów w dniu 27 października 2006 r. żaden z 12 kandydatów nie uzyskał wymaganej liczby głosów). Uzyskał on 58,8% głosów. Prezydent Miasta Poznania powołał do współpracy czterech Zastępców, którzy odpowiadają za powierzone im zarządzeniem Prezydenta określone sprawy Miasta. Są to:

- □ Tomasz Kayser – zastępca Prezydenta Miasta Poznania do spraw strategii rozwoju Miasta;
- □ Mirosław Kruszyński - zastępca Prezydenta Miasta Poznania do spraw infrastruktury, gospodarki komunalnej i gospodarki nieruchomościami;
- □ Jerzy Stępień - zastępca Prezydenta Miasta Poznania do spraw planowania przestrzennego oraz spraw społecznych;
- □ Maciej Frankiewicz - zastępca Prezydenta Miasta Poznania do spraw oświaty, kultury i sportu.

Prezydent Miasta wykonuje uchwały Rady i zadania określone przepisami prawa. Do zadań tych należą w szczególności: przygotowywanie projektów uchwał Rady, w tym projektu budżetu, określanie sposobu wykonywania uchwał, gospodarowanie mieniem komunalnym, wykonywanie budżetu, zatrudnianie i zwalnianie kierowników miejskich jednostek organizacyjnych, wykonywanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. W ramach wewnętrznego podziału zadań poszczególni zastępcy Prezydenta odpowiadają za powierzone im dziedziny działalności samorządowej i z tego tytułu nadzorują sposób realizacji zadań określonych w wydziałach.

W strukturze Miasta, zgodnie z obowiązującymi przepisami, funkcjonuje stanowisko Sekretarza i Skarbnika Miasta. Obecnie funkcje te pełnią: Piotr Kołodziejczyk – Sekretarz Miasta oraz Barbara Sajnaj – Skarbnik Miasta Poznania.

Urząd Miasta Poznania

Prezydent jest kierownikiem Urzędu Miasta Poznania, przy pomocy którego realizuje swoje zadania. Według stanu na koniec marca 2009 r. obsługę administracyjną obywateli prowadzi 36 wydziałów i równorzędnych jednostek organizacyjnych: Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli, Biuro EURO 2012, Biuro Informacji Teleinformatycznej, Biuro Koordynacji Projektów, Biuro Kształtowania Relacji Społecznych, Biuro Nadzoru Właścicielskiego, Biuro Obsługi Inwestorów i Promocji Inwestycji, Biuro Prawne, Biuro Promocji Miasta, Biuro Rady Miasta, Biuro Zamówień Publicznych, Gabinet Prezydenta, Urząd Stanu Cywilnego, Wydział Budżetu i Analiz, Wydział Działalności Gospodarczej, Wydział Finansowy, Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Wydział Gospodarki Nieruchomościami, Wydział Informatyki, Wydział Komunikacji, Wydział Kultury Fizycznej, Wydział Kultury i Sztuki, Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Organizacyjny, Wydział Oświaty, Wydział Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Wydział Rozwoju Miasta, Wydział Spraw Obywatelskich, Wydział Urbanistyki i Architektury, Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych Miasta, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych. W skład Urzędu Miasta Poznania – na prawach oddziałów – wchodzi również: Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów, Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Poradnia Zakładowa. Urząd Miasta Poznania według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. zatrudniał prawie 1,4 tys. pracowników, co sytuuje go w grupie największych pracodawców miasta.

Od 2004 r. w Urzędzie Miasta Poznania i jednostkach miejskich stosowane są normy ISO oraz standard „Investors in People”. Urząd Miasta Poznania posiada także jeden z najbardziej zaawansowanych w skali kraju programów budowy elektronicznej administracji publicznej (e-Poznań).

Miejskie jednostki administracyjne

Część zadań publicznych Miasta realizują miejskie jednostki organizacyjne działające w formie: jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, instytucji kultury, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, a także spółek prawa handlowego.

Jednostki budżetowe to wyodrębnione organizacyjnie jednostki, które nie posiadają osobowości prawnej, pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu Miasta, a pobrane dochody odprowadzają do budżetu. Prowadzą one działalność w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury, gospodarki komunalnej oraz planowania przestrzennego i geodezji.

Zakłady budżetowe to jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które wyodrębnione zadania wykonują odpłatnie, pokrywając koszty działalności z przychodów własnych (z wyłączeniem otrzymywanych z budżetu Miasta dotacji przedmiotowych, dotacji podmiotowych lub celowych na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji). W formie zakładów budżetowych działają przedszkola samorządowe, Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji, Zakład Zagospodarowania Odpadów oraz Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych.

Gospodarstwa pomocnicze realizują zadania wyodrębnione (pod względem organizacyjnym i finansowym) z zakresu podstawowej lub ubocznej działalności jednostek budżetowych. Gospodarstwa pomocnicze pokrywają koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów własnych (z wyłączeniem otrzymanych z budżetu dotacji przedmiotowych). W formie gospodarstw pomocniczych działają: Wydawnictwo Miejskie oraz POZSERWIS.

Instytucje kultury to instytucje posiadające osobowość prawną, gospodarujące samodzielnie przydzieloną i nabytą częścią mienia oraz prowadzące samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków. Instytucje kultury pokrywają koszty bieżącej działalności i zobowiązań z uzyskiwanych przychodów.

Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej to zakłady utworzone przez uprawnione instytucje bądź osoby, w tym jednostki samorządu terytorialnego, prowadzone w formie samodzielnych zakładów, pokrywające koszty działalności i zobowiązań z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów, nabywające osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.

Ze strukturą Miasta powiązane są służby administracji zespolonej powiatu (miasta na prawach powiatu). Administrację zespoloną Poznania tworzą: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Miejska Policji, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Powiatowy Inspektorat Weterynarii dla Miasta Poznania i Powiatu Poznańskiego.

Zadania własne Miasta dotyczące zaspakajania potrzeb zbiorowych jego mieszkańców, w szczególności dotyczących zaopatrzenia w wodę i kanalizację, usuwania odpadów i oczyszczania ścieków komunalnych, organizacji transportu zbiorowego, rozwiązywania potrzeb mieszkaniowych, produkcji i przesyłu energii cieplnej oraz organizacji targowisk, są realizowane poprzez spółki, w których Miasto posiada część udziałów. Według stanu na 31.12.2008 r. Miasto posiadało akcje lub udiały w 29 spółkach prawa handlowego, w tym 100% udziałów w 5 spółkach, a pakiet większościowy akcji bądź udziałów w 6

spółkach. W pozostałych przypadkach odsetek procentowy akcji bądź udziałów w spółkach nie przekraczał 50% kapitału zakładowego bądź akcyjnego.

Samorząd wojewódzki i powiatowy

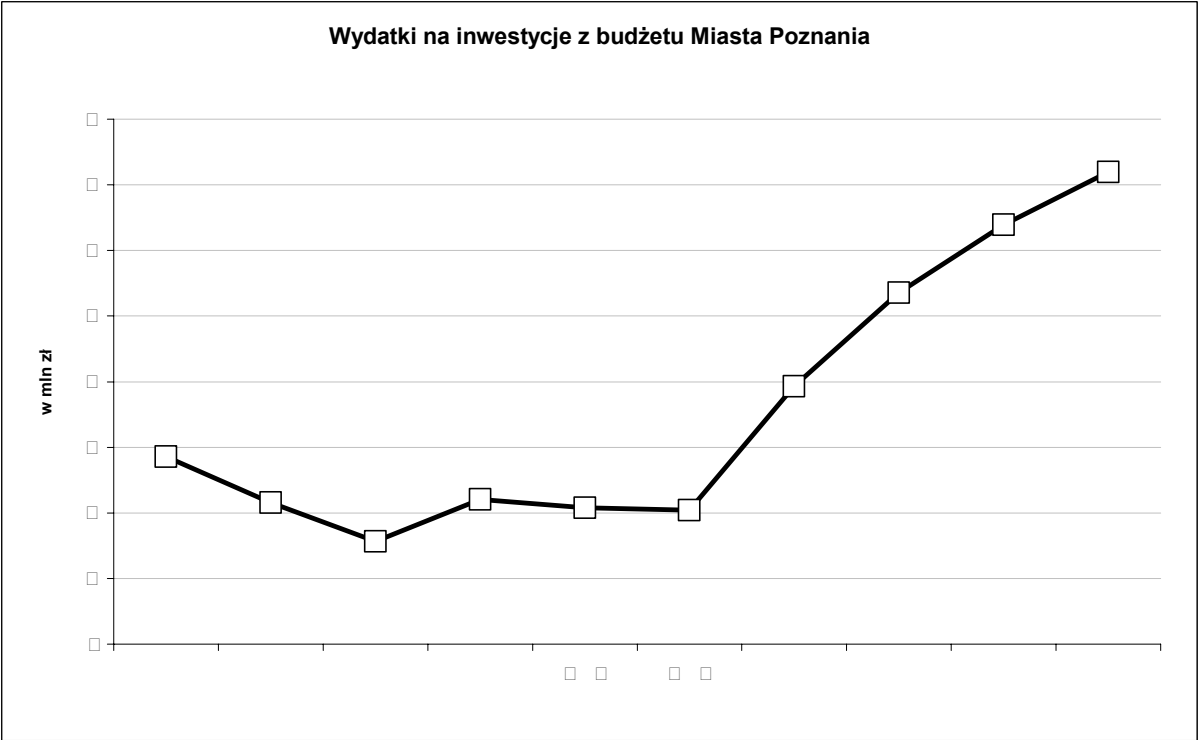
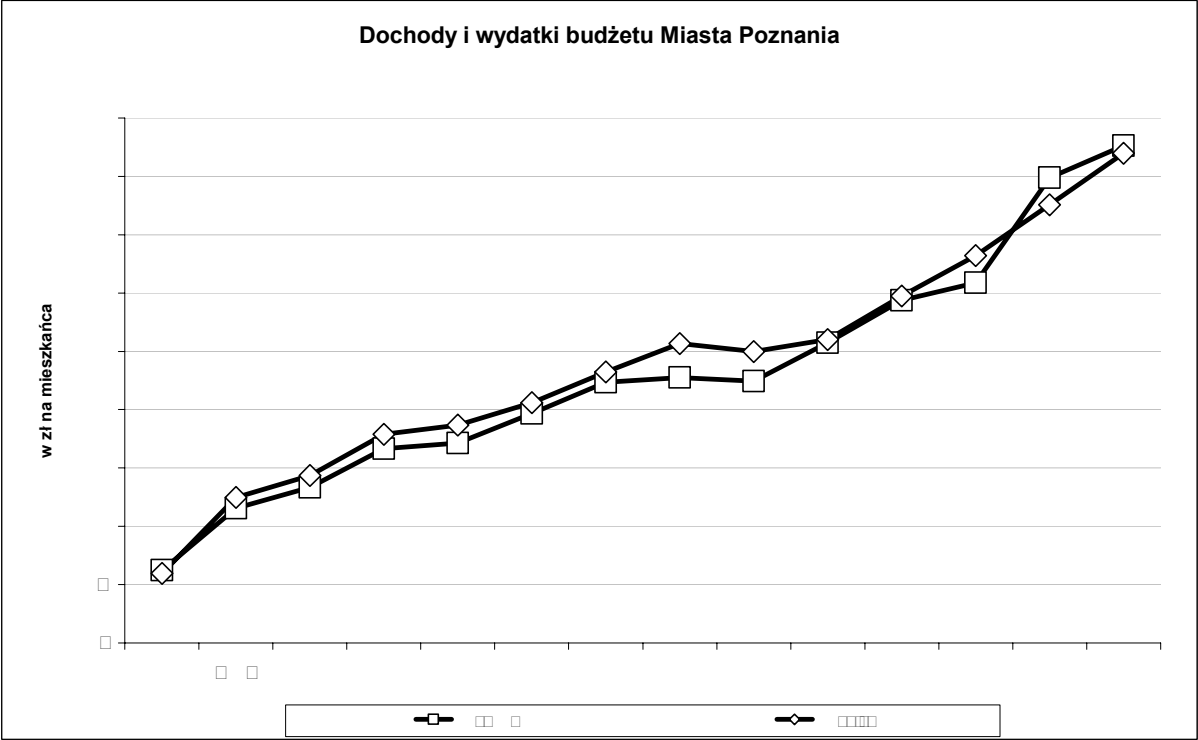
W Poznaniu, stolicy regionu, oprócz samorządu gminnego swoją siedzibę mają również organy samorządu Województwa Wielkopolskiego oraz Powiatu Poznańskiego, obejmującego 17 gmin sąsiadujących z Poznaniem. Są to powołane w 1998 r.: Sejmik Województwa, Zarząd Województwa Wielkopolskiego, którego przewodniczącym jest Marszałek Województwa Wielkopolskiego – Marek Woźniak oraz Rada Powiatu Poznańskiego wraz z Zarządem Powiatu, na czele którego stoi Starosta Poznański Jan Grabkowski.

Na terenie miasta oraz województwa administracja publiczna rządowa podlega zwierzchnictwu Wojewody Wielkopolskiego – Piotra Florka. Wojewoda jest przedstawicielem Rady Ministrów w województwie i zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej, do której należą: Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu oraz służby, inspekcje i straże wojewódzkie takie, jak: Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Wojewódzka Policji, Kuratorium Oświaty, Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego. Ponadto, Wojewodzie podlegają: Państwowa Straż Rybacka, Ośrodek Informatyki Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, Regionalne Centrum Szkolenia Administracji, Zakład Obsługi Administracji Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego. W województwie działają także organy administracji rządowej niezespolonej, a więc podmioty niepowiązane służbowo i funkcjonalnie z Wojewodą takie, jak: Graniczna Placówka Kontrolna Straży Granicznej Poznań – Ławica, Izba Skarbowa, Izba Celną, Obwodowy Urząd Probierczy, Okręgowy Urząd Górniczy, Okręgowy Urząd Miar, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Urząd Kontroli Skarbowej, Urząd Statystyczny, Wojewódzki Sztab Wojskowy, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Funkcjonujące na szczeblu wojewódzkiej administracji rządowej służby, inspekcje i straże mają swoje odpowiedniki w powiatach. Zwierzchnictwo nad nimi sprawuje Starosta, będący jednocześnie przewodniczącym zarządu w powiecie.

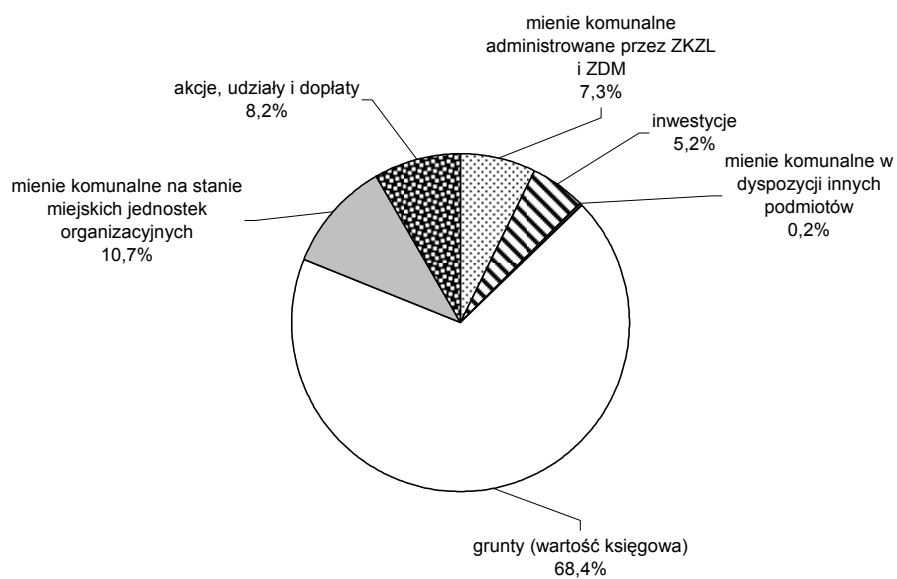
Część kompetencji samorządu powiatowego wykonują dla terenu miasta Poznania i powiatu poznańskiego organy miasta, a dla miasta – organy powiatu. Dotyczy to w szczególności funkcjonowania i zadań realizowanych przez Komendy Straży Pożarnej i Policji, inspekcję weterynaryjną oraz Stację Sanitarno-Epidemiologiczną. Sprawy zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu należące do Powiatowego Urzędu Pracy nadzorowane są przez organy samorządu powiatowego na mocy porozumienia zawartego między Miastem i Powiatem Poznańskim.

W Poznaniu siedzibę swoją mają również związki i stowarzyszenia samorządowe – krajowe i regionalne, przed wszystkim zasłużony dla rozwoju samorządu terytorialnego Związek Miast Polskich, którego Prezesem jest od 2003 r. Prezydent Poznania Ryszard Grobelny.

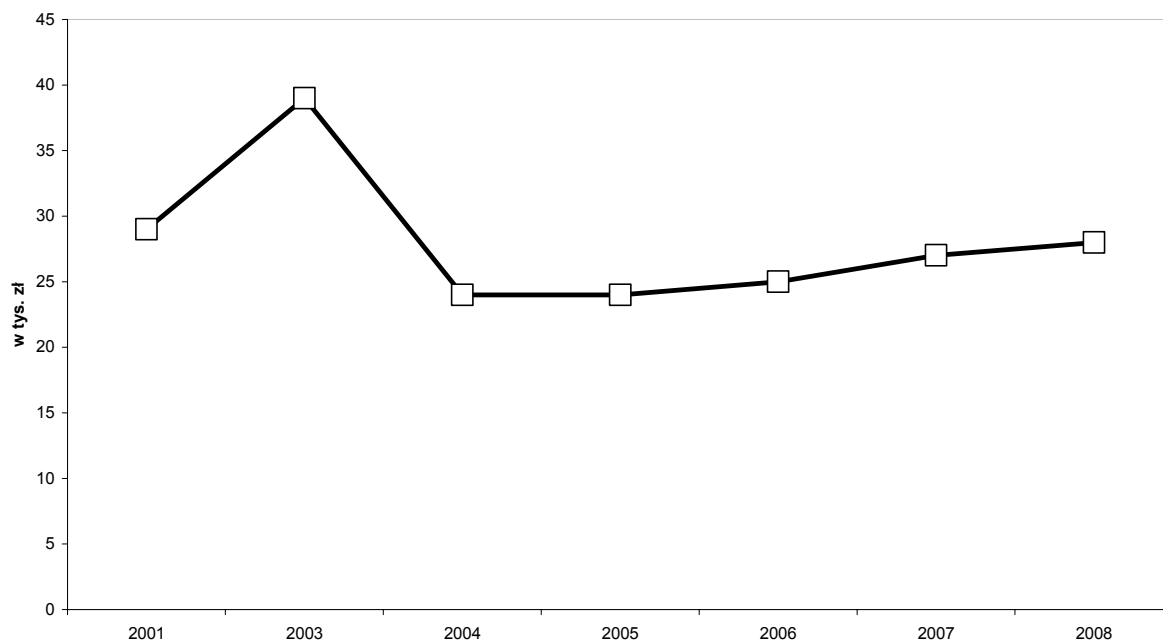
W 2007 r. Miasto Poznań otrzymało w konkursie dla gmin tytuł „Gmina Fair Play – kwalifikowana lokalizacja inwestycji”, w którym ocenia się przychyłność inwestycjom i procedurę realizowania inwestycji w gminach. Wyprzedzając inne duże polskie miasta, Poznań został również liderem rankingu czasopisma „Forbes” w kategorii największego przyrostu spółek prawa handlowego.

Struktura wartości mienia komunalnego Miasta Poznań na 30.06.2008 r.

Wartość mienia komunalnego Miasta Poznań na 1 mieszkańca na 30 czerwca

ROZDZIAŁ 4

Majątek i finanse Miasta

Mieniem komunalnym jest własność i inne prawa majątkowe należące do Miasta oraz mienie innych komunalnych osób prawnych. Według stanu na 30.06.2008 r. wartość mienia komunalnego miasta Poznania po umorzeniu wynosiła ogółem 15,5 mld zł, czyli blisko 28 tys. zł na mieszkańca. Głównym składnikiem majątku miejskiego są grunty (68%), których wartość netto wynosiła 10,5 mld zł. W zasobach komunalnych Poznania znajdowały się nieruchomości, w tym: budynki komunalne i ulice miejskie oraz inwestycje i udziały w spółkach.

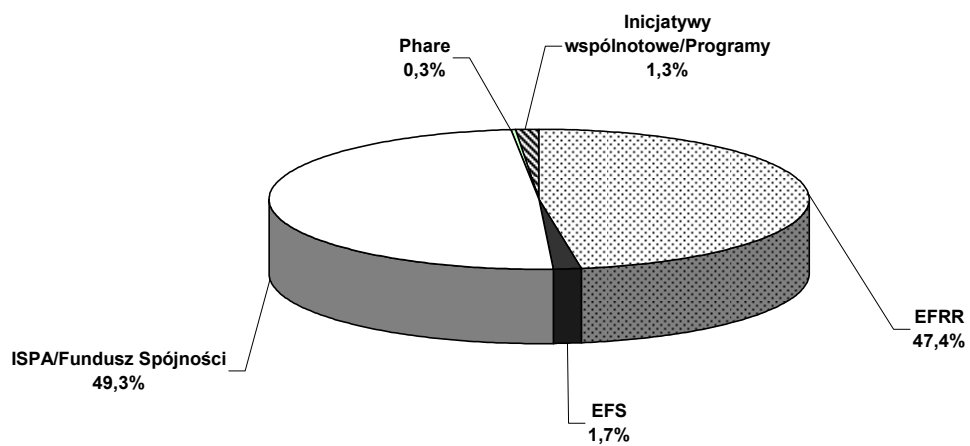
Polityka finansowa Miasta jest realizowana w oparciu o budżet uchwalany corocznie przez Radę Miasta Poznania. Uchwała określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Budżet Miasta opracowywany jest w oparciu o przepisy ustawy o finansach publicznych. Poznań posiada Wieloletni Plan Finansowy oraz stanowiący jego integralną część Wieloletni Program Inwestycyjny.

Pozycję finansową Miasta określa wysokość dochodów budżetowych, które stanowią źródło finansowania wydatków bieżących i inwestycyjnych. W ostatnich latach zarówno dochody, jak i wydatki charakteryzuje ciągły wzrost. W 2008 r. dochody miasta wyniosły 2,4 mld zł, czyli 4,2 tys. zł na mieszkańca. Najwyższy udział miały w nich udziały w podatkach od osób fizycznych i prawnych (blisko 35%) oraz subwencje i dotacje z budżetu Państwa (blisko 25%). Polityka podatkowa Miasta kładzie nacisk na efektywność w ściąganiu podatków. Miasto posiada uprawnienia do samodzielnego prowadzenia działań egzekucyjnych, dotyczących podatków stanowiących dochód własny gminy.

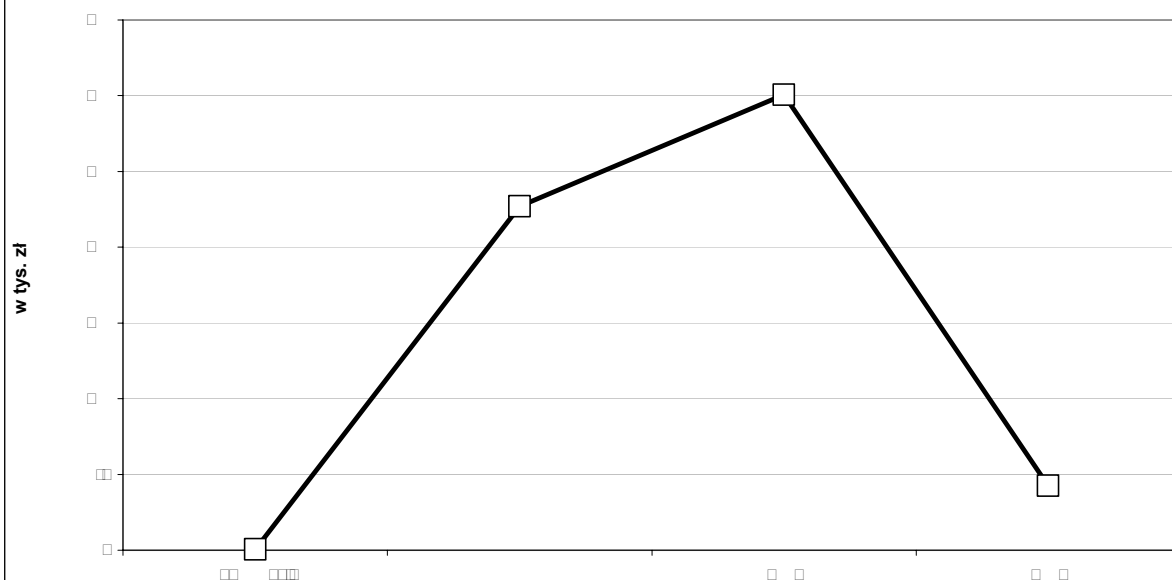
Miasto ponosi wydatki na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. W 2008 r. wydatki budżetu Miasta wynosiły 2,3 mld zł, czyli 4,1 tys. zł na mieszkańca. Wydatki budżetowe w większości przeznaczone są na działalność bieżącą, a pozostałe na realizację inwestycji i ważniejszych remontów. W budżecie Miasta największe kwoty przeznacza się na finansowanie sfery społecznej – realizację zadań oświatowo-wychowawczych (37%), z zakresu transportu (19%) oraz opieki społecznej i zdrowotnej (ponad 15%).

Od 2007 r. wynik budżetu Miasta jest dodatni, ale zwiększający się corocznie zakres rzeczowy zadań Miasta oraz konieczność angażowania środków własnych w realizację przedsięwzięć z udziałem funduszy unijnych powoduje konieczność zaciągania kredytów i pożyczek na ich finansowanie. W latach 2001-2007 Miasto Poznań wyemitowało 7 serii obligacji komunalnych na łączną kwotę 785 mln zł. Ostatnia z nich zostanie wykupiona w grudniu 2012 r. Obligacje te zostały wprowadzone do obrotu na Centralnej Tabeli Ofert. Przychody z emisji zostały przeznaczone na finansowanie inwestycji komunalnych.

Źródła środków unijnych pozyskanych przez Miasto Poznań

Środki unijne dla Miasta Poznania z pomocy przedakcesyjnej oraz okresu programowania 2004 - 2006

ROZDZIAŁ 5

Fundusze unijne dla rozwoju miasta Poznania

Od 1 maja 2004 r. Miasto Poznań uzyskało blisko 230 mln zł ze środków unijnych, a uwzględniając środki otrzymane przed akcesją – prawie 470 mln zł, czyli ponad 800 zł na mieszkańca. Środki unijne pochodziły z funduszy przedakcesyjnych (ISPA, Phare), strukturalnych (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności), inicjatyw wspólnotowych oraz programów (w tym z Mechanizmów Finansowych EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego).

Blisko połowa środków unijnych pochodziła z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z którego w ramach alokacji dostępnej dla Polski na lata 2004-2006 realizowano projekty związane z modernizacją sieci transportowej, projekt e-Poznań oraz projekty rewitalizacji Śródk. Środki przedakcesyjne ISPA (obecnie Fundusz Spójności) zostały przeznaczone na rozbudowę systemu kanalizacji miejskiej. Przy udziale środków z pozostałych źródeł realizowano projekty społeczne, edukacyjne, wspierania przedsiębiorczości i zarządzania miastem, które zostały zakończone w 2008 r.

W 2008 r. rozpoczęto realizację projektów pochodzących ze środków z nowego okresu programowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013. W nowej perspektywie finansowej Miasto Poznań jest zainteresowane w szczególności dotacjami na działania związane z rozwojem i rozbudową infrastruktury technicznej. Źródłem finansowania tych inwestycji będą Program Infrastruktura i Środowisko oraz Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny. Kluczowe zadania będą powiązane z infrastrukturą przygotowywaną w związku z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. W ramach zadań z obszaru rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich Miasto będzie realizować „projekty miękkie” ze środków pochodzących z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Przedsięwzięcia, na które Miasto Poznań pozyskało środki unijne w latach 2004-2007

Nazwa zadania	Wartość w mln zł	Wartość dofinansowania z UE w mln zł	Źródło dofinansowania z UE
2004			
Oczyszczanie ścieków i dostawa wody dla Poznania	393,0	224,0	ISPA / Fundusz Spójności
e-Poznań – Program budowy elektronicznej administracji publicznej	2,9	2,2	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Większe szanse edukacyjne dla uczniów poznańskich szkół	0,7	0,7	Europejski Fundusz Społeczny
System pierwszeństwa dla tramwaju na dwóch skrzyżowaniach w Poznaniu w ramach doświadczenia pilotażowego	0,5	0,5	Phare
Elektroniczne systemy tablic informacyjnych w poznańskich węzłach przesiadkowych o znaczeniu aglomeracyjnym	0,7	0,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kampania przeciw ubóstwu – najwyższy szczebel dobroczynności (Miasto Poznań – partner w	0,2	0,2	Equal

Poznań 2008 Raport o stanie miasta

Nazwa zadania	Wartość w mln zł	Wartość dofinansowania z UE w mln zł	Źródło dofinansowania z UE
projekcie)			
Specjaliści IIP w Urzędzie Miasta Poznania	0,04	0,04	Leonardo da Vinci
PLUS – partycypacja społeczna, przywództwo i zrównoważony rozwój miast	0,03	0,004	V Program Ramowy
2005			
Przebudowa ulicy Głogowskiej od autostrady A2 do węzła Górczyn – etap I od autostrady A2 do strumienia Junikowskiego	157,7	63,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Przebudowa obiektów inżynierskich w ciągu dróg krajowych nr 5 i 11 w Poznaniu	106,0	79,6	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa trasy tramwajowej od ul. Jana Pawła II do ul. Podgórznej w Poznaniu	55,3	27,7	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Przebudowa i remont ul. Głogowskiej na odcinku od wiaduktu Górczyńskiego do ul. Rawickiej – etap III	10,0	7,5	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa Zintegrowanego Dworca Autobusowego na Os. Jana III Sobieskiego w Poznaniu	14,5	7,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kompleksowy program doradczo-szkoleniowy szansą dla kobiet Poznania i powiatu poznańskiego	3,3	2,6	Europejski Fundusz Społeczny
Zintegrowany system sterowania ruchem na ul. Grunwaldzkiej w Poznaniu	4,6	2,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Zarządzanie i rewitalizacja dużych osiedli mieszkaniowych	1,9	1,0	Urbact
Wspieranie szans edukacyjnych uczniów poznańskich szkół	1,0	1,0	Europejski Fundusz Społeczny
Opracowanie modelu wspierania przedsiębiorczości akademickiej w Wielkopolsce	0,5	0,5	Europejski Fundusz Społeczny
Posłuchaj mnie – krzywdzone dziecko pod specjalną ochroną (Miasto Poznań – partner w projekcie)	0,7	0,4	Daphne
Nowa specjalizacja technika mechanika – szansą na przyszłość	0,4	0,3	Phare 2003
Modernizacja oferty edukacyjnej w ZSŁ w Poznaniu – kształcenie modułowe w zawodzie technik telekomunikacji – marketing usług telekomunikacyjnych	0,3	0,2	Phare 2003
HEPRO Toolkit for Local Health Profiles (Miasto Poznań – partner w projekcie)	0,3	0,2	Interreg IIIB
Kształcenie zawodowe wobec potrzeb rynku pracy. Projekt wdrażania modułowego programu nauczania w zawodzie technik ochrony środowiska	0,2	0,1	Phare 2003
Wielkopolska Platforma Innowacyjna	0,1	0,1	Europejski Fundusz Społeczny

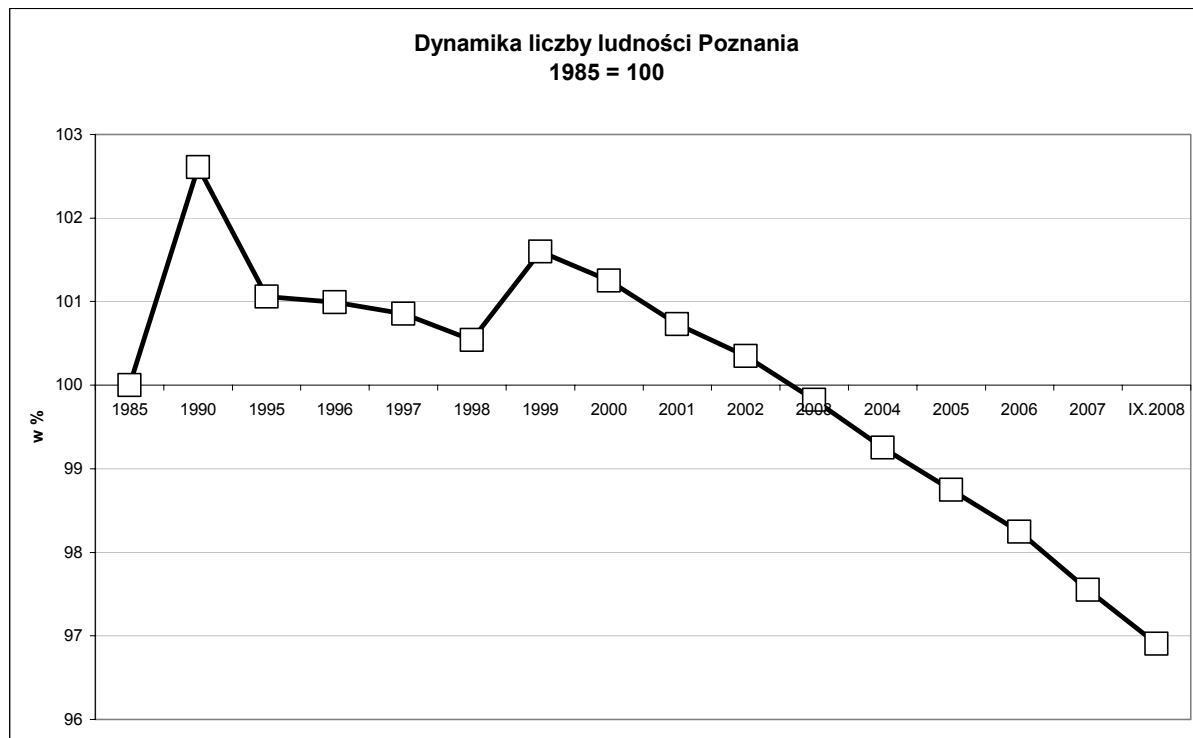
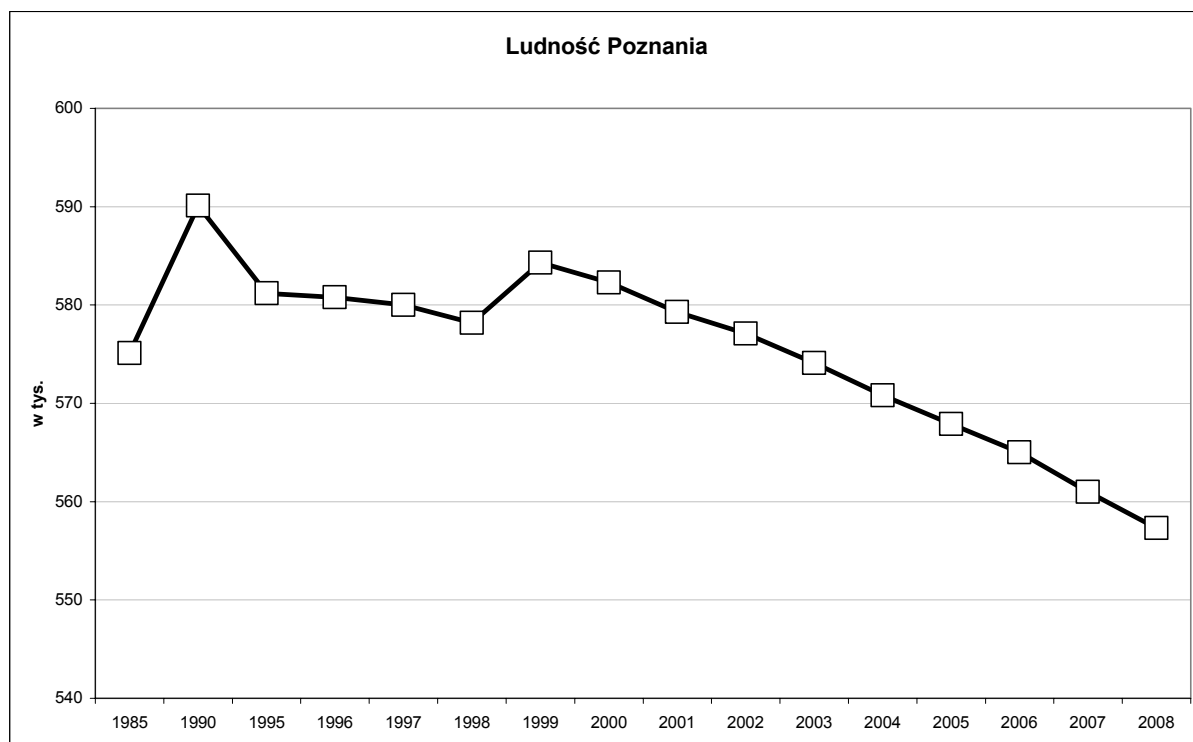
Poznań 2008 Raport o stanie miasta

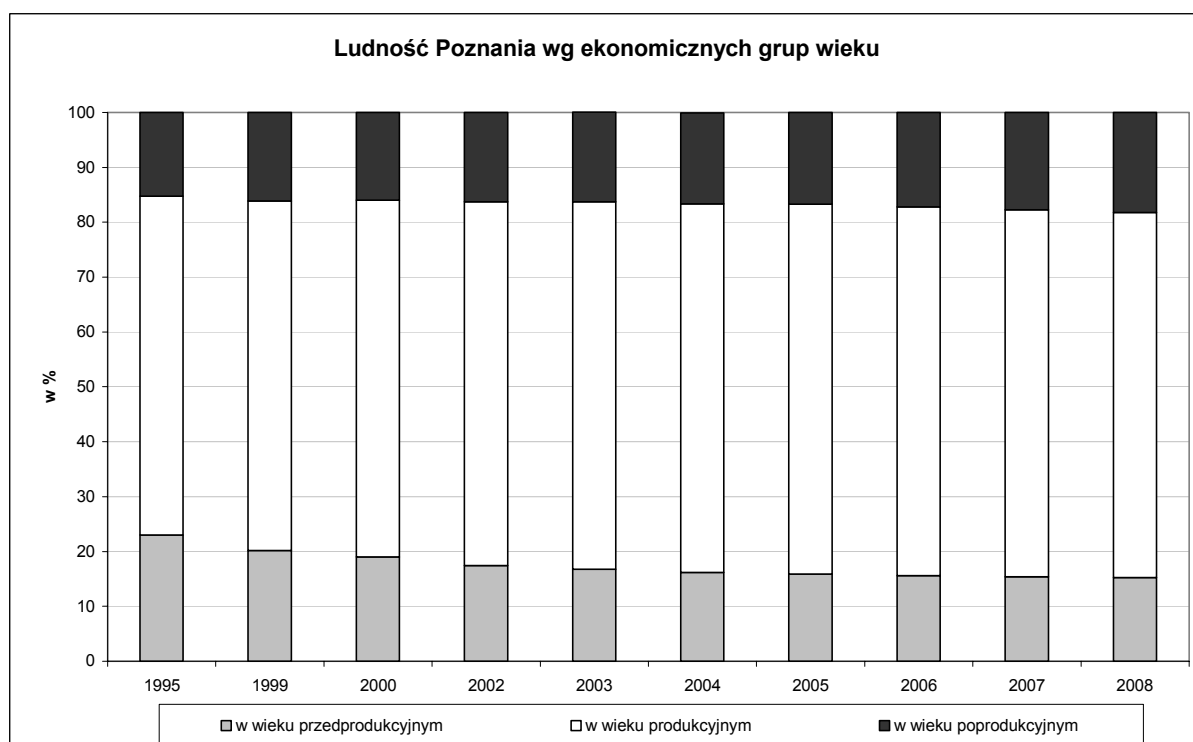
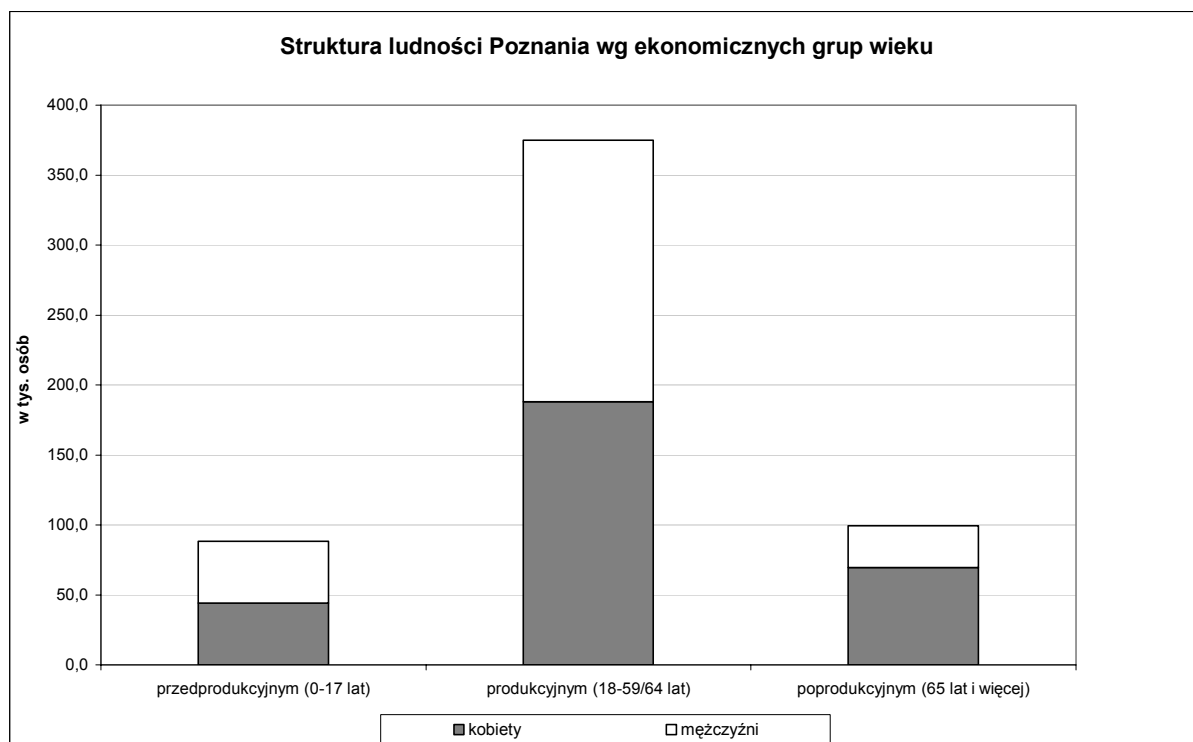
Nazwa zadania	Wartość w mln zł	Wartość dofinansowania z UE w mln zł	Źródło dofinansowania z UE
DOBRY START – szkolenia dla usługodawców osób niepełnosprawnych	0,1	0,1	Europejski Fundusz Społeczny
Modyfikacja Programu Nauczania dla Liceum Profilowanego o profilu ekonomiczno-administracyjnym w ZSH im. Oskara Langego w Poznaniu pod kątem wzrostu konkurencyjności absolwentów na rynku pracy	0,1	0,09	Phare 2003
European Qualifying Path on Urban Public Transport Issues (Miasto Poznań partner w projekcie)	0,1	0,05	Urbact
Modernizacja oferty edukacyjnej w ZSS nr 6 w Poznaniu odpowiedzią na wymogi lokalnego rynku pracy	0,08	0,06	Phare 2003
Gospodarka odpadami komunalnymi w miastach partnerskich	0,09	0,05	Town Twinning
2006			
Modernizacja ul. Polskiej w Poznaniu na odcinku od ul. Bukowskiej do ul. Dąbrowskiego	16,8	10,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez budowę słoniarni w Nowym ZOO w Poznaniu	18,7	7,5	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Budowa mostu Cybińskiego między Śródką a Ostrowem Tumskim w Poznaniu	8,6	6,5	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Utworzenie ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej w Poznaniu i organizacja zajęć pozalekcyjnych	2,3	1,7	Mechanizm Finansowy EOG
Reintegracja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i bezdomnych	1,8	1,4	Europejski Fundusz Społeczny
Równe szanse – stypendia dla uczniów poznańskich szkół	0,9	0,9	Europejski Fundusz Społeczny
Renowacja zabytkowego zespołu obiektów Ośrodka Szkolno- Wychowawczego dla Dzieci Nieśłyszących przy ul. Bydgoskiej w Poznaniu	0,9	0,7	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Spróbuj inaczej – systemowa profilaktyka zachowań dysfunkcyjnych w grupie młodzieży wysokiego ryzyka	0,6	0,5	Europejski Fundusz Społeczny
Wypracowanie i promocja produktów turystyki biznesowej Poznania i Wielkopolski w latach 2006-2007	0,4	0,3	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Kompetentny urzędnik - wyższa jakość usług w Wielkopolsce	0,4	0,3	Mechanizm Finansowy EOG
Developing European Best Practice in Reducing Crime by Tackling Drug Dealing and Use (Miasto Poznań - partner w projekcie)	0,3	0,2	Agis
Europlane (Miasto Poznań - partner w projekcie)	0,2	0,2	Interreg III C
Shape Up Zdrowa sylwetka. Tworzenie sieci szkół europejskich ukierunkowanych na czynniki determinujące otyłość u dzieci w środowisku	0,2	0,1	Program Kultura

Poznań 2008 Raport o stanie miasta

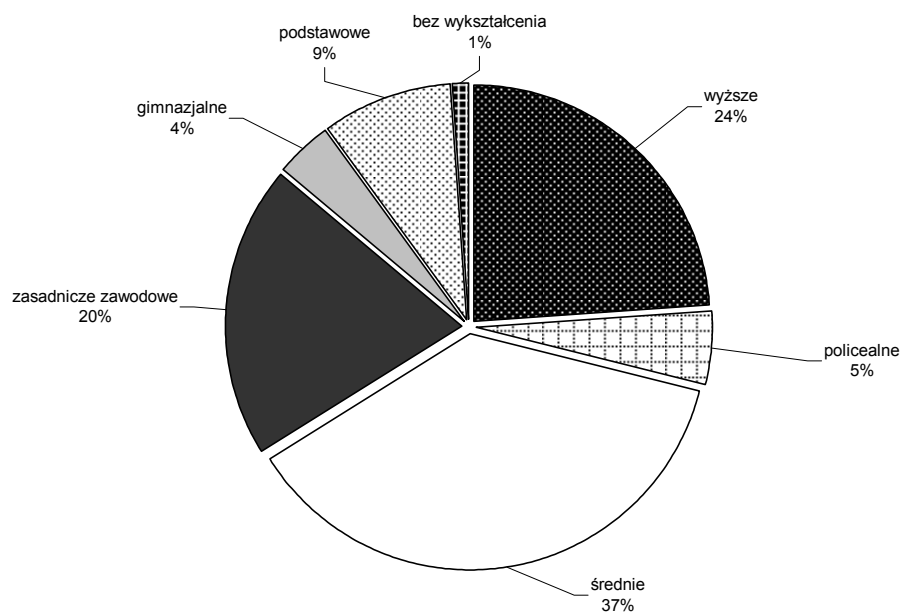
Nazwa zadania	Wartość w mln zł	Wartość dofinansowania z UE w mln zł	Źródło dofinansowania z UE
lokalnym			
Upamiętnienie wysiedleń mieszkańców z Poznania i Wielkopolski podczas okupacji niemieckiej w latach 1939-1940	0,2	0,1	Program Kultura
Europa bez barier	0,03	0,03	Town – Twinning

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

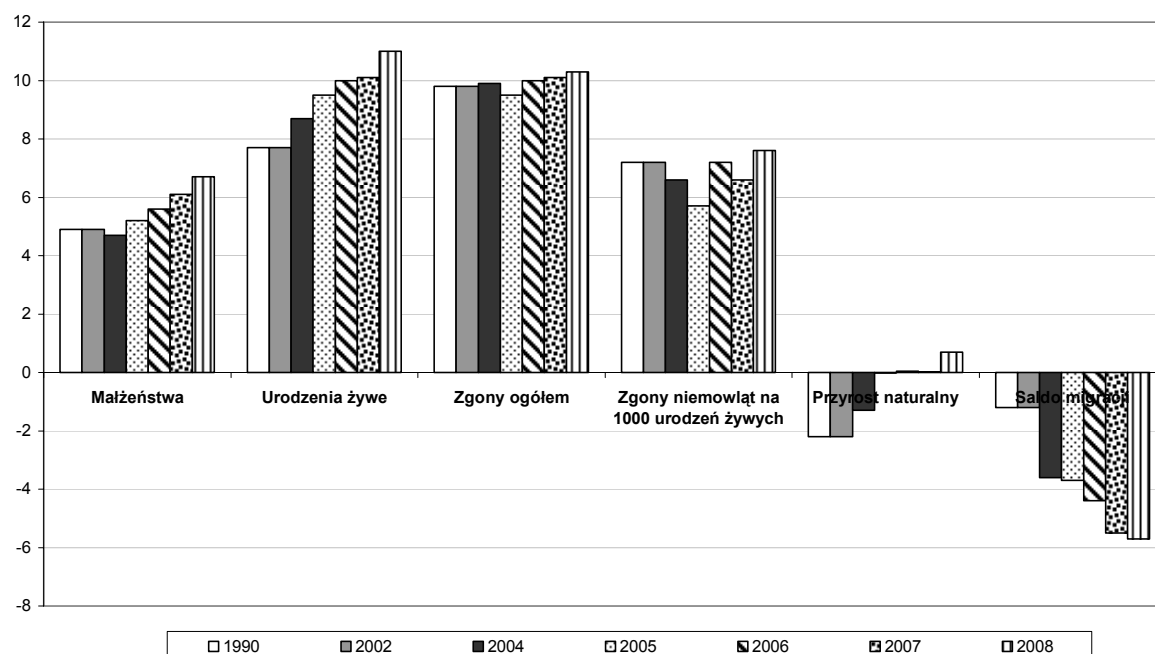

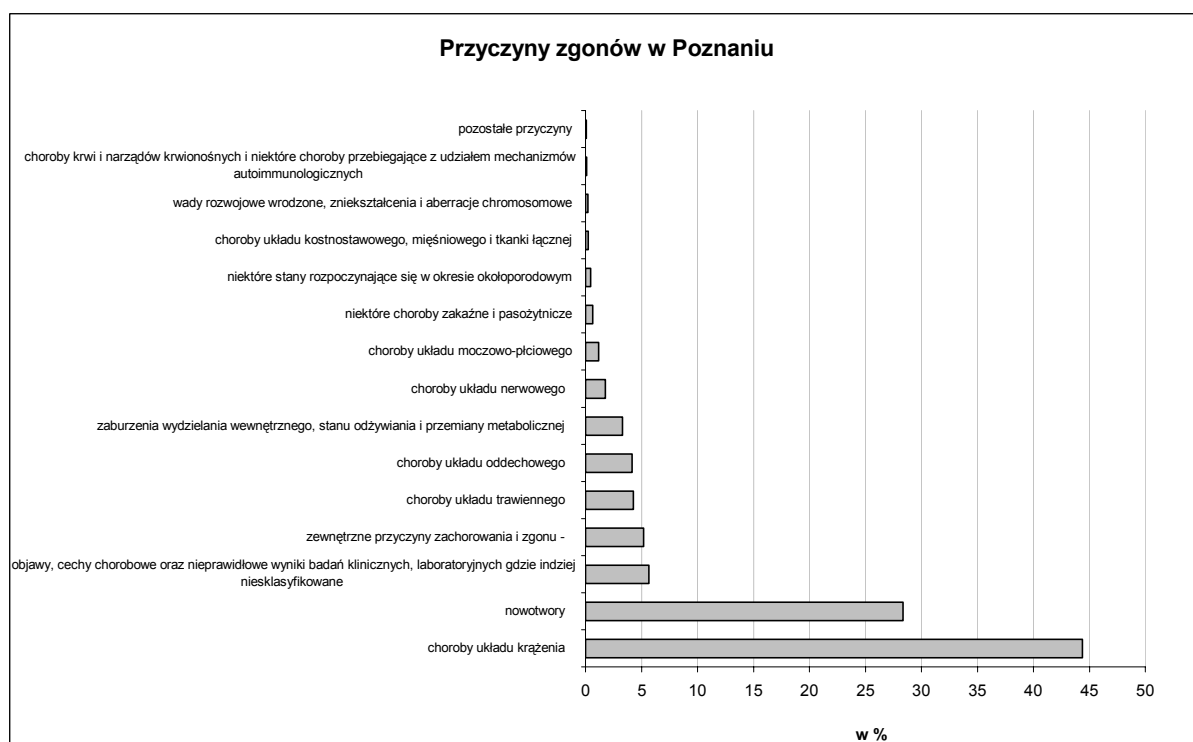
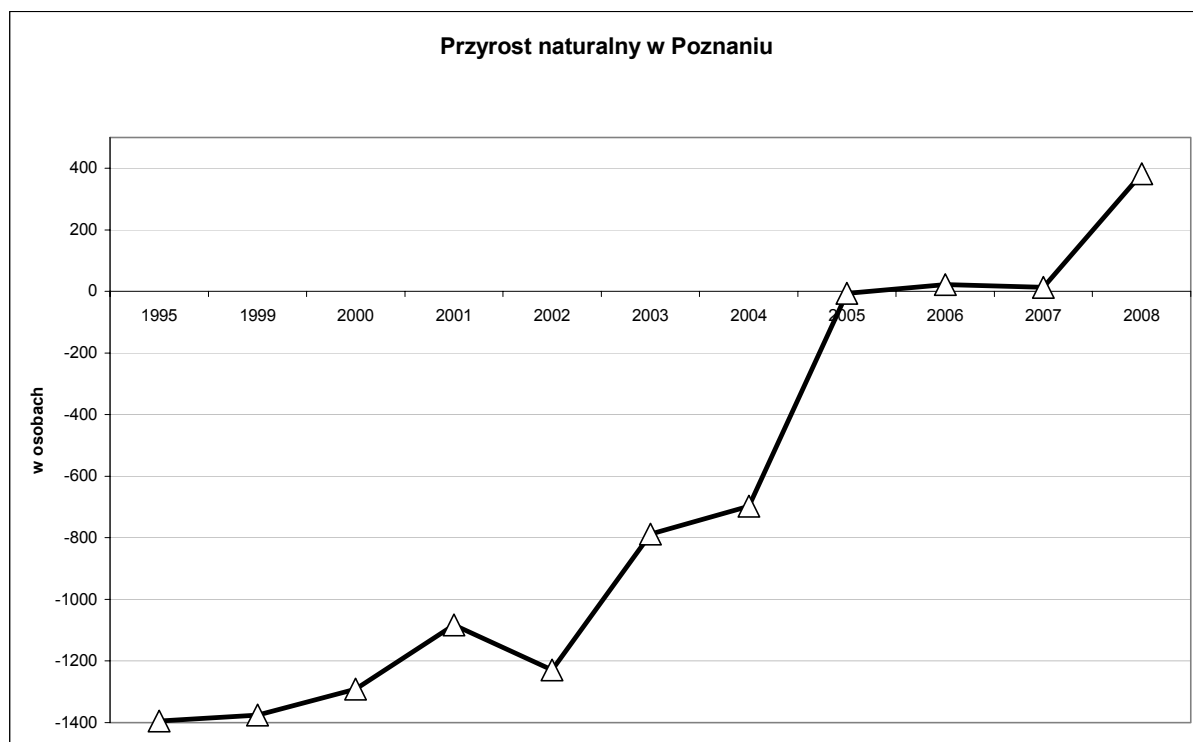

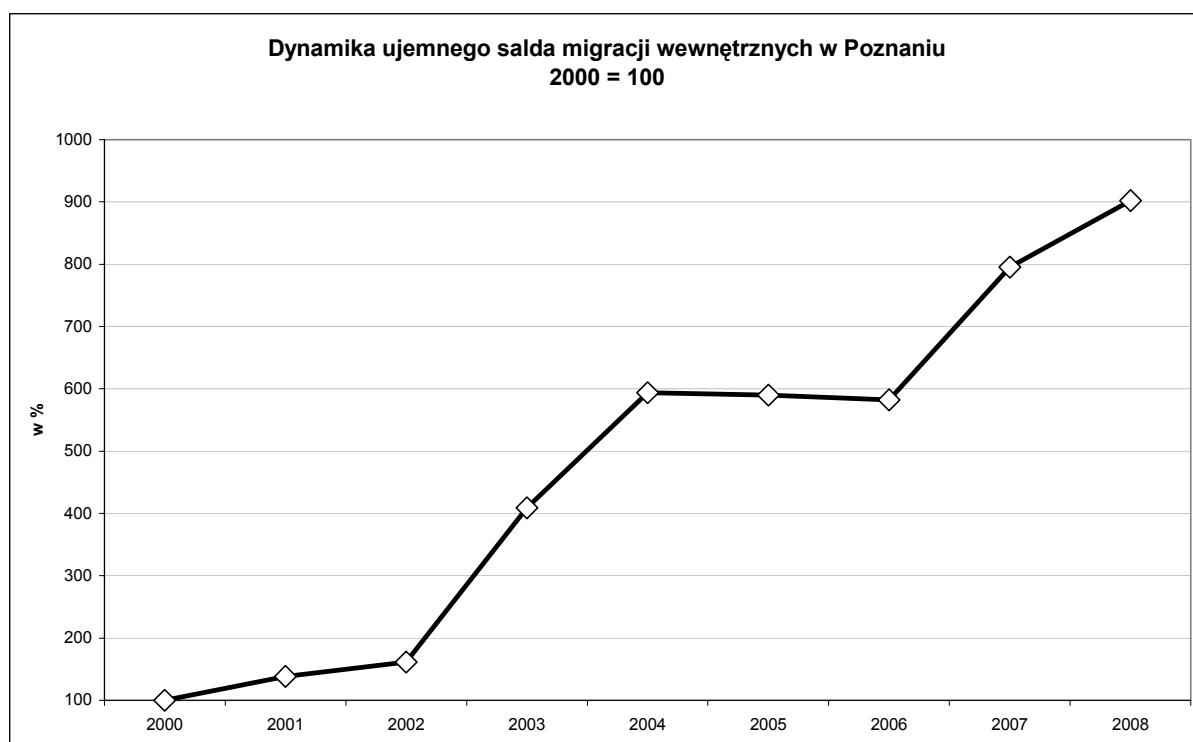
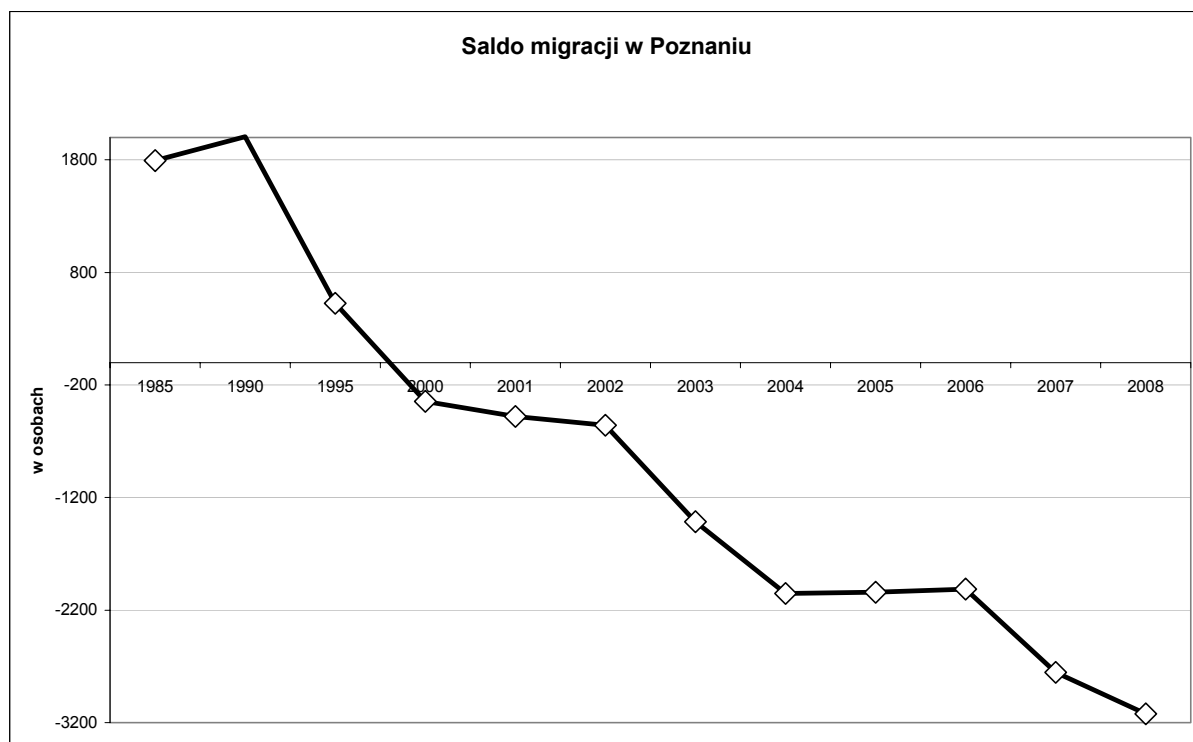
Struktura mieszkańców Poznania wg poziomu wykształcenia

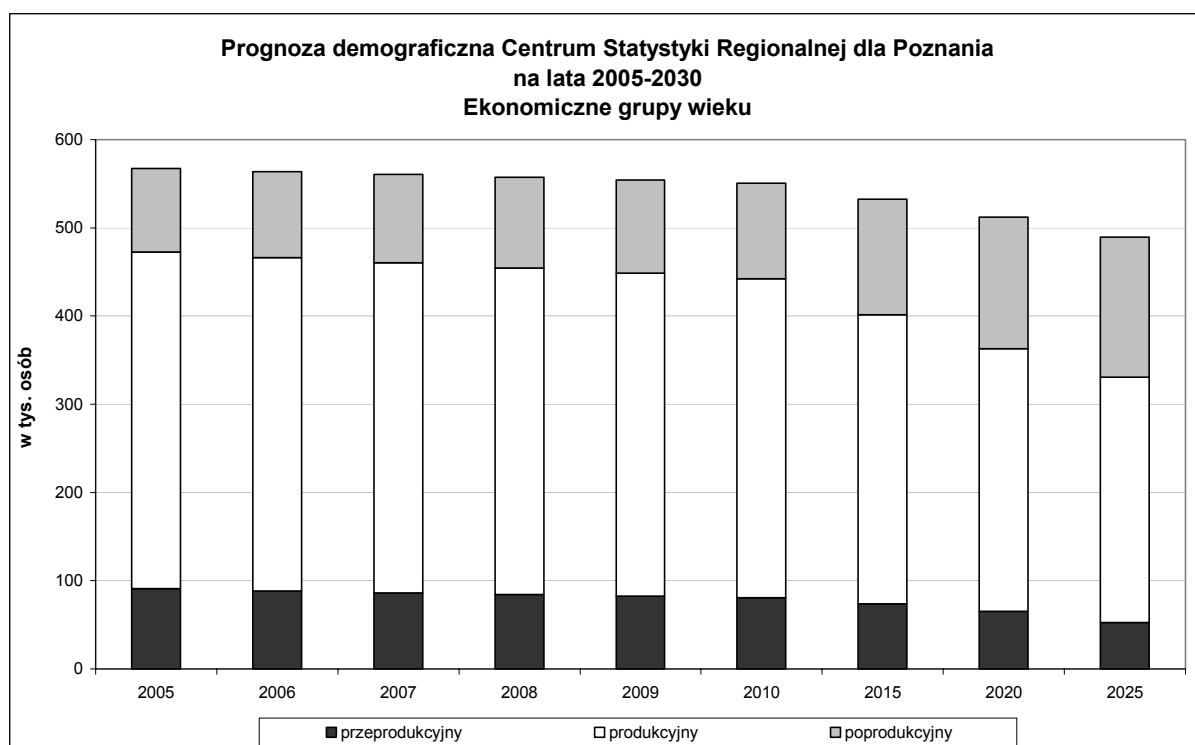
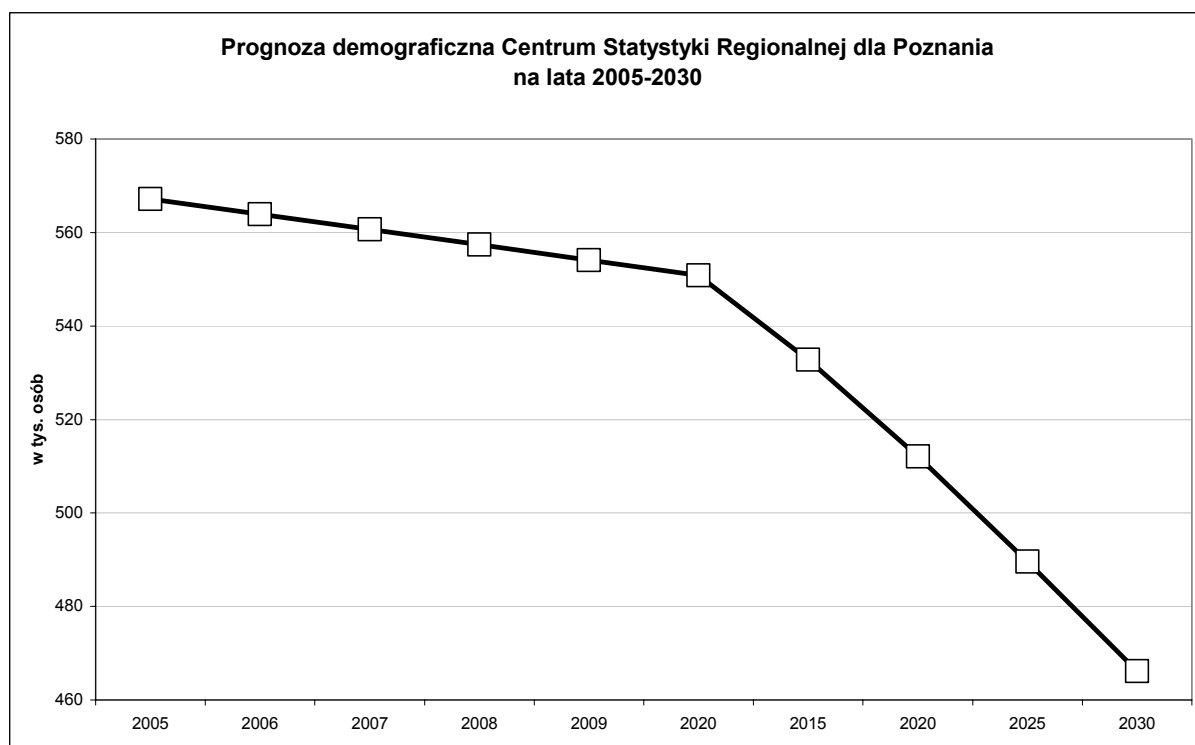

Ruch naturalny na 1000 mieszkańców w Poznaniu

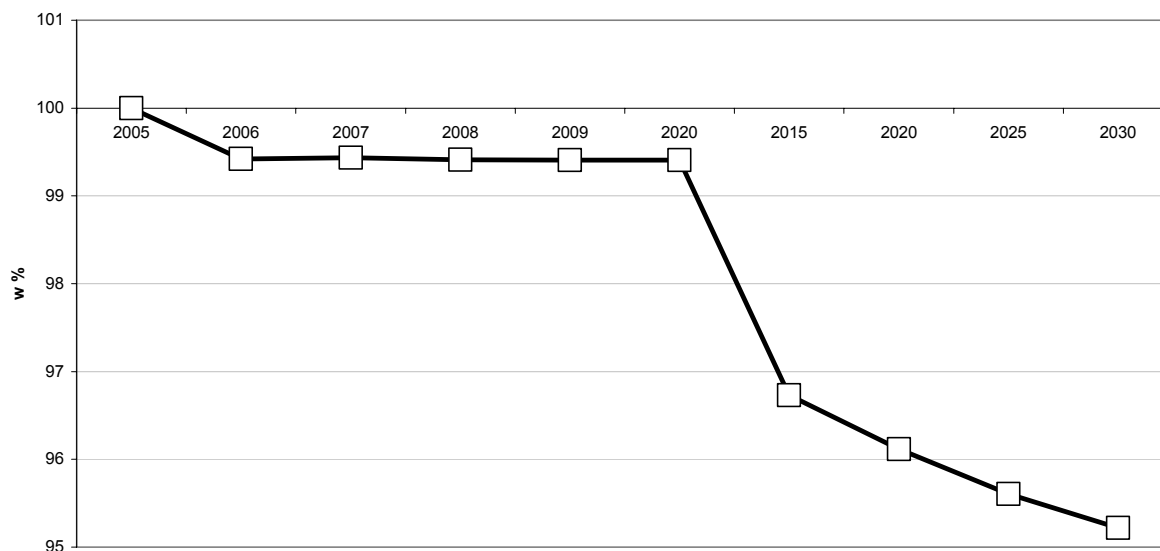

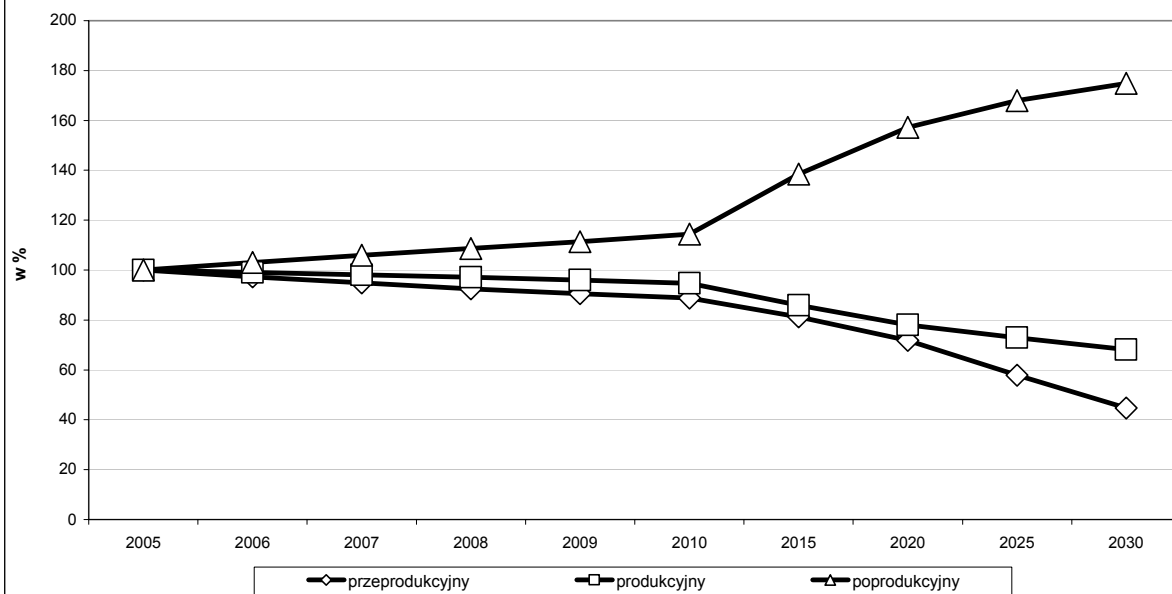

**Prognoza demograficzna Centrum Statystyki Regionalnej dla Poznania
na lata 2005-2030
Dynamika liczby ludności
2005 = 100**

**Prognoza demograficzna Centrum Statystyki Regionalnej dla Poznania
na lata 2005-2030
Dynamika ekonomicznych grup wieku
2005 = 100**

ROZDZIAŁ 6

Lokalny rynek pracy

Zasoby lokalnego rynku pracy

Demografia

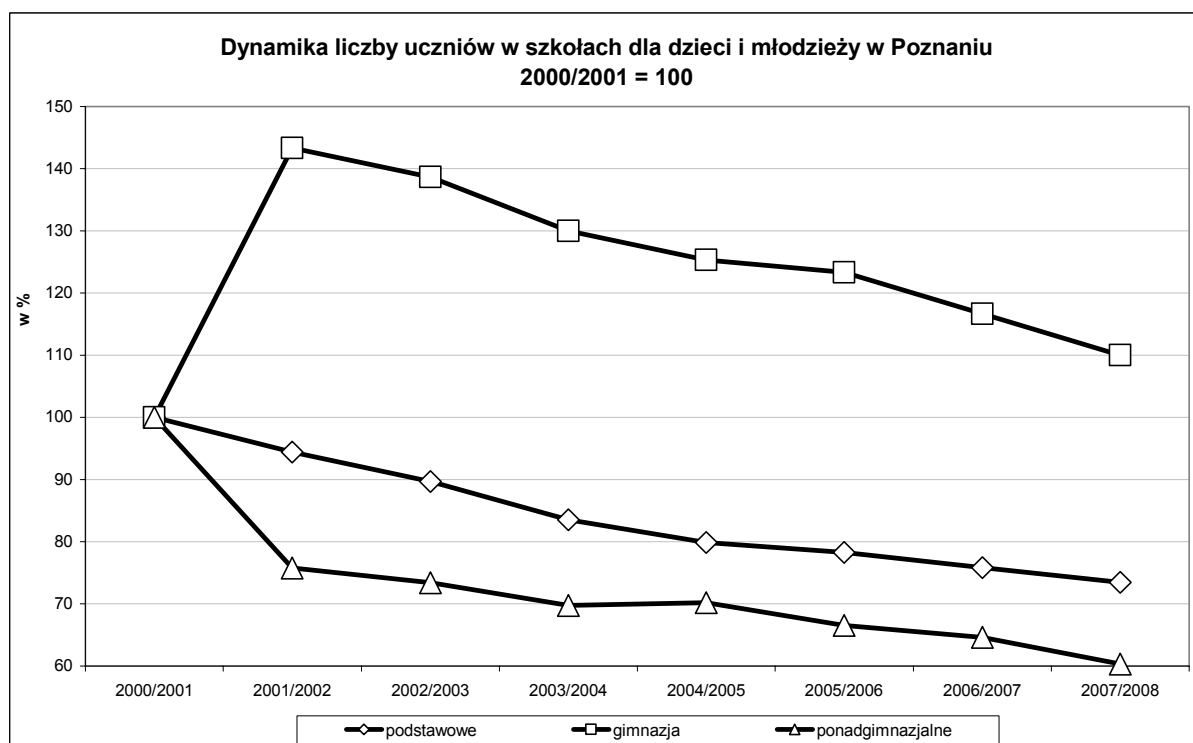
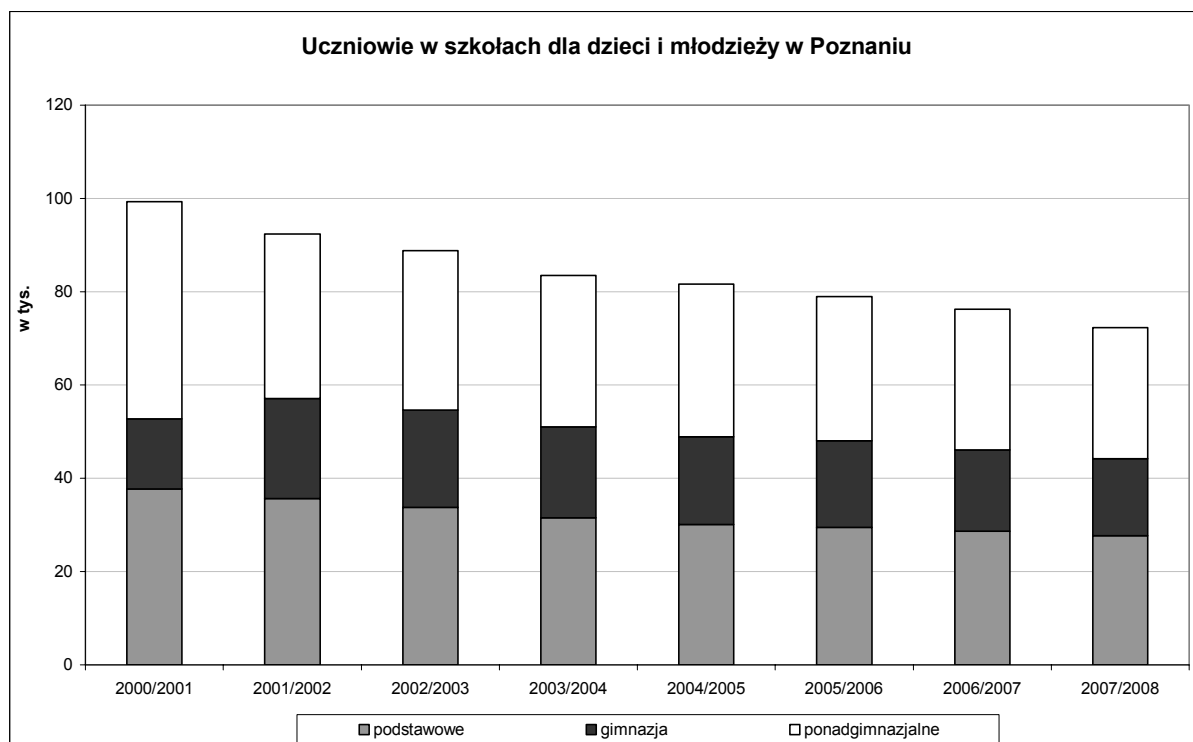
Poznań zajmuje 5. pozycję wśród miast w Polsce pod względem liczby mieszkańców (po Warszawie, Łodzi, Krakowie i Wrocławiu). Poznaniacy stanowią 1,5% ludności kraju oraz 16,5% mieszkańców woj. wielkopolskiego. Poznań, jako największe miasto i stolica regionu, skupia największy potencjał demograficzny województwa. W grudniu 2008 r. w Poznaniu mieszkało 557,3 tys. osób, w tym 297,7 tys. kobiet. Wskaźnik feminizacji wynosił 115 i od 1999 r. utrzymał się na niezmiennym poziomie. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 2.129 osób.

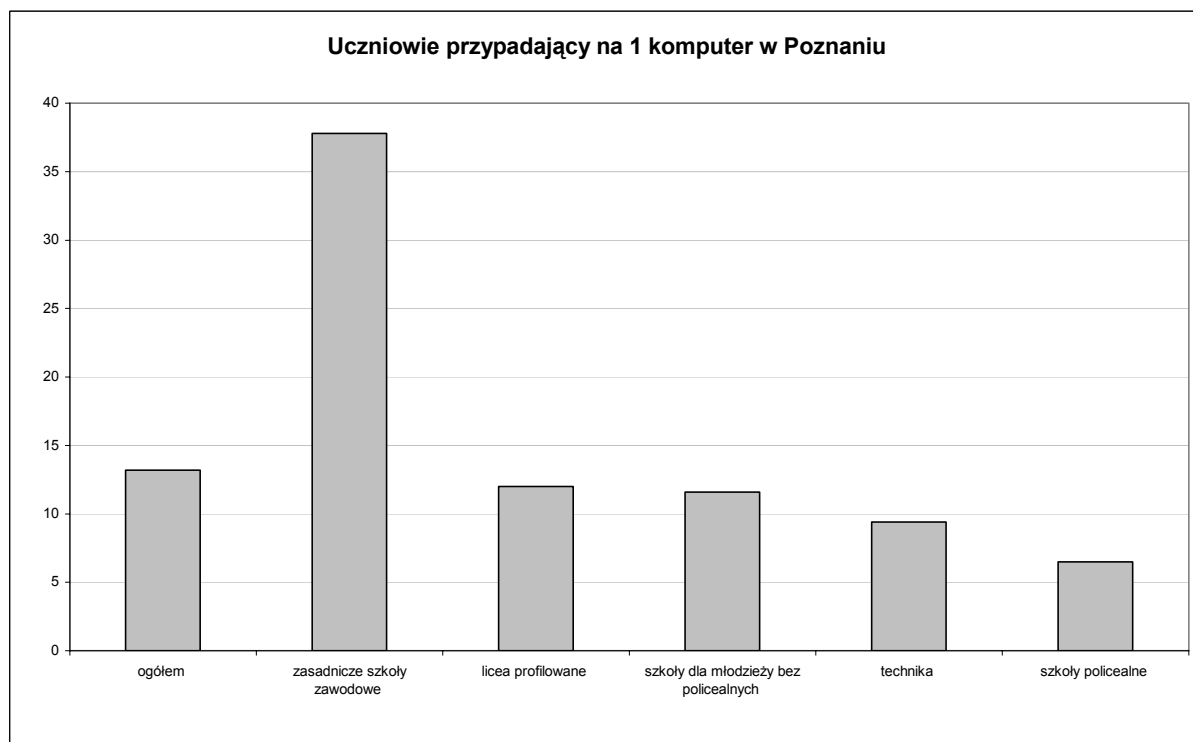
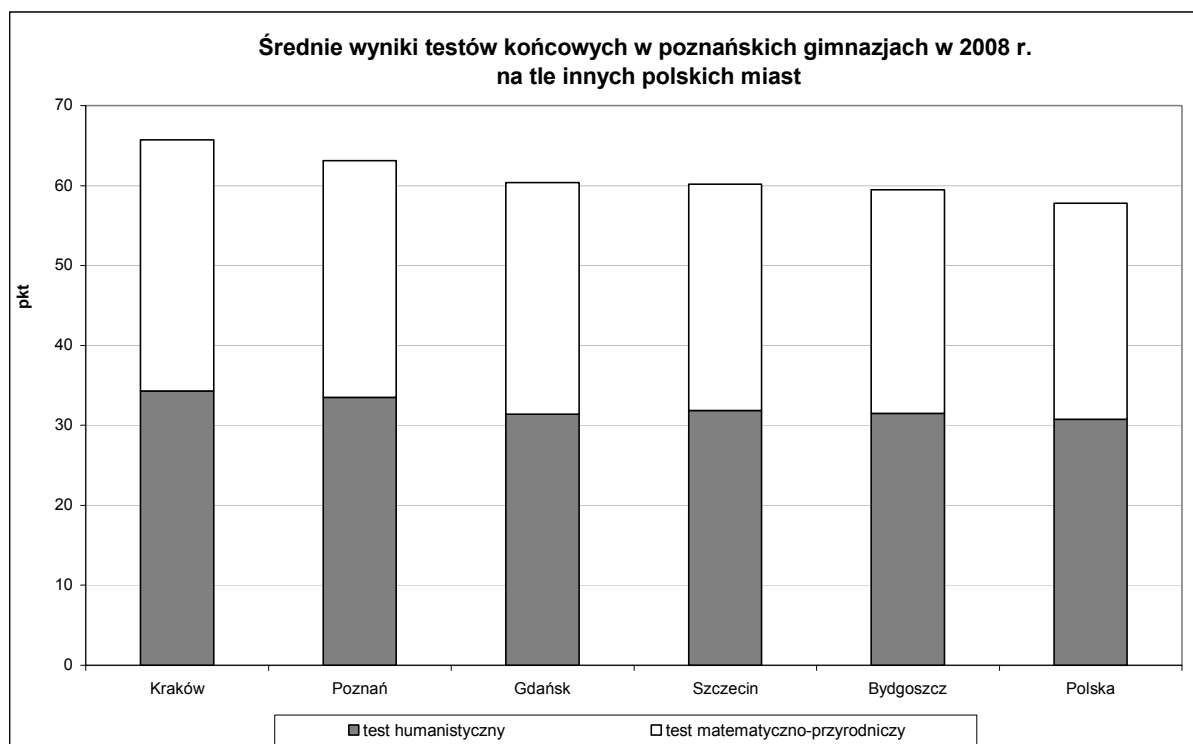
Od początku lat 90. w mieście utrzymuje się, zgodny z tendencją charakterystyczną dla większości dużych miast w Polsce, spadek liczby ludności spowodowany ujemnym saldem migracji oraz - do 2006 r. - ujemnym przyrostem naturalnym (w 2006 r. przyrost naturalny po raz pierwszy od 1989 r. osiągnął wartość dodatnią). W 2008 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźniki te wyniosły odpowiednio: - 5,7 i 0,7. Od 15 lat w Poznaniu notuje się stały wzrost średniej długości życia. W 2007 r. średnia długość życia mężczyzn wynosiła 73,3 lat, a kobiet - 79,8 lat. Oznacza to, iż poznaniacy i poznanianki żyją dłużej niż przeciętni mieszkańcy kraju (odpowiednio 71 lat i 79,4 lat). W Poznaniu rocznie umiera około 5,6 tys. osób. Do głównych przyczyn zgonów od wielu lat należą choroby układu krążenia oraz nowotwory.

Ponad 2/3 mieszkańców Poznania to ludność w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata). W 2008 r., po raz drugi od wielu lat, nastąpiło zmniejszenie się tej grupy ludności, podobnie jak grupy przedprodukcyjnej, przy jednoczesnym wzroście udziału grupy poprodukcyjnej. Jest to spowodowane wydłużeniem życia ludności przy równoczesnym niskim poziomie liczby urodzeń. W następnych latach prognozy przewidują coraz większy wzrost osób w wieku poprodukcyjnym. Niepokojąca, a występująca w skali całego kraju, jest natomiast tendencja do stałego zmniejszania się grupy dzieci i młodzieży poniżej 17 roku życia.

Według badań Urzędu Statystycznego w Poznaniu, Poznań zamieszkują osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Prawie co czwarty poznanianin posiada wykształcenie wyższe, a ponad 40% średnie lub policealne. Wskaźniki te znacznie przewyższają wartości ogólnopolskie, gdzie wykształceniem wyższym pochwalić może się co 10 osoba, a średnim lub policealnym - co 3. Relatywnie wśród osób z wykształceniem wyższym więcej jest mężczyzn, a z wykształceniem średnim - kobiet. Znaczna grupa ludności w wieku produkcyjnym, w powiązaniu z wysokim poziomem wykształcenia, stanowi doskonały atut w obliczu konieczności sprostania konkurencji na unijnym rynku pracy.

Mimo iż Poznań staje się coraz atrakcyjniejszym miejscem zamieszkania dla cudzoziemców, liczba zameldowanych obcokrajowców (także na okres czasowy) jest stosunkowo niewielka. Obecnie w mieście mieszka ok. 1,4 tys. obywateli innych państw. Pochodzą oni z 90 krajów, z tego 1/3 stanowią obywatele Unii Europejskiej, głównie Niemiec (ok. 150 osób), blisko 1/3 pochodzi z pozostałych państw europejskich, głównie z Ukrainy (ok. 200 osób), Rosji (110 osób) i Białorusi (90 osób). Poznań jest także miejscem zamieszkania dla cudzoziemców z krajów bardzo odległych, np. Filipin, Ekwadoru, Australii, Republiki Południowej Afryki, Wietnamu, Indii. W mieście nie ma problemów związanych z asymilacją imigrantów.

Od 2000 r. notuje się ujemne saldo migracji. Na koniec 2008 r. wynosiło ono aż -5,7‰. Większość osób emigrujących z miasta wybiera jako swoje nowe miejsce zamieszkania obszar powiatu poznańskiego. Powodem tego są niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania (cena najmu mieszkania na terenie powiatu poznańskiego jest średnio o 30% niższa niż w Poznaniu). Utrzymanie powyższych tendencji grozi w przyszłości szybkim wyludnianiem się Poznania. Według badań Urzędu Statystycznego w Poznaniu już teraz do Poznania codziennie dojeżdża ponad połowa mieszkańców Czerwonaka, Lubonia i Suchego Lasu. Duży odsetek mieszkańców dojeżdżających do Poznania dotyczy także gmin: Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Mosina, Puszczykowo, Rokietnica i Swarzędz.

Według prognozy demograficznej Centrum Statystyki Regionalnej przy Uniwersytecie Ekonomicznym liczba ludności Poznania w najbliższych latach ulegać będzie systematycznemu zmniejszeniu, by w 2030 r. osiągnąć 506,5 tys. mieszkańców, tj. o 9,7% mniej w stosunku do 2007 r. Ubytek ludności nastąpi, mimo iż w prognozie założono m.in. spadek umieralności oraz wzrost płodności poznanianek. Pod uwagę wzięto także rezerwy inwestycyjne pod budownictwo mieszkaniowe występujące w mieście. W prognozie uwzględniono zróżnicowanie trendów wśród grup wiekowych poniżej 24 roku życia. Obok generalnych spadków liczebności, spodziewać się można przejściowych wzrostów rozmiarów grupy dzieci w wieku 3-6 lat w okresie 2008-2012, grupy w wieku 7-12 lat w latach 2010 – 2017, grupy w wieku 19-24 lat po 2021 r. Zakłada się także znaczny (o 66%) wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym – o 65,5 tys. osób. Spadek ma nastąpić w grupie przedprodukcyjnej (do 17 lat), której liczebność w 2030 r. ma być niższa o 15,5% od liczebności notowanej w 2007 r. Podobna tendencja ma dotyczyć grupy osób w wieku produkcyjnym - CSR prognozuje, iż jej spadek do 2030 r. będzie wynosił 28%. Zmiany demograficzne wywierać będą silny wpływ na rynek pracy, szkolnictwo oraz popyt na usługi dla osób starszych. Problemem może być także zmniejszenie liczby podatników, co spowoduje mniejsze wpływy do budżetu Miasta.

W przeciwieństwie do Poznania dynamicznie pod względem demograficznym rozwijać się będą gminy sąsiednie, w których ludności będzie się zwiększać. W rezultacie przewiduje się, iż zaludnienie całej aglomeracji poznańskiej ma utrzymać się w 2030 r. na prawie niezmiennym poziomie.

Edukacja

Szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i średnie

System edukacji szkolnej w Poznaniu w roku szkolnym 2008/2009 obejmuje blisko 450 szkół (ze szkołami specjalnymi oraz artystycznymi) na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, średnim i policealnym, do których uczęszcza około 90 tys. dzieci, młodzieży i dorosłych. Co trzeci uczeń kształci się na poziomie podstawowym (27 tys.), co czwarty w liceum ogólnokształcącym, co piąty w gimnazjum. Zaledwie 3% stanowią uczniowie zasadniczych szkół zawodowych. W szkołach¹ przeciętnie na 1 oddział przypada od 23 (szkoły podstawowe dla dorosłych) do 38 uczniów (licea ogólnokształcące). Na poziomie ponadgimnazjalnym (obejmującym licea ogólnokształcące, zasadnicze szkoły zawodowe, licea profilowane i szkoły średnie techniczne i zawodowe) największym zainteresowaniem młodzieży cieszą się licea ogólnokształcące, do których uczęszcza 61% uczniów kształcących się na tym poziomie. Osoby dorosłe uzupełniają wykształcenie w 55 szkołach ponadgimnazjalnych i 65 placówkach policealnych, w których uczy się ponad 17 tys. osób. Wśród osób dorosłych największą popularnością cieszą się licea ogólnokształcące oraz szkoły policealne, w których naukę pobiera ponad 94% uczniów dorosłych.

Trendy demograficzne w grupie do 17 lat powodują, że systematycznie zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży objętych nauczaniem na poziomie podstawowym. W ciągu ostatnich lat liczba uczniów tych

¹ Dotyczy szkół nadzorowanych przez Miasto Poznań.

szkół sukcesywnie spada (od 2000 r. liczba uczniów zmniejszyła o ponad 9 tys.). Na 1 szkołę podstawową przypada przeciętnie 300 uczniów.

Rocznie mury szkół ponadgimnazjalnych opuszcza ponad 11 tys. absolwentów, którzy w większości zasilają lokalny rynek pracy. Jedną piątą absolwentów kończy szkoły średnie zawodowe, a co trzecia osoba policealne i pomaturalne, zdobywając głównie wykształcenie ekonomiczne i administracyjne, informatyczne, techniczne, medyczne, rolnicze, artystyczne oraz ukierunkowane na świadczenie szerokiej gamy usług transportowych, budowlanych, medycznych, socjalnych, ochrony osobistej. Blisko 0,6 tys. absolwentów kończy zasadnicze szkoły zawodowe, przygotowujące młodzież do wykonywania zawodów robotniczych (m.in.: operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, pracownicy usług i sprzedawcy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, rolnicy, ogrodnicy, leśnicy). W 2007 r. do zawodów najliczniej reprezentowanych przez absolwentów poznańskich szkół zawodowych należeli technicy: elektronicy, handlowcy, mechanicy, ekonomiści, żywienia i gospodarstwa domowego, hotelarstwa, budownictwa, usług kosmetycznych, informatycy, administracji, obsługi turystycznej, farmaceutycy, ochrony fizycznej osób i mienia, logistycy. Zasadnicze szkoły zawodowe ukończyło najwięcej kucharzy, sprzedawców, mechaników pojazdów samochodowych oraz fryzjerów. Poznańskie szkoły średnie starają się dostosować swoją ofertę do potrzeb lokalnego rynku pracy. W 2009 r. zostaną uruchomione nowe kierunki kształcenia zawodowego², takie jak: technik organizacji reklamy, technik hotelarstwa, technik obsługi turystycznej, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, technik prac biurowych specjalizacja medyczna, terapeuta zajęciowy, mechanik – monter maszyn oraz operator obrabiarek skrawających.

W przeciętnej poznańskiej szkole znajduje się 9 pomieszczeń szkolnych, wśród których przeważają sale lekcyjne. Wyposażenie placówek oświatowych w komputery jest zróżnicowane. Komputery dla uczniów posiadają praktycznie wszystkie szkoły podstawowe i gimnazjalne, 75% liceów ogólnokształcących, 60% techników oraz szkół policealnych i pomaturalnych. Najgorzej wyposażone są zasadnicze szkoły zawodowe i licea profilowane, w przypadku których komputery dla uczniów posiada jedynie co czwarta szkoła. W poznańskich szkołach podstawowych na 1 komputer przypada 18 uczniów, w gimnazjach – 15 uczniów, w liceach ogólnokształcących – 16 uczniów. Prawie wszystkie komputery dla uczniów posiadają dostęp do internetu. Coraz więcej szkół dysponuje pomieszczeniami do ogólnorozwojowych zajęć sportowych, takimi jak sale gimnastyczne, kryte boiska i pływalnie szkolne.

W kształceniu młodzieży dużą wagę przykładają do znajomości języków obcych. Większość uczniów uczy się w szkołach języków angielskiego oraz niemieckiego. Języka francuskiego uczy się co dwudziesty uczeń, rosyjskiego – co pięćdziesiąty, hiszpańskiego i łaciny – co setny. Pozostałych języków obcych uczy się co pięćdziesiąty uczeń. We wszystkich szkołach średnich uczniowie zobowiązani są do nauki dwu języków obcych, za wyjątkiem szkół zawodowych, w których w programie znajduje się jeden język obcy. W szkołach średnich najbardziej popularnymi językami obcymi są: angielski, którego uczy się ponad 90% młodzieży, oraz niemiecki, którego uczy się 75% uczniów. Języka francuskiego uczy się co dziewiąty, rosyjskiego – co dwudziesty, a pozostałych języków obcych – jedynie co szesnasty uczeń. Wiele szkół średnich prowadzi klasy z poszerzonym językiem obcym. W mieście działają 24 szkoły z oddziałami dwujęzycznymi, w których językami wykładowymi są: francuski, niemiecki i angielski. W 46 liceach ogólnokształcących prowadzone są klasy językowe z poszerzonym programem nauki języków obcych (głównie: angielskiego, niemieckiego, francuskiego). Międzynarodową maturę młodzież może zdawać w dwu poznańskich liceach ogólnokształcących. Badania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu wykazały, że poziom kompetencji językowej osiąganey przez absolwentów szkół średnich wskazuje na zadowalającą znajomość języków obcych nowożytnych i odpowiada wymaganiom stawianym uczniom w innych krajach Unii Europejskiej.

² Kierunki te uzyskały pozytywną opinię Powiatowej Rady Zatrudnienia lub Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia.

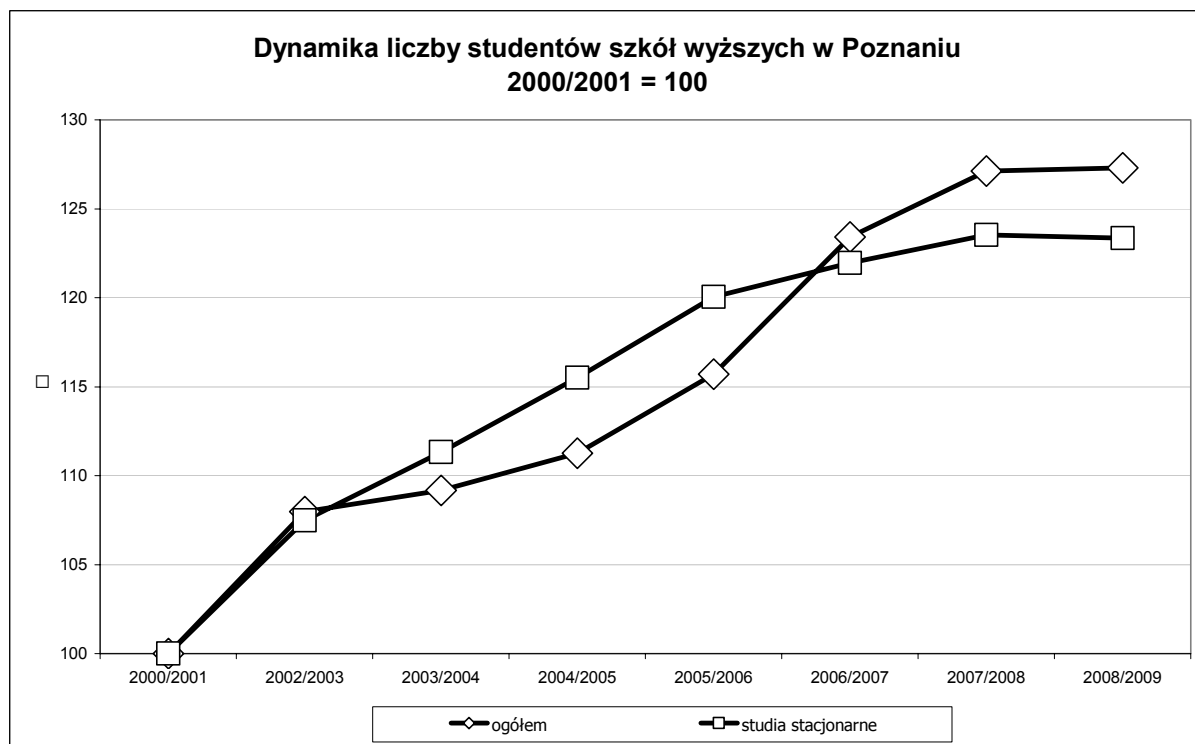
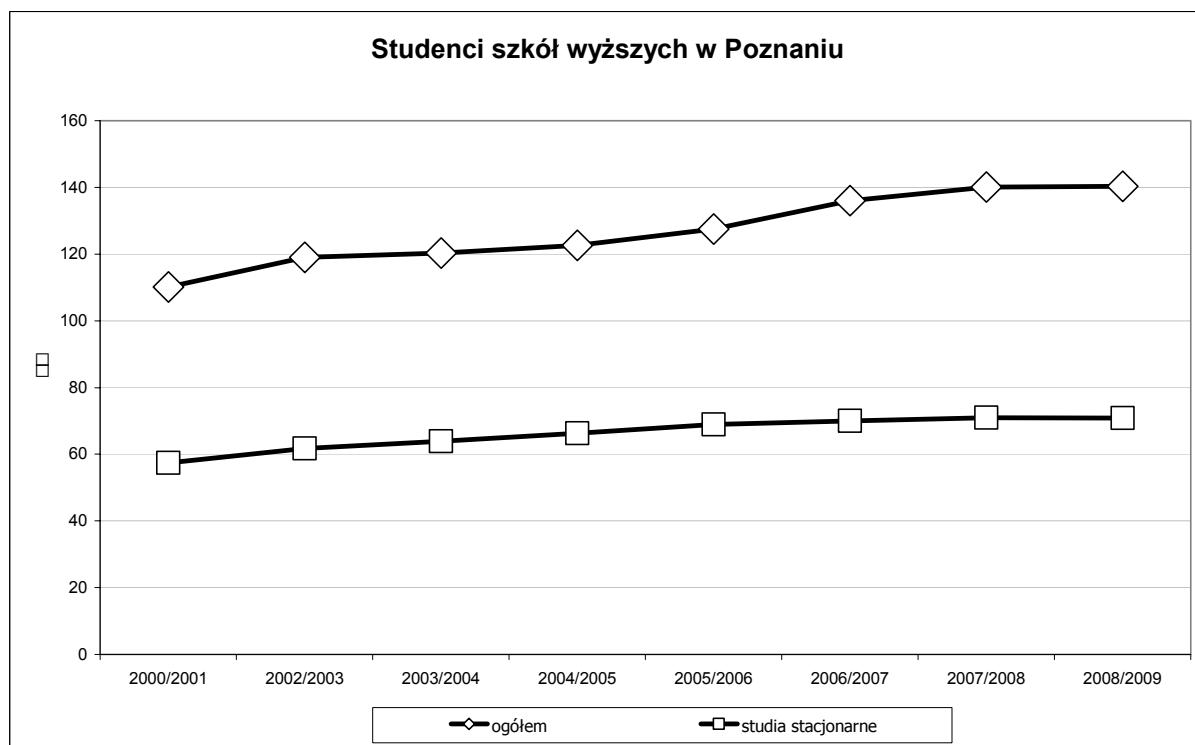
Jakość kształcenia w poznańskich placówkach szkolnych jest zróżnicowana. Podstawowym miernikiem są wyniki egzaminów końcowych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, egzaminu dojrzałości w szkołach średnich oraz wyniki egzaminów wstępnych na uczelnie wyższe. Wyniki przeprowadzonych w 2008 r. testów wśród uczniów kończących szkoły podstawowe i gimnazjalne wykazały, że poziom nauczania w poznańskich szkołach, podobnie jak w całej Polsce, obniża się (od 2000 r.), szczególnie w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych. Świadczy to o konieczności weryfikacji programów nauczania i sposobów przekazywania wiedzy przez kadrę nauczycielską.

Ważnym problemem w kształceniu, głównie zawodowym, jest brak elastyczności w dostosowaniu kierunków kształcenia do zmian na rynku pracy, mimo że poznańskie szkoły zawodowe kształcą młodzież wielostronnie (w ponad 25 zawodach). W 2007 r. do najliczniejszej grupy absolwentów poznańskich szkół zawodowych należeli kucharze, sprzedawcy, mechanicy samochodowi oraz fryzjerzy, a techników – technicy elektronicy, technicy handlowcy, technicy mechanicy, technicy ekonomiści, technicy żywienia i gospodarstwa domowego, technicy hotelarstwa, technicy budownictwa. Wyniki badań Powiatowego Urzędu Pracy wskazują, że największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia mają absolwenci Technikum Budowlanego Nr 1, Technikum Uzupełniającego Nr 28 oraz Technikum Ekonomiczno-Administracyjnego Nr 1, XXII Liceum Profilowanego, VIII Liceum Profilowanego oraz XXI Liceum Profilowanego, a także II Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego. Znaczącym problemem jest także przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy oraz poruszanie się na nim. W poprawie tej sytuacji ważną rolę odgrywa Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, placówka informacyjno-szkoleniowa dla uczniów kończących szkoły zawodowe i średnie oraz nauczycieli zajmujących się problematyką rynku pracy, utworzona przez Miasto Poznań w ramach projektu Unii Europejskiej Ecos-Ouverture Youthemploy, dotyczącego przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży. Dzięki Centrum uczniowie szkół średnich mają możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji u psychologa, zbadania predyspozycji osobowościowych i zawodowych, uczestniczenia w szkoleniach dotyczących wejścia na rynek pracy, poznania możliwości edukacyjnych w Polsce i krajach UE.

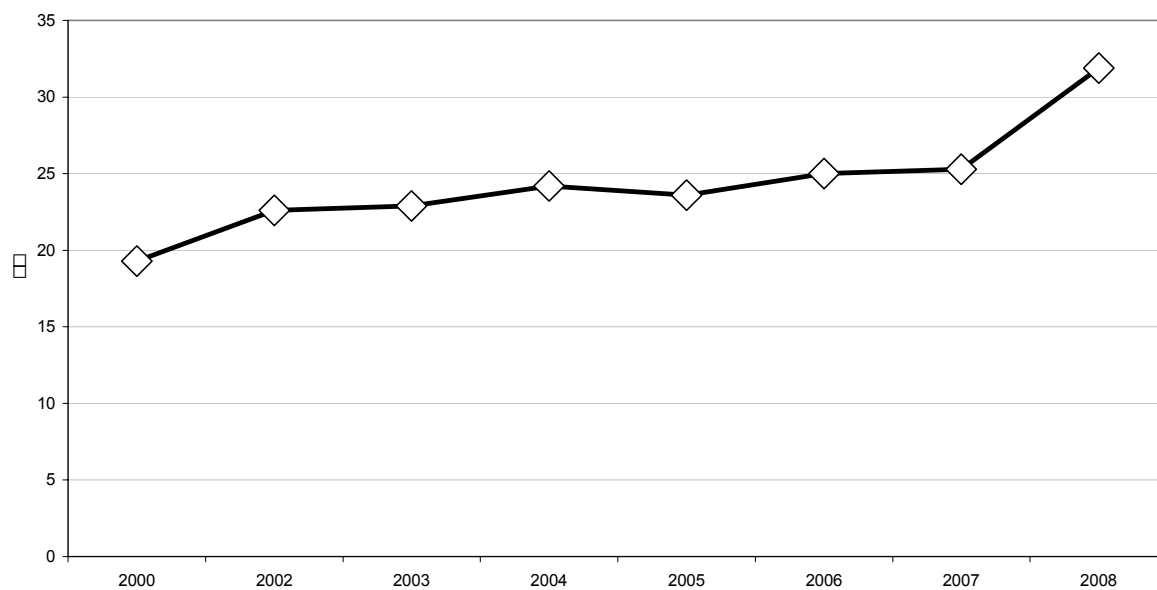
Poznańskie szkoły coraz częściej korzystają ze środków unijnych. Już kilkanaście poznańskich projektów oświatowych otrzymało dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z funduszu Phare 2003. Projekty te dotyczyły przedsięwzięć mających na celu: podniesienie jakości nauczania zawodowego, modernizację oferty kształcenia zawodowego i dostosowanie jej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy (wprowadzenie nowych i modyfikacja starych kierunków kształcenia i programów), wsparcie usług edukacyjnych oraz nauki przedsiębiorczości i języków obcych w poznańskich szkołach zawodowych.

Od 2002 r. systematycznie rósł popyt na usługi edukacyjne dla dorosłych (w poznańskich szkołach dla dorosłych liczba uczniów w latach 2002-2006 zwiększyła się o blisko 1/5), jednak w 2007 r. zanotowano po raz pierwszy spadek popytu (o 10% w porównaniu z rokiem poprzednim). Jest to sygnał świadczący o konieczności poprawy jakości i dostępności ustawicznego kształcenia i szkolenia zawodowego, umożliwiającego zdobywanie kwalifikacji przez całe życie, oraz wypracowania nowych metod nauczania w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, koncentrujących się na opracowaniu metod samokształcenia, uwzględniających konkretne potrzeby uczących się poza formalnym systemem kształcenia. Dotyczy to przede wszystkim szkół ponadgimnazjalnych zawodowych, w których w porównaniu z 2002 r. liczba uczniów dorosłych zmniejszyła się aż o 3/4.

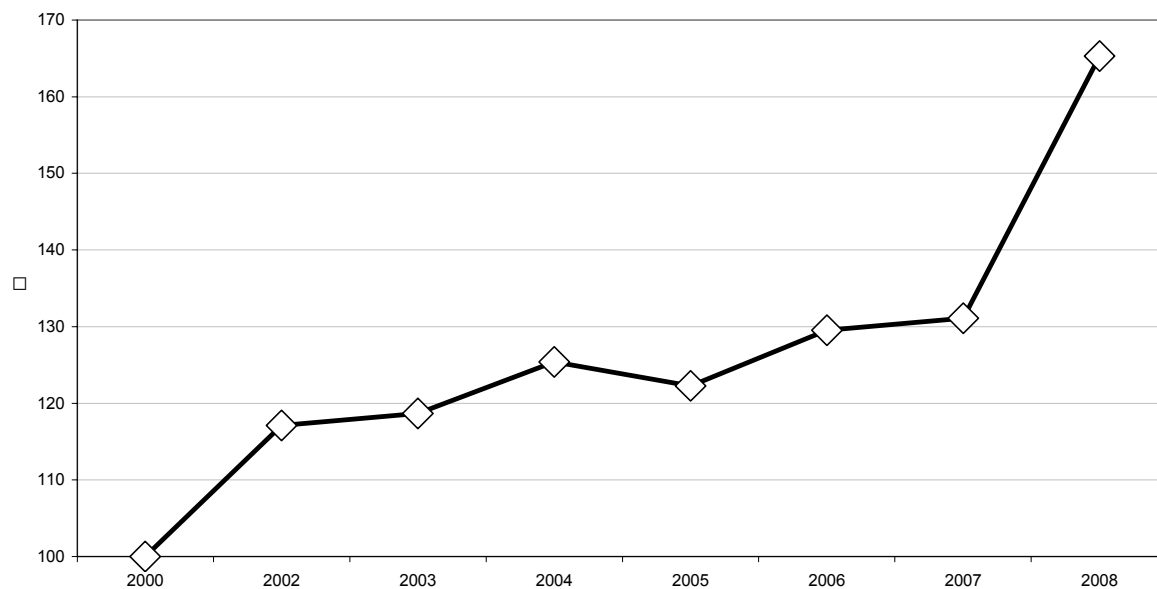
Sytuacja na rynku edukacji stawia nowe wyzwania przed kadrą nauczycielską. Dla poszerzenia kwalifikacji kadry nauczycieli na terenie Poznania działają 24 placówki doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, w tym jedyna placówka publiczna - Ośrodek Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli. Kształcą one nauczycieli na kursach z zakresu metodyki nauczania, pedagogiki, bibliotekoznawstwa, przyrody, wychowania do życia w rodzinie, zarządzania oświatą, informatyki. W Poznaniu działa ponadto Ogólnopolska Fundacja Edukacji

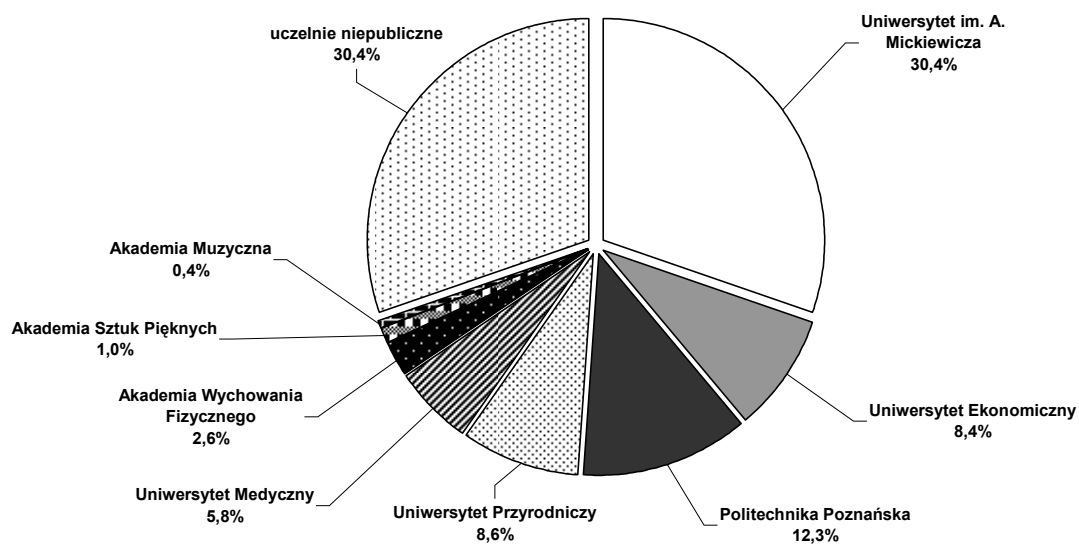
Absolwenci szkół wyższych w Poznaniu

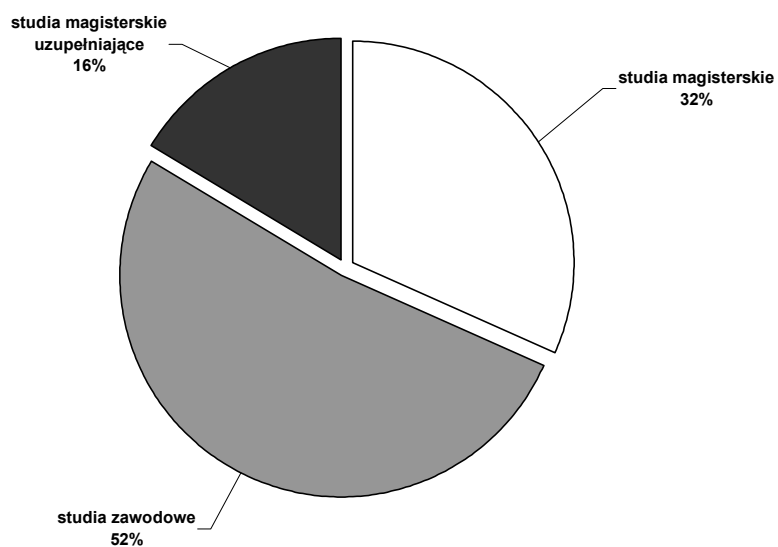
**Dynamika liczby absolwentów szkół wyższych w Poznaniu
2000 = 100**

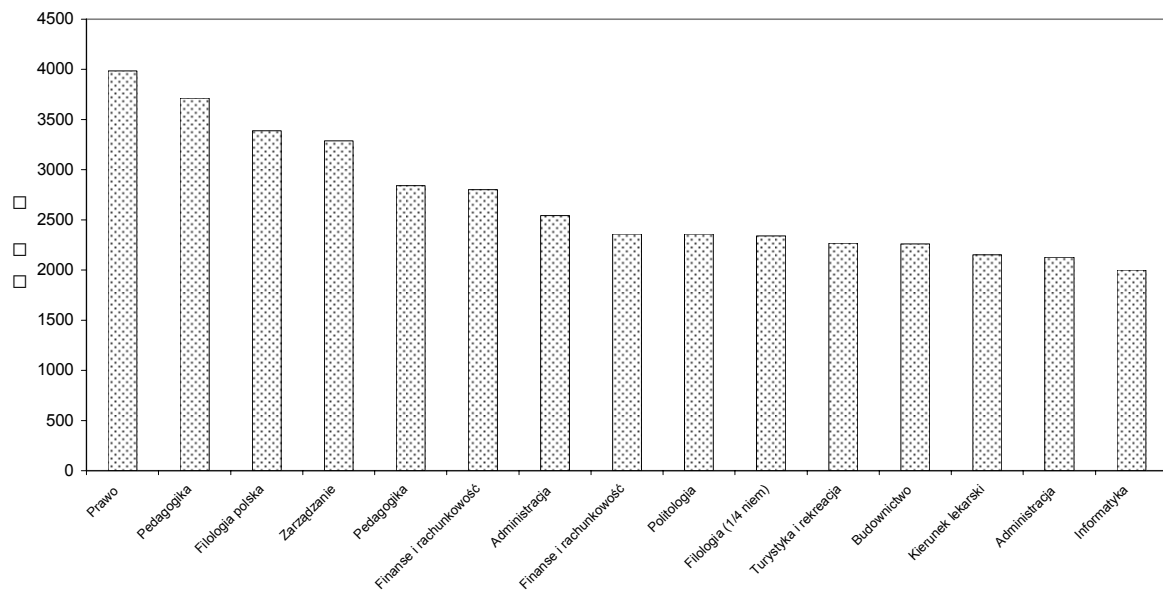
Struktura poznańskich szkół wyższych wg liczby studentów

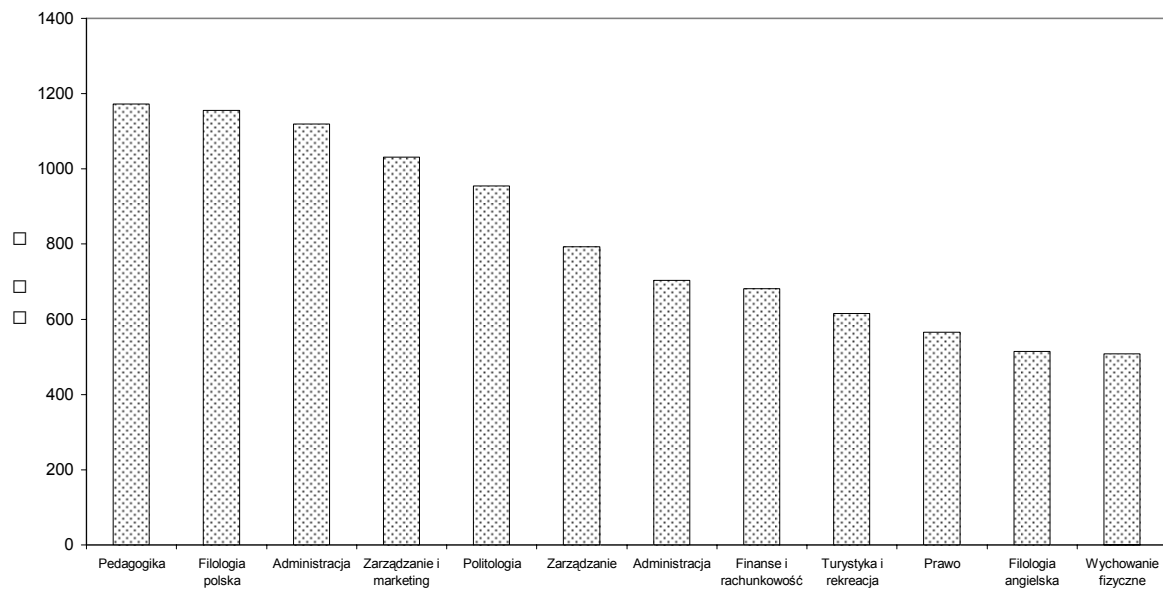
Poznańscy studenci wg rodzaju studiów

Studenci szkół wyższych w Poznaniu Najbardziej popularne kierunki i specjalności w 2008 roku

Absolwenci szkół wyższych w Poznaniu Najbardziej popularne kierunki i specjalności w 2008 roku

Komputerowej, która dokształca nauczycieli w ramach realizacji ogólnopolskich projektów Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu: „Pracownia internetowa w każdym gimnazjum”, „Pracownia internetowa w każdej szkole” oraz „Pracownia internetowa w szkole podstawowej”.

Szkolnictwo wyższe

Poznań jest jednym z głównych ośrodków szkolnictwa wyższego w Polsce. Na 25 uczelniach (w tym 8 państwowych) studiuje 142 tys. studentów (dla porównania w 1990 r. na 9 uczelniach – w tym jednej niepaństwowej – naukę pobierało ok. 34 tys. osób), w tym ponad 1,6 tys. cudzoziemców (ponad połowa na Uniwersytecie Medycznym³). Do Poznania przyjeżdżają studenci z ponad 60 krajów świata, najwięcej z USA, Norwegii, Tajwanu, Niemiec i Białorusi. Prawie 3/4 studentów to osoby spoza miasta. Na 1000 mieszkańców przypada 251 studentów (wśród dużych polskich miast Poznań zajmuje pod tym względem 1. miejsce). Kadra akademicka poznańskich uczelni liczy 8 tys. osób, w tym ponad 1 tys. osób to naukowcy z tytułem profesora. Największą uczelnią jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, na którym studiuje co trzeci student. Ponad połowa uczelni (16) prowadzi studia na poziomie magisterskim. Uczelnie oferują szeroki profil nauczania obejmujący prawie 190 kierunków: ekonomicznych, humanistycznych, przyrodniczych, inżynierskich, medycznych, rolniczych, artystycznych i sportowych. W ostatnich latach rozwija się szczególnie oferta kształcenia w zakresie kwalifikacji, których oczekuje rynek dynamicznie rozwijających się usług i innowacyjnych technologii, takich jak: akustyka, biotechnologia, inżynieria bezpieczeństwa, mechanotronika, inżynieria chemiczna i procesowa, dietetyka, intermedia, kongwistyka, kosmetologia.

Corocznie poznańskie szkoły wyższe opuszcza ponad 26 tys. absolwentów. Najwięcej z nich kończy: zarządzanie i marketing, finanse i bankowość, pedagogikę, politologię, administrację, filologię obcojęzyczną, turystykę i rekreację, ekonomię, informatykę. Sytuacja na poznańskim rynku pracy wśród absolwentów szkół wyższych wymaga jednak weryfikacji limitów przyjęć na niektóre kierunki. Niezbędna jest także profesjonalna pomoc w przygotowaniu młodych osób do wejścia na rynek pracy, w tym pomoc w odbyciu praktyk studenckich i stażu podyplomowego. Poradnictwo w tym zakresie ukierunkowane na absolwentów wyższych uczelni prowadzi Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów UAM. Studenci mogą także korzystać z ogólnodostępnych placówek dla osób poszukujących pracy, prowadzonych przez Wojewódzki oraz Powiatowy Urząd Pracy, z Poznańskiego Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości oraz z prywatnych biur pośrednictwa pracy i doradztwa personalnego.

Uczelnie prowadzą także nauczanie na studiach podyplomowych i doktoranckich, które co roku kończy prawie 10 tys. osób. Na Uniwersytecie Ekonomicznym oraz w Wyższej Szkole Bankowej funkcjonują studia podyplomowe MBA, na których swoje kwalifikacje zawodowe podnosi rocznie ok. 100 osób.

Z przeprowadzonych przez Research International Pentor badań ankietowych absolwentów poznańskich szkół wyższych wynika, że najbardziej popularne wśród studentów języki obce to angielski i niemiecki. Język angielski na poziomie co najmniej dobrym zna sześciu na dziesięciu studentów, a język niemiecki – co czwarty student. Językiem rosyjskim na tym poziomie włada co trzynasty student, a francuskim – co piętnasty. Język angielski jest najbardziej popularnym i najlepiej znanym językiem obcym. Biegłą znajomość języka angielskiego deklaruje co szesnasty student, niemieckiego – co pięćdziesiąty, francuskiego i rosyjskiego – co setny. Blisko 90% absolwentów deklaruje znajomość przynajmniej dwu języków obcych, ponad połowa zna je na poziomie co najmniej średnim.

³ Uniwersytet Medyczny utworzył specjalne kierunki z angielskim jako językiem wykładowym.

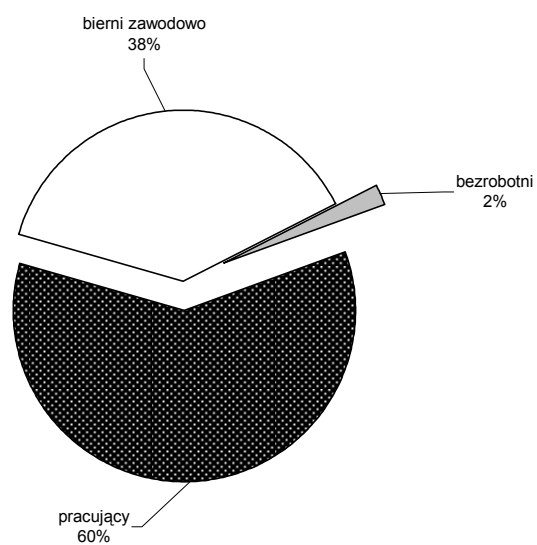
Aż 13 poznańskich uczelni prowadzi zajęcia w 24 filiach i oddziałach zamiejscowych. Naukę w nich pobiera 17 tys. studentów. Większość placówek zamiejscowych utworzono w Wielkopolsce (m.in. w Kaliszu, Ostrowie Wlkp., Rogoźnie, Pile), część z nich działa także w innych regionach kraju (w Zielonej Górze, Bydgoszczy, Szczecinie, Wrocławiu, Chorzowie). Unikalną w skali kraju placówką jest Collegium Polonicum w Słubicach – wspólna placówka naukowo-badawcza Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą. Collegium prowadzi działalność naukową i dydaktyczną, oferując kierunki studiów pod patronatem jednego lub obydwu uniwersytetów, kierunki studiów podyplomowych oraz zajęcia dydaktyczne, będące ofertą uzupełniającą UEV lub UAM. Collegium rozwija także ożywioną działalność badawczą, informacyjną, popularno-naukową i kulturalną.

Wysoka jakość kształcenia poznańskich uczelni jest potwierdzana akredytacją państwową (przyznawaną przez Państwową Komisję Akredytacyjną) i środowiskową (przyznawaną przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną), przyznawaną poszczególnym kierunkom kształcenia przez komisje akredytacyjne, skupiające przedstawicieli tej samej kategorii uczelni wyższych (przykładowo: Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych, Komisja Akredytacyjna Uczelni Medycznych, Komisja Akredytacyjna Uczelni Rolniczych, Uniwersytecka Komisja Akredytacyjna, Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych, Stowarzyszenie Edukacji Menadżerskiej Forum). Akredytacja umożliwiła określenie wysokich jakościowo standardów edukacyjnych dla każdego z kierunków studiów w skali ogólnopolskiej oraz zapewnia ciągłą ocenę jakości kształcenia prowadzonego przez akredytowane wydziały i instytuty. Obecnie akredytację państwową lub środowiskową, pozytywną lub wyróżniającą, przyznaną na okres 5 lat, posiadają kierunki na różnych poziomach nauczania na wszystkich poznańskich uczelniach publicznych. Państwowa Komisja Akredytacyjna przyznała oceny wyróżniające: Wydziałowi Chemii, Wydziałowi Neofilologii, Wydziałowi Filologii Polskiej i Klasycznej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza, Wydziałowi Informatyki i Zarządzania na Politechnice Poznańskiej, Wydziałowi Informatyki i Gospodarki Elektronicznej na Uniwersytecie Ekonomicznym, II Wydziałowi Lekarskiemu z Oddziałem Stomatologii i Kształcenia Podyplomowego na Uniwersytecie Medycznym. Wydział Chemii UAM posiada także Europejski certyfikat jakości kształcenia dla studentów licencjackich (European Chemistry Thematic Network i UKA Eurobachelor Label) i magisterskich (European Chemistry Thematic Network i UKA Euomaster Label).

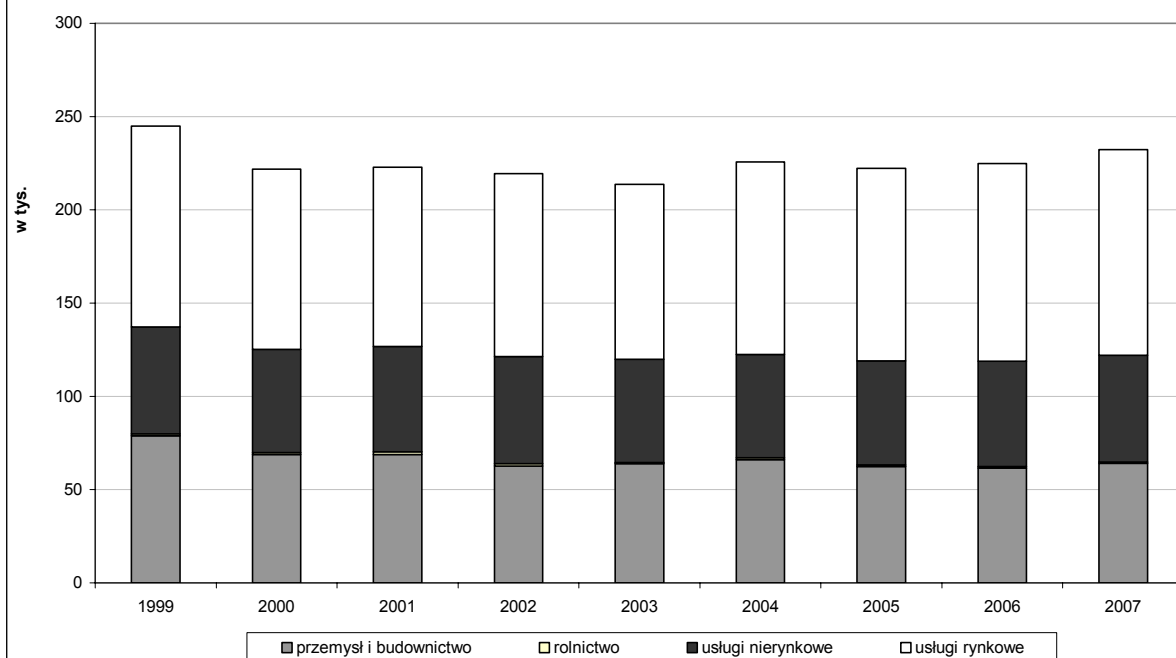
Poznańskie szkoły wyższe są także członkiem znaczących organizacji międzynarodowych (przykładowo Politechnika Poznańska jest członkiem Konferencji Uczelni Europejskich o Zaawansowanym Systemie Edukacji Technicznej i Badań CESAER).

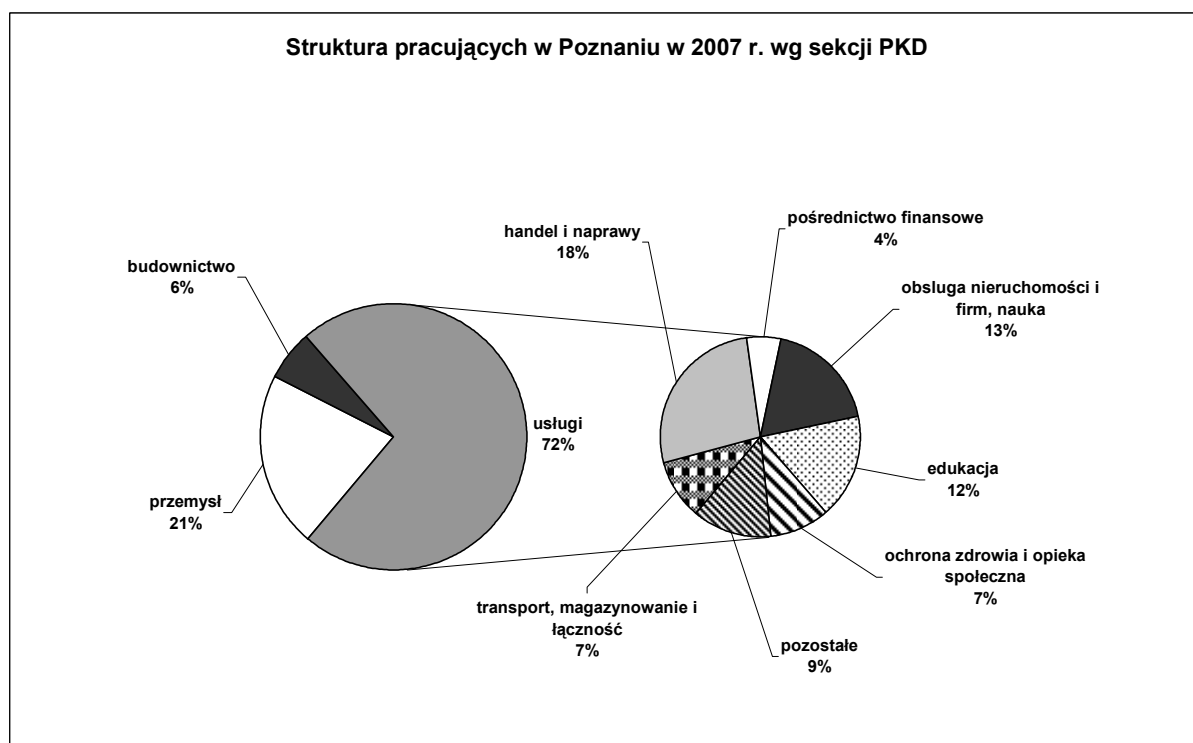
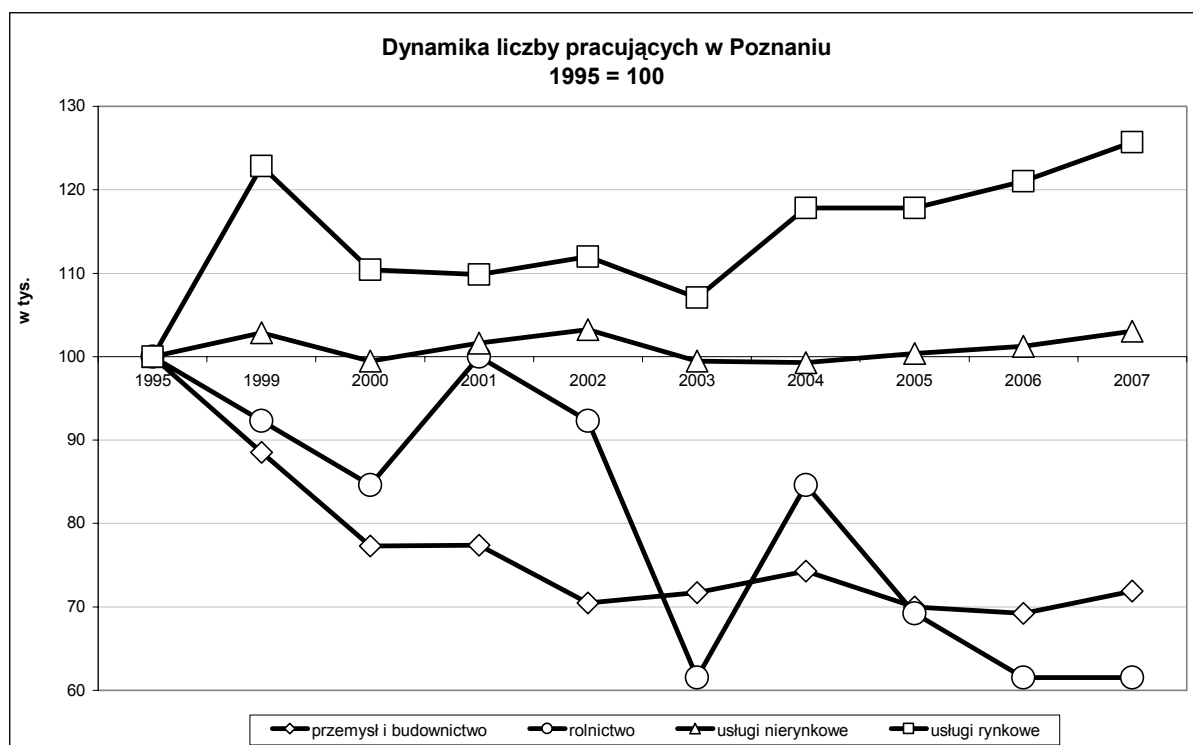
Wysoka pozycja Poznania wśród ośrodków akademickich w kraju potwierdzają rankingi wyższych uczelni. W przeprowadzonym co cztery lata rankingu naukowym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego poznańskie placówki zajęły czołowe miejsca. II miejsce w skali kraju zajęły w swoich kategoriach: Wydział Chemii UAM (nauki chemiczne), Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej (budownictwo i architektura), Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego (nauki rolnicze i leśne). Barrierami w rozwoju uczelni wyższych są niedostateczna i rozproszona baza lokalowa oraz braki w wyposażeniu w nowoczesny sprzęt niezbędny do pracy naukowej i dydaktycznej. Problemem jest także dostęp studentów niepełnosprawnych do niektórych starszych budynków. Stopniowo sytuacja ta się zmienia, a nowoczesna uczelniana baza dydaktyczno-naukowa się rozwija. Największym inwestorem jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, który buduje nowy kampus na Morasku. Znaczące inwestycje prowadzą także inne poznańskie uczelnie: Akademia Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Politechnika Poznańska, Akademia Muzyczna i Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii. W 2003 r. siedzibę wybudowała prywatna Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, w latach 2005-2008 powstały m.in.: Collegium Stomatologicum oraz Centrum Biblioteczno-Kongresowe Uniwersytetu Przyrodniczego, Aula Nova Akademii Muzycznej, Centrum

Struktura pracujących w Poznaniu wg statusu zatrudnienia

Struktura pracujących w Poznaniu

Wykładowe Politechniki Poznańskiej i dwie biblioteki uczelniane (UAM i AWF). Poznańskie szkoły wyższe w coraz szerszym zakresie korzystają ze środków unijnych. W ostatnich latach, dzięki wsparciu UE, wybudowano nowoczesną salę koncertową Aula Nova Akademii Muzycznej oraz obiekty dydaktyczno-sportowe AWF, trwa rozbudowa kampusu UAM na Morasku oraz obiektów Uniwersytetu Medycznego. Także niektóre nowe projekty inwestycyjne będą finansowane z funduszy unijnych, np. budowa Międzyuczelnianego Centrum Nanobiomedycznego, Centrum Mechatroniki, Biomechaniki i Nanoinżynierii Politechniki Poznańskiej, Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii UAM, Centrum Biologii Medycznej Uniwersytetu Medycznego oraz rozbudowa gmachu Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa. Uczelnie otrzymały także środki unijne na realizację szeregu programów naukowo-dydaktycznych (np. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Politechnika Poznańska realizuje program „Era Inżyniera”, dostosowujący kształcenie na Politechnice Poznańskiej do aktualnych potrzeb gospodarki, a Akademia Wychowania Fizycznego – program rozwoju dydaktycznego „Od Orlika do Olimpijczyka”).

Miasto Poznań aktywnie współpracuje ze szkołami wyższymi. Oprócz realizacji wspólnych projektów, np. tworzenia centrów badań naukowych dla potrzeb Miasta (Centrum Badań Jakości Życia przy UAM czy powstającego centrum badań metropolitalnych), wdrożone zostały takie programy skierowane do studentów, jak: program praktyk i płatnych staży studenckich w Urzędzie Miasta Poznania, stypendia dla laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, studiujących na poznańskich uczelniach, nagrody za prace doktorskie i magisterskie związane tematycznie z Poznaniem. Miasto finansuje także otwarte wykłady znanych naukowców. Poznańskie szkoły wyższe otrzymały ponadto na preferencyjnych warunkach grunty miejskie pod budowę swojej bazy dydaktycznej.

Pracujący

Według danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu 62% poznańców to osoby aktywne zawodowo. W 2007 r. w Poznaniu pracowało 232,2 tys. osób (w tym 110,4 tys., czyli 48%, kobiet). Na 1000 mieszkańców przypadało 414 pracujących. Po okresie zmian strukturalnych udział sektora prywatnego ustabilizował się na poziomie ok. 65%. W sektorze usług pracuje, podobnie jak w miastach Europy Zachodniej, 70% mieszkańców Poznania. Wśród usług dominują usługi rynkowe (47% pracujących). W przemyśle i budownictwie pracuje 28% ogółu pracujących.

W ostatnich latach nastąpiły przesunięcia branżowe w ramach sekcji, jednak dominujący udział stanowią nadal pracujący w sekcji „Przemysł” (21% ogółu pracujących). Na drugim miejscu znajduje się sekcja „Handel i naprawy” z udziałem wynoszącym 19%, a na kolejnych miejscach „Obsługa nieruchomości i firm” (13%) i „Edukacja” (12%). W dynamicznie rozwijających się w ostatnich latach centrach usług BPO (należących głównie do przedsiębiorców zagranicznych) pracuje ponad 1% pracujących. Największy wzrost udziału pracujących odnotowano w sekcjach: „Przemysł”, „Handel i naprawy” oraz „Obsługa nieruchomości i firm; nauka”.

Pracujący w Poznaniu stanowią 29% pracujących w województwie wielkopolskim. W skali województwa szczególnie wysoki udział pracujących w Poznaniu obserwuje się w sekcjach: „Obsługa nieruchomości i firm; nauka” – 50%, „Hotele i restauracje” – 48%, „Pośrednictwo finansowe” – 47%. Potwierdza to rolę Poznania jako ważnego centrum instytucji otoczenia biznesu dla województwa.

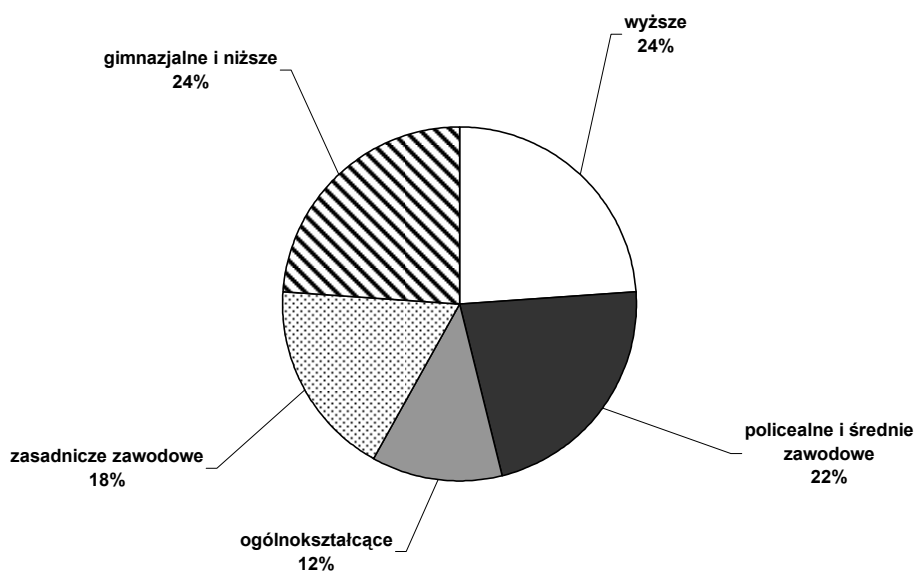
Najwięcej nowych miejsc pracy utworzyła grupa małych przedsiębiorstw (zatrudniających do 49 osób), które stanowią 99% wszystkich firm zarejestrowanych w systemie REGON. Do największych poznańskich pracodawców, zatrudniających powyżej 1000 osób, należą firmy działające w branży produkcyjnej, budownictwie, transporcie, łączności, pośrednictwie finansowym, edukacji, ochronie zdrowia

i administracji. Większość z nich to firmy państwowe. Na koniec 2008 r. największym pracodawcą w przemyśle była fabryka samochodów Volkswagen Poznań Sp. z o. o., zatrudniająca ponad 5 tys. pracowników stałych i około 1,5 tys. pracowników tymczasowych⁴, a w edukacji – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (ponad 4 tys. pracowników). Do największych pracodawców należą:

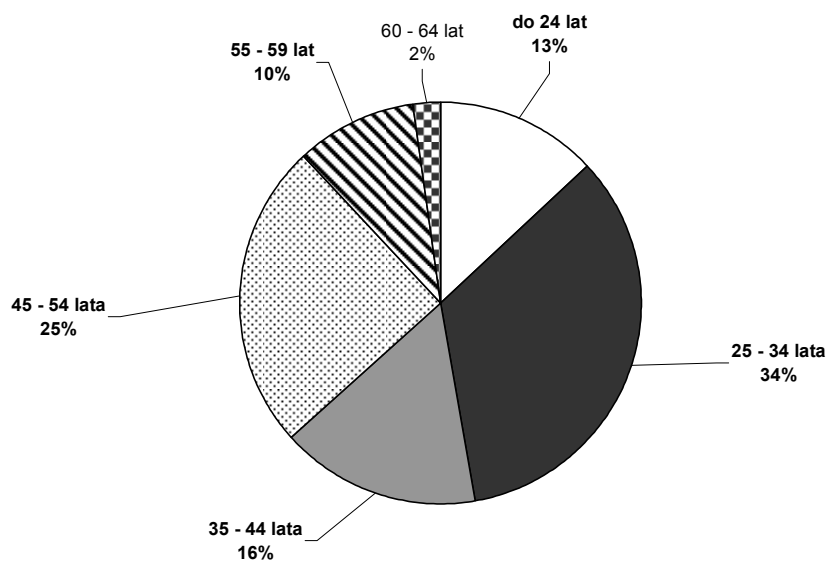
- ☐ Działalność produkcyjna
 - ☐ Volkswagen Poznań Sp. z o. o.
 - ☐ H. Cegielski Poznań S.A.
 - ☐ Kompania Piwowarska S.A.
 - ☐ Grupa Energetyczna Enea S.A.
 - ☐ Uniq – Lisner S.A.
 - ☐ GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A.
 - ☐ Nivea Polska S.A.
 - ☐ Bridgestone Poznań Sp. z o. o.
 - ☐ Centra S.A.
- ☐ Transport, komunikacja
 - ☐ Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o. o.
 - ☐ Państwowe Przedsiębiorstwo „Poczta Polska”
 - ☐ Grupa PKP S.A.
 - ☐ Telekomunikacja Polska S.A.
- ☐ Budownictwo
 - ☐ Strabag Sp. z o. o.
 - ☐ Skanska S.A. Oddział Budownictwa Drogowo-Mostowego
 - ☐ Hydrobudowa 9
 - ☐ Aluplast Sp. z o.o.
- ☐ Pośrednictwo finansowe
 - ☐ Bank Zachodni WBK S.A.
 - ☐ PKO BP S.A.
 - ☐ PEKAO S.A.
 - ☐ Wielkopolski Bank Spółdzielczy Łubowo
- ☐ Edukacja
 - ☐ Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

⁴ Według badań zespołu prof. dr hab. Marka Rekowskiego z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu większość poznańskich pracodawców (63,8%) nie korzystała z możliwości zatrudnienia tymczasowego, preferując stałe zatrudnienie pracowników. Jedynie w 2,5% poznańskich firm udział pracowników tymczasowych w zatrudnieniu ogółem był wyższy niż 75%.

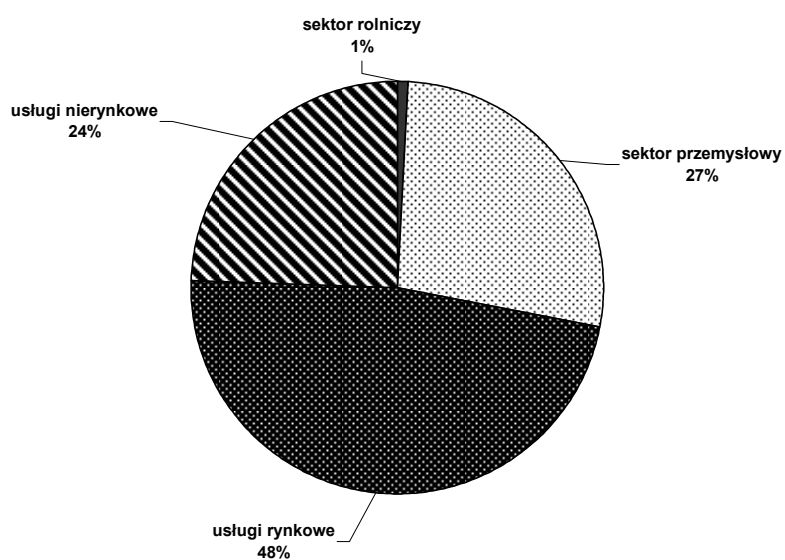
**Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w Poznaniu
wg poziomu wykształcenia**

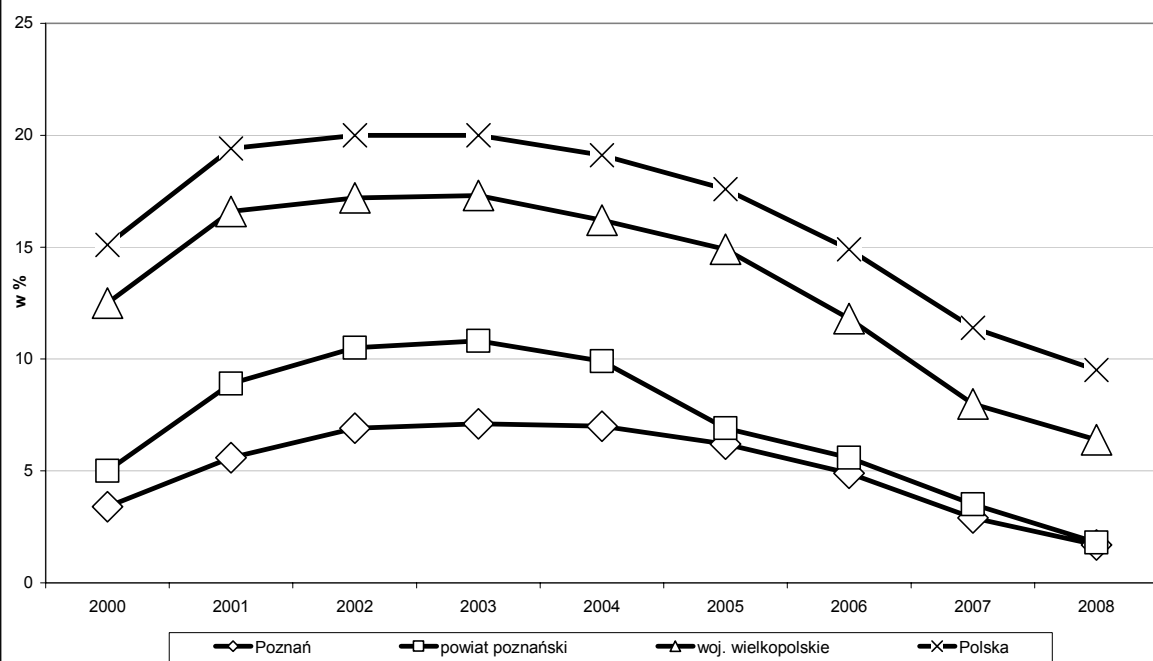
**Struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w Poznaniu
Wg wieku**

**Pracujący w Poznaniu w 2007 r.
wg sektorów ekonomicznych**

Stopa bezrobocia w Poznaniu

- Politechnika Poznańska
- Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
- Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
- Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
- Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu
- Ochrona zdrowia
- Szpital Kliniczny im. H. Święckiego UM w Poznaniu
- Szpital Kliniczny Przemienienia Pańskiego UM w Poznaniu
- Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera UM w Poznaniu
- Ginekologiczno-Położniczy Szpital Kliniczny UM w Poznaniu
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Poznaniu
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poznań – Nowe Miasto
- Administracja
- Urząd Miasta Poznania
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Komenda Miejska Policji w Poznaniu.

Bezrobocie

Według rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu na koniec 2008 r. bez pracy pozostawało 5,7 tys. osób, w tym 3,1 tys. kobiet. Od połowy lat 90. stopa bezrobocia w Poznaniu jest nie tylko najniższą w województwie, ale należy także do najniższych w Polsce. W grudniu 2008 r. wynosiła ona 1,7% i była najniższa w Polsce (5-krotnie niższa niż stopa bezrobocia dla Polski).

Wśród bezrobotnych w Poznaniu przeważają kobiety, których udział w grupie bezrobotnych wynosi 54% (jest to tendencja stała, występująca także w województwie wielkopolskim i kraju). Najtrudniej znaleźć pracę osobom w wieku od 25 do 34 lat (w grudniu 2008 r. stanowili oni ponad 30% bezrobotnych). Osoby młode, do 25 roku życia stanowiły blisko 13% ogółu bezrobotnych. Ich liczba zwiększyła się znacząco dopiero w IV kwartale, gdy zaczęła pogarszać się koniunktura gospodarcza w krajach Europy Zachodniej, szczególnie w Wielkiej Brytanii i Irlandii, do których emigrowało w ostatnich latach wielu Polaków. Wśród osób poszukujących pracy 1/3 nie legitymuje się stażem pracy lub pracowała krócej niż rok. Co czwarty bezrobotny posiadał wykształcenie wyższe. Spośród osób kończących studia wyższe najdłużej zatrudnienia poszukują absolwenci kierunków: ochrona środowiska i technologia żywności Uniwersytetu Przyrodniczego, rzeźba Akademii Sztuk Pięknych oraz technologia chemiczna Politechniki Poznańskiej. Sytuacja ta jednoznacznie wskazuje na potrzebę weryfikacji limitów przyjęć na te kierunki. Stosunkowo długo pozostają bez pracy także absolwenci techników (stanowią oni 1/12 bezrobotnych absolwentów) oraz liceów ogólnokształcących (1/9). Najtrudniej znaleźć pracę absolwentom Technikum Budowlanego Nr 1, Technikum Uzupełniającego Nr 28, Technikum Ekonomiczno-Administracyjnego Nr 1 oraz II Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego. Od października 2008 r. Miasto Poznań wraz z Powiatowym Urzędem Pracy

realizuje projekt „Potrzeby kadrowe przedsiębiorców aglomeracji poznańskiej na tle kierunków społeczno-gospodarczego rozwoju regionu – diagnoza, prognoza, monitoring”, który uzyskał dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest dostosowanie kwalifikacji i umiejętności pracobiorców do aktualnych i prognozowanych potrzeb aglomeracji poznańskiej poprzez wsparcie działań służących reorientacji systemu kształcenia i szkoleń. Docelowo planuje się utworzenie Poznańskiego Obserwatorium Rynku Pracy, który będzie prowadził m.in. stały monitoring zmian zachodzących w gospodarce i na rynku pracy aglomeracji poznańskiej.

Wśród bezrobotnych dużo jest osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, legitymujących się wykształceniem gimnazjalnym lub podstawowym (24%). W województwie wielkopolskim bezrobotni o najniższych kwalifikacjach stanowią ponad 27% ogółu bezrobotnych. Wraz ze spadkiem bezrobocia skraca się okres pozostawania bez pracy. Tylko 22% bezrobotnych nie pracowało dłużej niż 1 rok, a co siódma osoba poszukiwała pracy powyżej 2 lat (w woj. wielkopolskim odpowiednio 27% i 16%). Dotyczy to głównie osób w górnych granicach wieku aktywności zawodowej.

Niepokojący jest niski udział osób posiadających uprawnienia do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W grudniu 2008 r. prawo do zasiłku posiadało jedynie 20% ogółu bezrobotnych.

Ponad 10% zarejestrowanych bezrobotnych to osoby niepełnosprawne (wśród nich przeważają mężczyźni - 60%). Ich liczba spada znacznie wolniej niż liczba ogółu bezrobotnych, bez względu na sytuację na rynku pracy. Większość z nich to osoby o wykształceniu najwyżej zasadniczym zawodowym. Zaledwie co dziesiąta osoba niepełnosprawna posiada prawo do zasiłku. Bardzo mało ofert pracy skierowanych było do osób o różnym stopniu niepełnosprawności (na koniec 2007 r. nie było ani jednej). Miasto Poznań organizuje cykliczne Giełdy Pracy dla Osób Niepełnosprawnych, dzięki którym część z nich znajduje zatrudnienie.

W ciągu 2008 r. diametralnie zmieniła się sytuacja na rynku pracy. W okresie ostatnich 3 lat szybko zmniejszała się liczba osób poszukujących pracy, co było związane z dużą emigracją zarobkową do krajów UE. Od IV kwartału, a szczególnie od początku 2009 r., sytuacja ulega stopniowej zmianie. Kryzys na rynkach światowych powoduje zwiększenie liczby osób bezrobotnych oraz mniejszą liczbę ofert pracy. W 2008 r. odnotowano spadek zainteresowania pracodawców poszukiwaniem pracowników poprzez Powiatowy Urząd Pracy. Przyczynami tego były: niska stopa bezrobocia, brak kwalifikacji osób poszukujących pracy, brak zainteresowania zarejestrowanych bezrobotnych znalezieniem stałej pracy oraz możliwością przekwalifikowania się. Pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników posiadających wykształcenie zawodowe w specjalności: sprzedawca, kucharz, piekarz, fryzjer, krawiec, tapicer, magazynier, kierowca kat. C+E, kat. D, pracownik ochrony, operator sprzętu budowlanego (koparki, ładowarki, itp.), ślusarz, tokarz, frezer, szlifierz, spawacz, konserwator, mechanik, blacharz, lakiernik, samochodowy, monter instalacji wodno-kanalizacyjnej, gazowej i co, pracownik budowlany – murarz, malarz, tynkarz, dekarz, zbrojarz, betoniarz, posadźkarz, cieśla, brukarz, stolarz budowlany i meblowy. W grupie osób z wykształceniem średnim pracodawcy zgłaszali zapotrzebowanie głównie na: sprzedawców, kasjerów handlowych, handlowców, techników ekonomistów (w handlu, księgowości), telemarketerów, magazynierów, operatorów wózków widłowych, kierowców kat. B, pielęgniarzy, techników mechaników, elektryków, informatyków. Wśród osób z wykształceniem wyższym najczęściej poszukiwano specjalistów ds. marketingu, handlu, przedstawicieli handlowych, sekretarek, ekonomistów – księgowych, pracowników administracyjnych i biurowych, inżynierów: mechaników, elektryków, budownictwa, informatyków, nauczycieli: przedszkola, języków obcych, przedmiotów zawodowych.

W Poznaniu w 2008 r. zwolnienia grupowe objęły 198 pracowników z 10 zakładów pracy, czyli o 278 osób mniej niż rok wcześniej. Zjawisko zwolnień grupowych nasiliło się w IV kwartale, kiedy pojawiły się oznaki

kryzysu gospodarczego. W lutym 2009 r. w Poznaniu 3 zakłady pracy zwolniły 51 osób w ramach zwolnień grupowych. Jednocześnie zamiar dokonania zwolnień grupowych, które mają objąć 54 osoby, zgłosiły kolejne 4 poznańskie zakłady.

W najbliższych latach w Poznaniu, podobnie jak w całej Polsce, nastąpi znaczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszyć będzie postępujące starzenie się społeczeństwa. W dłuższej perspektywie trend ten wpłynie na poznański rynek pracy negatywnie. Złagodzić tę sytuację będą mogli pracownicy mieszkający na terenie aglomeracji poznańskiej, w przypadku której prognoza demograficzna zakłada wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Urzędy Pracy realizują na terenie Poznania szereg programów i szkoleń pomagających osobom bezrobotnym w podniesieniu kwalifikacji. Większość z nich jest realizowana ze środków unijnych. Programy te są skierowane głównie do osób mających największe trudności ze znalezieniem pracy: osób młodych, osób po 50. roku życia oraz kobiet. Dotychczas dzięki programom pracę podjęło blisko 1,4 tys. osób. W ramach programów wspierania przedsiębiorczości osoby bezrobotne mogą uzyskać jednorazowe wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, pochodzące ze środków Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2008 r. Powiatowy Urząd Pracy przyznał na ten cel 433 dotacji, które w większości zostały przeznaczone na rozpoczęcie własnej działalności usługowej (339).

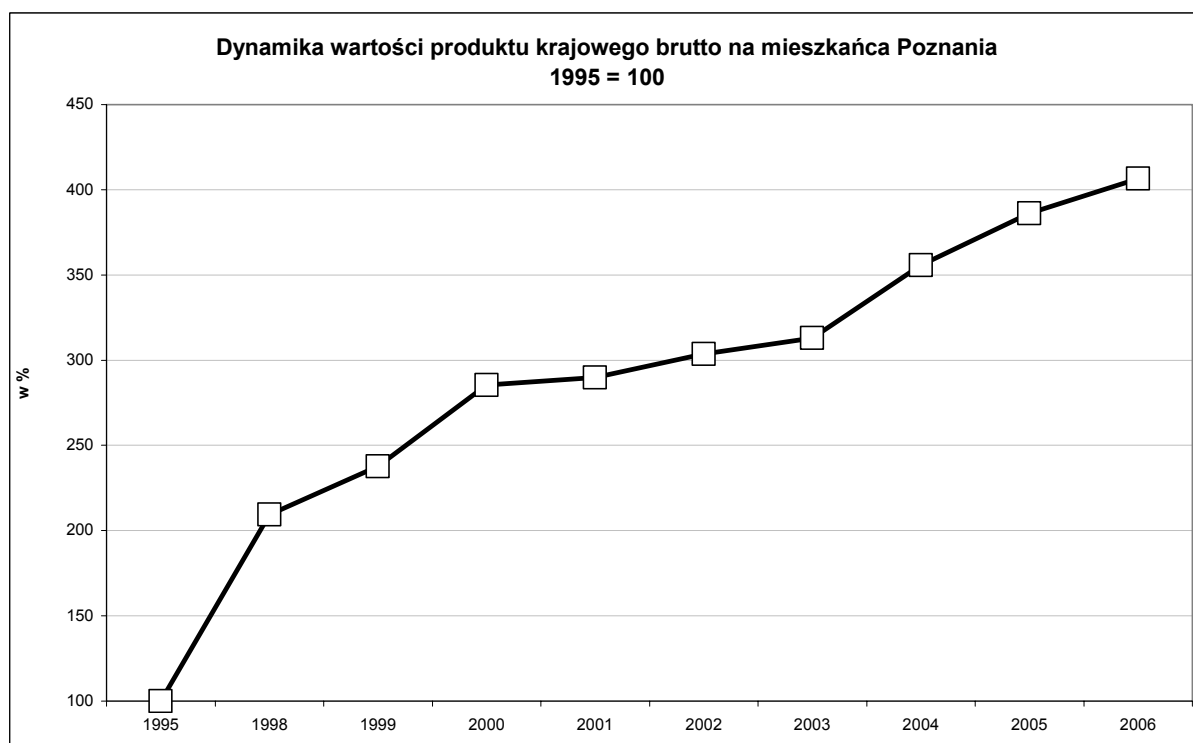
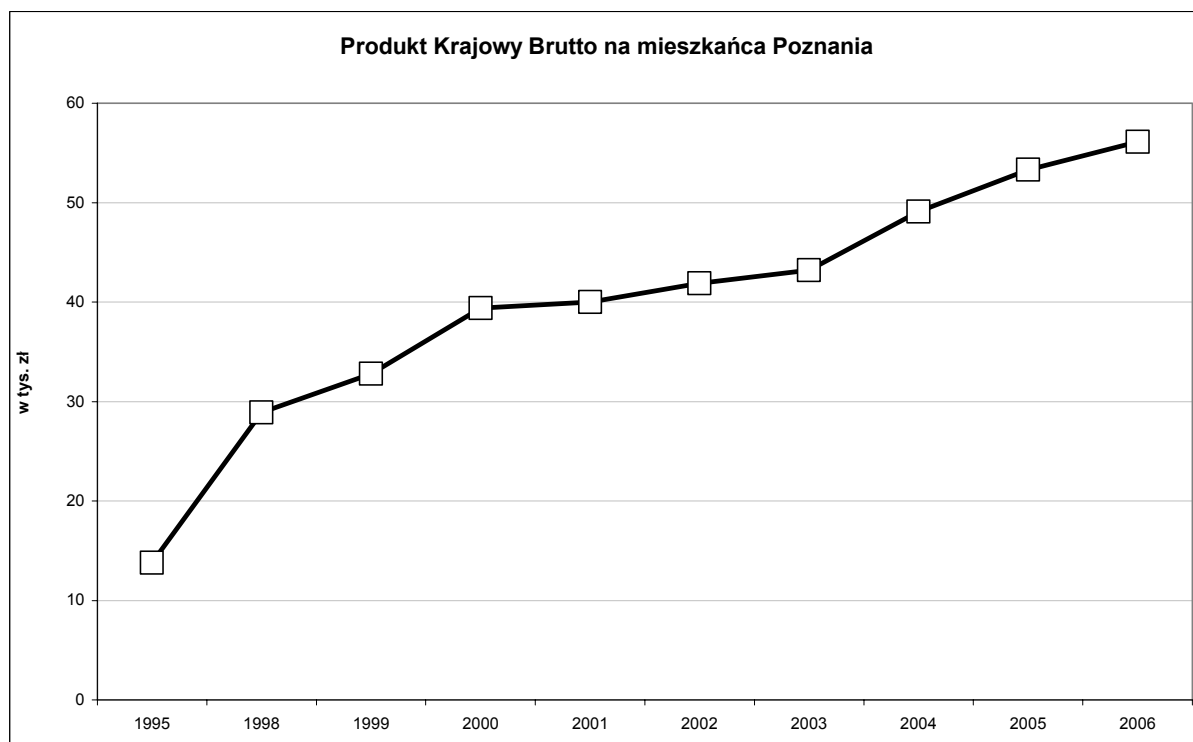
Projekty dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych, realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy, finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

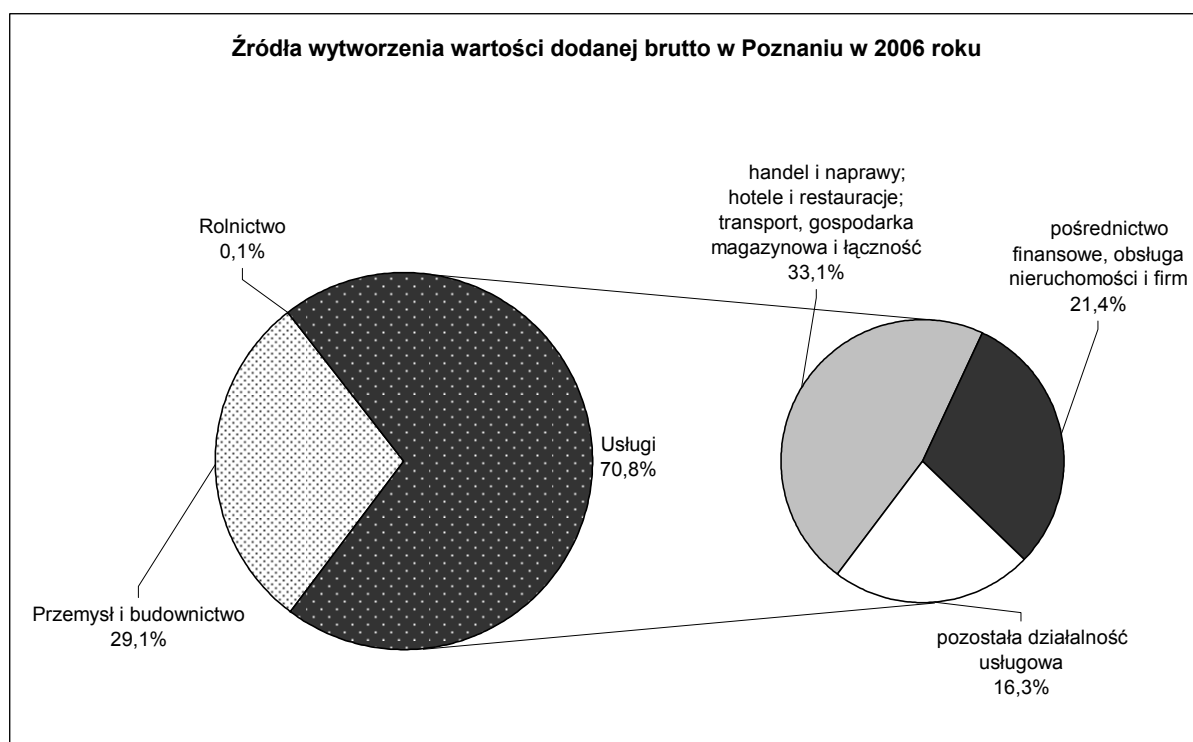
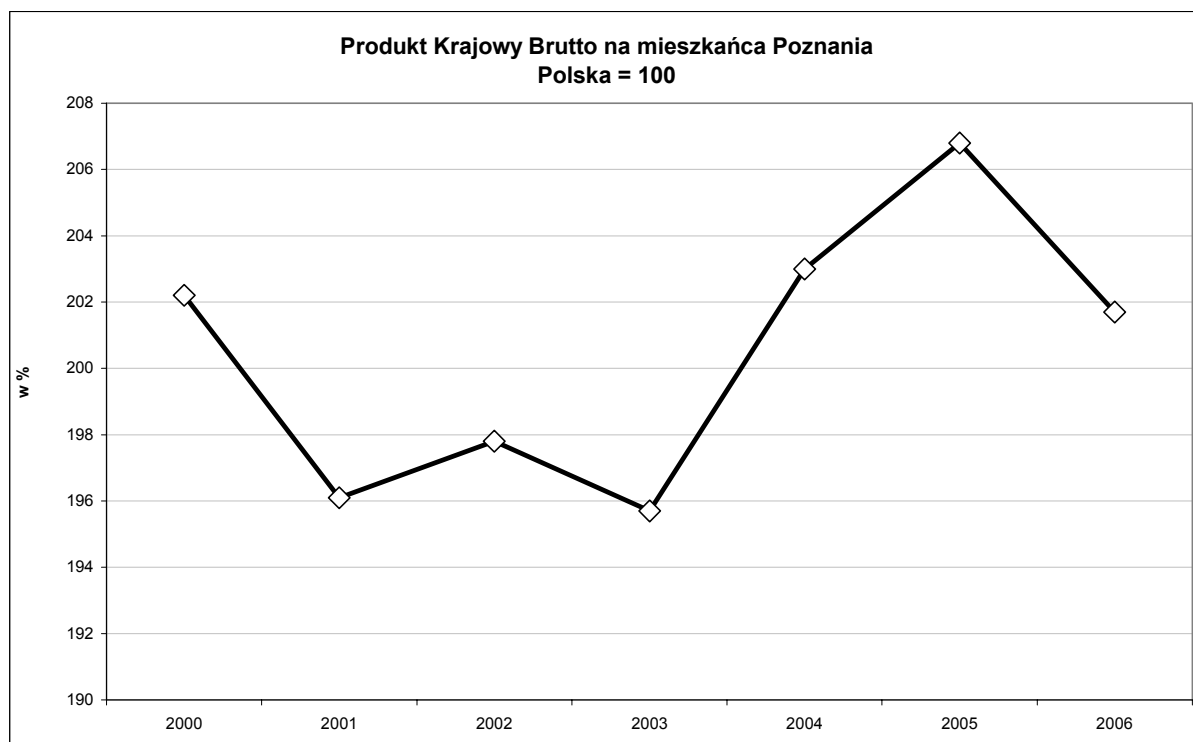
Nazwa projektu	Opis projektu	Termin realizacji
Projekty realizowane		
Lepsze Jutro	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z terenu miasta Poznania i powiatu poznańskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy: bezrobotnych do 25. roku życia, bezrobotnych długotrwale, kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotnych powyżej 50. roku życia, bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia, bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotnych niepełnosprawnych, w celu zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia, dostosowania kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb rynku pracy oraz wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy.	01.04.2008 – 31.12.2013
Nowa Szansa	Zwiększenie dostępności usług w zakresie pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego w miejscu zamieszkania osób bezrobotnych z terenu powiatu poznańskiego.	01.07.2008 – 31.12.2009
Projekty zakończone		
Wprowadzenie i utrzymanie młodej na rynku pracy	Szkolenia i staże dla osób poniżej 25. roku życia, bezrobotnych przez okres do 24 miesięcy lub absolwentów (580 osób).	1.05.2004 – 31.05.2005
Przywrócenie i utrzymanie osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy	Szkolenia i prace interwencyjne dla osób powyżej 25. roku życia, bezrobotnych przez okres od 12 do 24 miesięcy (178 osób).	1.05.2004 – 31.05.2005
Lepszy start	Pomoc w poszukiwaniu pracy, szkolenia, staże, doradztwo, przyznanie jednorazowo środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób poniżej 25. roku życia, bezrobotnych przez okres do 24 miesięcy lub absolwentów wszystkich typów szkół (612 osób).	1.06.2005 – 31.05.2006
Powrót do pracy	Pomoc w poszukiwaniu pracy, szkolenia, przygotowanie zawodowe, przyznanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, zatrudnienie subsydiowane dla osób powyżej 25. roku	1.06.2005 – 31.05.2006

Poznań 2008 Raport o stanie miasta

Nazwa projektu	Opis projektu	Termin realizacji
	życia, bezrobotnych przez okres od 12 do 24 miesięcy oraz w okresie do 12 miesięcy zagrożonych długotrwałym bezrobociem (273 osoby).	
Moja szansa	Szkolenia zawodowe oraz przygotowujące do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, doradztwo, przyznanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób powyżej 25. roku życia, bezrobotnych przez okres od 12 do 24 miesięcy oraz w okresie do 12 miesięcy zagrożonych długotrwałym bezrobociem (293 osoby).	1.05.2006 – 30.05.2007
Być aktywną	Warsztaty Aktywnego Poszukiwania Pracy, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia i kursy zawodowe, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, zatrudnienie subsydiowane w ramach prac interwencyjnych, środki na podjęcie działalności gospodarczej dla kobiet powyżej 25. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Poznaniu przez okres powyżej 24 miesięcy (287 kobiet). Projekt „Być aktywną” został wyróżniony tytułem „Najlepsza inwestycja w człowieka 2007” w konkursie Ministra Rozwoju Regionalnego „Dobre Praktyki EFS”.	1.08.2005 – 31.07.2007
Twój debiut	Staże i szkolenia dla osób bezrobotnych w wieku poniżej 25. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Poznaniu jako bezrobotne w okresie do 24 miesięcy oraz bezrobotnych absolwentów wszystkich typów szkół (807 osób).	3.04.2006 – 30.11.2007
Czas na nas	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, szkolenia, przyznanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób bezrobotnych w wieku powyżej 25. roku życia, zamieszkujących teren powiatu poznańskiego i miasta Poznania, zarejestrowanych w PUP Poznań jako bezrobotne w okresie do 24 miesięcy (316 osób).	1.03.2007 – 30.11.2007
Dobry początek	Staże, szkolenia, przyznanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób bezrobotnych w wieku poniżej 25. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Poznaniu jako bezrobotne w okresie do 24 miesięcy oraz bezrobotnych absolwentów wszystkich typów szkół (211 osób).	26.03.2007 – 30.11.2007
Gotowi do zmian	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, szkolenia, przyznanie jednorazowo środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej osób bezrobotnych w wieku powyżej 25. roku życia, zarejestrowanych w PUP w Poznaniu w okresie do 24 miesięcy z wyłączeniem bezrobotnych absolwentów wszystkich typów szkół (87)	2.05.2007 – 30.11.2007
Projekty realizowane przez inne jednostki (powiatowy Urząd Pracy – partnerem projektu)		
Kroki ku pracy – program aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	Program wsparcia dla osób niepełnosprawnych prowadzący do aktywizacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych oraz zachęcenia pracodawców do zatrudniania niepełnosprawnych pracowników (162 osoby).	01.03.2006 – 31.03.2008
Kompleksowy program doradczo-szkoleniowy szansą dla kobiet z Poznania i powiatu poznańskiego	Zwiększenie poziomu uczestnictwa kobiet w życiu społeczno-zawodowym poprzez: zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy, zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy, zwiększenie liczby kobiet prowadzących własne przedsiębiorstwa, podniesienie świadomości pracodawców na rzecz zatrudniania kobiet (1021 kobiet).	19.12.2005 – 31.01.2008
Reintegracja społeczno-zawodowa osób długotrwale bezrobotnych i bezdomnych w Poznaniu	Szkolenia i przygotowanie zawodowe dla osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy powyżej 24 miesięcy oraz osób bezdomnych z Poznania (557 osób): - 507 osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym 409 długotrwale bezrobotnym, - 50 pracownikom socjalnym.	1.09.2006 – 30.09.2007

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy

ROZDZIAŁ 7

Gospodarka

Poznań należy do najsilniejszych gospodarczo miast Polski. Według szacunków GUS wartość produktu krajowego brutto (PKB) wytworzonego w Poznaniu wyniosła w 2006 r. 31,8 mld zł, a w przeliczeniu na mieszkańca 56,2 tys. zł (202% średniej krajowej oraz 191,5% średniej dla województwa wielkopolskiego) i była niższa jedynie od PKB wytworzonego w Warszawie. Udział wartości dodanej brutto (WDB), będącej podstawową wielkością wpływającą na poziom PKB, wytworzonej w Poznaniu stanowi 3% WDB Polski oraz 32% WDB województwa wielkopolskiego.

Zasadniczym źródłem wytworzenia wartości dodanej brutto są jednostki prowadzące działalność usługową (70,8%) oraz przemysłową i budowlaną (29,1%). Gospodarka Poznania jest zróżnicowana strukturalnie i dobrze rozwinięta gałęziowo, z dominacją sektora usług, który tworzy 70% WDB oraz jest miejscem pracy dla 70% ogółu pracujących w Poznaniu. W gospodarce dominują: handel, usługi finansowe, edukacja i rynek nieruchomości. Zróżnicowany przemysł, dynamicznie rozwijający się sektor usług handlowych i finansowych, znaczny potencjał specjalistycznych przedsiębiorstw budowlanych, zdolnych do konkurencji z firmami zagranicznymi tej branży powodują, że Poznań zaliczany jest do ścisłej krajowej czołówki miast dobrze rozwiniętych gospodarczo. Ocena ta jest potwierdzona przez międzynarodową agencję ratingową Moody's Investors Service, która w 2006 r. podniosła ocenę wiarygodności kredytowej Poznania do najwyższego wówczas wśród polskich miast poziomu A3 z prognozą stabilną.

Za kluczowe dla rozwoju Wielkopolski zostały uznane sektory: motoryzacyjny, meblarski, spożywczy, usług teleinformatycznych (w tym outsourcing usług IT) i logistycznych. W ostatnich latach rozwijały się one bardzo dynamicznie także w Poznaniu⁵ – ich udział wzrastał zarówno w inwestycjach, jak i eksporcie. Trwają prace nad uruchomieniem Wielkopolskiego Klastra Meblowego, Motoklastra Wielkopolska oraz Wielkopolskiego Klastra Teleinformatycznego, które wzmocnią konkurencyjność tych branż na rynku krajowym i międzynarodowym.

W Poznaniu utworzono podstrefy Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, które oferują inwestorom ulgi i ułatwienia w realizacji przedsięwzięć. Planowane jest utworzenie kolejnych podstref, którymi zainteresowali się tak znaczący inwestorzy, jak: Bertelsmann, MAN, Skoda Auto Poland czy Volkswagen.

Potwierdzeniem dobrej kondycji największych poznańskich firm jest ich wysoka pozycja na prestiżowej Liście 500 największych polskich firm ogłoszonej w 2008 r. przez dziennik „Rzeczpospolita”⁶. Na Liście znalazły się 22 firmy mające siedzibę w Poznaniu (najwięcej wraz z Wrocławiem i Krakowem spośród dużych polskich miast – poza Warszawą). W pierwszej 50. uplasowały się 2 poznańskie firmy: Volkswagen Poznań Sp. z o. o. (12. pozycja) i Grupa Energetyczna ENEA S.A. (34. pozycja). Wartość rynkowa poznańskich firm ujętych w rankingu wynosi od 34,3 do 42,3 mld zł. Najwyższą wartość rynkową, przewyższającą 2 mld zł, posiadają 4 poznańskie firmy: Kompania Piwowarska S.A. (7,2 mld zł), Grupa Energetyczna ENEA S.A. (6,1 mld zł), GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A. (5,2 mld zł), Volkswagen Poznań Sp. z o. o. (4 mld zł).

⁵ Poza sektorem meblarskim i logistycznym.

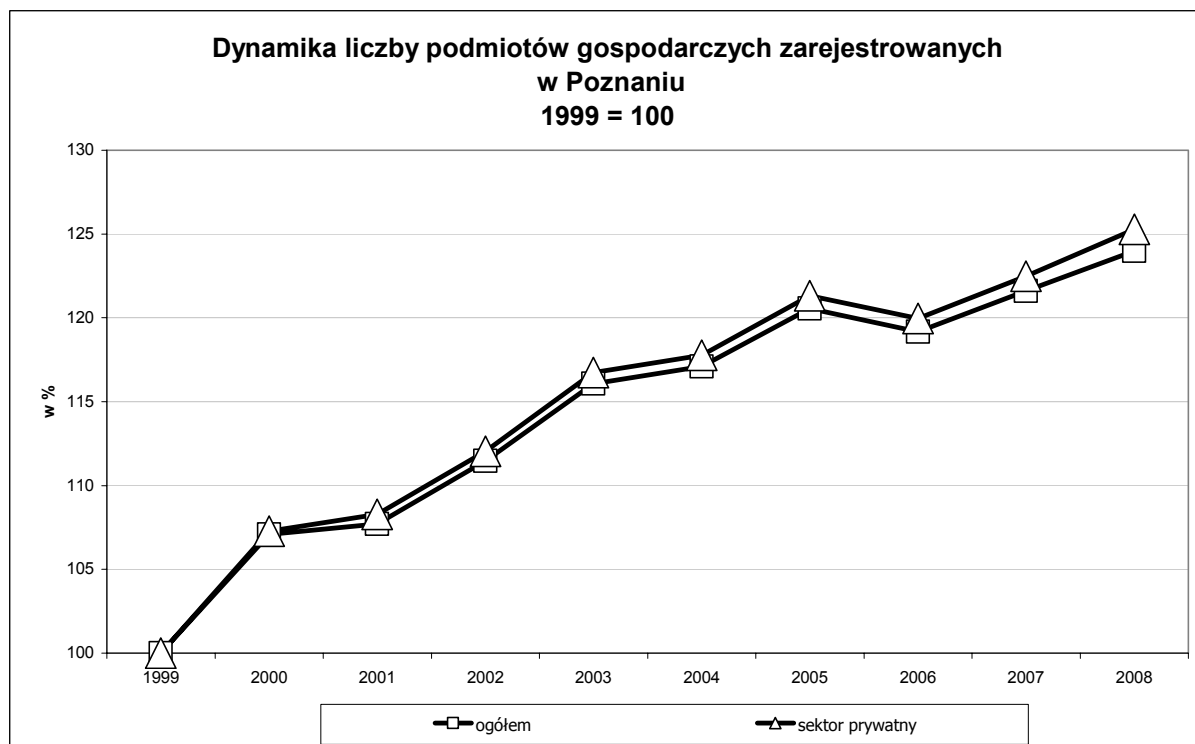
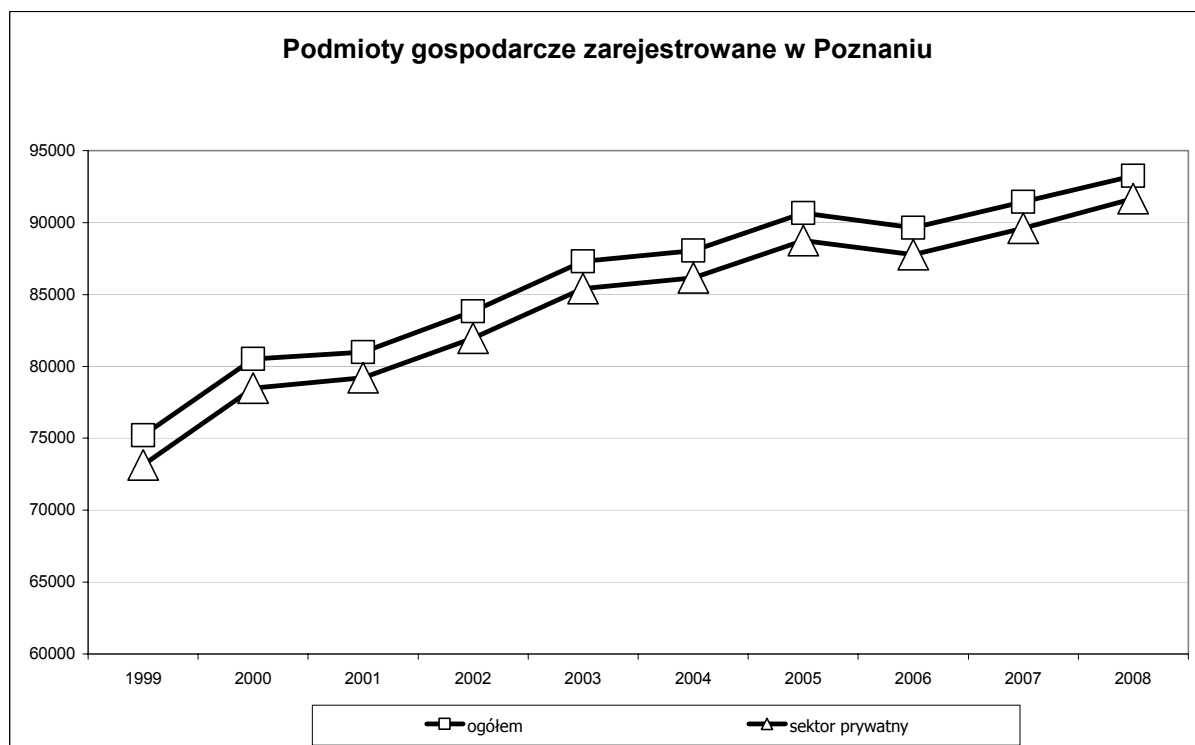
⁶ Głównym kryterium rankingu jest wielkość przychodów ze sprzedaży osiągnięta w roku poprzedzającym opracowanie Listy.

Poznańskie firmy ujęte na Liście 500 dziennika „Rzeczpospolita”

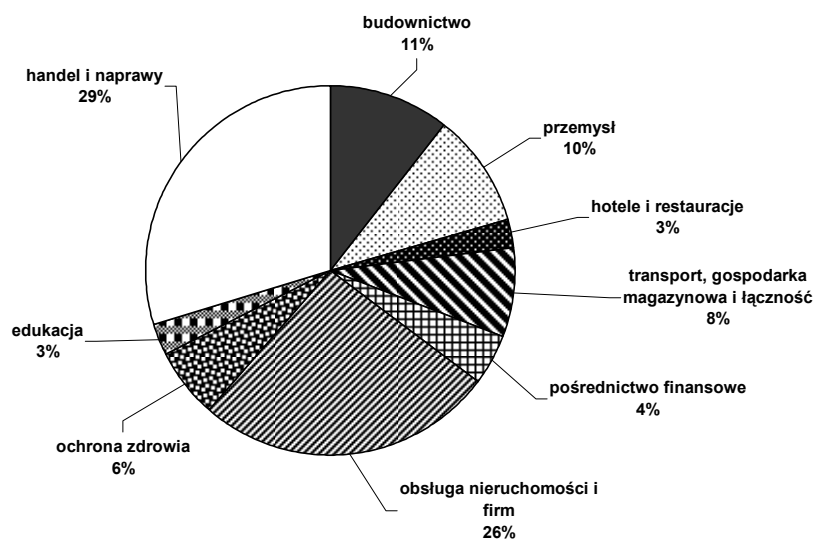
Wyszczególnienie	Pozycja na Liście 500			Przychody w mld zł w 2007 r.
	2005	2006	2007	
Volkswagen Poznań Sp. z o. o.	10	12	19	7,9
Grupa Enea S.A.	27	34	32	5,0
Kompania Piwowarska S.A.	69	77	85	2,8
Selgros Sp. z o. o.	72	154	88	2,7
GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A.	105	81	90	2,7
Grupa Muszkieterów (Intermarche i Bricomarche)	83	82	91	2,5
KDWT S.A.	-	-	106	2,3
Żabka Polska S.A.	160	172	168	1,6
Skoda Auto Polska S.A.	157	166	175	1,5
GlaxoSmithKline Services Sp. z o. o.	-	-	247	1,1
Piotr i Paweł Sp. z o. o.	-	264	264	1,0
Bridgestone Poland Sp. z o. o.	295	287	309	0,8
Nivea Polska S.A.	378	382	314	0,8
BZ WBK AIB TFI	-	228	343	0,7
H. Cegielski Poznań S.A.	372	385	395	0,6
Grupa Tadmar Sp. z o. o.	-	-	420	0,5
Komputronik S.A.	-	-	438	0,5
Mar-OL Sp. z o. o.	-	424	447	0,5
Billa Polska Sp. z o. o.	-	-	466	0,5
Centra S.A.	482	432	492	0,4

Źródło: „Rzeczpospolita” z dnia 29 kwietnia 2008 r.

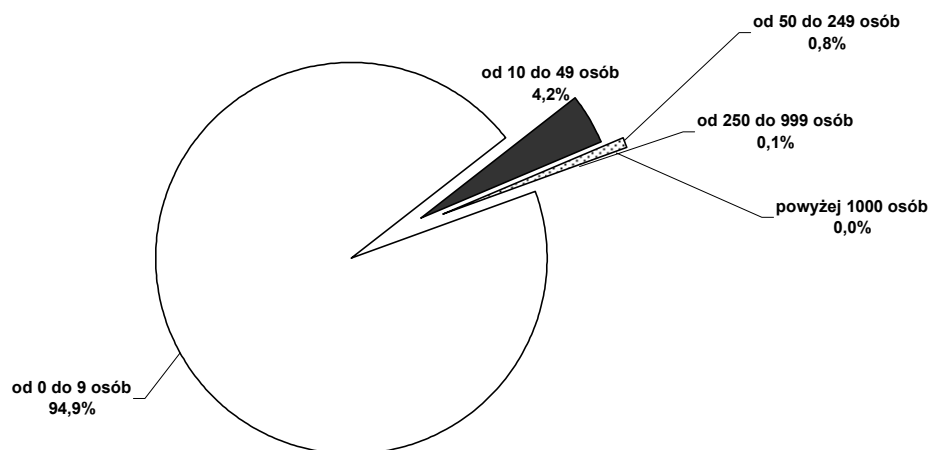
Duży wpływ na rozwój gospodarki miejskiej mają Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o. o. (MTP), należące do 10 największych przedsiębiorstw wystawienniczych w Europie. W latach 90., po gruntownych przemianach wewnętrznych oraz okresie intensywnego inwestowania w infrastrukturę wystawienniczą⁷, MTP umocniły swoją dominującą pozycję wśród przedsiębiorstw wystawienniczych w kraju i dołączyły do wiodących targów międzynarodowych w Europie. Systematycznie wzrasta liczba wystaw i salonów specjalistycznych organizowanych w Poznaniu, które cieszą się dużym zainteresowaniem zwiedzających i wystawców. Mimo rosnącej konkurencji w rankingu polskich wystawców MTP są niekwestionowanym liderem. Biorąc pod uwagę powierzchnię targową, należy do nich blisko połowa krajowego rynku (48%). MTP zajmują również 1. miejsce pod względem liczby wystawców (38% ogółu) i liczby zwiedzających (43%). Wśród organizatorów targów w Polsce imprezy targowe organizowane przez MTP zajmują czołowe

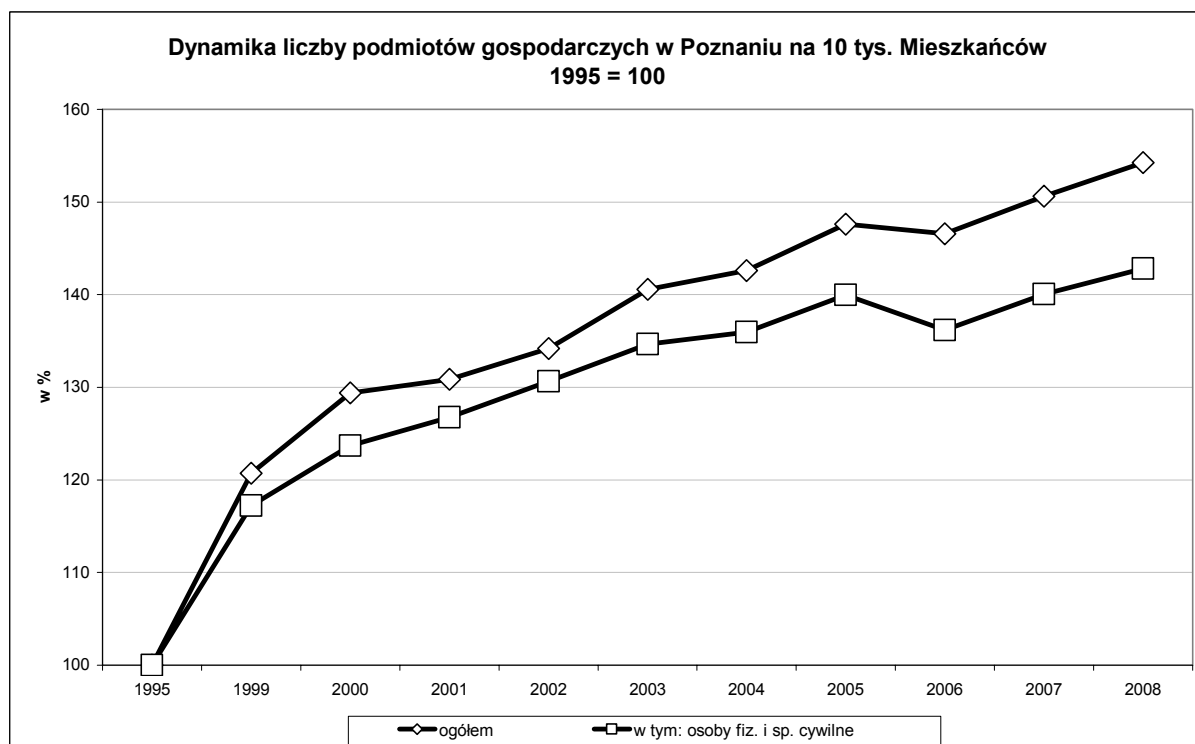
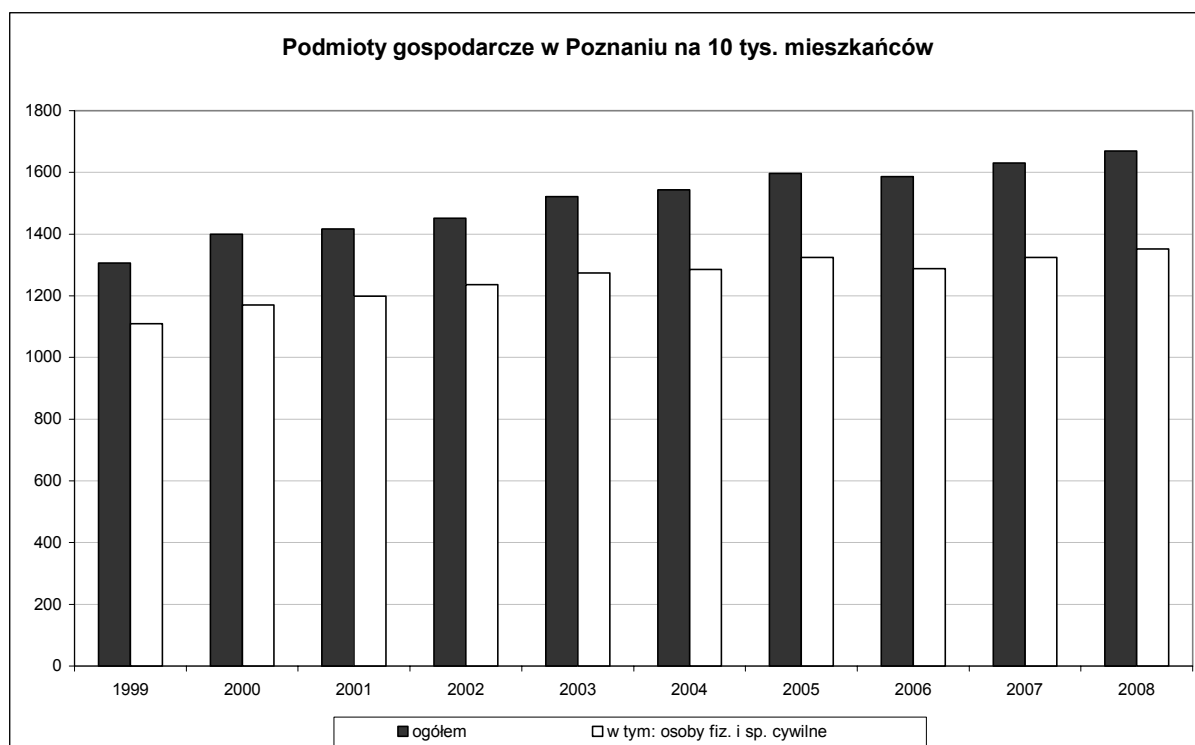

**Podmioty gospodarcze w Poznaniu w 2008 r.
wg sekcji PKD**

Struktura podmiotów gospodarczych w Poznaniu w 2007 r. wg wielkości zatrudnienia

miejsca pod względem liczby wystawców (BUDMA: I; TOUR SALON: II i POLEKO: III) oraz sprzedanej powierzchni wystawienniczej (BUDMA: I, DREMA: III, MEBLE: IV, POLEKO: V). MTP dysponuje największym w Polsce centrum targowym o powierzchni ponad 140 tys. m², z 16 nowoczesnie wyposażonymi pawilonami, centrum kongresowym z 70 salami, w których mieści się ponad 5 tys. osób, oraz pawilonami z miejscami konferencyjnymi dla blisko 10 tys. osób. Spółka Międzynarodowe Targi Poznańskie uzyskała certyfikat „Profesjonalny Organizator Turystyki Biznesowej w Polsce” przyznany przez Polską Organizację Turystyczną.

W Poznaniu działa szereg organizacji gospodarczych i doradztwa dla przedsiębiorców. Zapewniają one firmom pomoc w przygotowaniu biznes-planów, nawiązywaniu kontaktów krajowych i zagranicznych, organizują szkolenia i świadczą usługi doradcze, tworzą płaszczyzny do wymiany doświadczeń oraz propagują ideę przedsiębiorczości. Większość z nich nie ogranicza działalności do rynku lokalnego i obejmuje swoim zasięgiem obszar województwa wielkopolskiego lub kraju, a niektóre aktywnie uczestniczą we współpracy międzynarodowej. Najwięcej członków posiadają: Polska Korporacja Organizatorów Targów i Wystaw Gospodarczych, Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Wielkopolska Izba Budownictwa, Wielkopolska Izba Rzemieślnicza, Wielkopolskie Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług, Polska Izba Gospodarcza Importerów, Eksporterów i Kooperacji, Wielkopolski Klub Kapitału, Stowarzyszenie Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Podmioty gospodarcze

Na koniec 2008 r. w Poznaniu w systemie REGON było zarejestrowanych ogółem 93,3 tys. podmiotów gospodarczych (tj. 26% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w woj. wielkopolskim i 2,5% w kraju), z tego 91,7 tys. w sektorze prywatnym i 1,6 tys. w sektorze publicznym (zwłaszcza w sekcjach: „Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Obsługa nieruchomości i firm; nauka” i „Edukacja”). Na 1000 ludności przypadało 167 podmiotów gospodarczych (ponad połowę więcej niż w woj. wielkopolskim) – najwięcej spośród wszystkich miast wojewódzkich (poza Warszawą). Najwięcej firm (blisko 72%) stanowiło własność osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (w woj. wielkopolskim – 78%). Znaczącą grupę wśród podmiotów gospodarczych stanowiły spółki handlowe i cywilne (22%). Najliczniejszą grupę (99%) spośród poznańskich firm stanowiły firmy małe, zatrudniające do 49 osób. Wśród nich przeważały firmy mikro, zatrudniające do 9 osób (95%). Udział pozostałych podmiotów był niewielki i wynosił: firmy zatrudniające od 50 – 249 osób, tj. 0,8%, od 250 – 999 osób, tj. 0,1%, powyżej 1000 osób – 0,04%. Wśród 11,5 tys. spółek handlowych, co czwarta była firmą z udziałem kapitału zagranicznego. Na koniec 2008 r. zarejestrowanych było 2,7 tys. takich podmiotów (blisko połowa działających na terenie woj. wielkopolskiego), najwięcej z kapitałem niemieckim (47%), holenderskim (14%) i francuskim (6%). Około 50% podmiotów zagranicznych stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, czyli jednostki zatrudniające od 1 do 9 pracowników.

Większość firm prowadziła działalność usługową, w tym ponad 70% usługi rynkowe, spośród których największym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszyła się działalność handlowa (29%) oraz obsługa nieruchomości i firm (24%). Co piąta firma prowadziła działalność związaną z produkcją przemysłową lub budownictwem.

Od połowy lat 90. w Poznaniu notuje się dynamiczny rozwój przedsiębiorczości. W latach 2002-2008 przybyło 9,4 tys. podmiotów gospodarczych, głównie w usługach rynkowych (najwięcej w sekcji „Obsługa nieruchomości i firm; nauka” – 4,6 tys.). Zdecydowana większość nowych podmiotów to osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą, i firmy mikro.

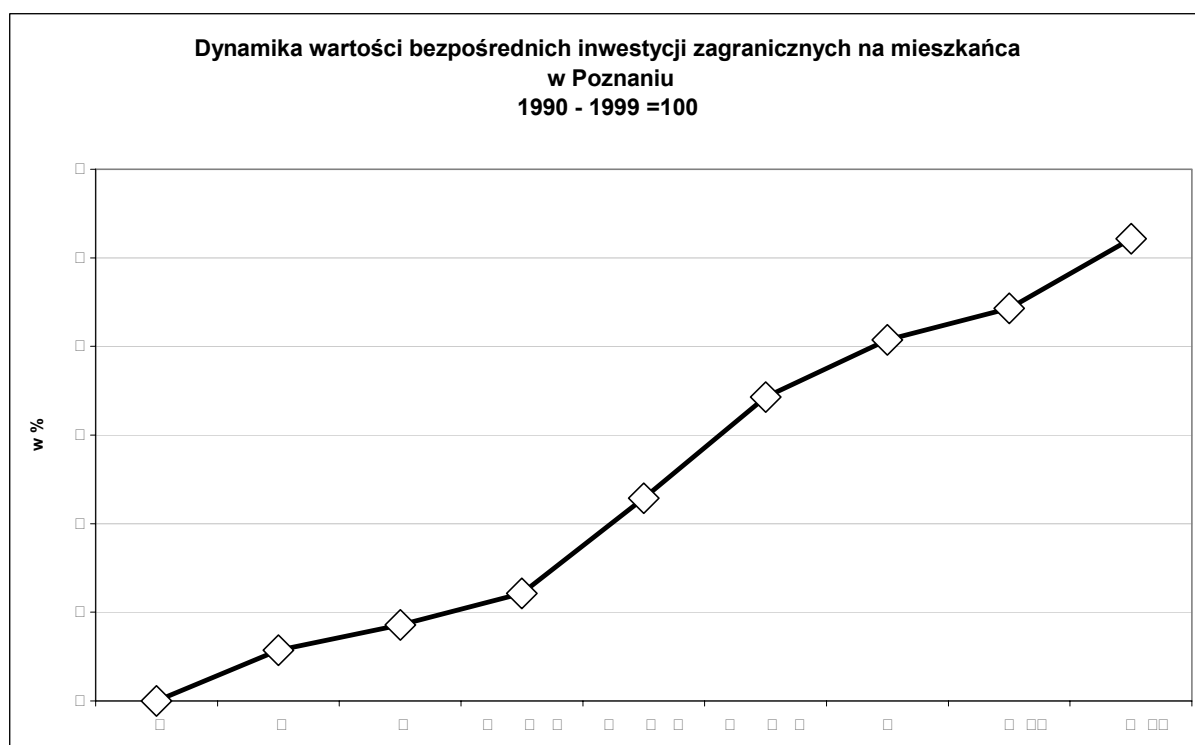
⁷ W latach 1990-2000 powierzchnia wystawiennicza zwiększyła się do 152,4 tys. m², tj. o ok. 41 tys. m².

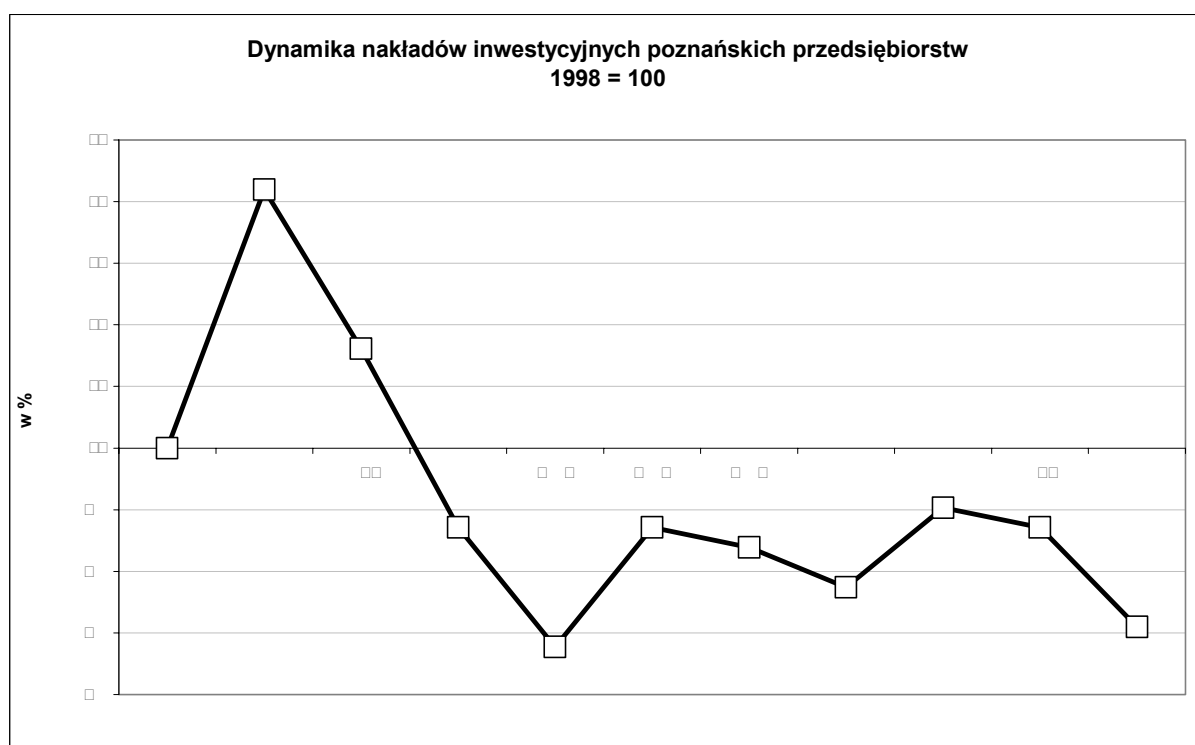
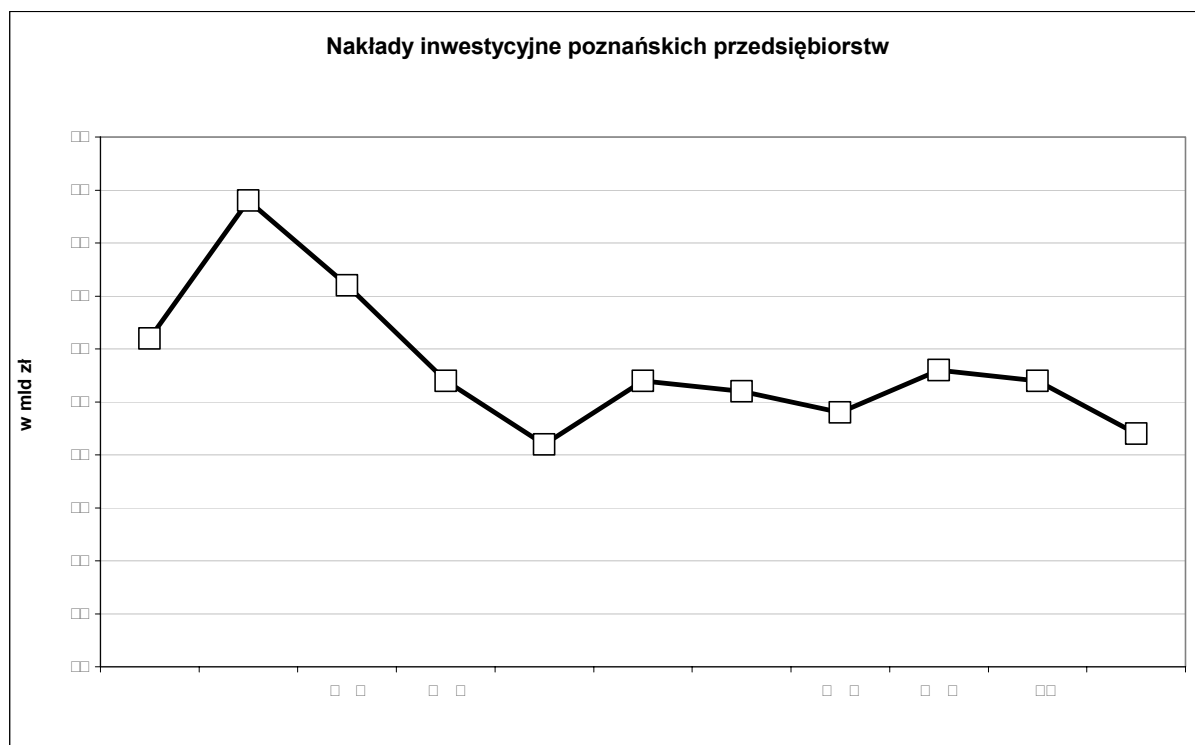
W Poznaniu deklarację CIT złożyło w 2007 r. 7,9 tys. prawnych podmiotów gospodarczych, których przeciętny dochód miesięczny wyniósł 69,9 tys. zł. Największy udział (60%) w dochodach opodatkowanych CIT miały podmioty duże (zatrudniające powyżej 250 osób). Dochód jednostek małych, choć stanowiły one aż 94% ich ogólnej liczby, wyniósł zaledwie 20%. Najwyższy dochód wypracowały podmioty prowadzące działalność przemysłową (50%) oraz handel i naprawy (20%). Spośród podatników, którzy zobowiązani byli do złożenia deklaracji podatkowej dotyczącej osób fizycznych (PIT), 18% stanowiły osoby prowadzące działalność gospodarczą (74 tys. podatników), rozliczające się głównie na zasadach ogólnych (63%), ryczałtem (30%) oraz kartą podatkową (6%). Ponad 9,4 tys. podatników prowadzących działalność gospodarczą rozliczało się według podatku liniowego. W 2007 r. przeciętny miesięczny dochód w tej grupie wyniósł ponad 14 tys. zł.

Na rozwój przedsiębiorczości w Poznaniu wpływa kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw, uwarunkowania lokalne i regionalne, kształtujące m.in. atrakcyjność inwestycyjną miasta i jego otoczenia, oraz czynniki makroekonomiczne. Zachętę do lokowania działalności gospodarczej w mieście stanowią: sprywatyzowana i zróżnicowana strukturalnie poznańska gospodarka, cechująca się dużą atrakcyjnością dla kapitału zewnętrznego, wysoka jakość lokalnego rynku pracy, szczególnie wysokie kwalifikacje pracowników, oraz przedsiębiorstwa i branże o wieloletnich tradycjach. Istnieją także czynniki utrudniające rozwój przedsiębiorczości. Należą do nich słabe powiązania integracyjne pomiędzy lokalnymi firmami, niezadowalający stopień innowacyjności w przedsiębiorstwach i niski poziom współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi, mała liczba przedsiębiorstw wykorzystujących nowe technologie typu high-tech. Barierami są także: ograniczona dostępność kredytów bankowych na rozwój działalności gospodarczej, zniechęcające procedury administracyjne, brak dostępu do pełnej informacji i wiedzy specjalistycznej niezbędnej do prowadzenia własnej firmy (barierę stanowią przede wszystkim wysokie koszty usług świadczonych przez firmy komercyjne i niektóre banki).

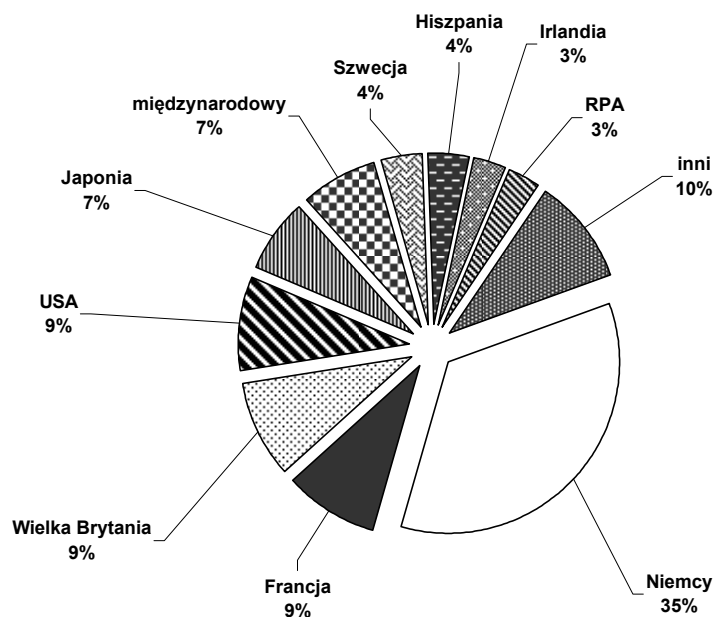
Duża liczba małych i średnich przedsiębiorstw powoduje zwiększony popyt na profesjonalne usługi doradcze. W Poznaniu oprócz komercyjnych firm consultingowych działają nienastawione na zysk organizacje pozarządowe, które zapewniają licznej grupie odbiorców dostęp do informacji gospodarczej oraz profesjonalnego doradztwa. Są to m.in. takie organizacje skupione w Krajowym Systemie Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, którego podstawowym celem jest podniesienie konkurencyjności polskich MSP poprzez dostarczenie im kompleksowej oferty wysokiej jakości usług szkoleniowych i doradczych, jak: Wielkopolska Izba Rzemieślnicza w Poznaniu, Polska Izba Gospodarcza Importerów, Eksporterów i Kooperacji, Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Wielkopolski Klub Techniki i Racjonalizacji, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce oraz jednostki badawcze: Instytut Logistyki i Magazynowania i Instytut Technologii Drewna.

Rozwój przedsiębiorczości jest jednym z priorytetów władz Poznania, które podejmują szereg działań, mających na celu udzielenie pomocy w prowadzeniu działalności właścicielom małych i średnich przedsiębiorstw: utworzono Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych, który udziela przedsiębiorcom z województwa wielkopolskiego poręczeń na zabezpieczenie kredytów bankowych, prowadzone są profesjonalne szkolenia dla działających i przyszłych biznesmenów, promowane są udane przedsięwzięcia poznańskich firm sektora MSP (konkurs „Lider Przedsiębiorczości”, który ma za zadanie promować najlepsze firmy z aglomeracji poznańskiej; w 2008 r. odbyła się VI edycja tego konkursu), utworzono Punkt Informacji Gospodarczej oraz internetowy serwis informacyjny dla przedsiębiorców FIRMA, wdrożono kolejne e-usługi. Uruchomiono portal internetowy Wielkopolska Platforma Innowacyjna, zawierający bazę ofert wielkopolskich ośrodków naukowo-badawczych adresowanych do przedsiębiorców oraz bazę zapotrzebowań na usługi ze strony tych jednostek, a także Internetową Giełdę Małego Biznesu MSP-e-kontakt, czyli platformę internetową umożliwiającą nawiązywanie kontaktów biznesowych on-line między

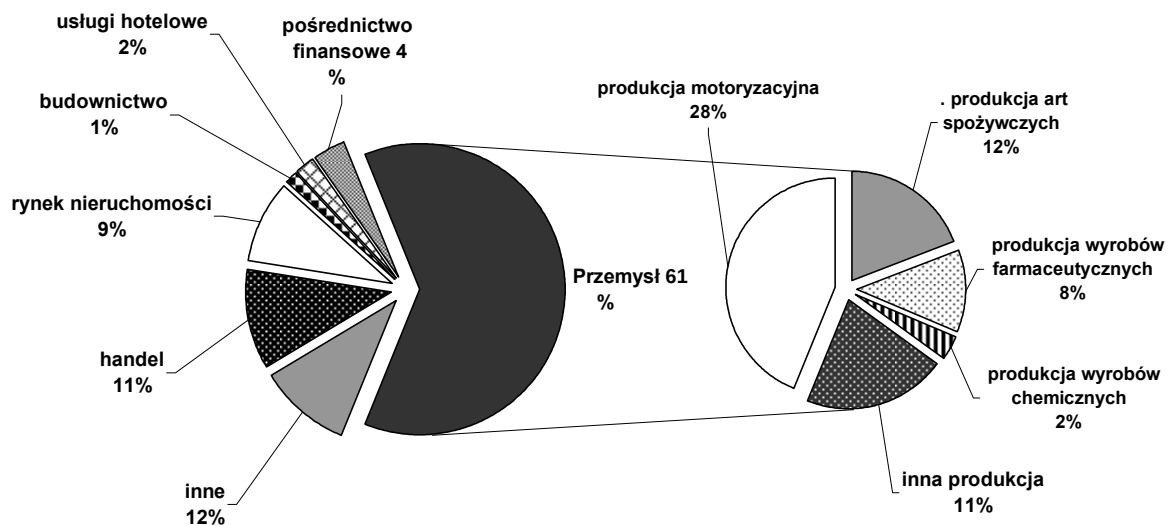

Kierunki pochodzenia kapitału zagranicznego w Poznaniu w 2007 r.

Kierunki inwestowania kapitału zagranicznego w Poznaniu w 2007 r.

lokalnymi przedsiębiorcami z sektora MSP a potencjalnymi partnerami biznesowymi i klientami (giełda ma ponad 650 stałych użytkowników z Poznania i powiatu poznańskiego oraz blisko tysiąc ofert i ogłoszeń biznesowych). Opracowano ponadto model wspierania przedsiębiorczości akademickiej, kontynuowane są prace nad projektem Poznańskiego Centrum Przedsiębiorczości i Innowacji. Część projektów uzyskała dofinansowanie ze środków unijnych.

W Poznaniu działa Poznański Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, finansowany przez Miasto Poznań i Powiat Poznański, który świadczy bezpłatne usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe dla osób podejmujących i prowadzących działalność gospodarczą. Od 2007 r. działa w nim Klub Mikroprzedsiębiorców, prowadzący usługi doradcze i szkolenia dla młodych przedsiębiorców, którzy dzięki bezzwrotnej dotacji od Miasta Poznania założyły własne firmy. W ramach Sieci Wspierania Przedsiębiorczości i Zatrudnienia (sygnatariuszami Sieci są: Biuro Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów UAM, Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, Polska Izba Gospodarcza Eksporterów, Importerów i Kooperacji, Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne – Oddział Poznański, Powiatowy Urząd Pracy, Poznański Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych, Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji UAM, Urząd Miasta Poznania, Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Wielkopolska Izba Rzemieślnicza, Wielkopolski Związek Pracodawców Prywatnych, Wielkopolskie Zrzeszenie Handlu i Usług, Wojewódzki Urząd Pracy) poznańskie instytucje, działające na rzecz wspierania przedsiębiorców, zawarły porozumienie o współpracy w celu rozwijania lokalnej sieci usług dla przedsiębiorców i pracodawców z sektora MSP, osób planujących samodzielny start w biznesie oraz poszukujących pracy.

Poznańscy przedsiębiorcy, szczególnie z sektora MSP, coraz chętniej korzystają z programów pomocowych finansowanych ze środków unijnych. Programy te obejmują usługi doradcze i szkolenia oraz umożliwiają modernizację parku maszynowego i wyposażenia firm.

Inwestycje

Poznań jest jednym z najatrakcyjniejszych miast dla inwestorów. W latach 1990-2008 skumulowana wielkość nakładów inwestycyjnych wyniosła 23 mld zł (na 1 mieszkańca – 42 tys. zł). Mimo dużej aktywności inwestorów zagranicznych, w mieście dominują inwestycje finansowane ze źródeł krajowych. Ich udział w ogólnej wielkości inwestycji wynosi 74%, w tym udział nakładów na inwestycje samorządowe Miasta – 6%

Pod koniec lat 90. nastąpiły duże zmiany w dynamice nakładów inwestycyjnych. Do końca 1999 r. wielkość nakładów inwestycyjnych corocznie rosła. Lata 2000-2005 charakteryzowały się jednak, podobnie jak w całym kraju, spadkiem nakładów inwestycyjnych (prawie o 1/3), spowodowanym spowolnieniem gospodarki. Ponowny wzrost inwestycji zanotowano w 2006 r.

Od połowy lat 90. wysoka atrakcyjność inwestycyjna Poznania (podregion Poznań zajmuje wysokie miejsca w nowym rankingu atrakcyjności inwestycyjnej polskich województw i podregionów Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową) stanowi zachętę dla inwestorów zagranicznych, którzy podejmują się realizacji licznych przedsięwzięć. W latach 1990-2007 skumulowana wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniosła 5,7 mld USD (liczona na 1 mieszkańca – 10,1 tys. USD) i była jedną z najwyższych wśród dużych polskich miast. Zainwestowany w Poznaniu kapitał zagraniczny stanowił ponad 5% bezpośrednich inwestycji w Polsce. Prawie 1/3 poniesionych nakładów inwestycyjnych kapitału zagranicznego została przeznaczona na prywatyzację największych poznańskich firm. Do końca 2008 r. prywatyzacją objęto 29 poznańskich firm, w tym 23 zakłady produkcyjne. Początkowo udział inwestorów strategicznych w sprywatyzowanych firmach wynosił od 20 do 85%. Obecnie większość z nich dysponuje

praktycznie całościowym pakietem akcji. Większość inwestorów to znane i silne koncerny o zasięgu światowym. Ich zainteresowanie inwestowaniem w Poznaniu potwierdza wysoką atrakcyjność miasta i stanowi zachętę dla nowych inwestorów.

Najwięksi inwestorzy zagraniczni w Poznaniu na koniec 2008 r.

Inwestor	Kraj	Przedsięwzięcie	Rodzaj działalności
Volkswagen	Niemcy	Volkswagen Poznań Sp. z o. o.	przemysł samochodowy
GlaxoSmithKline	Wielka Brytania	GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A.	przemysł farmaceutyczny
Bridgestone	Japonia	Bridgestone Poland Sp. z o. o.	przemysł oponiarski
Dalkia Group	Francja	Dalkia Poznań S.A. Dalkia Poznań ZEC S.A.	usługi ciepłownicze
Allied Irish Bank	Irlandia	BZ WBK S.A.	bankowość
Kronospan Holding	Niemcy	Malta Decor S.A.	przemysł drzewny
Wrigley	USA	Wrigley Poland Sp. z o.o.	przemysł spożywczy
Von der Heyden Group	międzynarodowy	PCF, Andersia Tower	nieruchomości
SABMiller	RPA	Kompania Piwowarska S.A.	produkcja piwowarska
Unilever	międzynarodowy	Unilever Polska S.A.	przemysł spożywczy
Beiersdorf	Niemcy	Beiersdorf-Lechia S.A.	przemysł kosmetyczny
Exide	USA	Centra S.A.	przemysł elektrochemiczny
Pernod Ricard	Francja	Wyborowa S.A.	przemysł spirytusowy
Klepierre	Francja	Centrum Plaza Poznań	nieruchomości
King Cross Group	Włochy	King Cross Marcelin	nieruchomości
Neinver	Hiszpania	Galeria Malta	nieruchomości
Apollo Riva	USA	Centrum handlowe M1	nieruchomości

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

W Poznaniu najwięcej inwestuje kapitał niemiecki. Prawie 70% kapitału zagranicznego pochodzi z Niemiec, Wielkiej Brytanii, USA, Francji i Japonii, a do największych inwestorów należą: Allied Irish Bank, Apollo Riva, Beiersdorf, Bridgestone, Dalkia Group, Exide, GlaxoSmithKline, King Cross Group, Klepierre, Kronospan Holding, Neinver, Pernod Ricard, SABMiller, Unilever, Volkswagen⁸, Von Heyden Group, Wrigley. Główne kierunki inwestowania obejmują produkcję przemysłową, przede wszystkim motoryzacyjną, spożywczą i farmaceutyczną, handel i usługi. W ramach usług szczególnie dynamicznie rozwija się rynek powierzchni biurowych na wynajem oraz usługi BPO. W Poznaniu działają także centra usług informatycznych, projektowych i finansowo-księgowych oraz B+R tak znanych firm, jak: Bertelsmann, Carlsberg, Dalkia, Duni, Franklin Templeton, GlaxoSmithKline, Grace, Holicon, Kleffmann, MAN, Microsoft, Open Text, Telcordia, TP SA, Unilever, Wikia. Zapowiadane są kolejne duże inwestycje w tej dziedzinie.

⁸ Volkswagen jest także największym pracodawcą w Poznaniu.

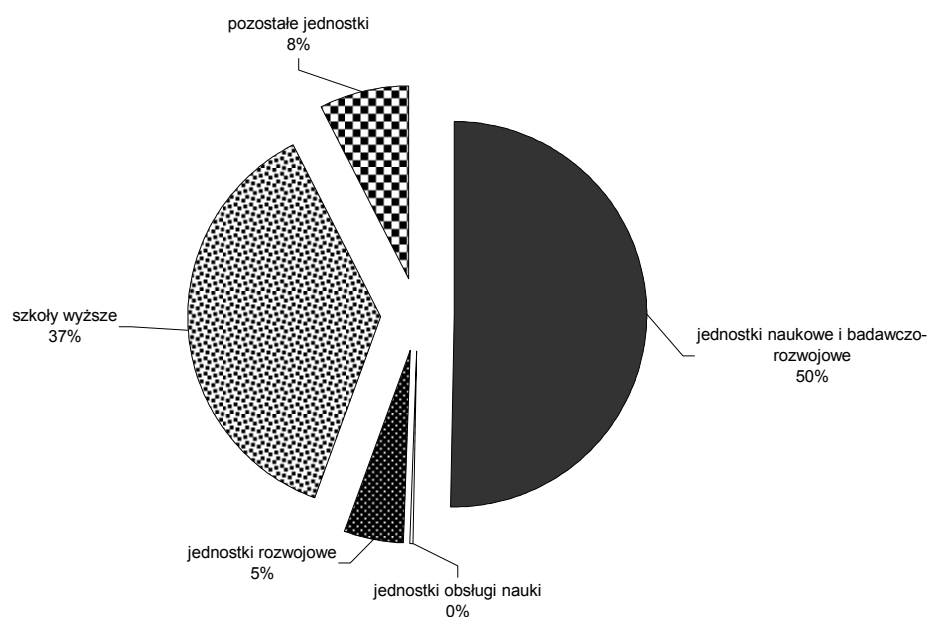
Priorytetowymi dla Poznania sektorami inwestycyjnymi są: produkcja zaawansowana technologicznie, centra usług wspólnych, badania i rozwój, działalność kongresowo-wystawiennicza oraz infrastruktura rekreacyjno-rozrywkowa. Miasto Poznań przyciąga nowych inwestorów i wspiera przedsiębiorców już tutaj działających. Przykładowo każdy inwestor, który zainwestuje minimum 5 mln euro lub stworzy minimum 50 miejsc pracy, znajdzie się pod specjalną opieką doradcy z Urzędu Miasta Poznania. W marcu 2009 r. Rada Miasta Poznania przyjęła uchwałę, która ma przyciągnąć inwestorów z sektorów innowacyjnych, takich jak IT czy shared services. Każda firma z tych branż, która utworzy w Poznaniu 100 miejsc pracy (lub 10 w centrum badawczo-rozwojowym), może zatrudnić na staż poznańskich studentów, którym w tym okresie płacić będzie Miasto Poznań.

Największe centra BPO w Poznaniu

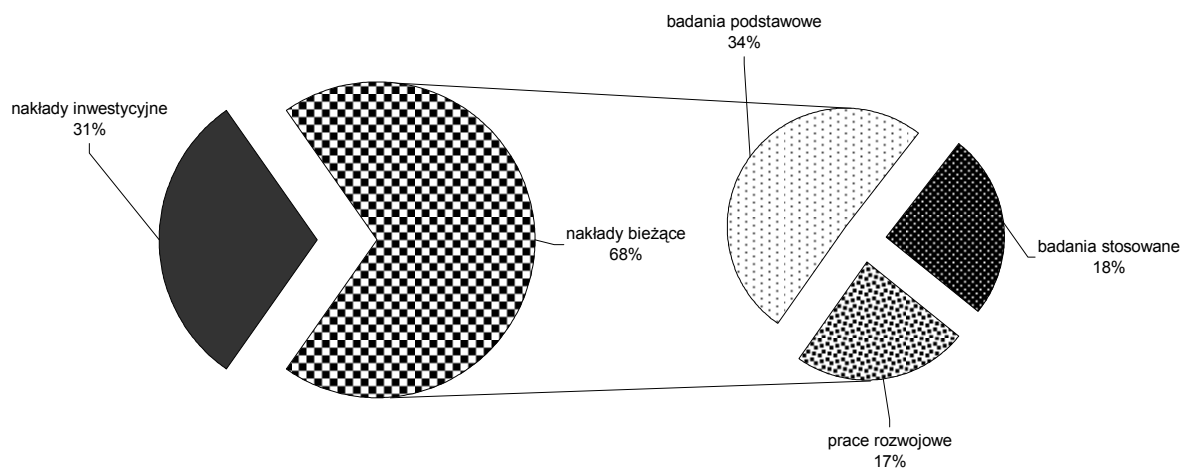
Inwestor	Kraj	Przedsięwzięcie	Rodzaj działalności
Bertelsmann	Niemcy	Arvato Services	call center i centra logistyczne
Carlsberg	Dania	Europejskie Centrum Usług Finansowych	centrum usług finansowo-księgowych
Dalkia	Francja	Dalkia Services	centrum usług finansowo-księgowych
Duni	Szwecja	Duni Europejskie Centrum Finansowe	centrum usług finansowo-księgowych
Franklin Templeton Investments	USA	Centrum Obsługi Księgowej	centrum specjalistycznych usług w dziedzinie zarządzania inwestycjami
GlaxoSmithKline	W. Brytania	Dział Rozwoju Produktów	centrum rozwoju produktów
GlaxoSmithKline	W. Brytania	Globalne Centrum Kompetencyjne IT	centrum usług IT
Grace Performance Chemicals	USA		laboratorium badawczo-innowacyjne
Holicon	Polska	Holicon Contact Center	call center
Kleffmann	Niemcy		call center
MAN	Niemcy	MAN Accounting Center	centrum usług finansowo-księgowych
Microsoft	USA	Centrum Innowacji Microsoft	centrum usług IT
Open Text	Kanada	Centrum Kompetencyjne	centrum usług IT
Telcordia Technologies	USA	Technology Research Center	centrum rozwoju oprogramowania
Telekomunikacja Polska	międzynarodowy	Contact Center	call center
Unilever	międzynarodowy	Centrum Badawczo-Rozwojowe Żywnościowych Produktów Płynnych	centrum rozwoju produktów
Wikia Inc	USA		centrum rozwoju oprogramowania

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

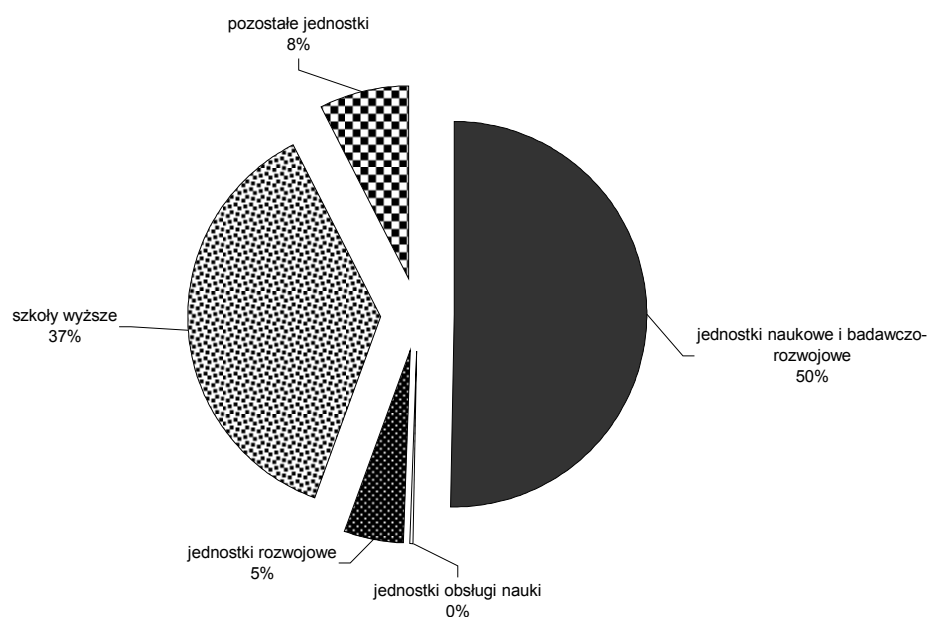
**Struktura nakładów na działalność badawczą i rozwojową w nauce w Poznaniu
w 2007 roku**

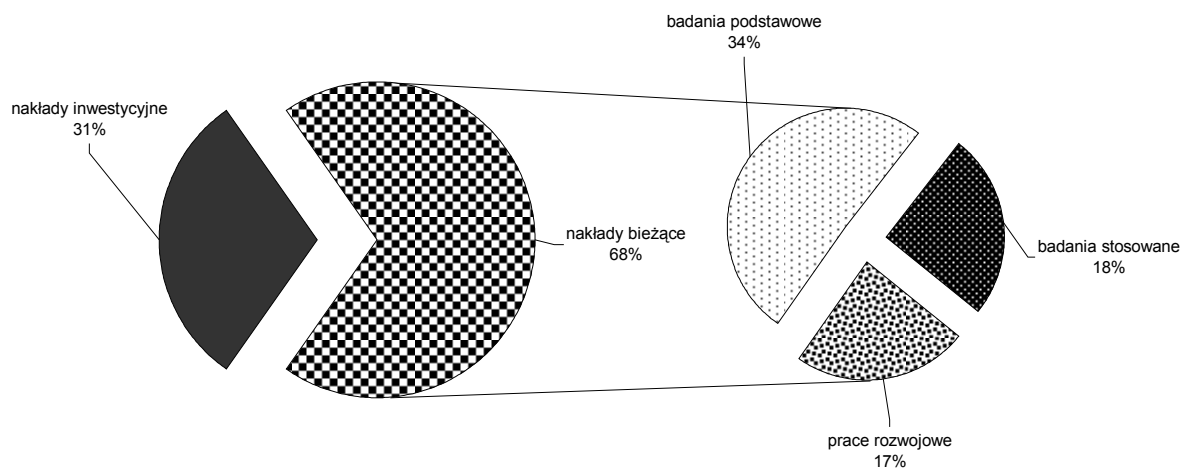
**Struktura nakładów na działalność badawczą i rozwojową w nauce w Poznaniu
w 2007 roku**

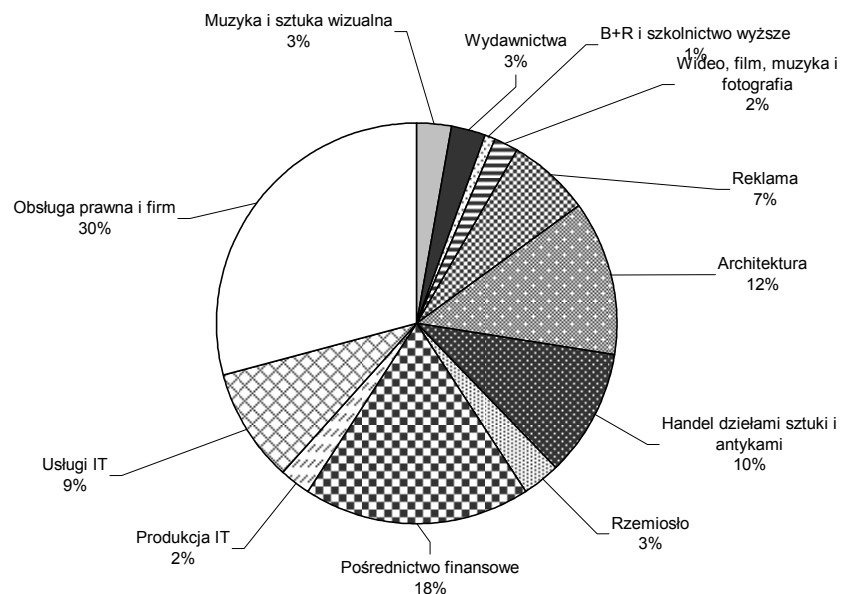
**Struktura nakładów na działalność badawczą i rozwojową w nauce w Poznaniu
w 2007 roku**

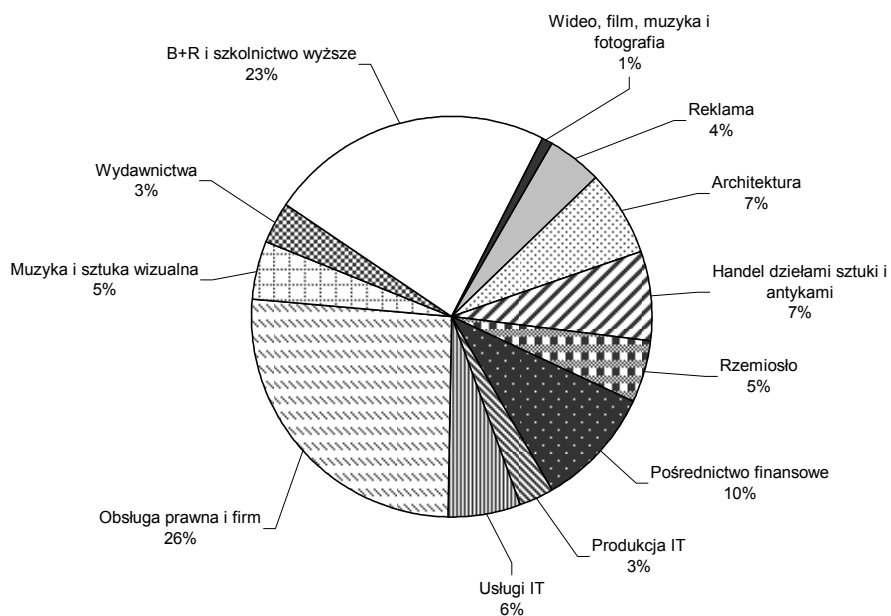
**Struktura nakładów na działalność badawczą i rozwojową w nauce w Poznaniu
w 2007 roku**

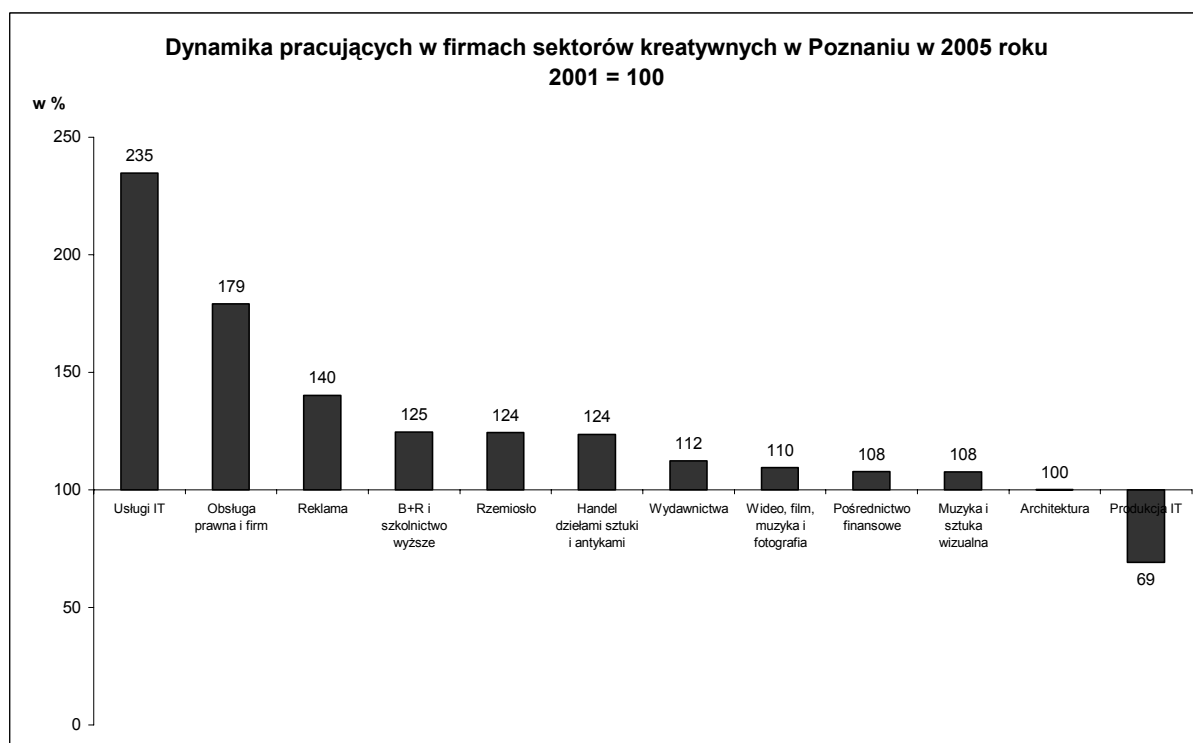
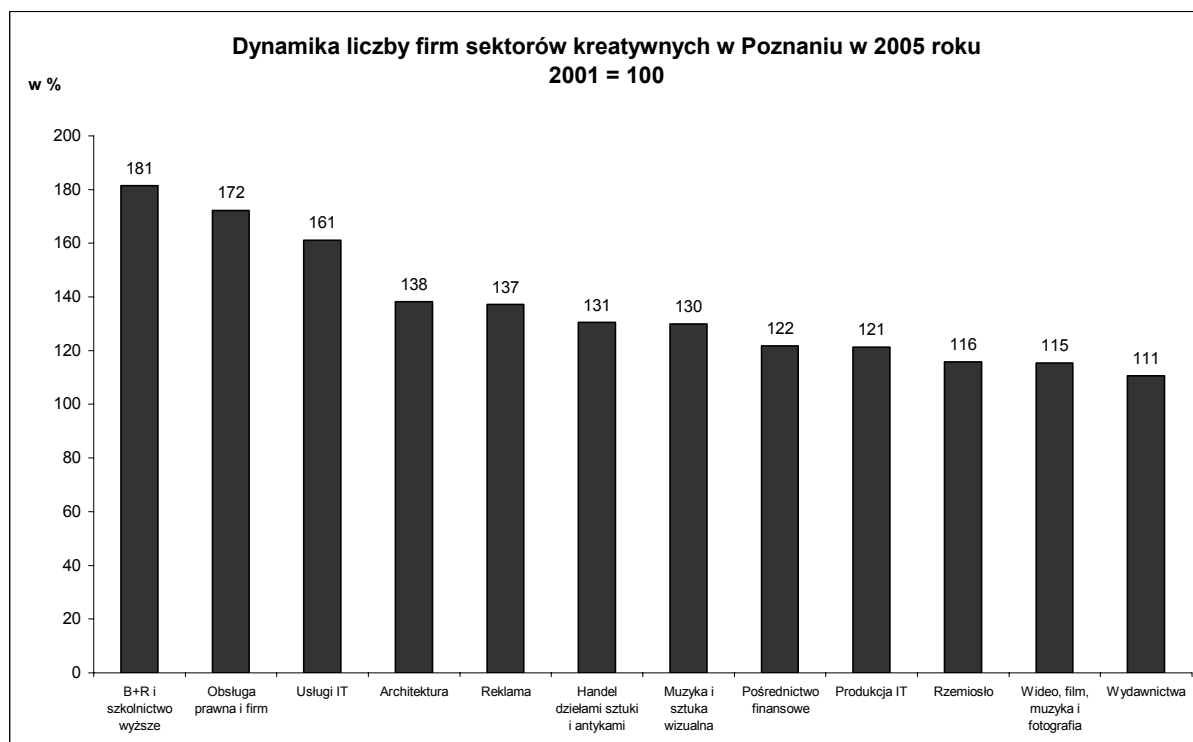

Struktura firm sektorów kreatywnych w Poznaniu w 2005 roku

Struktura pracujących w firmach sektorów kreatywnych w Poznaniu w 2005 roku

Coraz chętniej w Poznaniu inwestuje także kapitał krajowy prywatny. Do największych inwestycji polskich inwestorów ostatnich lat należy budowa Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki „Stary Browar” przez prywatną polską spółkę Fortis Sp. z o. o. oraz budowa Malta Office Park przez spółkę Echo Investment S.A.

Podstawową barierą dla inwestycji w mieście jest brak uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plany takie obowiązują jedynie dla 20,5% powierzchni miasta, a dla 36% są dopiero opracowywane. Problem ten pozostanie nierozwiązany do czasu uchwalenia przez Radę Miasta Poznania uaktualnionego studium zagospodarowania przestrzennego.

Sektor badawczo-rozwojowy i innowacyjność

Potencjał naukowo-badawczy i rozwojowy Poznania tworzyło w 2008 r. – oprócz poznańskich uczelni – ponad 40 jednostek, zatrudniających ponad 11 tys. osób, w tym 5,7 tys. z tytułem przynajmniej doktora. Większość osób (4/5) była zatrudniona na etatach naukowo-badawczych. Wskaźnik liczby zatrudnionych w sektorze badawczo-rozwojowym przeliczony na 1000 mieszkańców wyniósł 19. Większość poznańskich placówek naukowo-badawczych prowadzi prace badawcze i wdrożeniowe (resortowe ośrodki badawczo-rozwojowe i centralne laboratoria, m.in.: Instytut Technologii Drewna, Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, Instytut Logistyki i Magazynowania, Instytut Pojazdów Szynowych, Centralne Laboratorium Akumulatorów i Ogniw) oraz naukowe (placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk).

Poznańscy Laureaci Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej⁹

Rok	Imię i nazwisko	Jednostka akademicka lub naukowo-badawcza	Dziedzina nauki	Opis
2008	prof. dr hab. Jacek Oleksyn	Instytut Dendrologii PAN	Nauki przyrodnicze i medyczne	Za wkład w odkrycie uniwersalnych biogeograficznych zależności między cechami roślin, istotnych dla zrozumienia procesów ekologicznych w skali globalnej
2007	prof. dr hab. Włodzimierz J. Krzyżosiak	Instytut Chemii Bioorganicznej PAN	Nauki przyrodnicze i medyczne	Za odkrycie mechanizmu selektywnego wyciszania informacji genetycznej, mogącej prowadzić do chorób neurodegeneracyjnych
2005	prof. dr hab. inż. Roman Słowiński	Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej	Nauki techniczne	Za opracowanie metodyki komputerowego wspomaganie decyzji podejmowanych na podstawie niepełnych danych
2002	prof. dr hab. Mariusz Jaskólski	Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza	Nauki przyrodnicze i medyczne	Za wyjaśnienie sposobu powstawania agregatów amyloidnego białka ludzkiego - cystatyny C, przyczyniające się do zrozumienia mechanizmu niektórych schorzeń mózgu człowieka
2000	prof. Jan Węglarz	Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej	Nauki techniczne	Za rozwijanie metod projektowania informatycznych systemów zarządzania i sterowania produkcją, wykorzystujących szeregowanie dyskretno-ciągłe.
1997	prof. dr hab.	Wydział Matematyki i	Nauki ścisłe	Za prace nad teorią losowych struktur

⁹ FNP od 1992 r. przyznaje corocznie indywidualne nagrody uczynom za szczególne osiągnięcia i odkrycia naukowe, które stanowią istotny wkład w życie duchowe i postęp cywilizacyjny kraju oraz zapewniają Polsce miejsce w nauce światowej. Przedmiotem nagrody mogą być indywidualne osiągnięcia uzyskane lub potwierdzone w okresie czterech lat poprzedzających datę zgłoszenia do konkursu. Do nagrody mogą być zgłoszeni uczeni polscy, jak również obcokrajowcy mieszkający i pracujący w Polsce od co najmniej 4 lat lub obcokrajowcy zajmujący się tematyką polską. Nagroda przyznawana jest w czterech obszarach: nauk humanistycznych i społecznych, nauk przyrodniczych i medycznych, nauk ścisłych, nauk technicznych.

Rok	Imię i nazwisko	Jednostka akademicka lub naukowo-badawcza	Dziedzina nauki	Opis
	Tomasz Łuczak	Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza		dyskretnych.

Źródło: Wydział Rozwoju Miasta

Poziom kwalifikacji poznańskiej kadry naukowo-technicznej jest wysoki, a w niektórych dyscyplinach, np. biotechnologii, genetyce i badaniach operacyjnych i ich zastosowaniu w informatyce, nie ustępuje ośrodkom zachodnim, czego potwierdzeniem są liczne nagrody i wyróżnienia krajowe i międzynarodowe. Poznańskie środowisko naukowo-badawcze uczestniczy w przemianach obejmujących europejską i krajową naukę. Wdraża nowe inter- i multidyscyplinarne rozwiązania organizacyjne, np. centra doskonałości, centra zaawansowanych technologii, platformy technologiczne, które uczestniczą w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych z zakresu biotechnologii, bioinżynierii, technologii informacyjnych i nanotechnologii. Rocznie jednostki badawczo-naukowe i szkoły wyższe wydają na działalność badawczo-rozwojową blisko 400 mln zł, z czego połowę – na badania podstawowe i stosowane, a 16,5% na prace rozwojowe.

Duży potencjał badawczy i edukacyjny instytucji naukowych miasta nie przekłada się znacząco na rozwój gospodarki w dziedzinach wysokich technologii (high-tech). Potwierdzeniem tego jest mała liczba zgłoszeń patentowych i umów licencyjno-wdrożeniowych oraz niski poziom innowacyjności poznańskich przedsiębiorstw.

W 2007 r. nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle wyniosły ponad 380 mln zł. Większość, prawie 60%, środków przeznaczono na zakupy inwestycyjne maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi oraz środków transportu. Na działalność badawczą i rozwojową wydano jedynie 5%. Wyniki badań zespołu prof. zw. dr hab. Marka Rekowskiego z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu wskazują, że innowacyjność przemysłu i budownictwa miasta Poznania, a w nieco mniejszej mierze aglomeracji poznańskiej, ma głównie charakter imitacyjny, co oznacza, iż wprowadzane innowacje w przeważającej większości nie są wynikiem oryginalnej myśli przedsiębiorców, a jedynie powielają istniejące już wzorce. Niewielki udział innowacji oryginalnych wynika m.in. z ograniczonej kooperacji przedsiębiorstw z instytucjami naukowo-badawczymi obecnymi w Poznaniu i regionie. Do najbardziej innowacyjnych pod względem wprowadzania nowych produktów i usług należą: przemysł chemiczny, metalowy i meblarski. Przemysł chemiczny i metalowy charakteryzują się największą liczbą firm prowadzących prace B+R i zgłaszających patenty lub/i znaki towarowe. W branży meblarskiej innowacyjność oryginalna jest niewielka. Najmniejszy zasięg innowacyjności występuje w przemyśle spożywczym oraz maszynowym. Do głównych barier innowacyjności należą przede wszystkim: brak środków finansowych (własnych lub zbyt wysoki koszt uzyskania środków zewnętrznych), nieznan popyt na produkty innowacyjne, niedostateczna własna baza rozwojowa dla innowacyjności, brak informacji na temat nowych technologii, niedoskonałość przepisów prawnych. Na poziom innowacyjności, a docelowo i konkurencyjności przedsiębiorstw, wpływ ma także kooperacja między przedsiębiorstwami, uczelniami czy jednostkami B+R w celu realizacji wspólnych celów. Prawie 68% przedsiębiorstw zlokalizowanych w Poznaniu i aglomeracji poznańskiej posiada umowy o współpracy z innymi firmami oraz z uczelniami i jednostkami B+R z regionu, z czego blisko połowa to umowy formalne. W przemyśle przetwórczym najwięcej umów o współpracy zawarły przedsiębiorstwa z branży: chemicznej (77%), maszynowej i elektromaszynowej (po 72%), metalowej (69%), meblarskiej (66%), motoryzacyjnej (64%) oraz spożywczej (51%). Ponad połowa umów dotyczy współpracy w zakresie produkcji i dystrybucji, co trzecia obejmuje kooperację w zakresie B+R. Tak wysokie wskaźniki

wskazują, iż dzięki tego rodzaju współpracy w przyszłości można spodziewać się wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw działających w Poznaniu i aglomeracji poznańskiej.

Według raportu opublikowanego w 2007 r. przez Polską Akademię Nauk, do firm o najwyższym poziomie innowacyjności należą w Poznaniu: GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A. (lider polskiego rynku farmaceutycznego), H. Cegielski – Poznań S.A. (producent silników okrętowych i pojazdów szynowych), Intel S.A. (operator telefonii internetowej), Volkswagen Poznań Sp. z o. o. (producent samochodów dostawczych) oraz YES Biżuteria Sp. z o. o. (producent biżuterii).

Ważną rolę w nowoczesnej gospodarce pełnią firmy działające w sektorach kreatywnych, obejmujących – oprócz szkół wyższych i jednostek naukowo-badawczych – technologie informatyczne, usługi w zakresie architektury, sztuki i mediów, rzemiosło, usługi finansowe, biznesowe i prawne. Wyniki badań zrealizowanych w ramach unijnego projektu ACRE (Accommodating Creative Knowledge – Competitiveness of European Metropolitan Regions within the enlarged Union) pokazują, że branża ta rozwija się w Poznaniu bardzo dynamicznie. W ciągu 5 lat liczba tych firm wzrosła o 45%, najwięcej w sektorach związanych z B+R i szkolnictwem wyższym (o ponad 8%), obsługą prawną i firm (o ponad 70%), usługami IT (o ponad 60%). W 2005 r. co szósta firma zarejestrowana w Poznaniu¹⁰ działała w sektorach kreatywnych, co trzecia firma – w sektorze obsługi prawnej i firm, co szósta – w pośrednictwie finansowym, co ósma – w sektorze architektury, co dziesiąta – w handlu dziełami sztuki i antykami. Spośród osób pracujących w sektorach kreatywnych, co czwarta osoba pracowała w sektorze obsługi prawnej i firm lub B+R i szkolnictwa wyższego, a co dziesiąta – w pośrednictwie finansowym (10%). Od 2001 r. liczba pracujących w sektorach kreatywnych zwiększyła się o ponad 30%: najwięcej w usługach IT (o 135%), obsłudze prawnej i firm (o 79%) oraz reklamie (o 40%). Większość firm (96%) sektorów kreatywnych stanowiły firmy mikro (zatrudniające do 10 osób), w których pracowało 31% ogółu pracujących. W Poznaniu znajdowało się 75% firm sektorów kreatywnych zarejestrowanych na terenie aglomeracji poznańskiej (Poznań i powiat poznański łącznie), w których pracowało 83% osób zatrudnionych w sektorach kreatywnych w aglomeracji poznańskiej. Tak wysokie udziały (liczby firm i liczby pracujących) występują we wszystkich sektorach, z wyjątkiem rzemiosła (w tym sektorze więcej firm i pracujących występuje na terenie powiatu poznańskiego).

Według danych Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości do największych firm high-tech działających w Poznaniu należą: Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego Poznań Sp. z o. o. (producent specjalistycznych elementów hydraulicznych układów lotniczych), Biofarm Sp. z o. o. (producent leków), GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A. (producent leków), Poznańskie Zakłady Zielarskie Herbapol S.A. (producent preparatów ziołowych), Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne Ziółolek Sp. z o. o. (producent leków), Przedsiębiorstwo Farmaceutyczno-Chemiczne Synteza Sp. z o. o. (producent leków), Alma S.A. (integrator systemów informatycznych, teleinformatycznych oraz automatyki), Ever Sp. z o. o. (producent systemów zasilania awaryjnego), ForCom Sp. z o. o. (produkcja systemów informatycznych dla sieci handlowych), AFG Elektronika Przemysłowa Andrzej Garczarek (producent systemów elektronicznych), Unitach Sp. z o. o. (producent elektronicznych systemów zabezpieczeń), Zakład Obwodów Drukowanych Plater Sp. z o. o. (producent obwodów drukowanych), Eterom Sp. z o. o. (montaż i dostawa urządzeń teleinformatycznych).

W Poznaniu działa Poznański Park Naukowo-Technologiczny afiliowany przy Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Jest on instytucją zajmującą się pośrednictwem pomiędzy sektorem nauki i badań a praktyką gospodarczą w zakresie komercjalizacji i upowszechniania technologii. Park prowadzi działalność

¹⁰ W Poznaniu znajduje się 75% firm sektorów kreatywnych zarejestrowanych na terenie aglomeracji poznańskiej (Poznań i powiat poznański łącznie), w których pracuje 83% osób zatrudnionych w sektorach kreatywnych w aglomeracji poznańskiej. Tak wysokie udziały (liczby firm i liczby pracujących) występują we wszystkich sektorach, z wyjątkiem rzemiosła (w tym sektorze więcej firm i pracujących występuje na terenie powiatu poznańskiego).

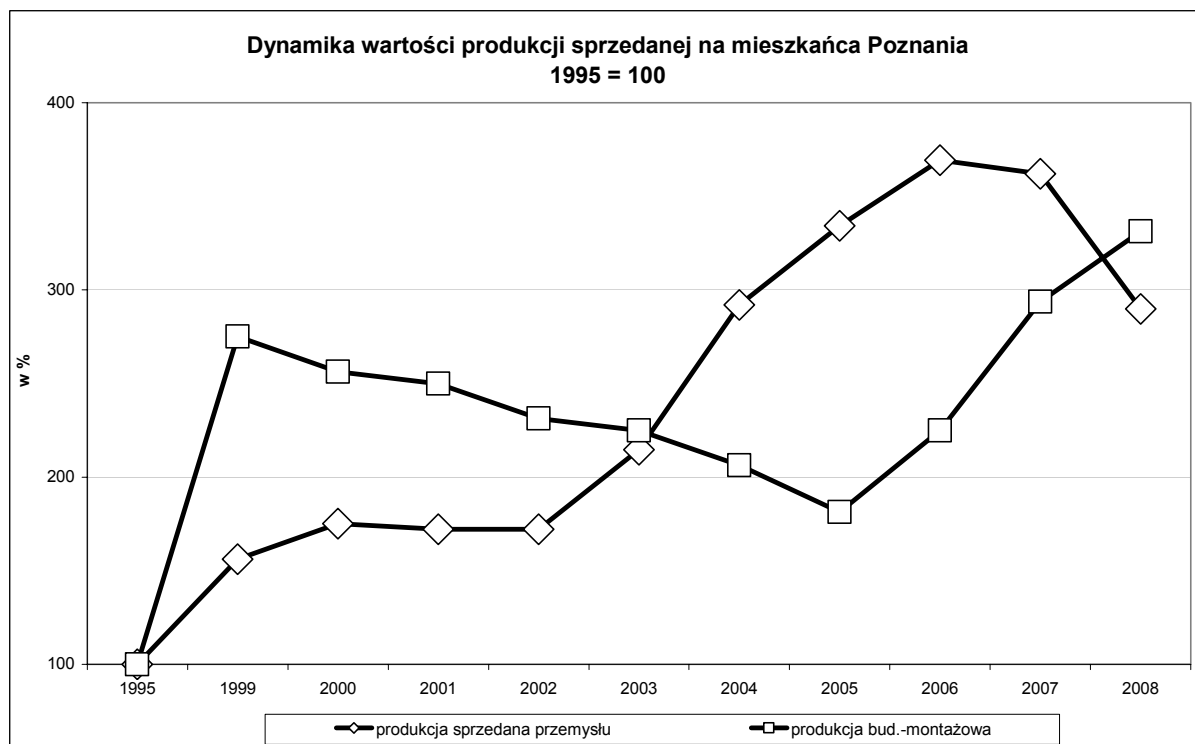
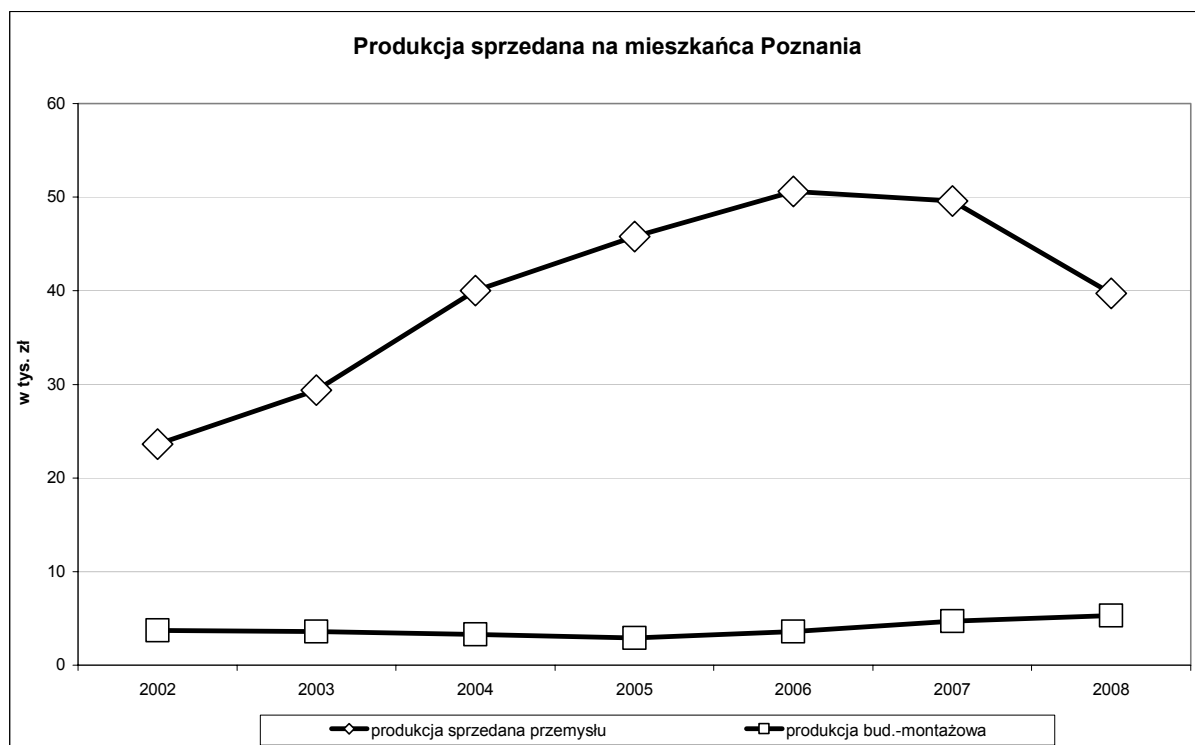
badawczą, dydaktyczną oraz szkoleniowo-usługową dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w tym doradztwo technologiczne, patentowe i marketingowe, pośrednictwo kooperacyjne, pomoc w pozyskaniu środków finansowych w formie subwencji, grantów i dopłat. W 2007 r. w Parku rozpoczęło działalność pierwsze w Europie laboratorium badawczo-innowacyjne międzynarodowego koncernu W.R.Grace&Co, zajmujące się nowoczesnymi technologiami w dziedzinie badań materiałowych i chemicznych. W 2006 r. rozpoczął działalność utworzony przez prywatnego inwestora (przy wsparciu unijnym) Park Technologiczny Nickel Technology, zlokalizowany w podpoznańskim Suchym Lesie. Utworzenie Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego planuje także Miasto Poznań¹¹.

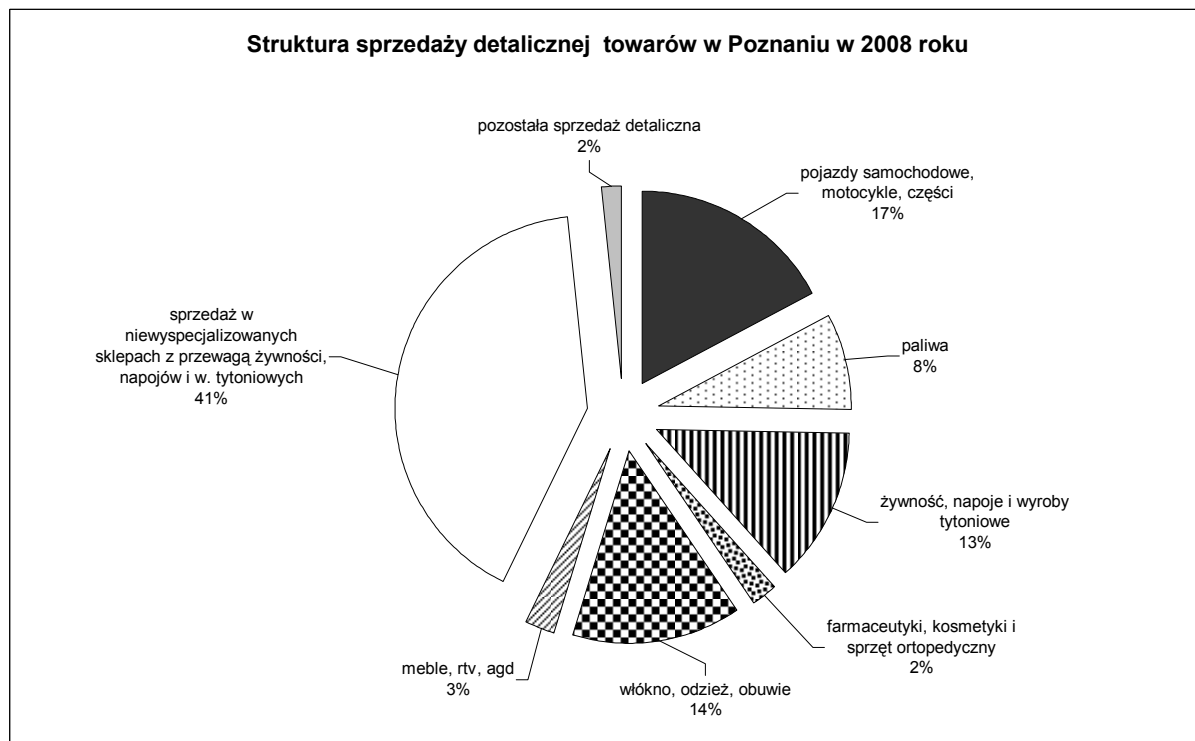
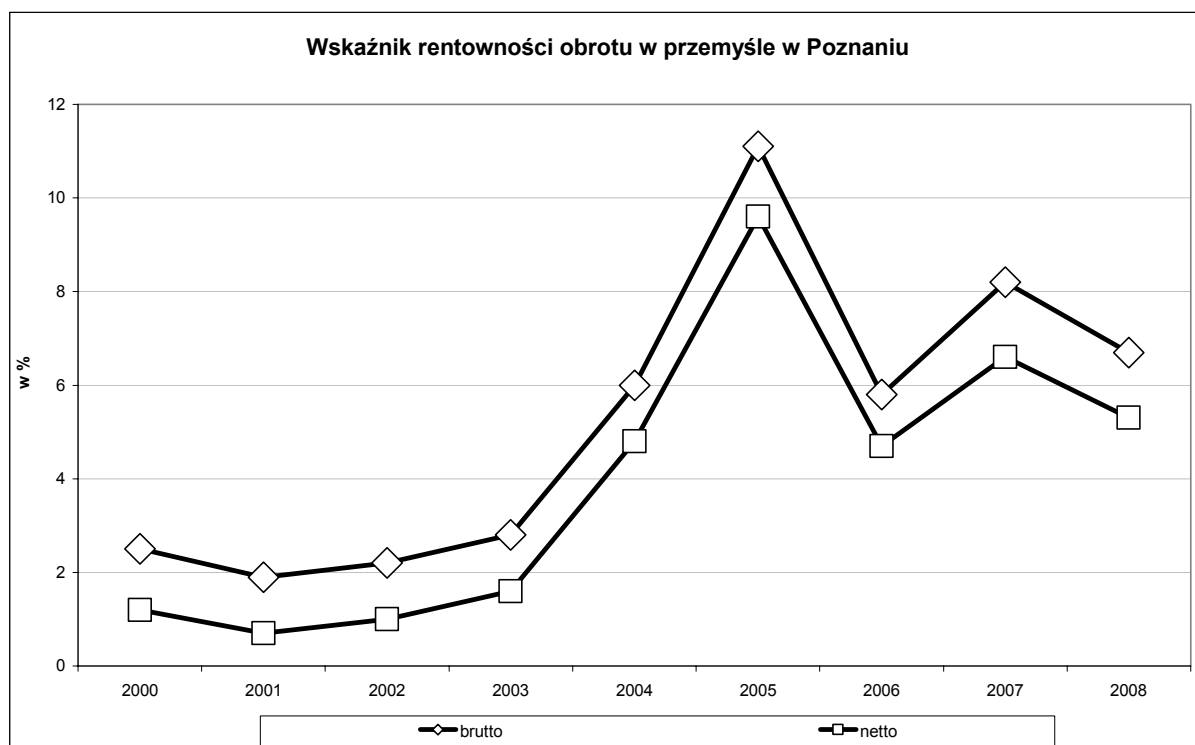
Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza prowadzi także Centrum Wspierania Innowacji, które realizuje badania obejmujące aspekty prawne, społeczne i ekonomiczne przedsiębiorczości akademickiej, wieloaspektowe badania parków naukowo-technologicznych, przedsiębiorstw, instytucji sektora B+R oraz otoczenia biznesu. W ramach Fundacji UAM działa także Centrum Zaawansowanych Technologii Chemicznych, prowadzące badania rozwojowe oraz działalność usługową, oraz Centrum Badań Akustycznych, Centrum Zastosowań Informatyki, Poznańskie Laboratorium Radiowęglowe, Laboratorium Izotopowe, Centrum Analityki i Diagnostyki Medycznej, Laboratorium Technologii Mowy i Języka oraz Centrum Archeologiczne. W najbliższych latach Fundacja UAM przewiduje utworzenie Regionalnego Instytutu Transferu Technologii.

Cenne inicjatywy podejmuje poznańskie środowisko naukowo-akademickie. W 2006 r. 11 jednostek (m.in.: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Instytut Włókien Naturalnych, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe) wraz z Miastem Poznań podjęło prace nad utworzeniem Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii – konsorcjum, w ramach którego będą podejmowane wspólne działania na rzecz badań naukowych, prac rozwojowych, innowacji i wdrożeń, inwestycji służących nauce oraz usług badawczych na rzecz wielkopolskich firm. W tym samym roku Politechnika Poznańska wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym¹² rozpoczęła prace nad utworzeniem Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii Informacyjnych, którego zadaniem jest wsparcie rozwoju firm z branży IT. Projekt ten przewiduje m.in. utworzenie światowej klasy centrum badawczo-rozwojowego, wyposażonego w klaster laboratoriów we wszystkich głównych dziedzinach badań nad technologiami IT, które umożliwią m.in. wytworzenie oraz przetestowanie prototypów innowacyjnych rozwiązań IT, powstałych w wyniku prac badawczo-rozwojowych, współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi oraz realizacji projektów unijnych. Rozwiązania te będą następnie wdrażane poprzez m.in. Europejski Węzeł Transferu Technologii ICT, który wyposażony zostanie w unikalną dla Europy Centralnej i Wschodniej infrastrukturę gridowo-wizualizacyjną i archiwizacyjną, dostępną w trybie „na żądanie”, która – dzięki bezpośredniemu połączeniu światłowodowemu sieci naukowej ze wszystkimi krajami sąsiednimi – umożliwi utworzenie „pomostu technologicznego wschód-zachód”. W obu projektach aktywnie uczestniczą poznańscy informatycy skupieni przede wszystkim w Instytucie Informatyki Politechniki Poznańskiej oraz Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym, czyli wiodącymi w skali kraju ośrodkami technologii IT.

¹¹ PTP będzie działać w formule rozproszonej: strefa biurowa, inkubacyjna – ul. 28 Czerwca 1956 r. oraz strefa przemysłowo/produkcyjna – obszar Żegrze/Franowo. Docelowo na Park w pierwotnej lokalizacji składać się będzie 5 budynków o zróżnicowanym standardzie oraz ofercie cenowej. Istniejące obiekty z lat 70. zostaną gruntownie wyremontowane, zapewniając najemcom standard klasy C. Sercem Parku będą trzy nowe, inteligentne budynki B-klasowe, wyposażone w klimatyzację, sale konferencyjno-szkoleniowe, podziemny parking. Stopniowo do Parku włączane będą też kolejne nieruchomości, zapewniające przestrzeń produkcyjno-przemysłową.

¹² Centrum Zaawansowanych Technologii Informacyjnych zostało utworzone przez powołane do tego celu Konsorcjum, w skład którego weszli: Instytut Chemii Bioorganicznej PAN – Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe – koordynator, Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej, Politechnika Białostocka, Politechnika Częstochowska – Miejska Sieć Komputerowa, Politechnika Koszalińska – Miejska Sieć Komputerowa, Politechnika Łódzka – Centrum Komputerowe, Politechnika Szczecińska – Akademickie Centrum Informatyki, Uniwersytet Zielonogórski – Centrum Komputerowe.

W celu wsparcia działalności innowacyjnej środowiska gospodarcze, naukowe i samorządowe zrealizowały szereg przedsięwzięć, takich jak: budowa Wielkopolskiego Systemu Innowacji z Regionalnym Centrum Innowacji, dwie platformy internetowe: Wielkopolska Platforma Innowacyjna i Wielkopolski Portal Innowacji i Wiedzy o Wielkopolsce Winnova oraz europejski projekt transferu technologii B2Europe West Poland (IRC West Poland do końca marca 2008 r.). W grudniu 2008 r. Miasto Poznań oraz siedem poznańskich szkół wyższych¹³ rozpoczęło realizację programu wspierania projektów innowacyjnych. Jest to kontynuacja oraz rozszerzenie działań podjętych w zakończonych projektach pn. „Utworzenie Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej” oraz „Opracowanie modelu wspierania przedsiębiorczości akademickiej w Wielkopolsce”, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem programu jest wzmocnienie w Wielkopolsce powiązań instytucji badawczo-rozwojowych z gospodarką poprzez: promocję uczelni jako komercyjnego dostawcy rozwiązań opartych na wiedzy oraz promocję projektów innowacyjnych w środowisku inwestorów, a także wsparcie współpracy nauki z biznesem oraz wsparcie rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej. W I etapie programu tworzona jest międzyuczelniana baza ofert usługowych i technologicznych ośrodków naukowo-badawczych z Wielkopolski, prezentująca konkretne propozycje współpracy skierowane do przedsiębiorstw.

Przemysł

Przemysł stanowi w Poznaniu źródło utrzymania dla 21% ogółu pracujących i dostarcza, drugą po usługach, największą część wytworzonego w mieście produktu krajowego brutto (29,1% ogółu wartości dla działalności przemysłowej i budowlanej). W 2008 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło w Poznaniu 58,4 tys. osób, tj. blisko 19% zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych województwa wielkopolskiego. Działalność przemysłową prowadzi 8,5 tys. podmiotów gospodarczych (prawie 22% tej branży w woj. wielkopolskim), które w 99% należą do sektora prywatnego. Sektor prywatny skupia 80% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach przemysłowych, wytwarzających 90% produkcji sprzedanej. Cechą charakterystyczną poznańskiego przemysłu jest zdecydowana przewaga przedsiębiorstw małych i średnich, których zaletą jest duża mobilność i elastyczność w dostosowywaniu się do reguł gry rynkowej.

Poznański przemysł w skali kraju wyróżnia się ponadprzeciętną wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego i na 1 mieszkańca. W 2008 r. wartość produkcji sprzedanej przemysłu w Poznaniu wyniosła 29,3 mld zł i stanowiła 31% produkcji przemysłowej w województwie wielkopolskim i około 3% w kraju. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego w przemyśle wyniosła ona 501 tys. zł, a na 1 mieszkańca – 52 tys. zł. Pod względem udziału w przychodach ze sprzedaży ogółem w przemyśle Poznania do wiodących gałęzi należą: produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep (27%), produkcja artykułów spożywczych i napojów (26%), produkcja wyrobów chemicznych (12%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę i parę wodną (9%). Uwzględniając kryterium wielkości zatrudnienia, do wiodących gałęzi przemysłu należą: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę i parę wodną (17%), produkcja artykułów spożywczych i napojów (17%), produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep (11,5%) oraz produkcja maszyn i urządzeń (9%).

Aglomeracja poznańska jest jednym z największych ośrodków przemysłu motoryzacyjnego w kraju. Do czołowych producentów należą: Volkswagen Poznań Sp. z o. o., MAN Trucks & Busses Sp. z o. o., Solaris Bus & Coach S.A., Bridgestone Poland Sp. z o. o., Centra S.A., Kimball Electronics Poland Sp. z o. o. Najwięksi producenci w branży spożywczej to Kompania Piwowarska S.A., Unilever Polska S.A., Wrigley Poland Sp. z o. o., Wyborowa S.A., Jutrzenka S.A., Uniq Lisner Sp. z o. o., Terravita Sp. z o. o., Elite Cafe Sp. z o. o., Poznańska Palarnia Kawy Astra® Sp. z o. o., Fawor Spółdzielnia Piekarsko-Ciastkarska.

¹³ Uczestnikami programu są: Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Wychowania Fizycznego, Politechnika Poznańska, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Uniwersytet Medyczny oraz Uniwersytet Przyrodniczy.

Najwięksi producenci leków i kosmetyków to GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A., Nivea Polska Sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne „Ziołolek” Sp. z o. o. oraz Poznańskie Zakłady Farmaceutyczne Herbapol S.A. Do czołowych w kraju producentów maszyn, wyrobów i materiałów metalowych należą: H. Cegielski – Poznań S.A., SKF Poznań S.A. Duży udział przemysł poznański osiąga w zakresie produkcji wodomierzy.

Budownictwo

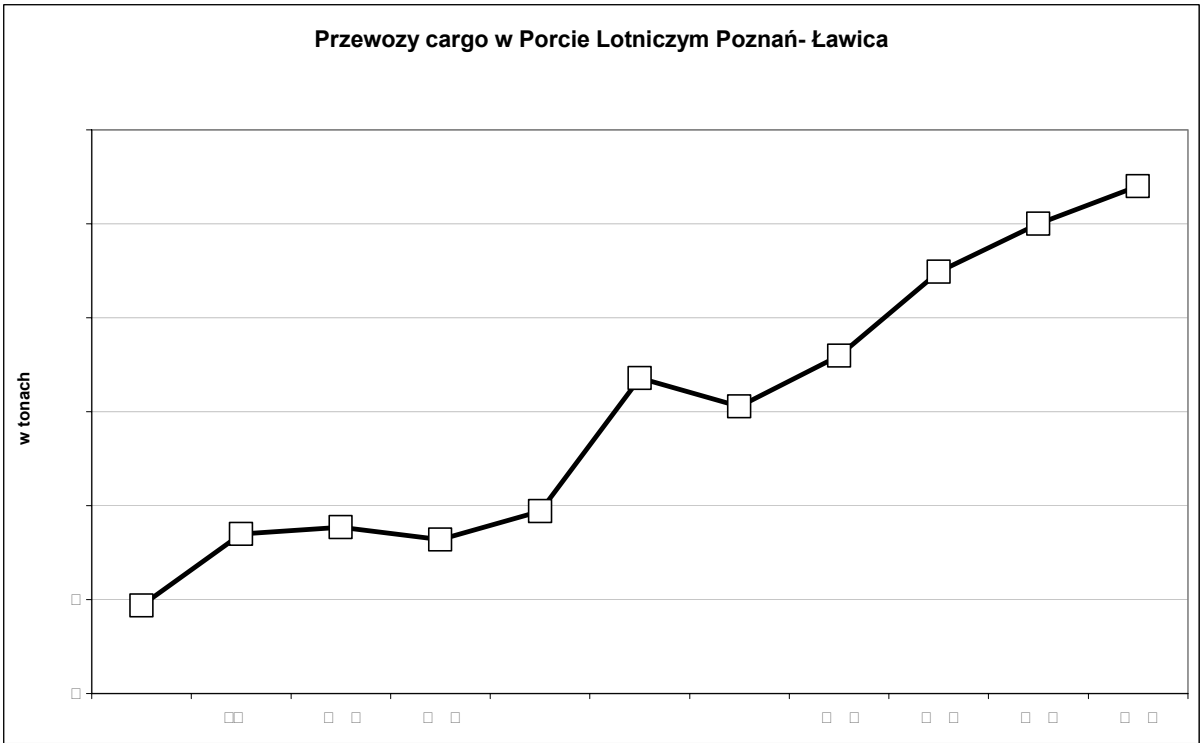
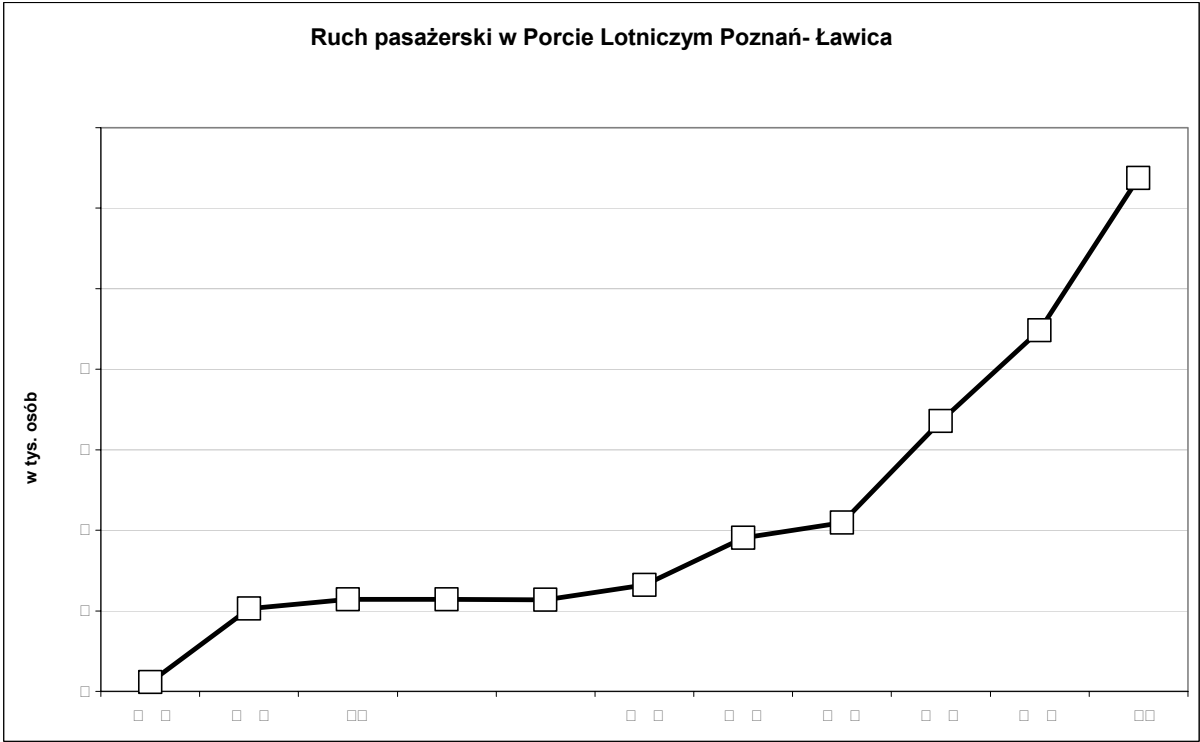
Budownictwo jest sektorem gospodarki, który zatrudnia 6% ogółu pracujących w Poznaniu. W branży tej funkcjonuje 9,1 tys. podmiotów gospodarczych (21,5% z tej branży w woj. wielkopolskim i ponad 2% w kraju), które prawie w całości (99,6%) należą do sektora prywatnego. Sektor prywatny skupia 95% zatrudnionych i 97% przychodów ze sprzedaży. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług wyniosły w 2008 r. 6,5 mld zł i stanowiły 41% przychodów uzyskanych w tej branży w województwie wielkopolskim i blisko 4% w kraju. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego wyniosły one 515 tys. zł i były o 34% większe niż w województwie wielkopolskim. Produkcja budowlano-montażowa stanowiła 45% całości przychodów.

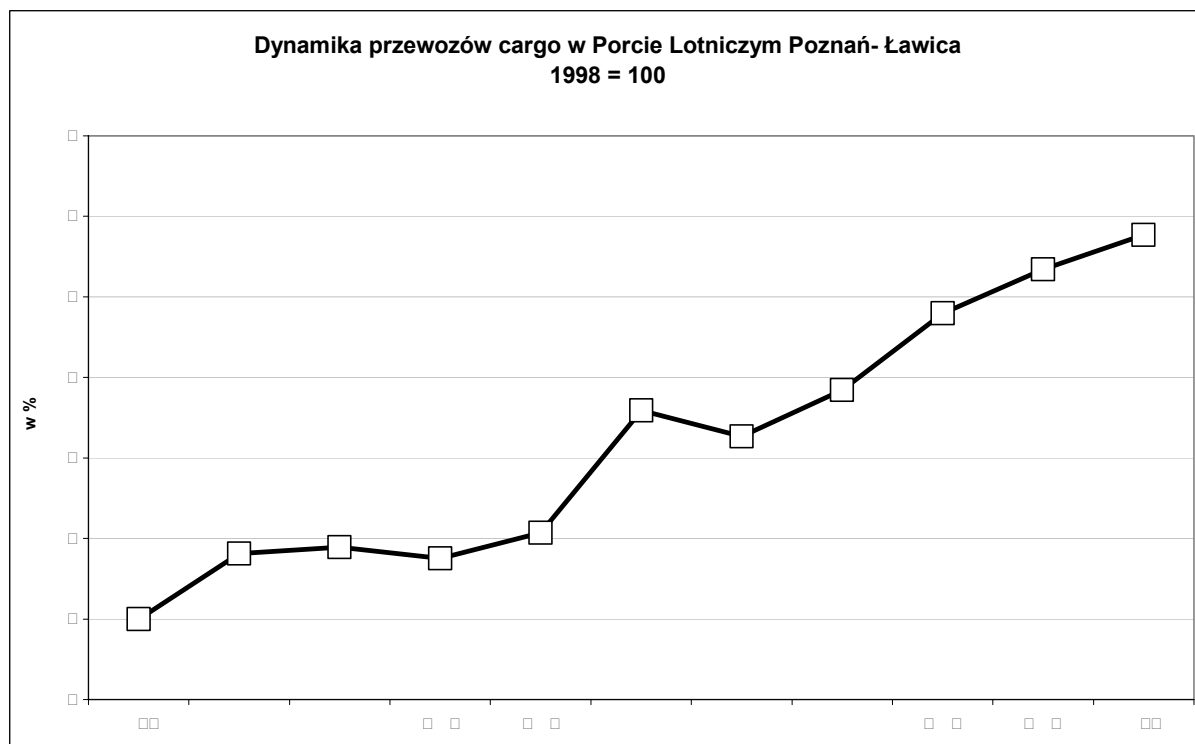
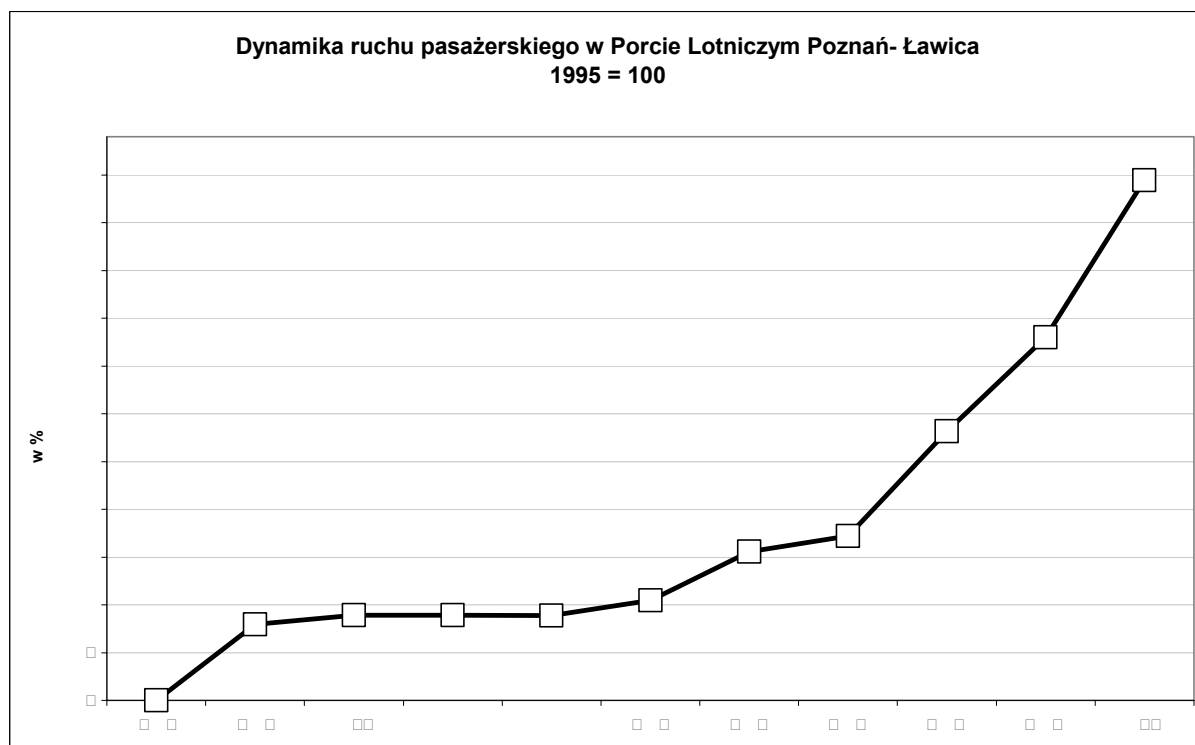
Na rynku budowlanym panuje bardzo duża konkurencja. W sektorze tym funkcjonują podmioty gospodarcze powstałe z przekształcenia przedsiębiorstw państwowych oraz firmy prywatne, głównie małe, zatrudniające od kilku do kilkunastu osób. Poznań jest siedzibą ponad 8 tys. firm budowlanych, przede wszystkim małych i średnich. Największą firmą budowlaną, mającą siedzibę w Poznaniu, jest Hydrobudowa 9 Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Budowlane Sp. z o. o. Na terenie Poznania swoje siedziby mają także regionalne oddziały koncernów budowlanych, zarówno z kapitałem zagranicznym, jak i krajowym: Strabag, Hochtief, Skanska, Warbud, Budimex, Romex. Działalność na rzecz budownictwa ogólnego i mieszkaniowego prowadzi także wiele średnich firm, mających siedzibę w Poznaniu, m.in.: Jedynka Poznań S.A., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Budowlane „ATANER”, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe i Handlowe „AGROBEX”, Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych „WUPRINŻ – Poznań” Sp. z o. o., Elektromontaż Poznań S.A., Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych Poznań Sp. z o. o. W Poznaniu działalność prowadzą także firmy produkujące materiały dla budownictwa i wyposażenia mieszkań. Do największych producentów i dostawców tej branży należą: Aluplast Sp. z o. o., Kreisel Technika Budowlana Sp. z o. o., Fabryka Papieru Malta – Decor S.A.

Rynek usług budowlanych odzwierciedla kondycję gospodarki i jest dobrym barometrem cyklicznych zmian w gospodarce. W okresach spowolnienia gospodarki trudna sytuacja ekonomiczna powoduje zarówno spadek zatrudnienia, jak i pogorszenie wyników finansowych, a w okresach przyspieszenia – sektor notuje bardzo dobre wyniki ekonomiczne. Największy wpływ na rozwój tej branży ma budownictwo mieszkaniowe. W ostatnich latach najlepsze wyniki sektor budownictwa notował w latach 2006–2007. Od połowy 2008 r. wskaźniki ekonomiczne zaczęły się stopniowo pogarszać.

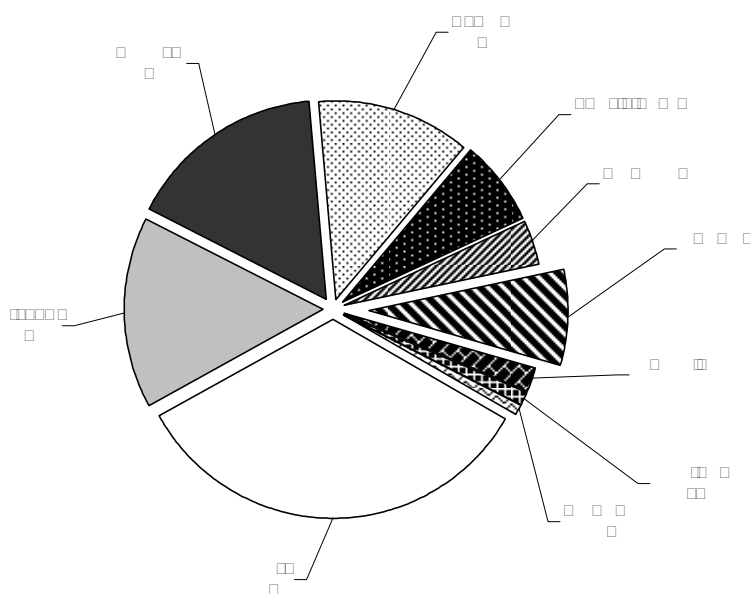
Handel

W firmach działających w ramach sekcji „Handel i naprawy” zatrudnionych jest 45 tys. osób (30% ogółu zatrudnionych w mieście). Działalność tę prowadzi 25,5 tys. firm, stanowiących 24% firm sekcji „Handel i naprawy” w województwie wielkopolskim oraz 2% – w kraju. Firmy te w 99,9% należą do sektora prywatnego. W 2008 r. sprzedaż detaliczna wyniosła 12,3 mld zł, a hurtowa 29,4 mld zł, co stanowiło odpowiednio 24% i 47% obrotów w województwie wielkopolskim. Największy udział w strukturze sprzedaży detalicznej posiadała żywność, napoje i wyroby tytoniowe (30%), pojazdy samochodowe, motocykle i części (13%) oraz włókno, odzież i obuwie (11%).

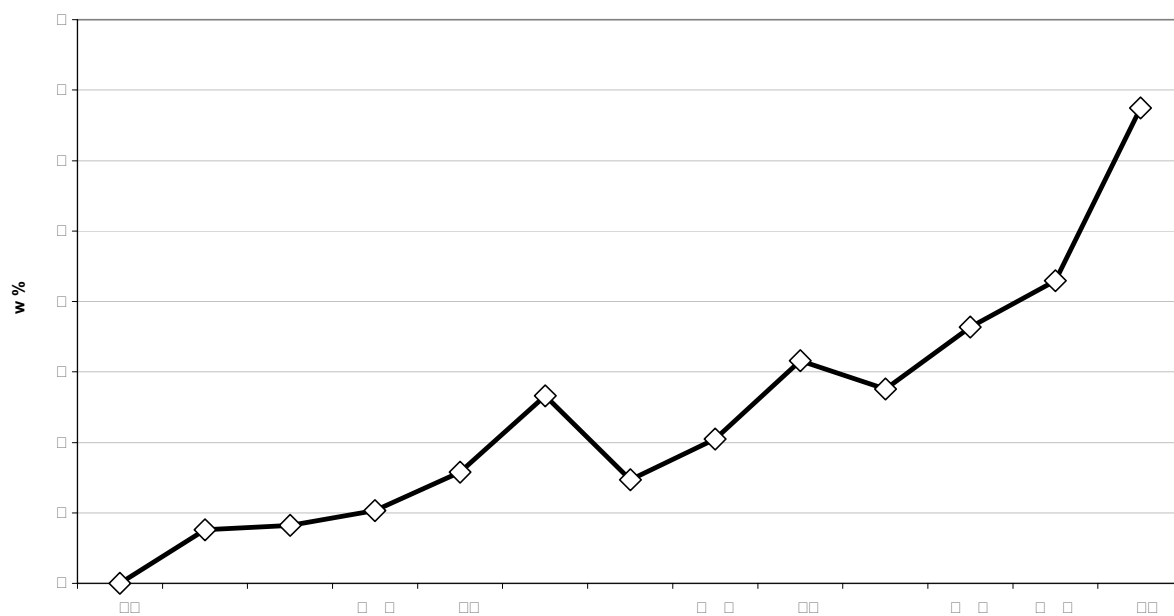

Najbardziej popularne kierunki regularnych pasażerskich połączeń lotniczych z Poznania w 2007 r. wg liczby przewiezionych pasażerów

**Dynamika operacji lotniczych w Porcie Lotniczym Poznań- Ławica
1996 = 100**

Szacuje się, że całkowita powierzchnia sprzedaży w Poznaniu wynosi 1 mln m², czyli 1,9 m² na mieszkańca. Średnia powierzchnia sklepu na terenie Poznania wynosi 145 m². Prawie dwie trzecie powierzchni handlowej w mieście zajmują sklepy duże (wielkie centra oraz hiper- i supermarkety). Handel wielkopowierzchniowy (sklepy powyżej 400 m²) zajmuje ponad 60% powierzchni handlowej w mieście, w tym kompleksy handlowe o powierzchni powyżej 2000 m² – blisko połowę powierzchni handlowej. Powierzchnia małych obiektów handlowych (do 50 m²) stanowi 12% całkowitej powierzchni sprzedaży w mieście.

Poznań i sąsiednie gminy – dzięki wejściu na rynek dużych zagranicznych sieci handlowych – należą do krajowej czołówki pod względem koncentracji handlu wielkopowierzchniowego. W mieście działa 15 dużych centrów handlowo-usługowych (wielobranżowe centra handlowe, specjalistyczne centra handlowe, galerie zakupowe, duże domy towarowe), liczących powyżej 8000 m² powierzchni handlowej, oraz duże sieci handlu detalicznego, takie jak: M-1, Kaufland, Lidl z kapitałem niemieckim, Biedronka z kapitałem portugalskim, IKEA z kapitałem szwedzkim, Castorama, Intermarche, Leroy Merlin, Auchan i Carrefour z kapitałem francuskim, Giant i Netto z kapitałem duńskim oraz Tesco z kapitałem brytyjskim. Inwestorów krajowych reprezentuje sieć supermarketów „Piotr i Paweł” oraz sklepów „Chata Polska” i „Lewiatan”. Największe wielkopowierzchniowe obiekty handlu hurtowego to niemieckie Makro Cash & Carry¹⁴ i Selgros oraz holenderski Eurocash. Ekspansja dużych obiektów handlowych nastąpiła przede wszystkim pod koniec lat 90. Powstanie dużych marketów w istotny sposób zmieniło strukturę placówek handlowych i umożliwiło dokonywanie „pod jednym dachem” zakupów kompleksowych. Ostatnio w Poznaniu powstały nowe obiekty, które oprócz usług handlowych, oferują usługi rekreacyjne i kulturalne (np. King Cross Marcelin, Centrum Plaza, Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki „Stary Browar”, Centrum Malta).

W 2003 r. w Poznaniu wyznaczono 15 obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², w tym: 7 w centrum miasta, a także na Franowie, Komandorii, Łacinie, Winogradach, Górczynie, Edwardowie. Większością z nich są już zainteresowani inwestorzy, reprezentujący zarówno kapitał krajowy, jak i zagraniczny. Przykładowo: hiszpańska firma Neinver wybudowała jedno z największych w Poznaniu centrów handlowo-rekreacyjnych „Galeria Malta”, portugalska firma Gerium Promocjo e Construção Imobiliária S.A. zakupiła w 2008 r. teren zabytkowej zajezdni tramwajowej przy ul. Zwierzynieckiej.

W Poznaniu działa nowoczesny, spełniający europejskie standardy, hurtowy rynek owoców, warzyw, kwiatów żywych i sztucznych oraz artykułów spożywczych - Wielkopolska Gildia Rolno-Ogrodnicza (WGR-O), rozwijająca się od 1992 r. Jest ona przykładem modelowego rozwiązania organizacji obrotu produktami spożywczymi, ogrodniczymi i rolniczymi w dużej aglomeracji miejskiej.

Transport

Na poznańskim rynku usług transportowych ponad 95% przewoźników transportu zarobkowego stanowią przedsiębiorstwa prywatne. W Poznaniu działają wszyscy znaczący przewoźnicy krajowi oraz ponad 6 tys. firm prywatnych wykonujących działalność przewozową lub spedycyjną, w większości w zakresie transportu drogowego. Dla większości z nich nie stanowi ona jednak działalności podstawowej, a jedynie uzupełniającą. Szacuje się, że działalność wyłącznie przewozową prowadzi około 20% przedsiębiorstw.

Rynek drogowych usług transportowych jest silnie rozdrobniony i opiera się głównie na działalności małych firm rodzinnych, posiadających od 1 do 4 pojazdów i zatrudniających do 9 osób. Rozwija się rynek spedytorów mogących realizować przewozy międzynarodowe i spełniających wysokie wymagania w zakresie

¹⁴ Metro wynajmuje obiekty handlowe od amerykańskiej spółki Apollo Riva oraz włoskiej spółki King Cross Group.

ilości i jakości usług. Szczególnie dynamicznie rozwijają się firmy oferujące usługi logistyczne. Na rynek poznański wpływ mają firmy transportowo-spedycyjne mające siedzibę lub oddziały na terenie aglomeracji poznańskiej. W gminach sąsiadujących z Poznaniem działają największe w kraju firmy z udziałem kapitału zagranicznego, które narzucają określone standardy działania na rynku. Koncentrują się one na rozwoju usług logistycznych/kurierskich opartych na magazynach lub na systemie flow logistic.

W 2007 r. przewieziono prawie 12 mln pasażerów oraz 2,6 mln ton ładunków. W przewozach pasażerskich dominował transport samochodowy (58%), a towarowych - kolejowy (82%). Poznański rynek usług przewozowych odzwierciedla sytuację gospodarczą kraju i regionu. W latach 2000-2007 nastąpił spadek dynamiki przewozów pasażerskich i towarowych we wszystkich grupach przewoźników. Na tę trudną sytuację nałożyła się ponadto bardzo niekorzystna sytuacja finansowa największego jednostkowego przewoźnika - grupy PKP S.A., która w 2000 r. utraciła płynność finansową.

W 2007 r. poznańscy przewoźnicy kolejowi przewieźli 4,1 mln osób i 2,1 tys. ton towarów. W latach 2000-2006 zanotowano spadek, a w 2007 r. - wzrost dynamiki przewozów kolejowych. Ze względu na spadek rentowności pasażerskich przewozów regionalnych i aglomeracyjnych ograniczono częstotliwości bądź zawieszono przejazdy. W 2007 r. w ciągu doby na stacji Poznań Główny bieg kończyło 90, a rozpoczynało 91 pociągów (rok wcześniej odpowiednio 119 i 120). Od 2001 r. prowadzony jest, finansowy przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, program wykorzystania do przewozów pasażerskich autobusów szynowych poruszających się po torach kolejowych. Do końca 2007 r. zakupiono 20 takich pojazdów, które obsługują ruch pasażerski na 8 trasach: Poznań - Wolsztyn, Poznań - Gołęcz, Ostrów Wielkopolski - Krotoszyn - Leszno, Piła - Chojnice, Krzyż - Piła, Leszno - Zbąszynek, Leszno - Zielona Góra, Leszno - Kalisz oraz Jarocin - Leszno. Władze miejskie przygotowują projekt wykorzystania torów kolejowych leżących na terenie Poznania¹⁵ i gmin sąsiednich do przewozów pasażerów pojazdami szynowymi (projekt Tramper). Celem projektu jest ułatwienie dojazdu do centrum Poznania z podpoznańskich gmin przy wykorzystaniu kolejowych i tramwajowych dróg szynowych.

W okręgu poznańskim stan techniczny linii kolejowych, poza magistralnymi, jest oceniany jako dostateczny (z wyjątkiem części linii o znaczeniu miejscowym, które znajdują się w bardzo złym stanie technicznym). Dużo lepsza sytuacja występuje na głównych liniach magistralnych przebiegających przez Poznań. Jako bardzo dobry oceniany jest stan techniczny linii magistralnych Warszawa - Kunowice, jako dobry na liniach Poznań - Wrocław i Poznań - Szczecin oraz jako dostateczny na linii Poznań - Kluczbork.

Z powodu trudnej sytuacji finansowej PKP realizowało jedynie inwestycje modernizacyjne linii kolejowych przebiegających wzdłuż międzynarodowych korytarzy transportowych (sieć TINA), wynikające z podpisanych przez Polskę międzynarodowych umów o głównych międzynarodowych liniach kolejowych oraz o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących, a także zadania niezbędne dla podniesienia sprawności najważniejszych szlaków kolejowych i poprawy bezpieczeństwa ruchu kolejowego. Po zakończeniu prac modernizacyjnych na trasie E-20, współfinansowanych z funduszu Phare, najważniejszą inwestycją w rejonie poznańskim była realizowana od 2006 r. modernizacja Poznańskiego Węzła Kolejowego, finansowana w 75% z funduszy unijnych¹⁶. Trwają także poszukiwania inwestora zewnętrznego budowy Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego¹⁷,

¹⁵ Długość torów kolejowych w granicach miasta wynosi około 125 km.

¹⁶ Inwestycja obejmowała: wykonanie robót elektroenergetycznych i sieciowych na szlaku Poznań Antoninem - Poznań Wschód, wykonanie robót nawierzchniowych i podtorowych, obiektów inżynierskich i inżynierskich oraz robót towarzyszących, modernizację sieci trakcyjnej i systemu zasilania, budowę skrzyżowania dwupoziomowego w Swarzędzu oraz budowę systemu sygnalizacji. Wszystkie roboty zostały zakończone w 2008 r., poza systemem sygnalizacji, który będzie zakończony do końca marca 2009 r. Szacunkowy koszt wyniósł 109 mln euro.

¹⁷ Inwestycja obejmuje modernizację i przebudowę istniejącego głównego dworca kolejowego. Powstanie zintegrowane centrum obsługi pasażerów, korzystających z połączeń kolejowych, autobusowych, komunikacji miejskiej, oraz obiekty towarzyszące na powierzchni 300 tys. m² (sklepy, biura, hotele, parkingi i miejsca wypoczynkowe).

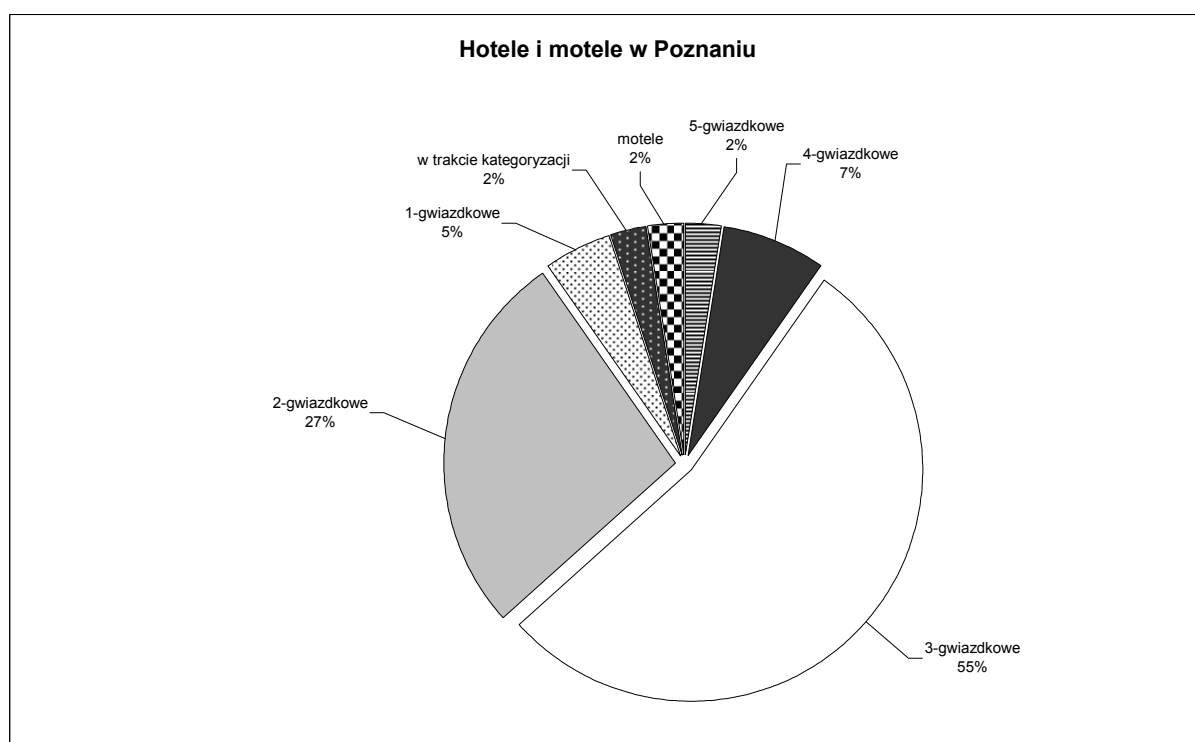
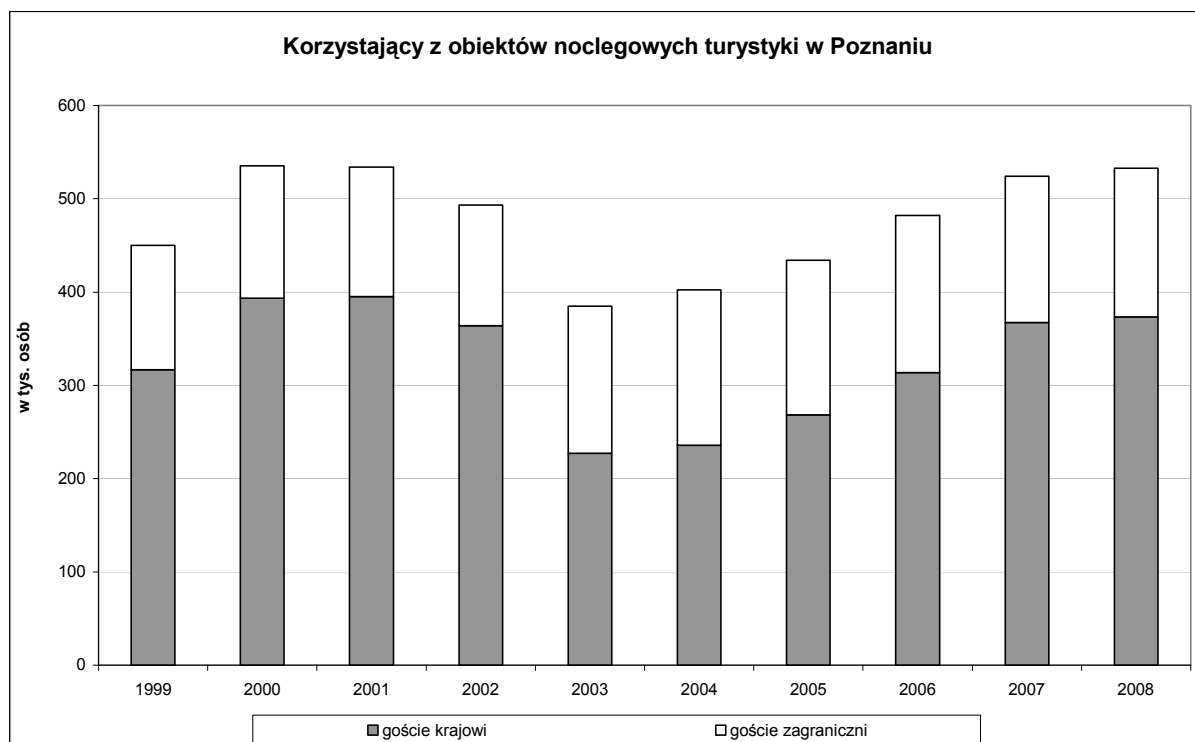
który zagwarantuje jego zakończenie przed Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. Grupa PKP pozyskała także środki unijne na realizację projektu pt. „Poprawa stanu infrastruktury kolejowej w Polsce”, którego celem jest przywrócenie sprawności technicznej zużytych i wyeksploatowanych elementów infrastruktury na 9 liniach kolejowych, objętych projektem TINA (europejski projekt rozwoju sieci transportowej do 2015 r.), umowami AGC (umowa europejska o międzynarodowych liniach kolejowych), AGTC (umowa o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego) lub stanowiących polską część paneuropejskich korytarzy transportowych. W ramach tego projektu prowadzono prace modernizacyjne na liniach Warszawa - Kunowice, Poznań Wschód - Skandawa, Wrocław - Szczecin oraz zaplanowano kompleksową modernizację linii E59 Wrocław - Poznań, która zostanie dostosowana do prędkości 160 km/godz. (docelowo do 200 km/godz.). Linia E59 jest objęta nie tylko „Umową Europejską o Głównych Międzynarodowych Liniach Kolejowych” (AGC), a stanowi także element Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN), w skład której wchodzi drogi i linie kolejowe, porty lotnicze, morskie, rzeczne, drogi wodne oraz terminale przeładunkowe. Wciąż rozważany jest szybszy rozwój transportu kombinowanego, który zapewnia lepsze wykorzystanie kolejowej infrastruktury transportowej oraz ogranicza ruch ciężarowych pojazdów samochodowych na drogach.

W 2007 r. poznańscy przewoźnicy drogowi przewieźli 6,8 mln pasażerów oraz 0,2 mln ton towarów. Usługi przewozu drogowego są silnie sprywatyzowane, urynkowione i bardzo silnie związane z tempem wzrostu gospodarczego. Do największych poznańskich przewoźników drogowych należą: Państwowe Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej, spółka Megatrans PKS S.A. oraz Krajowa Spółdzielnia Komunikacyjna. PKS zmonopolizowało przewozy pasażerskie, szczególnie na krótkich trasach, a przewoźnicy prywatni zdominowali rynek pasażerskich przewozów międzynarodowych. W Poznaniu dostępne są także usługi nowych firm transportowych, powstałych z udziałem kapitału zagranicznego. Do 2012 r. planowana jest budowa nowego dworca autobusowego komunikacji międzymiastowej oraz przebudowa infrastruktury wokół niego. Nowy dworzec umożliwi pełne wykorzystanie międzynarodowej i międzymiastowej komunikacji autobusowej. W 2009 r. rozpocznie się budowa kolejnego odcinka autostrady A2, z Nowego Tomyśla do Świecka, o długości 105 km¹⁸. Budowany odcinek autostrady, którego ukończenie planowane jest na 2011 r., umożliwi bezpośrednie połączenie Poznania z siecią autostrad europejskich i wpłynie korzystnie na dynamikę przewozów drogowych.

Dynamicznie rozwija się rynek przewozów lotniczych. Na koniec 2008 r. Poznań posiadał 118 regularnych międzynarodowych połączeń lotniczych tygodniowo do 21 miast europejskich: Kopenhagi, Frankfurtu n/Menem, Monachium, Dublinu, i Londynu, obsługiwanych przez 9 linii lotniczych: British Airways, Polskie Linie Lotnicze LOT, Lufthansa, SAS oraz linie niskokosztowe Aer Lingus, Centralwings, JetAir, Ryanair oraz WizzAir. Tygodniowo Poznań posiadał ponadto 42 regularne połączenia lotnicze z Warszawą, Krakowem i Bydgoszczą. Połączenia te obsługiwał PLL LOT. Najwięcej pasażerów wybierało połączenie z Londynem, Monachium oraz Warszawą. Poznańskie lotnisko przyjęło w przylotach i odlotach blisko 1,3 mln pasażerów (łącznie z tranzytem). Ruch lotniczy wyniósł 23,6 tys. samolotów, w tym 7,4 tys. przylotów i odlotów samolotów General Aviation oraz 2,2 tys. samolotów w ruchu czarterowym. Linie lotnicze przewiozły 2,7 tys. ton towarów.

Od 2001 r. ruch lotniczy obsługują dwa nowoczesne terminale, spełniające wszystkie standardy Unii Europejskiej: cargo o powierzchni 1,4 tys. m² i pasażerski o światowym standardzie (kategoria „A” według ICAO) i powierzchni 14 tys. m², który może obsłużyć 1,5 mln pasażerów rocznie. Zakończenie budowy terminalu cargo, wyposażonego w najnowsze urządzenia magazynowe, umożliwiło nawiązanie współpracy poznańskiego portu lotniczego z niemieckim przewoźnikiem Lufthansa Cargo, dzięki któremu przesyłki

¹⁸ Na odcinku tym powstanie docelowo 8 węzłów: Nowy Tomyśl, Trzciel, Jordanowo, Rzepin, Torzym, Świecko, Łagów i Koszęcin. Koszt inwestycji szacowany jest na blisko 1,6 mld euro.

towarowe mogą docierać do Poznania z dowolnego miejsca na świecie. Według prognoz w 2012 r. Port Lotniczy „Ławica” będzie odprawiać 3 mln pasażerów. Plany rozwoju portu lotniczego zakładają rozbudowę istniejącego terminalu pasażerskiego, powiększenie płyty postojowej samolotów, budowę drogi kołowania równoległej do pasa startowego wraz z szybkimi zejściami, a docelowo budowę kompleksu „airport city” z obiektami hotelowymi i rekreacyjnymi. Planowana jest ponadto budowa nowego obiektu przeznaczonego do obsługi niskokosztowych linii lotniczych. Problemem jest bezkolizyjny dojazd do lotniska z centrum miasta. Trwają prace koncepcyjne nad rozwiązaniem tego problemu.

Na drugim poznańskim lotnisku, czyli lotnisku wojskowym w Krzesinach, od 2001 r. trwały prace modernizacyjne, realizowane w ramach programu inwestycyjnego NATO w dziedzinie bezpieczeństwa (NSIP), obejmujące modernizację płyty lotniska oraz przebudowę całej infrastruktury lotniskowej. Modernizacja miała na celu przygotowanie lotniska do obsługi wszystkich samolotów użytkowanych przez jednostki NATO. Większość nakładów sfinansowano ze środków NATO (udział budżetu państwa wyniósł 20% kosztów). Obecnie w Krzesinach mieści się 31. Baza Lotnictwa Taktycznego i 3. Eskadra Lotnictwa Taktycznego. Od 2006 r. lotnisko jest miejscem stacjonowania wielozadaniowych samolotów F-16.

Usługi bankowe

Poznań jest ważnym ośrodkiem bankowości w Polsce. Na koniec 2008 r. w Poznaniu działały 333 placówki (oddziały/filie) należące do 44 banków (w tym 3 banków spółdzielczych). Duża liczba placówek bankowych sprawia, że Poznań jest atrakcyjnym – pod względem dostępności usług bankowych – miastem Polski. Zakres i jakość wykonywanych usług finansowych są zgodne ze standardami obowiązującymi w krajach Unii Europejskiej. Większość banków ma status banków dewizowych, uprawnionych do prowadzenia operacji zagranicznych, i umożliwia swobodny dostęp do krajowych i zagranicznych sieci bankowych. Poznańskie placówki oferują pełną obsługę transakcji w handlu krajowym i zagranicznym, a także rozliczenia płatności, kredyty i gwarancje zagraniczne. Największy udział w sieci placówek bankowych posiadają 4 banki: PKO Bank Polski S.A. (blisko 14%), Pekao S.A. (10%), neoBank (SGB; 9,6%) oraz Bank Zachodni WBK S.A. (8%). Swoje przedstawicielstwa posiadają w mieście także banki z udziałem kapitału zagranicznego. Do największych z nich należą: Deutsche Bank, PBC GE Money Bank Polska S.A., Rabobank Polska S.A., Raiffaisen Bank Polska S.A., Nordea Bank Polska S.A., AIG Bank Polska S.A. i Societe Generale S.A.

Coraz większy udział w rynku pośrednictwa finansowego posiada sieć spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK). Na koniec 2008 r. w Poznaniu działało 8 kas, dysponujących 31 placówkami.

Turystyka

Poznań, ze względu na swoje położenie geograficzne, ponad tysiącletnią historię oraz infrastrukturę, posiada potencjał do pełnienia roli ważnego ośrodka turystyki miejskiej, kulturowej i biznesowej. Atutami Poznania są: dogodne położenie geograficzne, dziedzictwo historyczne i wartości kulturowe, różnorodne imprezy kulturalne, rozwinięta baza sportowa i rekreacyjna, dość dobrze rozwinięty sport wyczynowy, duża baza konferencyjna i noclegowa, rozwinięta baza gastronomiczna, a także systematycznie wprowadzany wizualny system informacji miejskiej. Do słabych stron Poznania należą natomiast: zbyt mała oferta rekreacji zimowej, mała liczba dróg rowerowych, mała liczba hoteli luksusowych (3 hotele pięciogwiazdkowe: Hotel Sheraton otwarty pod koniec 2006 r. oraz Notus City Park Hotel i Blow up Hall otwarte w 2008 r.) i czterogwiazdkowych (6). Mała liczba hoteli jest bardzo ważna w kontekście przygotowań miasta do rozgrywek Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012, do rozpoczęcia których ma powstać w Poznaniu 7 nowych obiektów hotelowych o wysokim i średnim standardzie. Brak także

wystarczającej liczby tanich i o stosunkowo dobrym standardzie obiektów noclegowych dla turystów mniej zamożnych, szczególnie dla młodzieży (działa jedynie 5 schronisk młodzieżowych, 2 kempingi i 1 motel).

Poznańska baza noclegowa obejmuje 61 obiektów, dysponujących 7,8 tys. miejsc, które w większości (75%) znajdują się w hotelach. Poznańskie obiekty noclegowe stanowią 12% obiektów noclegowych województwa wielkopolskiego. Dysponują 21% miejsc noclegowych województwa. W 2008 r. ponad 38% turystów, odwiedzających Wielkopolskę, zatrzymało się w Poznaniu. 63% tej liczby stanowili turyści zagraniczni. Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 35%. W 2008 r. z miejsc noclegowych skorzystało 533 tys. turystów, w tym 159 tys. turystów zagranicznych. Na terenie miasta znajduje się 41 hoteli. Ponad połowa z nich to obiekty przynajmniej trzygwiazdkowe. W ostatnich latach standard poznańskich hoteli znacznie się podwyższył. Od 1995 r. powstało 10 nowych obiektów, a część już istniejących została zmodernizowana.

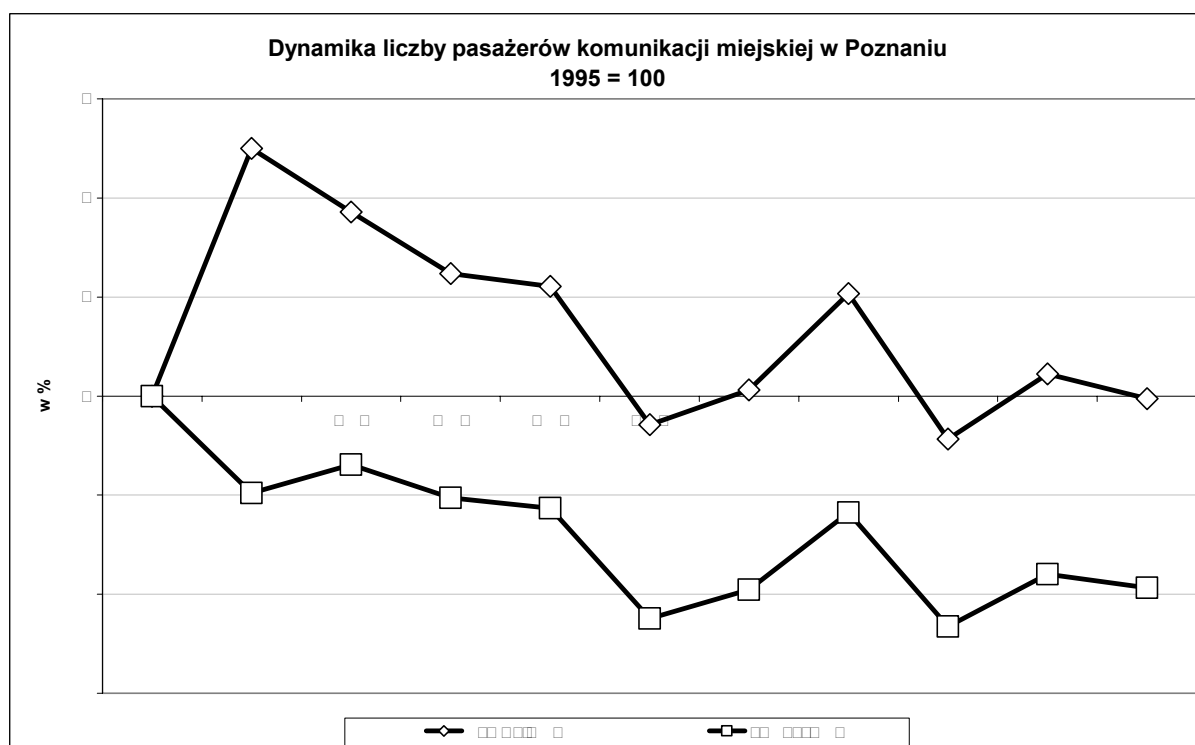
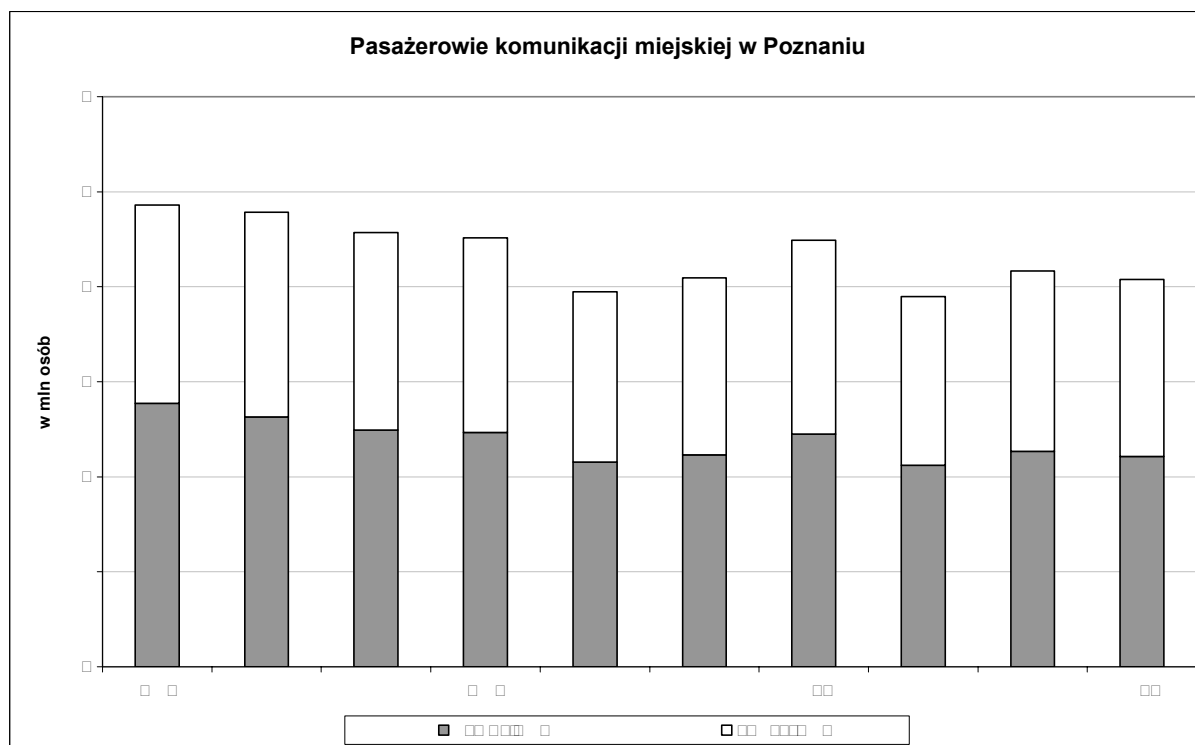
W Poznaniu zainwestowało 7 dużych zagranicznych sieci hotelowych: francuska Accor (hotele: Ibis, była sieć Orbisu) i Envergure (hotel Campanile), włoska sieć Domina Prestige (hotel Domina Prestige Poznań), luksemburska Best Eastern Plaza Hotels (Park Hotel), międzynarodowa Stenwood Hotels and Resorts (Hotel Sheraton), hiszpańskie NH Hoteles (Hotel NH Poznań) i IBB Hotels (IBB Andersia Hotel) oraz inwestorzy krajowi. W 2005 r. powstał nowy hotel polskiej sieci Salvator (hotel System Premium), a w 2008 r. – dwa obiekty pięciogwiazdkowe, zbudowane przez prywatnych inwestorów krajowych (Notus City Park Hotel oraz hotel Blow up Hall). Zapowiadane są ponadto dalsze inwestycje krajowe i zagraniczne, związane przede wszystkim z organizacją Euro 2012 (m.in.: Hotel Neinver, Hotel Tubus, Hotel System, Hotel „Wałbrzyska”, Hotel Giant, Hotel „Hydrobudowa”, Hotel Radisson SAS). Brak sieci małych, tanich hoteli powoduje jednak, że istniejąca baza nie jest w pełni wykorzystywana. Turyści poszukujący takiej oferty korzystają z usług obiektów lokalizowanych coraz częściej na terenie powiatu poznańskiego.

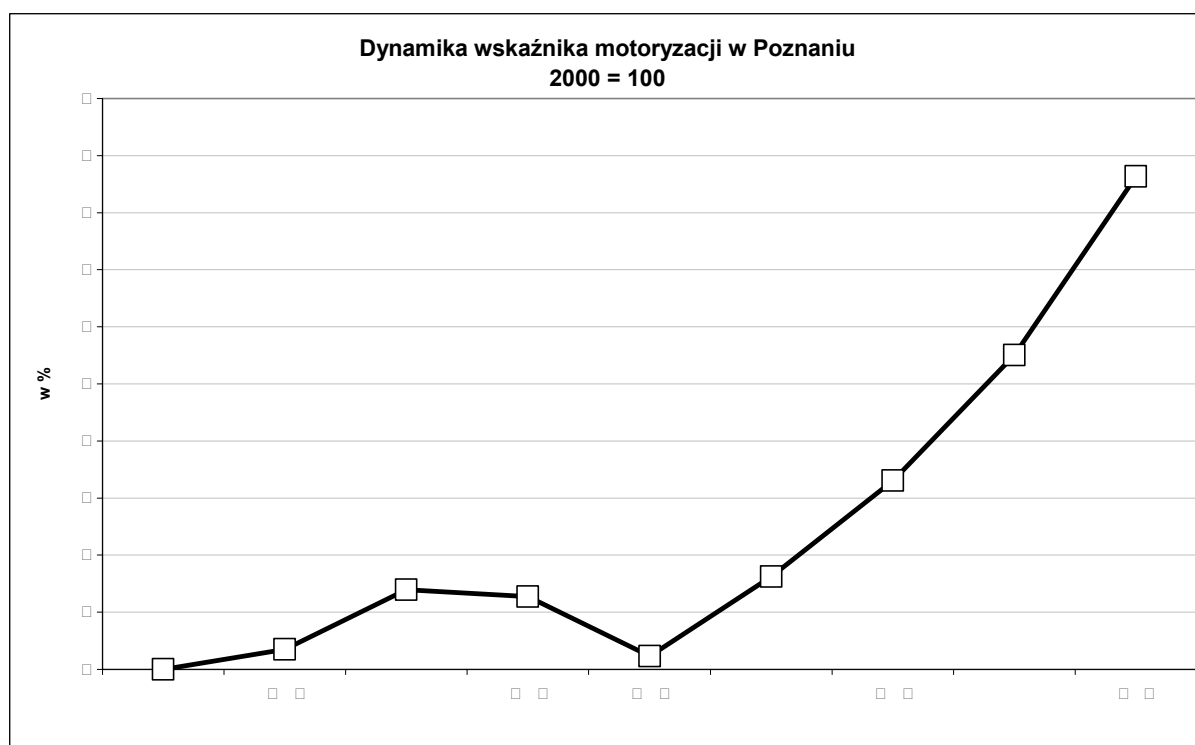
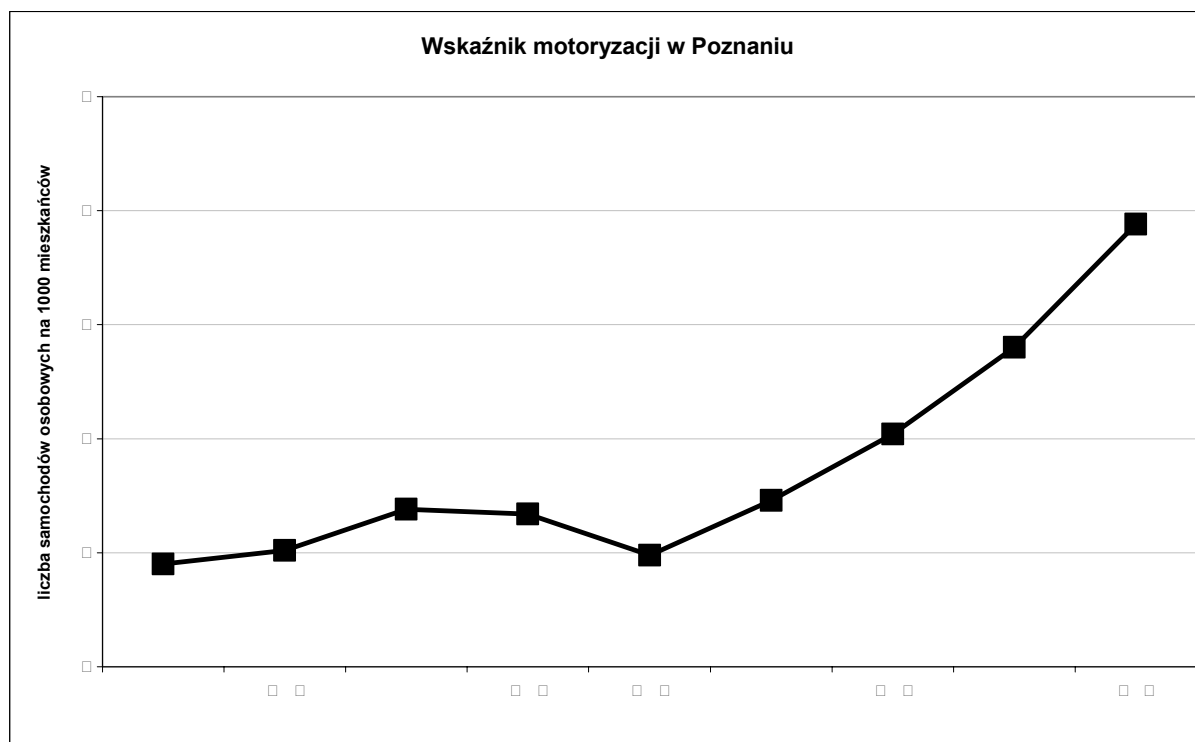
W Poznaniu odbywają się liczne międzynarodowe i ogólnopolskie imprezy sportowe i kulturalne oraz konferencje naukowe, zwłaszcza medyczne. Miasto posiada 330 sal konferencyjnych, mogących pomieścić ponad 30 tys. osób. Do największych należą sale konferencyjne HWS Arena¹⁹ oraz Międzynarodowych Targów Poznańskich²⁰. Większa część bazy konferencyjnej to sale małe i średniej wielkości (średnio 200-300 miejsc) o zróżnicowanym poziomie wyposażenia. Zasób pomieszczeń konferencyjnych systematycznie się powiększa. W latach 2007 – 2008 nowoczesne sale konferencyjne udostępniono w nowym gmachu Andersia Tower oraz w hotelach: NH Hotel Poznań i Notus City Park Hotel. Pomieszczenia takie posiadają ponadto wszystkie ostatnio wybudowane obiekty biurowe. Nadal brakuje jednak infrastruktury umożliwiającej organizację dużych kongresów (powyżej 10 tys. uczestników) oraz wyspecjalizowanego centrum kongresowego. W 2006 r. Miasto Poznań powołało Poznań Convention Bureau, instytucję będącą oficjalnym koordynatorem i współorganizatorem turystyki biznesowej i kongresowej.

W 2009 r. Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna oraz Katedra Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu rozpoczęły realizację projektu Poznańskiego Barometru Turystycznego, którego celem jest ciągłe monitorowanie ruchu turystycznego w Poznaniu. W ramach projektu prowadzone są badania ankietowe klientów poznańskich hoteli i grup zorganizowanych odwiedzających Poznań oraz zbierane są dane dotyczące aktywności turystów w mieście. Informacje te umożliwią przygotowanie pakietów turystycznych zgodnych z oczekiwaniami gości oraz jeszcze lepszą promocję turystyczną Poznania.

¹⁹ Jest to sala na 3,5 tys. osób z możliwością dodatkowych 3 tys. miejsc dostawianych na parkiecie. W 2012 r. w Hali Arena znajdzie się jedna z niezależnych od warunków pogodowych stref dla fanów, która będzie także miejscem szkolenia wolontariuszy. Przebudowa Hali jest jednym z kluczowych projektów w ramach przygotowań do EURO 2012.

²⁰ Największa z nich mieści 1,2 tys. osób. Istnieje także możliwość przystosowania hal targowych do obsługi konferencyjnej 2 tys. osób.

ROZDZIAŁ 8

Infrastruktura dla rozwoju społeczno-gospodarczego

Transport wewnętrzny

Jednym z największych, dotąd nierozwiązanych, problemów Poznania jest system transportu miejskiego. Obecny układ sieci ulic w centrum miasta opiera się na planach przestrzennych z XIX wieku. Podstawowy układ sieci ulicznej przebiega dookoła części średniowiecznej miasta. Największa koncentracja ruchu występuje w śródmieściu, szczególnie w centrum.

Największy ruch pieszy występuje w centrum miasta, do którego dojeżdża dziennie około 200 tys. osób. Statystyczny mieszkaniec Poznania wykonuje około 2,44 podróży dziennie, z tego 1,99 środkami transportu, a pozostałe pieszo. Największy ruch pieszy występuje w centrum miasta. W ciągu doby najczęściej pojazdów osobowych porusza się w centrum miasta na moście Uniwersyteckim (ponad 43,2 tys.), a w strefie peryferyjnej – na ul. Niestachowskiej (ponad 62,6 tys.). Maksymalny szczyt poranny na drogach w strefie centralnej miasta przypada między godzinami 7.00 a 8.00. Maksymalny szczyt popołudniowy przypada między godzinami 15.00 a 16.00 i wynosi 9,4% standardowego natężenia dobowego. Największy ruch występuje we wtorki. Podstawowymi środkami transportu w Poznaniu są samochody (45%) oraz środki komunikacji miejskiej (41%). Udział ruchu samochodowego w podróżach wynosi w Poznaniu 54,3%. Sprzyja temu wysoki wskaźnik motoryzacji, który wyniósł na koniec 2007 r. 440 samochodów osobowych na 1000 mieszkańców. W 2007 r. w mieście było zarejestrowanych 311 tys. pojazdów, w tym 248 tys. samochodów osobowych oraz 61,4 tys. ciężarowych. W grupie samochodów osobowych najwyższy udział (30%) mają samochody wyprodukowane co najmniej 6, lecz nie później niż 10, lat temu (30%).

Wytyczone na terenie miasta ścieżki rowerowe o łącznej długości 74 km stanowią zaledwie 7% sieci ulic miejskich i nie stanowią alternatywy wobec transportu samochodowego.

Infrastruktura drogowa

Poznań charakteryzuje się stosunkowo gęstą siecią drogową. Miejska sieć drogowa wraz z siecią drogową, znajdującą się w powiecie poznańskim, zapewnia dobre połączenia drogowe pomiędzy miastem i sąsiadującą aglomeracją. Gęstość dróg publicznych o nawierzchni twardej, liczona na 100 km², wynosi w Poznaniu 326 km.

Poznańska infrastruktura drogowa²¹ obejmuje 1.039 km dróg, z czego 3/4 posiada nawierzchnię twardą, oraz 460 obiektów inżynierskich. Podstawowy układ komunikacyjny miasta tworzą 204 drogi, które obejmują 45,9% całej powierzchni ulic miejskich. Blisko połowa dróg układu podstawowego posiada zadowalający stan nawierzchni, a jedynie 10% – dobry. Stan techniczny dróg miejskich i obiektów mostowych jest wysoko niezadowalający. Wzrastający ruch samochodowy, spowodowany zarówno intensywnym rozwojem krajowej motoryzacji, przejęciem części ruchu kolejowego przez transport samochodowy, jak i rozwojem międzynarodowego ruchu tranzytowego, powoduje systematyczną

²¹ W tym 16,6 km autostrady A2 z obiektami inżynierskimi.

degradację stanu technicznego dróg, obniżenie płynności ruchu i przepustowości dróg²². Roboty utrzymaniowe są realizowane w zbyt małym zakresie w stosunku do potrzeb. Duże potrzeby występują szczególnie w rejonach peryferyjnych, gdzie część ulic nie jest utwardzona, brakuje chodników i oświetlenia. Ograniczone środki finansowe na inwestycje drogowe powodują, że w Poznaniu dominują prace remontowo-modernizacyjne. Po wstąpieniu Polski do UE, Poznań coraz szerzej korzysta z możliwości pozyskania środków unijnych na inwestycje drogowe. Miasto Poznań pozyskało dotąd fundusze unijne na przebudowę 4 obiektów inżynierskich w ciągu dróg krajowych nr 5 i nr 11 (mostu Przemysła, wiaduktu Górczyńskiego, wiaduktu Dolna Wilda i wiaduktu Franowo), a także przebudowę ul. Głogowskiej i al. Polskiej, budowę mostu bp. Jordana oraz zintegrowanego systemu sterowania ruchem na ul. Grunwaldzkiej. Trwają zabiegi o dofinansowanie kolejnych przedsięwzięć, przede wszystkim związanych z organizacją w Poznaniu rozgrywek EURO 2012.

Problemami miasta są: nadmierne zatłoczenie ulic, szczególnie w centrum, na trasach dojazdowych do dużych osiedli mieszkaniowych i na drogach tranzytowych, oraz brak wystarczającej liczby bezkolizyjnych skrzyżowań i obwodnic. Uruchomione pod koniec lat 90. dwa centralne systemy sterowania ruchem nie obejmują całego układu komunikacyjnego i powinny nadal być rozbudowywane. Sytuację na głównych ulicach mogłoby poprawić wyprowadzenie ruchu tranzytowego ze śródmieścia. Będzie to jednak możliwe dopiero po wybudowaniu III ramy komunikacyjnej. Obecnie istnieją jedynie jej niepowiązane w całości ze sobą fragmenty (ul. Lutycka, ul. Lechicka, ul. Bałtycka i ul. Szwedzka). Pełniące zastępczo jej funkcje ulice Przybyszewskiego, Arciszewskiego, Głogowska i Krzywoustego (i ostatnio obwodnica autostradowa A2) nie są w stanie sprawnie obsłużyć ruchu tranzytowego z zachodu na wschód i z południa na północ.

W mieście brak jest wystarczającej liczby miejsc parkingowych, szczególnie w centrum miasta. Poznań posiada około 60 tys. naziemnych miejsc parkingowych, wyznaczonych na wydzielonych parkingach oraz przy ulicach. W ostatnich latach powstaje coraz więcej podziemnych miejsc parkingowych, znajdujących się w nowo budowanych obiektach mieszkaniowych, handlowo-usługowych i biurowych. W 2006 r. oddano do użytku duży parking podziemny w centrum miasta, pod pl. Wolności, z 544 miejscami parkingowymi. W celu złagodzenia problemu parkowania w centrum miasta w 1993 r. wprowadzono Strefę Płatnego Parkowania, w której za czas postoju uiszczane są opłaty. Obecnie Strefa Płatnego Parkowania obejmuje 5,9 tys. miejsc i jest podzielona na 3 podstrefy: A, B, C o zróżnicowanych opłatach za postój pojazdu. Wypełnienie strefy w godzinach maksymalnej akumulacji (od 11.00 do 12.00) wynosi: w podstrefie A – około 130%, w podstrefie B – około 90%, w podstrefie C – około 70%. Opłaty za postój są uiszczane w 254 parkomatach. Na obrzeżach strefy funkcjonuje 8 parkingów buforowych z 1,1 tys. miejscami.

W 2008 r. w Poznaniu zanotowano 5,8 tys. kolizji i 1,2 tys. wypadków drogowych z ofiarami w ludziach. W wypadkach rannych zostało 1,1 tys. osób, a śmierć na miejscu poniosło 38 osób. Najwięcej wypadków drogowych powstało z winy kierujących (75%). Do podstawowych przyczyn wypadków należały: nadmierna prędkość, nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu oraz niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami. Największe zagrożenie stwarzali młodzi kierowcy w wieku 18-24 lat. Co czwarty wypadek spowodowali piesi, którzy wychodzili przed pojazd w ruchu, wchodzi na jezdnię przy czerwonym świetle lub przekraczali jezdnię w niedozwolonym miejscu. Najbardziej niebezpiecznymi ulicami w Poznaniu są ulice: Bukowska, Dąbrowskiego, Głogowska, Grunwaldzka i Hetmańska. Notuje się tam najwięcej wypadków i kolizji. Sytuację może poprawić budowa podziemnych przejść i kładek oraz tzw. małych rond na niebezpiecznych skrzyżowaniach, a także wydzielanie pasów skrętu.

²² Do przyczyn należą także: przebieg przez obszar miasta dróg obciążonych intensywnym ruchem międzynarodowym i międzyregionalnym, niedostosowanie parametrów geometrycznych dróg do wymagań współczesnego ruchu, niedostateczna nośność dróg, niedostosowana do ciężkiego transportu.

Kluczowe projekty transportowy w Poznaniu wpisany do rozporządzenia do Ustawy o UEFA EURO 2012

Tytuł projektu	Opis projektu
Budowa trasy tramwajowej os. Lecha – Franowo wraz z nową zajezdnią tramwajową na Franowie oraz przebudowa trasy tramwajowej Kórnicka – os. Lecha – rondo Żegrze.	Poprawa przemieszczania się uczestników EURO 2012 w obrębie miasta (w powiązaniu z transportem o charakterze aglomeracyjnym).
Budowa III ramy komunikacyjnej – odcinek zachodni od ul. Dąbrowskiego do ul. Głogowskiej.	Sprawne skomunikowanie autostrady A2 ze Stadionem Miejskim i lotniskiem Ławica, boiskami treningowymi w Szamotułach i Wronkach, drogami krajowymi nr 11 (poprzez drogę 92) w kierunku Gdańska, nr 5 w kierunku Wrocławia, nr 92 (alternatywa dla płatnej autostrady A2) w kierunku Berlina i Warszawy (Kijowa). Budowa fragmentu obwodnicy wewnętrznej miasta z bezkolizyjnymi skrzyżowaniami oraz zapewnienie szybkiego i bezpiecznego dostępu do Stadionu Miejskiego poprzez zjazd w ul. Ptasią. Inwestycja wskazana przez UEFA.
Przebudowa infrastruktury transportu publicznego w związku z organizacją EURO 2012 w Poznaniu.	Przebudowa tramwajowej infrastruktury torowo-sieciowej w ciągu ulic Grunwaldzkiej, Przybyszewskiego, Dąbrowskiego, łączących centrum oraz główny dworzec kolejowy ze Stadionem Miejskim. Przebudowa fragmentów tras dojazdowych oraz węzłów komunikacyjnych istotnych dla właściwej obsługi obiektów związanych z EURO 2012 oraz budowa zintegrowanej pętli tramwajowo-autobusowej „Junikowo”.
Przebudowa ul. Grunwaldzkiej do układu dwujezdniowego na odc. od ul. Smoluchowskiego do wiaduktu nad torami PKP.	Przebudowa istniejącej ul. Grunwaldzkiej do układu dwujezdniowego na odcinku od ul. Smoluchowskiego do ul. Malwowej oraz jednojezdniowego na odcinku od ul. Malwowej do wiaduktu nad torami PKP. Poszerzenie pasów ruchu i dostosowanie drogi do standardów UE w zakresie parametrów technicznych trasy – 115 kN/oś. Inwestycja wskazana przez UEFA.
Przebudowa ulic w kwartale pomiędzy ulicami: Bułgarską, Ptasią, Wałbrzyską i Marcelesińską.	Kwartal wskazanych ulic przylega do likwidowanego wąskiego gardła dwupasmowej ul. Bułgarskiej oraz węzła Ptasia na zachodnim odcinku III ramy komunikacyjnej. Całość znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Stadionu Miejskiego i stanowi zaplecze w postaci alternatywnych dojazdów z lotniska Poznań-Ławica do Stadionu Miejskiego.
Przedłużenie trasy Poznańskiego Szybkiego Tramwaju (PST) do Dworca Zachodniego w Poznaniu.	Inwestycja usprawni przemieszczanie się kibiców w obrębie miasta, w powiązaniu z transportem o charakterze aglomeracyjnym, w tym poprzez Dworzec Główny PKP.
Przedłużenie linii tramwajowej z pętli Zawady do stacji Poznań Wschód.	Usprawnienie systemu przewozów pasażerskich w ramach komunikacji zbiorowej (łącznie z wykorzystaniem PKP) aglomeracji poznańskiej oraz szybkie połączenie drogi krajowej nr 92 ze strefą dla fanów zlokalizowaną nad jeziorem Malta i szpitalnym oddziałem ratunkowym ZOZ Nowe Miasto.
Budowa systemu sterowania ruchem na ulicach miasta Poznania wraz z systemem informacji za pomocą znaków zmiennej treści.	Usprawnienie systemu komunikacji publicznej i indywidualnej w mieście poprzez sprawne zarządzanie ruchem, bezpośredni monitoring wizyjny głównych ciągów komunikacyjnych, zapewnienie szybkiego dostępu służb ratowniczych do miejsca wypadku oraz informowanie kierowców o sytuacji drogowej w czasie rzeczywistym.
Przebudowa ul. Obornickiej od ronda Obornickiego do wiaduktu nad torami.	Alternatywa dla zachodniego odcinka obwodnicy miasta Poznania. Usprawnienie dojazdu z kierunku północnego poprzez planowany odcinek III ramy komunikacyjnej do Stadionu Miejskiego i lotniska.
Budowa nowego dworca autobusowej komunikacji międzymiastowej wraz z przebudową infrastruktury wokół terenu dworca.	Nowy dworzec pozwoli na pełne wykorzystanie międzynarodowej i międzymiastowej komunikacji autobusowej, co wpłynie na równomierne rozłożenie obciążeń pomiędzy transportem lotniczym, kolejowym i autobusowym.
Budowa Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego na stacji Poznań Główny wraz z budową dworca kolejowego Poznań Główny.	Projekt obejmuje istniejące dworce Poznań Główny i Zachodni. Jego realizacja pozwoli na utworzenie centrum komunikacyjnego, zdolnego obsłużyć wszystkich przyjeżdżających do Poznania kibiców, zapewni płynność ruchu komunikacji miejskiej i pasażerów.
Rozbudowa Portu Lotniczego „Ławica”	Aby osiągnąć zakładaną przepustowość pasażerów w 2012 r. (13 tys. dziennie), Port Lotniczy „Ławica” musi rozbudować istniejący terminal pasażerski, powiększyć płytę postojową samolotów, zbudować nową drogę kołowania, równoległą do pasa startowego, włącznie z drogami szybkiego zejścia. Dzięki tym inwestycjom możliwa będzie obsługa przylatujących i odlatujących gości EURO 2012.

System komunikacji publicznej

Podstawowymi środkami transportu masowego są tabor tramwajowy i autobusowy. Transport kolejowy jest wykorzystywany w tym celu w niewielkim stopniu. Długość linii komunikacji miejskiej wynosi w Poznaniu 982 km, w tym udział linii autobusowych – 78%. W 2008 r. transport miejski przewiózł 204 mln pasażerów, z których prawie 55% skorzystało z komunikacji tramwajowej. W ostatnich latach notuje się – spowodowane rozwojem motoryzacji – zmniejszenie liczby korzystających z komunikacji miejskiej. W 2008 r. tabor komunikacji miejskiej obejmował 337 tramwajów (średni wiek techniczny 29 lat) oraz 298 autobusów (średni wiek techniczny 9 lat). Tabor autobusowy został odnowiony w latach 1996-1997 (Miasto Poznań zakupiło 122 nowoczesne autobusy marek Neoplan i Man), a w 1995 r. rozpoczęto w szerszym zakresie wymianę zużytego technicznie taboru tramwajowego – zakupiono używane niemieckie i holenderskie wozy tramwajowe (po kapitalnym remoncie), w latach 2003-2004 zakupiono 14 nowoczesnych wozów tramwajowych firmy Siemens. W 2009 r. ogłoszono przetarg na zakup 40 nowych tramwajów niskopodłogowych (przy udziale środków z Funduszu Spójności).

Stan techniczny układu torowego oraz sieci trakcyjnej i zasilającej wymaga ciągłych remontów. Wobec ograniczonych środków finansowych infrastruktura komunikacyjna oraz tabor ulegają przyspieszonej dekapitalizacji. Rocznie powinno wymieniać się co najmniej 8 km torowisk oraz ponad 10 km sieci trakcyjnej, a wykonuje się zaledwie 55% i 45% tej normy. W 2007 r. zakończono budowę linii tramwajowej od ul. Podgórznej do ul. Jana Pawła II. Inwestycja ta – podobnie jak budowa zintegrowanego dworca komunikacji miejskiej na Piątkowie oraz systemu tablic informacyjnych – była dofinansowana ze środków unijnych. Trwają starania o fundusze unijne na kolejne inwestycje, przede wszystkim te związane z organizacją w Poznaniu rozgrywek EURO 2012.

W 1997 r. w Poznaniu oddano do użytku unikalną w skali kraju linię tramwajową – Poznański Szybki Tramwaj. Wydzielona trasa o długości 6,1 km łączy centrum miasta z osiedlem mieszkaniowym Piątkowo. Rocznie z PST korzysta ponad 25 mln pasażerów. W godzinach szczytu natężenie przewozów wynosi 5,1 tys. pasażerów na godzinę.

Plany rozwoju Poznania zakładają objęcie preferencjami komunikację zbiorową oraz ruch rowerowy i pieszy, przy jednoczesnym wprowadzeniu ograniczeń dla ruchu samochodowego, szczególnie w centrum miasta. W celu polepszenia jakości oferty komunikacji miejskiej, poza realizowaną wymianą taboru tramwajowego i autobusowego, niezbędna jest budowa i modernizacja linii tramwajowych na odcinkach: od ul. Chartowo do ul. Franowo, z pętli Ogrody do skrzyżowania al. Polskiej i ul. Dąbrowskiego, ul. św. Marcin, ul. 27 Grudnia, ul. Gwarnej, ul. Ratajczaka oraz od mostu Teatralnego do Dworca Głównego PKP (projekt Tramper).

Zaopatrzenie w wodę

Miasto Poznań jest zaopatrywane w wodę z dwóch ujęć wodociągowych: infiltracyjnego Dębina i podziemnego Radzewice-Krajkowo. Średnia wydajność ujęć wody wynosiła w 2008 r. 245 tys. m³ na dobę i w pełni pokrywa zapotrzebowanie miasta, także w okresach jej maksymalnego zapotrzebowania. Z sieci ogólnomiejskiej korzysta 98% ludności. Pozostali, zamieszkujący rejony peryferyjne, wykorzystują ujęcia własne. Jakość wody po uzdatnieniu w jednej z dwóch czynnych stacji uzdatniania wody (przy ul. Wiśniowej w Poznaniu oraz w Mosinie) jest dobra i nie odbiega od obecnie obowiązujących norm. Dostępność do wody pitnej, wyrażona wskaźnikiem długości wodociągowej sieci rozdzielczej na 100 km² wynosi 297 km. Długość sieci wodociągowej wynosiła na koniec 2008 r. 1.406 km. Większość rurociągów jest zbudowana z rur żeliwnych (80%). Ponad połowa zarówno ogólnomiejskiej sieci wodociągowej, jak i

sieci rozprawdzającej wodę w budynkach, pobudowanej przed ponad 50 laty, jest w złym stanie technicznym, charakteryzuje się zwiększoną awaryjnością i wymaga wymiany lub modernizacji.

Od 16 lat notuje się systematyczny spadek zapotrzebowania na wodę, przede wszystkim w grupie odbiorców przemysłowych. W 2008 r. ustabilizowało się natomiast zapotrzebowanie na wodę gospodarstw domowych. Zużycie wody wyniosło 93,3 tys. m³/dobę, w tym gospodarstwa domowe zużyły 64,6 tys. m³/dobę.

Zaopatrzeniem w wodę blisko 750 tys. mieszkańców Poznania oraz okolicznych gmin zajmuje się spółka Aquanet S.A., w której udziały posiada Miasto Poznań (68,94%), gminy Luboń, Kórnik, Swarzędz, Mosina, Czerwonak, Murowana Goślina, Puszczykowo, Brodnica, Suchy Las oraz osoby fizyczne. Gminy Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Rokietnica i Tarnowo Podgórne są hurtowymi odbiorcami wody, natomiast gmina Ostroróg współpracuje ze spółką Aquanet S.A. na zasadzie kapitałowej. Ponadto, spółka Aquanet S.A. podpisała dwa listy intencyjne o woli nawiązania współpracy w zakresie prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej z gminami: Pniewy (w 2007 r.) oraz Mieścisko (w 2008 r.).

Kanalizacja miejska i oczyszczanie ścieków

Spółka Aquanet S.A. zajmuje się także odbiorem i oczyszczaniem ścieków. Poznań posiada sieć kanalizacyjną mieszaną: w części centralnej – starą sieć ogólnospławną, a w nowych rejonach – sieć typu rozdzielczego: sanitarną i deszczową. System kanalizacji miejskiej obsługuje 98% mieszkańców. Pozostali mieszkańcy zamieszkują tereny nieskanalizowane. W Poznaniu do kanalizacji miejskiej jest odprowadzanych około 82% wytworzonych ścieków. Ilość zrzucanych ścieków systematycznie spada. W 2008 r. system kanalizacji miejskiej przyjął 92,1 tys. m³/dobę ścieków. Wszystkie ścieki są oczyszczane mechanicznie, a część także biologicznie. Oczyszczanie ścieków odbywa się w dwóch podstawowych oczyszczalniach: mechaniczno-biologicznej Centralnej Oczyszczalni Ścieków (COŚ) w Koziegłowach oraz w mechanicznej²³ Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków (LOŚ) przy ul. Serbskiej, o łącznej przepustowości na koniec 2008 r. 139 tys. m³/dobę. Ścieki oczyszczone spełniały normy określone przez Pozwolenia Wodno-Prawne oraz obowiązujące w Polsce i Unii Europejskiej przepisy ochrony środowiska. Od 2006 r. prowadzono modernizację i rozbudowę COŚ, a obecnie trwa modernizacja LOŚ, realizowana z Funduszu Spójności, oraz modernizacja i rozbudowa systemu kanalizacji w Poznaniu i gminie Tarnowo Podgórne. W 2007 r. w Centralnej Oczyszczalni Ścieków uruchomiono elektrownię na biogaz, o mocy zainstalowanej 2,793 MW, oraz stację termicznego suszenia osadów, która w ramach rozruchu technologicznego wyprodukowała 50,24 Mg osadu suchego w postaci granulatu. Inwestycja ta wyeliminuje konieczność składowania osadu pościelowego na poletkach przy oczyszczalni.

Dostępność do sieci kanalizacyjnej, wyrażona wskaźnikiem długości kanalizacyjnej sieci rozdzielczej na 100 km² wynosi 244 km. W 2008 r. długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 981 km (sieć ogólnospławną i sanitarną, bez deszczowej).

Elektroenergetyka

Poznań korzysta w 80% z energii elektrycznej dostarczanej przez krajowy system elektroenergetyczny, głównie z zespołu elektrowni Pątnów – Adamów – Konin oraz z elektrowni Dolna Odra w pobliżu Szczecina. Lokalnym źródłem zasilania są dwie elektrociepłownie (Poznań – Karolin, Poznań – Garbary). Jedynie niewielka część energii elektrycznej (ok. 1,3%) pochodzi ze źródeł odnawialnych i niekonwencjonalnych. Poznański system elektroenergetyczny obejmuje 1,7 tys. stacji energetycznych wysokich i średnich napięć,

²³ Z częściowym wspomaganie chemicznym.

ponad 2 tys. stacji transformatorowych, 14 rozdzielni sieciowych oraz ponad 5,3 tys. km linii energetycznych wysokich, średnich i niskich napięć. System obsługuje ponad 263 tys. odbiorców, którzy zużywają 1,7 TWh energii elektrycznej rocznie. Największymi odbiorcami są: przemysł (47%) oraz gospodarstwa domowe (26%). Pomimo wzrastającej liczby odbiorców energia elektryczna jest dostarczana w ilości w pełni pokrywającej zapotrzebowanie. W 2008 r. gospodarstwa domowe zużyły 490 GWh energii elektrycznej.

Do 2012 r. zakłada się rozbudowę systemu zasilania elektroenergetycznego aglomeracji poznańskiej, w ramach której mają powstać dwie linie elektroenergetyczne 2x400 kV+2x2200 kV relacji Poznań Plewiska - Kromolice i 2x400 kV relacji Kromolice - Pątnów oraz stacja elektroenergetyczna 400/110 kV Kromolice. Inwestycja ta umożliwi także zamknięcie pierścienia linii 400 kV, obejmującego połowę terytorium Polski, co w sytuacji ewentualnej awarii stworzy możliwość zasilenia Wielkopolski z kilku niezależnych źródeł energii. Dzięki temu aglomeracja poznańska uzyska dwa dodatkowe połączenia o napięciu 400 kV z elektrowniami systemowymi: Turów, Opole, Bełchatów i Zespołu PAK.

Gazownictwo

Zasilanie Poznania w gaz realizowane jest z krajowego systemu gazowniczego poprzez gazociąg wysokiego ciśnienia podłączony do magistrali Krobia – Śrem – Poznań – Piła - Szczecin w rejonie Janikowa (gaz wysokometanowy) i ze złóż gazu zazotowanego zlokalizowanych na terenie województwa wielkopolskiego (rejon Grodziska, Stęszewa, Nowego Tomysła, Zaniemyśla, Góry, Rawicza, Jarocina i Międzychodu) przez centralny węzeł w Krobi, a także przez system urządzeń gazowniczych na terenie miasta, obejmujący 57 stacji redukcyjno-pomiarowych oraz ponad 1.200 km sieci gazownicznej średniego i niskiego ciśnienia. W pobliżu Poznania, w rejonie Kaźmierza, Murowanej Gośliny i Kiszkowa, przebiega tranzytowy gazociąg jamalski.

Dostępność do sieci gazowej, wyrażona wskaźnikiem długości gazowej sieci rozdzielczej na 100 km² wynosi 443 km. Stan techniczny systemu gazowniczego jest zróżnicowany. Około 40% sieci niskiego ciśnienia zostało zbudowanych od ponad 50 do 100 lat temu z rur żeliwnych i wymaga wymiany.

W mieście 89% ludności korzysta z sieci gazowej. System dostarcza gaz ponad 215 tys. odbiorcom, wśród których ponad 97% stanowią gospodarstwa domowe. W tej grupie odbiorców występuje także największe zużycie gazu – prawie 80%, a średnie zużycie na odbiorcę wynosi 950 m³/rok. W ostatnich latach systematycznie zwiększało się zużycie gazu. Coraz więcej odbiorców indywidualnych wykorzystuje bowiem gaz do ogrzewania pomieszczeń, a odbiorcy zbiorowi w coraz szerszym zakresie realizują przedsięwzięcia polegające na przestawianiu swoich kotłowni z węgla na gaz ziemny. Pomimo zwiększonego popytu na gaz sieciowy w Poznaniu nie występują problemy z jego dostawami. Problemem jest natomiast brak sieci gazowej w niektórych rejonach miasta.

Ciepłownictwo

W Poznaniu dominującym sposobem zaopatrzenia w ciepło jest zasilanie z miejskiej sieci ciepłej (40% zapotrzebowania) oraz gaz ziemny (30% zapotrzebowania). Miejska sieć ciepła jest zasilana ze źródeł scentralizowanych (ponad 87%), którymi są elektrociepłownie Karolin i Garbary, oraz ze 115 kotłowni i ciepłowni lokalnych. Ich łączna moc wynosiła na koniec 2007 r. 1.050 MW i była wyższa od zapotrzebowania. W latach 2002–2006 występował niewielki wzrost zapotrzebowania na ciepło, a w 2007 r. zanotowano niewielki spadek. Pomimo tych zmian co roku zwiększała się liczba nowych dużych

odbiorców, szczególnie budujących nowe obiekty mieszkaniowe oraz duże obiekty usługowo-handlowe²⁴. Największą grupę odbiorców energii cieplnej stanowią gospodarstwa domowe (70% udziału w zużyciu ogółem), a wśród nich wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe. W ostatnich latach na rynku pojawili się nowi duzi odbiorcy ciepła, tacy jak: Multikino, Centrum Handlowe M1, Centrum IKEA, Kinopolis, HWS „Arena”, Teatr Wielki, biurowiec PGK Centrum, Poznańskie Centrum Finansowe, Palmiarnia Poznańska, Centrum „Kupiec Poznański”, osiedle mieszkaniowe przy ul. Katowickiej, osiedla mieszkaniowa przy ulicach Folwarcznej i Słowiańskiej, Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki „Stary Browar”. Całkowite zużycie energii cieplnej dostarczanej przez miejską sieć ciepłą wynosi rocznie 6,5 tys. TJ. Na koniec 2007 r. długość sieci cieplnej wynosiła 444 km. Miejski system ciepły posiada także ponad 1,5 tys. automatycznych węzłów cieplnych wymiennikowych, zmodernizowanych w II połowie lat 90.

Stan techniczny systemu ciepłowniczego jest zróżnicowany i wymaga, oprócz corocznych prac konserwacyjno-remontowych, także częściowej wymiany i modernizacji. Najstarsze odcinki sieci mają ponad 30 lat.

Od 2002 r. Poznań posiada plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, opracowany wspólnie z największymi przedsiębiorstwami energetycznymi. Plan zakłada uznanie gospodarki skojarzonej za istotny element polityki Miasta pozwalający na obniżenie emisji CO₂ i zmniejszenie zużycia energii pierwotnej nieodnawialnej, nadanie priorytetu zaopatrzeniu w gaz (przewodowy lub płynny) na obszarach nieobjętych zasilaniem w ciepło scentralizowane, propagowanie rozwiązań prooszczędnościowych, wspieranie rozwoju źródeł energii odnawialnej (szczególnie na obszarach o małej gęstości zabudowy).

W założenia programu wpisują się realizowane od 2002 r. lokalne programy zaopatrzenia w energią ciepłą, zakładające zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z procesu stacjonarnego spalania i przebudowę lokalnego systemu ciepłowniczego. Należą do nich: program ucieplnienia Wildy oraz rozpoczęte w 2005 r. dwa programy: „Czysty Łazarz” i „Czyste Jeżyce”, które zakładają likwidację kotłowni olejowych i gazowych oraz podłączenie ich odbiorców do sieci.

Zaopatrzeniem w ciepło z miejskiej sieci ciepłowniczej zajmuje się spółka Dalkia Poznań S.A.²⁵, w której udziałowcami są: Dalkia Polska S.A. (79,28%), Miasto Poznań (20,64%) oraz drobni akcjonariusze.

Usługi informacyjne

Telekomunikacja

W latach 90. nastąpił w Poznaniu dynamiczny rozwój usług telekomunikacyjnych. Wskaźnik telefonizacji, określający dostępność telefonii stacjonarnej, w gospodarstwach domowych wyniósł 90%. Obecnie poza usługami powszechnymi poznańscy operatorzy stacjonarni oferują coraz szerszy zakres usług specjalistycznych, m.in.: pocztę głosową, infolinię, ISDN, transmisję danych i dzierżawę łączy, komutowany dostęp do internetu, usługi pracy grupowej, Videostradę. Największy polski operator usług telekomunikacyjnych – Telekomunikacja Polska S.A. posiada w Poznaniu blisko 190 tys. abonentów korzystających z ponad 230 tys. numerów.

W ostatnich latach w Poznaniu nastąpił dynamiczny rozwój telefonii komórkowej. Szacuje się, że w każdym poznańskim gospodarstwie domowym znajduje się przynajmniej jeden telefon komórkowy (na 100

²⁴ Jednym z problemów w pozyskiwaniu nowych odbiorców jest brak sieci ciepłowniczej w niektórych rejonach miasta.

²⁵ Spółka Dalkia Poznań S.A. posiada 35% udziałów w spółce Dalkia Poznań ZEC S.A., która posiada dwa scentralizowane źródła ciepła, zaopatrujące miasto Poznań, 94,25% w Zakładzie Energetyki Ciepłej "ZEC Żnin" Sp. z o. o. oraz jest jedynym udziałowcem w 4 spółkach zależnych: PPHU Ciepłownia: Sp. z o. o. w Świebodzinie, ZEC Sp. z o. o. w

gospodarstw domowych przypada 166 telefonów komórkowych). W mieście znajdują się węzły dostępowe wszystkich operatorów sieci komórkowych działających w Polsce. Dostępne są wszystkie usługi dodatkowe świadczone przez sieci komórkowe, w tym serwisy informacyjne, GPRS, SMS, MMS oraz usługi dodane.

Na poznańskim rynku działają także operatorzy telekomunikacyjni wykorzystujący fale radiowe poprzez naziemną i/lub satelitarną sieć stacji nadawczo-odbiorczych, świadcząc nie tylko usługi radiotelefonii przywoławczej i przenośnej, ale także coraz częściej stacjonarnej.

Usługi informatyczne

Szacuje się, że w Poznaniu 3/4 gospodarstw domowych posiada w domu komputer, w tym ponad połowa gospodarstw domowych – przynajmniej jeden komputer z dostępem do internetu. Przeciętnie z jednego komputera w gospodarstwie domowym korzystają prawie 3,5 osoby. Z sieci internetowej korzysta ponad 70% osób używających komputera, łącząc się głównie za pomocą modemu i stacjonarnej sieci telefonicznej (73%). Najbardziej popularną usługą w gospodarstwach domowych jest Neostrada, oferowana przez Telekomunikację Polską S.A. Z łącza stałego korzysta niecałe 30% użytkowników internetu²⁶. Ponad połowa z nich łączy się z siecią z domu, co czwarty – w szkole lub na uczelni, co piąty – u znajomych, rodziny lub w kawiarenkach internetowych. Osoby pracujące mogą także korzystać z sieci internetowej w miejscach pracy (szacuje się, że ponad 90% firm używa internetu). Użytkownicy internetu najczęściej przeglądają strony www (prawie 3/4 ogółu), używają poczty elektronicznej (2/3) i komunikatorów (ponad 1/3), poszukują materiałów do pracy lub nauki (ponad połowa) i ściągają pliki (1/4). Głównymi barierami w szerokim wykorzystywaniu internetu przez mieszkańców i część firm są zbyt wysokie koszty sprzętu komputerowego, oprogramowania i usług dostępowych (przy jednoczesnej niskiej przepustowości łączy modemowych korzystających z połączeń komutowanych przez numery dostępowe). Do grupy podlegającej w największym stopniu tzw. „wykluczeniu cyfrowemu”, czyli pozbawionej korzyści płynących z rozwoju nowych technologii informacyjnych, należą niezamożni emeryci i renciści, a także osoby biernie zawodowo i bezrobotne. Wysokie koszty sprzętu przy jednoczesnym szybkim postępie technologicznym powodują, że większość sprzętu komputerowego wykorzystywanego przez gospodarstwa domowe i część firm jest przestarzała.

Dynamicznie rozwija się rynek usług informacyjnych, związany z transmisją danych oraz dostępem do internetu. Na rynku poznańskim działają największy operatorzy oferujące te usługi. W Poznaniu znajdują się węzły dostępowe wszystkich głównych sieci transmisji danych²⁷. Ponadto, w mieście jest zarejestrowanych ponad 3 tys. podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w dziedzinie doradztwa w zakresie oprogramowania i dostarczania usług informatycznych.

Poznań jest znaczącym ośrodkiem komputerowo-sieciowym. W Poznaniu działa od 1993 r. jedno z największych w Polsce centrum komputerowe - Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS). Centrum posiada systemy o architekturze rozproszonej – klastrowej i SMP, oparte na sprzęcie m.in. firm HP, SGI, SUN Microsystem, Quantum, Adic, o mocy obliczeniowej 13 Tflopów i pojemności dysków i taśm 966 TBajtów. Ponadto, PCSS zapewnia dostęp do internetu i oferuje standardowe usługi internetowe, takie jak dostęp do poczty elektronicznej, tworzenie serwerów i stron oraz aplikacji www, a także tworzenie i zarządzanie wydzielonymi sieciami prywatnymi. Centrum²⁸ jest operatorem ogólnopolskiej

Świebodzinie, Przedsiębiorstwo Remontowo-Inwestycyjne Ciepłownictwa PEC REM Sp. z o. o., „PRESSTERM” Sp. z o. o. w Bolechowie.

²⁶ Do tej grupy zaliczono także sieci kablowe i łącza radiowe.

²⁷ POLPAK-T (należąca do TPSA), ATMAN, Energis, Tel-Energis, Telbank, Internet Partners, Pro Futuro, Telekomunikacja Kolejowa, POL-34/622 (ogólnopolska sieć łącząca regionalne sieci metropolitarne) oraz NASK.

²⁸ Nad prawidłowym funkcjonowaniem sieci PIONIER nadzór w trybie 24h na dobę przez 365 dni w roku utrzymuje Centrum Zarządzania Siecią PIONIER (PIONIER NOC) Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego wraz z IP-NOC, działającym w Centrum Komputerowym Politechniki Łódzkiej.

szerokopasmowej sieci światłowodowej PIONIER, która łączy wszystkie miejskie akademickie sieci MAN w Polsce, zapewniając polskiemu środowisku naukowo-badawczemu (uczelnie wyższe, instytuty badawcze, centra superkomputerowe, biblioteki, itp.) dostęp do zasobów światowego Internetu, oraz dedykowane połączenia pomiędzy ośrodkami naukowymi w Polsce i zagranicą. Poprzez poznański węzeł europejskiej sieci naukowej GEANT2, PIONIER posiada połączenie do sieci GEANT2, sieci Level3, Telia oraz internetu światowego²⁹. Od 2006 r. działa ponadto światłowodowe połączenie transgraniczne między Polską a Niemcami, które umożliwia bezpośrednie połączenie infrastruktury dwóch supernowoczesnych sieci badawczych: niemieckiej sieci X-WiN, dostarczanej przez Deutsches Forschungsnetz, oraz sieci PIONIER. Obie sieci łączą uczelnie, instytuty badawcze, szkoły, szpitale i jednostki administracji publicznej oraz dostarczają połączenia do europejskich zasobów naukowych i sieci internet.

PCSS jest także operatorem miejskiej sieci komputerowej POZMAN, zbudowanej w technologii światłowodowej szkieletowej o długości ponad 200 km i obejmującej obszar prawie całego Poznania. Sieć POZMAN jest dołączona do krajowej sieci PIONIER, poprzez którą użytkownicy sieci POZMAN korzystają z dostępu do sieci międzynarodowych. POZMAN jest ponadto połączona z sieciami najważniejszych dostawców internetu działających w Polsce i Poznaniu: TP (przez sieć PIONIER), Exatel, GTS/Energis, Telekomunikacja Kolejowa, Netia, INEA, TESAT, Echostar, Horyzont i inne. Sieć POZMAN zapewnia szybki dostęp do internetu oraz transmisję danych. Z usługi dostępu do internetu za pośrednictwem sieci POZMAN korzystają prawie wszystkie wyższe uczelnie i instytuty naukowe Poznania, administracja państwowa i samorządowa oraz wiele przedsiębiorstw. Sieć jest wykorzystywana także do świadczenia usług sieci korporacyjnych - zamkniętych sieci łączących dwie lub więcej lokalizacji użytkownika na terenie Poznania lub w Polsce (z wykorzystaniem sieci PIONIER). POZMAN umożliwia instytucjom użyteczności publicznej, edukacyjnym, naukowym i biznesowym aktywne uczestnictwo w procesie budowy społeczeństwa informacyjnego, jest bazą do budowania zaawansowanych usług cyfrowych dla potrzeb mieszkańców miasta, m.in.: Miejskiego Informatora Multimedialnego (prowadzony przez Urząd Miasta Poznania multimedialny system informacyjny o mieście i jego instytucjach³⁰), Polskiego Portalu Edukacyjnego (dla nauczycieli oraz uczniów i ich rodziców), technik transmisji strumieniowych, wykorzystywanych m.in. przy transmisjach audycji radiowych, publikacji multimedialnych³¹ i bibliotek cyfrowych z wykorzystaniem przeglądarki internetowej. Celem ostatniego z wymienionych projektów jest stworzenie przez PCSS autorskiego oprogramowania do budowy bibliotek cyfrowych Libra, czyli najpopularniejszego w Polsce oprogramowania do budowy bibliotek cyfrowych. Oprogramowanie Libra jest wykorzystywane przez ponad 150 instytucji do budowy cyfrowych bibliotek regionalnych i instytucjonalnych, tworzących w sieci PIONIER polską platformę rozproszonych bibliotek cyfrowych, dającą dostęp do kilkudziesięciu tysięcy obiektów cyfrowych. W 2002 r. oprogramowanie posłużyło do budowy Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej (WBC) - pierwszej biblioteki cyfrowej w Polsce. Za kwestie merytoryczne związane z działaniem WBC odpowiada Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych, natomiast stroną techniczną zajmuje się Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa jest wspólną inicjatywą poznańskiego środowiska akademickiego. Uczestnikami projektu są biblioteki naukowe i publiczne Poznania. Naczelnym założeniem WBC jest stworzenie poprzez internet dostępu do czterech typów zasobów: edukacyjnego (skrypty, podręczniki i monografie naukowe), dziedzictwa kulturowego (wybrane zabytki piśmiennictwa znajdujące się w poznańskich bibliotekach), regionalia (piśmiennictwo dotyczące Poznania i Wielkopolski) i muzykalia (nuty i piśmiennictwo związane z muzyką).

²⁹ Połączenia do sieci GEANT2 zrealizowane zostały w technologii 10 Gbit/s w technologii Packet over Sonet - łącznie podstawowe oraz 10 Gbit/s w technologii Gigabit Ethernet i doprowadzone bezpośrednio do węzła sieci GEANT2 w Poznaniu. Połączenie do internetu zagranicznego posiada przepustowość 7,5 Gbit/s.

³⁰ W 2003 r. w ramach MIM-u uruchomiono pierwszy w Polsce system internetowego rejestrowania działalności gospodarczej.

³¹ W ramach projektu "The Epic of Gilgamesh" opracowano cyfrową publikację przedstawiającą epos o Gilgameszu. Multimedialne wydanie eposu zawiera, obok tradycyjnego tekstu, również grafikę animowaną i statyczną, prezentującą

W 2007 r. w PCSS uruchomiono Federację Bibliotek Cyfrowych, czyli zbiór zaawansowanych usług sieciowych opartych na zasobach cyfrowych dostępnych w polskich bibliotekach cyfrowych i repozytoriach uruchomionych w sieci PIONIER. Zasoby te współtworzone są przez wiele instytucji naukowych i publicznych, takich jak uczelnie wyższe, biblioteki, archiwa, muzea czy ośrodki badawcze. W 2008 r. Centrum włączyło się w prace w dwóch dużych projektach europejskich związanych z bibliotekami cyfrowymi: ENRICH i EuropeanaLocal. Projekty te są finansowane w ramach europejskiego programu eContentPlus. Celem projektu ENRICH jest umożliwienie ciągłego dostępu do zdigitalizowanych dokumentów dziedzictwa kulturowego, znajdujących się w różnych europejskich instytucjach kultury³². Projekt EuropeanaLocal, prezentujący sieć najlepszych praktyk (Best Practise Network), współtworzą 32 instytucje partnerskie, z których 27 pełni rolę koordynatorów projektu na poszczególne kraje europejskie (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe jest koordynatorem projektu dla Polski).

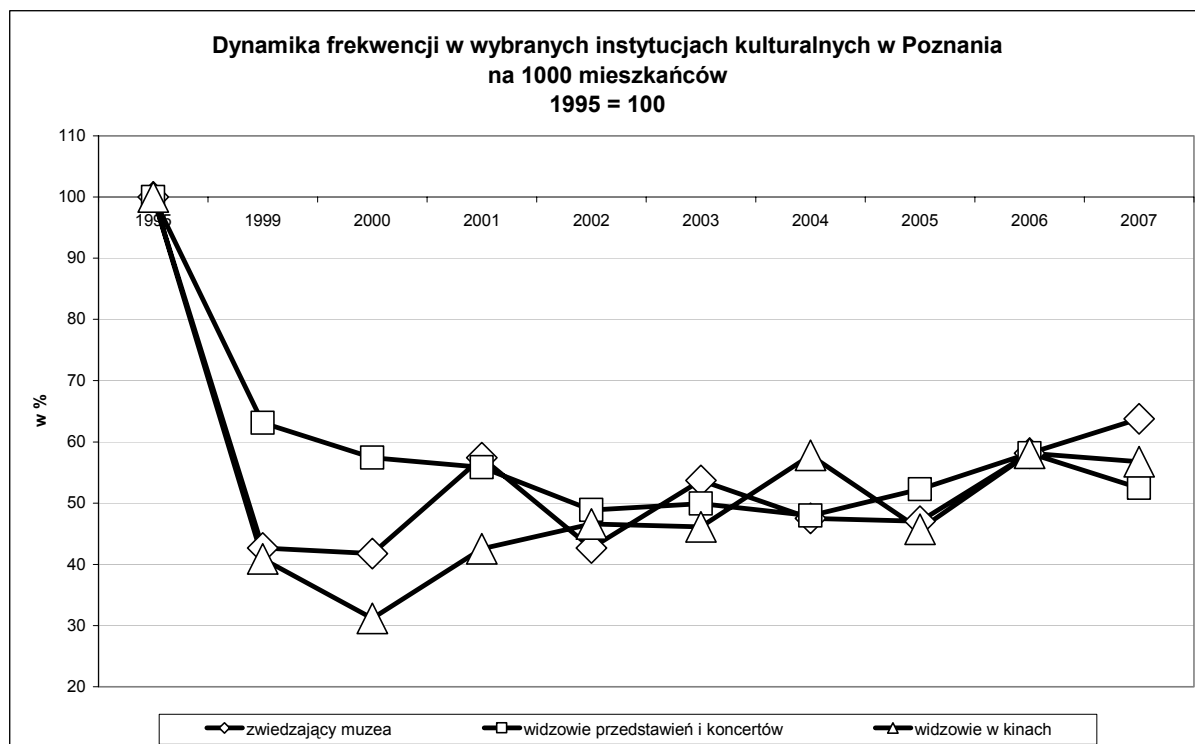
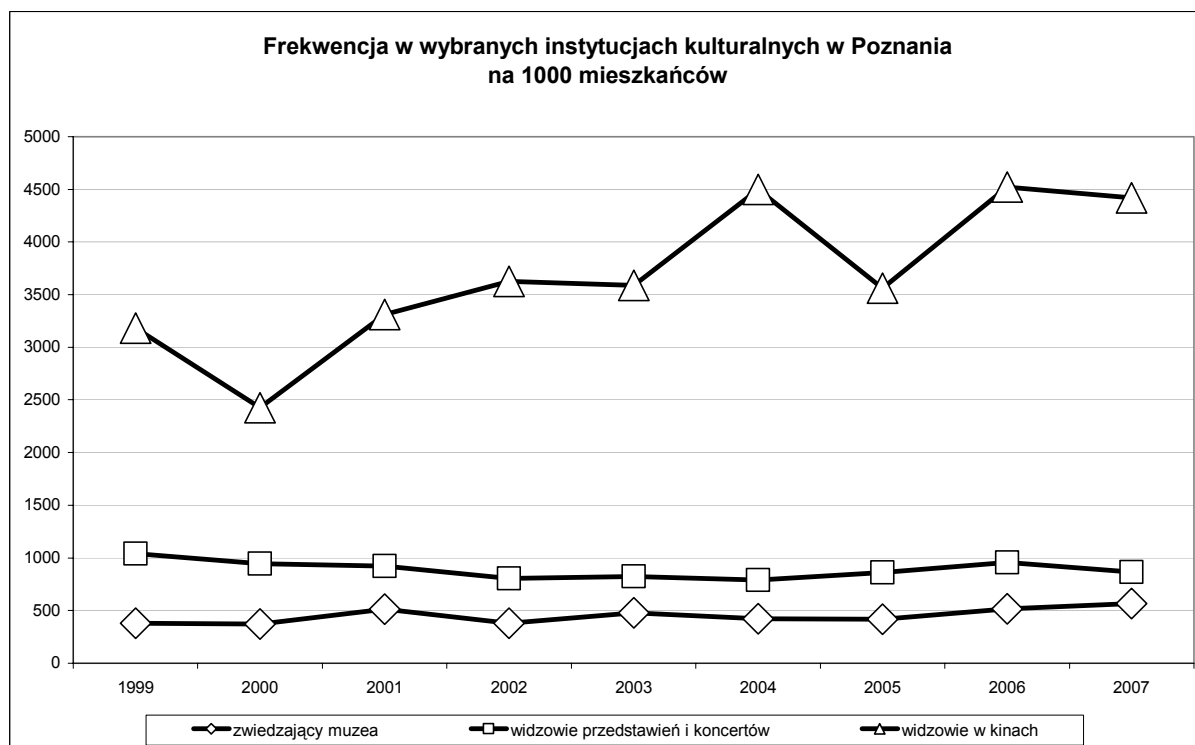
Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe uczestniczy w blisko 40 projektach unijnych (w pięciu z nich: GridLab, RINGrid, Phosphorus, Porta Optima, DORII jest koordynatorem). W 2008 r. PCSS uczestniczyło w ośmiu nowych projektach finansowanych ze środków unijnych, z których jeden – projekt DORII (Deployment of Remote Instrumentation Infrastructure) – był koordynowany przez PCSS. Pozostałe projekty to: PRACE (Partnership for Advanced Computing in Europe), FEDERICA (Federated E-infrastructure Dedicated to European Researchers Innovating in Computing network Architectures), EUFORIA (EU Fusion for Iter Applications), BalticGrid II, OGF-EUROPE (Open Grid Forum Europe), e-IRGSP2 (e-Infrastructure Reflection Group), RESNII'ERS (Noc Naukowców).

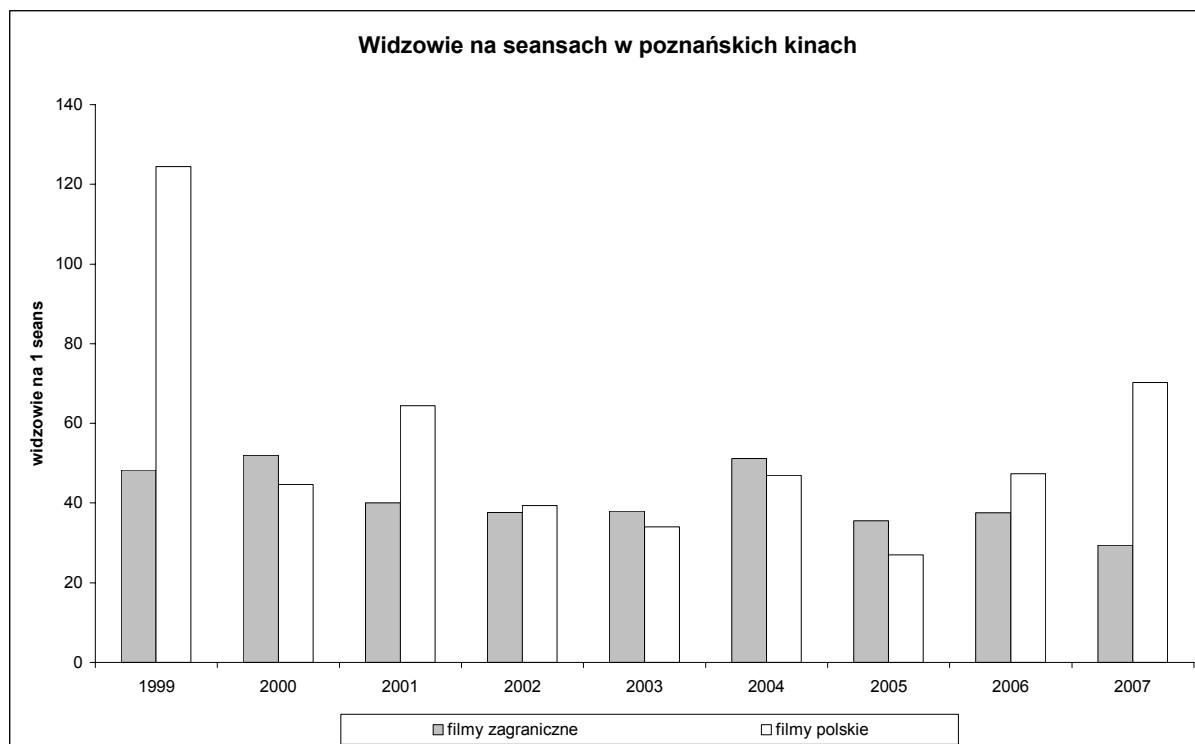
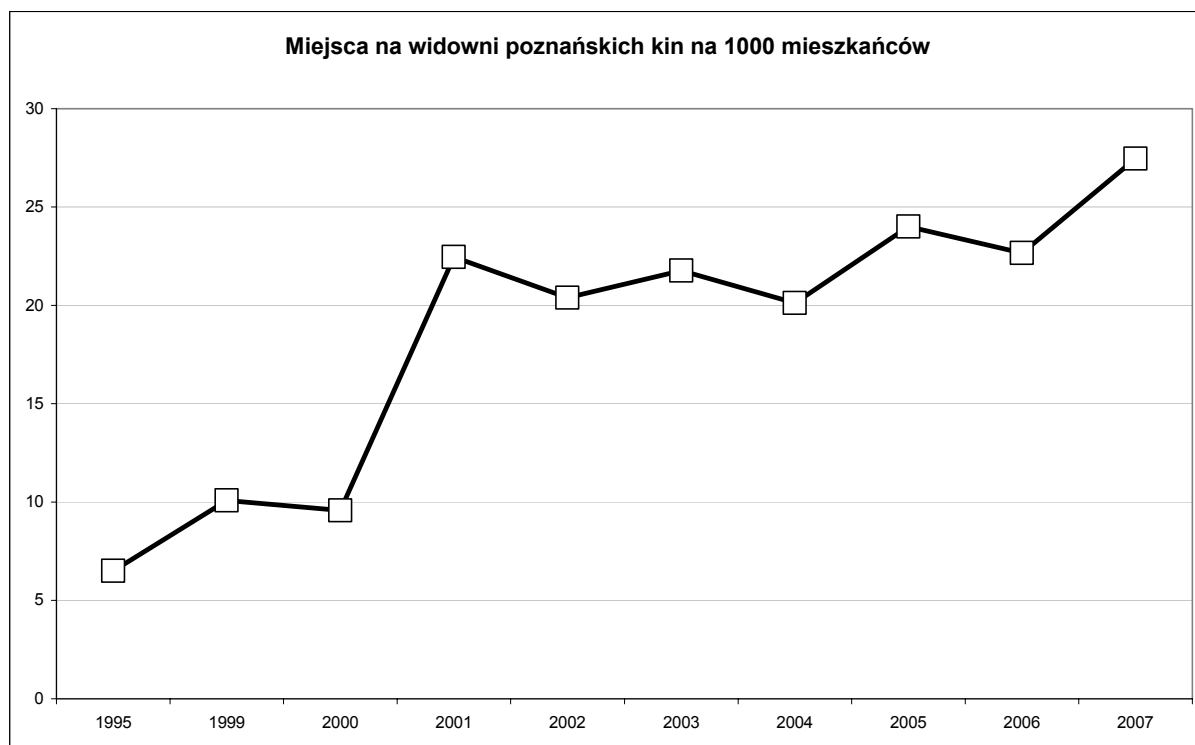
W 2008 r., w ramach projektu celowego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, we współpracy z Telewizją Polską S.A., opracowano i uruchomiono System Dostarczania Treści dla iTVP w sieci PIONIER, który TVP S.A. wykorzystała m.in. do transmisji letnich igrzysk olimpijskich w Pekinie.

Na rynku informacyjnym pojawiły się nowe formy usług świadczonych za pośrednictwem internetu (duże portale informacyjne, e-commerce, e-bank, e-marketing, e-learning). W Poznaniu został wdrożony, sfinansowany ze środków unijnych, projekt e-Poznań, którego celem jest rozwój społeczeństwa informacyjnego. W ramach programu uruchomiono archiwum dokumentów elektronicznych oraz portal umożliwiający realizację usług administracyjno-biznesowych. Urząd Miasta Poznania, jako pierwszy w Polsce, wprowadził możliwość rejestracji działalności gospodarczej „on-line”. Za pomocą internetu prowadzona jest także rekrutacja do szkół ponadpodstawowych, możliwe jest składanie części wniosków oraz sprawdzanie zaawansowania załatwiania sprawy. W Poznaniu uruchomiono 35 Publicznych Punktów Dostępu do Internetu. Planowane jest wdrożenie e-podpisu w kontaktach urząd – obywatel oraz podjęcie działań w celu zapewnienia mieszkańcom szerokopasmowego dostępu do internetu. Od 2007 r. na Starym Rynku i placu Wolności działają punkty nieodpłatnego dostępu do bezprzewodowego internetu, uruchomione jako pilotażowy projekt budowy publicznej, bezprzewodowej sieci dostępu do internetu. Projekt ten jest elementem szerszego programu Szerokopasmowa Wielkopolska, uznanego za projekt kluczowy Województwa Wielkopolskiego. Realizacja projektu jest zaplanowana na lata 2007-2013, a jego zasadniczym celem jest zbudowanie wojewódzkiej sieci teletransmisyjnej dla administracji publicznej.

treść oraz dźwięk – głos lektora czytającego tekst i ilustrację muzyczną do animacji. Publikacja ta została opracowana jako przykładowy obiekt cyfrowy dla oprogramowania do budowy bibliotek cyfrowych Libra.

³² Na bazie zdigitalizowanych manuskryptów z bibliotek narodowych państw europejskich, zbiorów cyfrowych bibliotek uniwersyteckich oraz innych instytucji (razem ok. 5 mln zdigitalizowanych stron) stworzone zostanie wirtualne środowisko badawcze przeznaczone do pracy nad manuskryptami, inkunabulami, starodrukami oraz innymi dokumentami historycznymi.

Kultura i dziedzictwo kulturowe

Poznań jest jednym z ważniejszych ośrodków kulturalnych kraju, charakteryzującym się dużą dynamiką i różnorodnością życia artystycznego. Rytm działań kulturalnych wyznaczają stałe imprezy, takie jak: Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej „Poznańska Wiosna Muzyczna”, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Malta”, Międzynarodowe Biennale Tańca Współczesnego i Warsztaty Tańca Współczesnego, Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat”, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Maski”, Międzynarodowy Listopad Poetycki, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Słowa „Verba Sacra”. Najważniejszą imprezą kulturalną są organizowane co 4 lata Międzynarodowe Konkursy Skrzypcowe oraz Lutnicze im. Henryka Wieniawskiego. Coraz większe znaczenie zaczyna odgrywać w Poznaniu muzyka dawna. W 1998 r. powstał „Festiwal Muzyki Dawnej – Persona Grata”, a w 2005 r. zainicjowano Festiwal Barokowych Smyczków i Strun, którego gospodarzem jest orkiestra festiwalowa „Arte de Sounatori”, będąca jednym z najciekawszych zespołów na europejskiej scenie muzyki dawnej ostatnich lat. Poznań jest również bardzo prężnym ośrodkiem teatru alternatywnego. Organizuje takie prestiżowe międzynarodowe festiwale teatru alternatywnego, jak: „Malta” i „Maski”. W Poznaniu odbywają się także: Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza „Ale Kino!”, czyli jedyny festiwal w kraju poświęcony sztuce filmowej dla dzieci i młodzieży, oraz Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Off Ciemna”, którego idea jest prezentacja i promocja kina niezależnego. W 2007 r. zapoczątkowano nowe projekty kulturalne: w dziedzinie muzyki – Tzadik Poznań Festiwal, Nostalgia Festiwal, w dziedzinie teatru – Europejskie Spotkania Teatralne „Bliscy Nieznajomi” oraz w dziedzinie plastyki – „Azja – Europa Mediation”.

Rokrocznie organizowane są w Poznaniu także liczne imprezy związane z edukacją kulturalną i artystyczną, m.in. Turniej Pro Sinfoniki, „Zimowe Pogotowie Sztuki”, Alternatywna Szkoła Teatru, Poznańskie Spotkania Targowe „Książka dla Dzieci i Młodzieży”, „Światowy Przegląd Folkloru”, Międzynarodowe Międzyuczelniane Warsztaty Niepokoju Twórczego „Kieszeń Vincenta”, interdyscyplinarny cykl warsztatów twórczych Miejska Straż Wyobraźni, Czwartki Literackie, wystawy w Galerii u Jezuitów, czasowe ekspozycje „Ulice i zaułki dawnego Poznania”, „Spotkania z Kulturą – Lato”, Wakacje z Leonardem, Letnie Pogotowie Sztuki, Staromiejskie Koncerty Jazzowe i Kameralne, Koncerty Sołackie, Festiwal „Muzyka Świata”, koncerty z cyklu „Non omnis moriar”. Co roku w Poznaniu odbywa się ponadto kilkadziesiąt imprez masowych. Do najbardziej popularnych należą: Imieniny Ulicy Św. Marcin, Poznańskie Wianki – Noc Kupały, Dni Pyrlandii, Sylwester Miejski, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Nieprzerwany ciąg przedsięwzięć kulturalnych zapewnia w Poznaniu ponad 80 instytucji kulturalnych: 9 teatrów i instytucji muzycznych dysponujących ponad 3 tys. miejsc, około 50 galerii i 21 placówek muzealnych³³. Do najważniejszych należą: Teatr Polski, Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego, Teatr Ósmego Dnia, Teatr Animacji, Teatr Wielki, Teatr Muzyczny, Estrada Poznańska, Polski Teatr Tańca, Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus, Chór Chłopięcy i Męski Poznańskiej Filharmonii w Poznaniu „Poznańskie Słowiki”, Poznański Chór Chłopięcy, Chór Katedralny, Galeria Miejska Arsenał, Centrum Kultury Zamek. Poznańskie teatry i instytucje muzyczne dają rocznie ponad 2 tys. przedstawień i koncertów dla blisko 0,5 mln widzów, a placówki muzealne, prezentujące łącznie 300 tys. eksponatów, odwiedza rocznie 320 tys. osób. Spośród funkcjonujących w Poznaniu placówek teatralnych nadających miastu teatralny klimat na uwagę zasługują m.in.: Teatr Nowy im. Tadeusza Łomnickiego, na którego scenach wystawiono w 2007 r. 429 przedstawień dla 75 tys. widzów; Teatr Polski, na deskach którego wystawiono w 2007 r. 267 spektakli, w tym nagrodzony na 26. Międzynarodowym Festiwalu Fajr w Teheranie spektakl „Makbet – kim jest człowiek

we krwi” w reżyserii Pawła Szkotka oraz nagrodzony na III Ogólnopolskim Konkursie na teatralną inscenizację dawnych dzieł literatury spektakl „Wyszedł z domu” w reżyserii Marka Fiedora; Teatr Ósmego Dnia, który w 2007 r. zorganizował 64 imprezy programowe oraz 66 spektakli, w tym przedstawienie „Teczki”, które otrzymało nagrodę specjalną Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w XII Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej; Teatr Animacji, który w 2007 r. zaprezentował 307 spektakli dla 40 tys. widzów, a którego Festiwal Sztuk Współczesnych dla Dzieci i Młodzieży KON-TEKSTY III zyskał w 2007 r. rangę międzynarodową. Znaczącym problemem Poznania jest brak własnej sceny tak kulturotwórczych zespołów jak: Polski Teatr Tańca i poznańskie teatry alternatywne – Teatr Biuro Podróży, Teatr Strefa Cisy, Teatr Usta Usta.

W Poznaniu pod koniec 2008 r. funkcjonowało 12 kin oraz 4 multipleksy kinowe: Kinopolis, Multikino51 i Multikino Stary Browar oraz Cinema City (dwa ostatnie z trójwymiarowym kinem IMAX). Dysponują one 15,4 tys. miejsc na widowni. Statystyczny poznanianin odwiedza kino ponad 4 razy w roku, statystyczny Polak – 0,9 raza. Kolejny multipleks kinowy Silver Screen, który będzie liczył 10 sal dla 2 tys. widzów, zostanie otwarty w 2009 r. w budowanym centrum handlowo-rozrywkowym Galeria Malta.

Największą biblioteką Poznania, a jednocześnie najstarszą biblioteką publiczną w kraju, jest Biblioteka Raczyńskich, skupiająca 56 placówek miejskich, w tym 49 filii bibliotecznych (19 dla dorosłych, 12 dla dzieci i 18 łączonych). Na koniec 2007 r. stan księgozbioru obejmował 1,7 mln woluminów. W 2007 r. bibliotekę odwiedziło ponad 900 tys. osób, którym udostępniono 2,7 mln pozycji.

W 2003 r. powstał projekt rozbudowy gmachu Biblioteki Raczyńskich przy pl. Wolności, który zakłada powstanie nowej powierzchni magazynowej i czytelniczej placówki. Po uregulowaniu spraw własności gruntu, na początku 2009 r. Miasto Poznań otrzymało na realizację projektu środki unijne w ramach konkursu „Kultura i Dziedzictwo Kulturowe” w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

Poznań posiada liczne zabytki budownictwa świeckiego i sakralnego, reprezentujące wszystkie style i epoki historyczne – od wczesnośredniowiecznych do secesji i modernizmu. Ogółem na terenie Poznania znajdują się 473 zabytki (m.in.: 35 kościołów i kaplic, 11 klasztorów, 18 fortów zewnętrznych będących pozostałościami fortyfikacji pruskich z XIX w., 11 obiektów stanowiących pozostałości średniowiecznych murów miejskich). W grudniu 2008 r. historyczna część Poznania została uznana za „Pomnik Historii”. Tytułem tym, gwarantującym szczególną ochronę najcenniejszych zabytków, objęto zespoły urbanistyczno-architektoniczne Starego Rynku, Starego Miasta, Ostrowa Tumskiego i Śródkę, centrum miasta w obrębie ulic Królowej Jadwigi, Towarowej, mostu Dworcowego, Roosevelta, Pułaskiego, Armii Poznań i koryta rzeki Warty oraz centrum miasta objęte ulicami Hetmańską, Grochowską, Marcelesińską, Przybyszewskiego, Żeromskiego, Niestachowską, Wojska Polskiego i Nad Wierzbakiem. Za „Pomnik Historii” uznano także założenie urbanistyczno-architektoniczne ringu poznańskiego powstałe w latach 1903-1910 według projektu Josepha Stübgena.

Najbardziej zagrożone i najcenniejsze obiekty zabytkowe Poznania poddawane są corocznym pracom remontowo-konserwatorskim³⁴ i badaniom archeologicznym (m.in. na Ostrowie Tumskim, gdzie w 2007 r. potwierdzono istnienie zespołu rezydencjalno-sakralnego pierwszych Piastów). Cennymi inicjatywami są: projekt restytucji zamku królewskiego na Wzgórzu Przemysła³⁵ oraz utworzenie „Traktu Królewsko-

³³ Baza muzealna jest zbyt mała i przestarzała, brak miejsca na eksponowanie i przechowywanie często bogatych i unikalnych zbiorów (przykładem może być Muzeum Instrumentów Muzycznych, jedna z najbardziej liczących się placówek muzealnych tego typu w Europie, które nie może się rozwijać z powodu braku powierzchni muzealnej).

³⁴ Część z nich jest realizowana przy współudziale środków unijnych (np. renowacja zabytkowego kościoła farnego).

³⁵ Działania w tym zakresie podjął Komitet Odbudowy Zamku Królewskiego w Poznaniu, powołany w 2002 r. z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Miasta Poznania, Towarzystwa Opieki nad Zabytkami - Oddział w Poznaniu, poznańskiego Oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich, Fundacji Ochrony Zabytków Wielkopolski oraz Stowarzyszenia Wielkopolskich

Cesarskiego w Poznaniu”, prowadzącego od kościoła św. Jana Jerozolimskiego przez Śródkę, Ostrów Tumski, Chwaliszewo, Stary Rynek, plac Wolności, ulice 27 Grudnia, Fredry i Dąbrowskiego do kościoła św. Floriana przy ul. Kościelnej, prezentującego historię rozwoju miasta od grodu pierwszych Piastów poprzez średniowiecze i nowożytność po współczesność. Kolejną atrakcją turystyczną stanie się Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego. Centrum, ulokowane w budynku nad brzegiem rzeki Cybiny, będzie prezentowało historię Ostrowa Tumskiego w sposób zgodny ze współczesnymi trendami wystawienniczymi – zwiedzający będą poznawać historię kolebki polskiej państwowości i chrześcijaństwa w sposób aktywny.

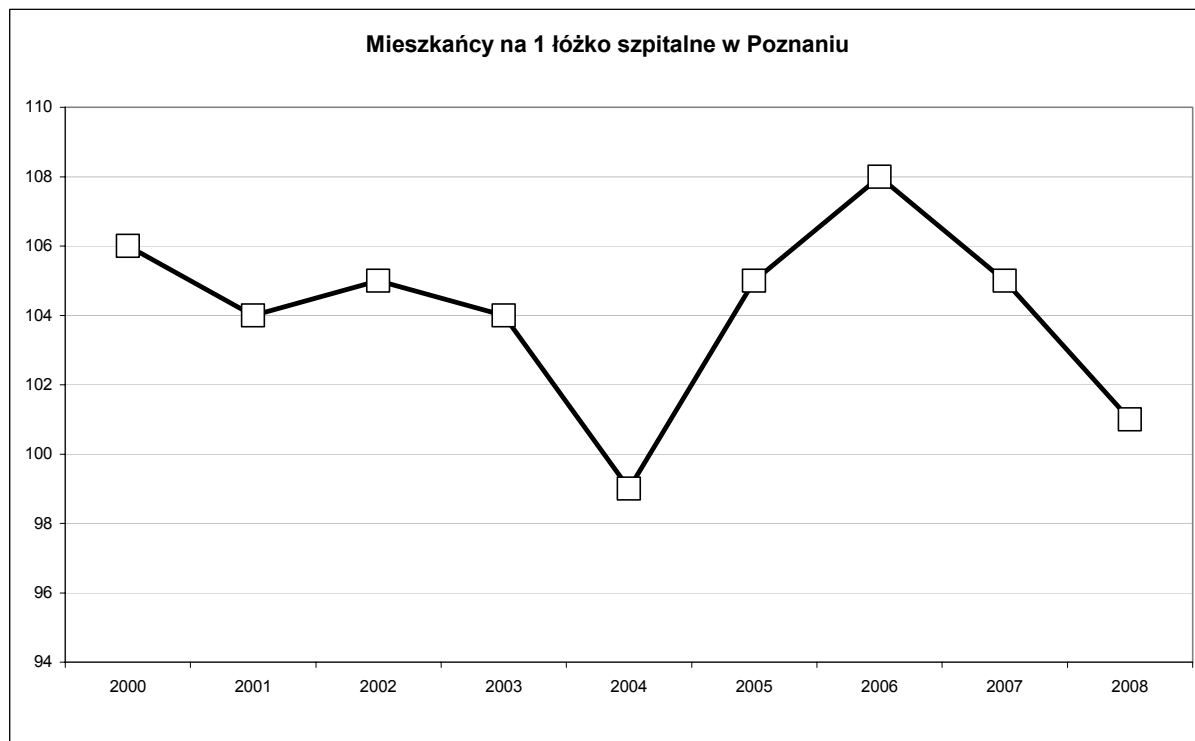
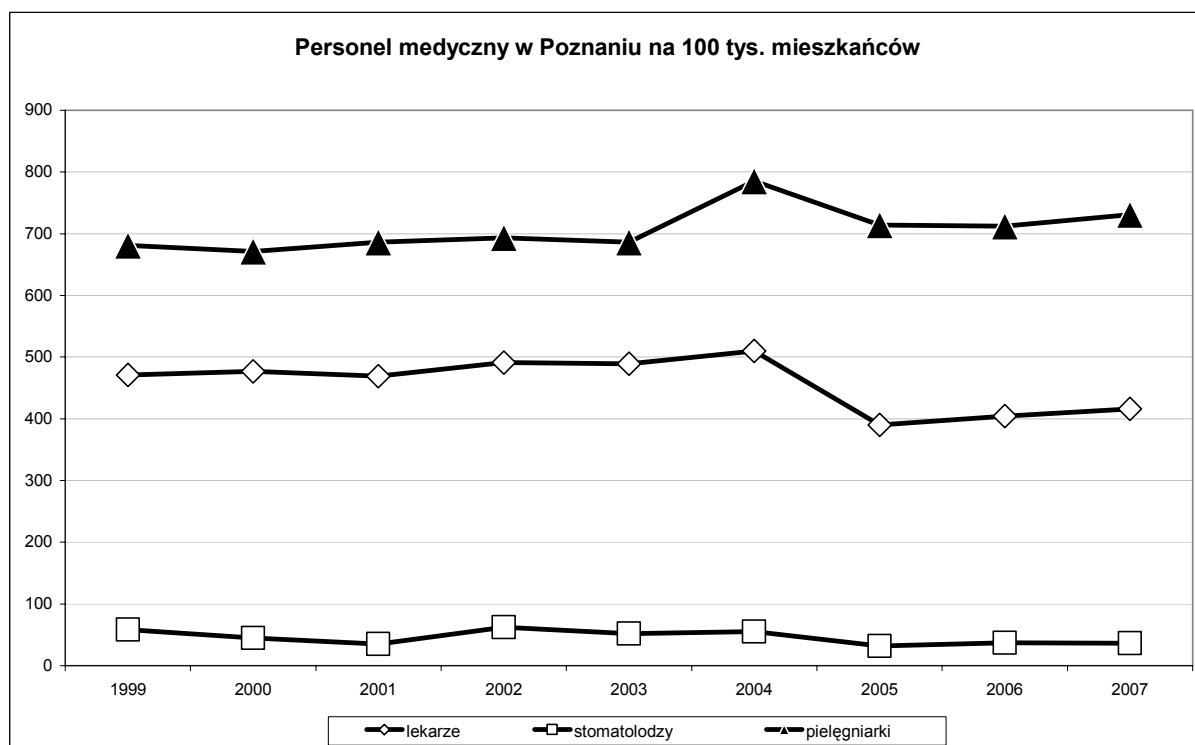
Mapę turystyczną miasta, obok zabytków historycznych, wyznaczają także dzieła sztuki współczesnej. Są one prezentowane m.in. na dziedzińcu Sztuki Starego Browaru, gdzie wystawiane są zarówno prace młodych lokalnych artystów, jak i wybitnych twórców z Polski i zagranicy (np. instalacja „Opertus Lanula Umbra” koreańskiego artysty Choe U-Ram, wystawa „Traktat o obrazie” Zbigniewa Rybczyńskiego, wystawa „Stan podgorączkowy” pedagogów Wydziału Komunikacji Multimedialnej Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu). W bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki Stary Browar znajduje się Art. Stations, czyli nowoczesne centrum sztuki, łączące funkcje muzealne z mecenatem i sprzedażą dzieł sztuki, realizujące program performatywny, wystawienniczy i multimedialny. Dzieła sztuki współczesnej prezentowane są ponadto m.in. w: Galerii AT przy ASP, Galerii EGO, Galerii Miejskiej „Arsenal”, Galerii Sztuki Współczesnej Jarka Cechmanowicza oraz Galerii Sztuki Współczesnej „Profil”. Najbardziej znanym w Poznaniu dziełem sztuki nowoczesnej pozostaje od 2002 r. zainstalowana na Cytadeli wielofiguralna rzeźba „Nierozpoznani” Magdaleny Abakanowicz. Obiekt ten mógłby stać się załącznikiem zbudowania na Cytadeli Centrum Sztuki Nowoczesnej, tym bardziej, że znajdują się tam także rzeźby innych współczesnych artystów, m.in. Bazylego Wojtowicza, Jerzego Sobocińskiego i Józefa Murlewskiego. Są one jednak w bardzo złym stanie technicznym, a program ochrony dzieł sztuki znajdujących się na Cytadeli nie istnieje. Poza rzeźbą Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu można oglądać także dzieła tak znanych współczesnych artystów, jak: Alessandro Mendini, Mr. Kozouzu czy Leon Tarasiewicz. W mieście znajdują się także nowoczesne gmachy o unikalnej architekturze, np. industrialne Centrum Handlu, Biznesu i Sztuki „Stary Browar”, które uzyskało tytuł „Najlepsze Centrum Handlowe na Świecie”, czy Aula Nova, czyli sala koncertowa Akademii Muzycznej. Zapowiadane są ponadto nowe projekty autorstwa światowej klasy architektów, takich jak Claudio Silvestrin i Daniel Liebeskind. Poznań ma realną szansę stać się znaczącym ośrodkiem sztuki współczesnej dzięki budowie Muzeum Sztuki Współczesnej, które – według projektów właścicielki Centrum Stary Browar – ma powstać na terenie prywatnego parku przy ul. Ogrodowej. Popularność sztuki nowoczesnej w mieście potwierdził sukces zorganizowanego w 2008 r. I Międzynarodowego Biennale Sztuki Współczesnej „Mediations Biennale”, którego idea jest dialog między kulturami całego świata.

Od 2007 r. Poznań ubiega się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury³⁶ w 2016 r. W tym celu przygotowywany jest harmonogram imprez kulturalnych, ilustrujących dziedzictwo historyczne i kulturowe miasta. Poznań promuje się ponadto jako miasto wyróżniające się tradycyjną kuchnią wielkopolską, charakterystyczną gwarą i obyczajami, porządkiem, pracowitością, gospodarnością oraz kontynuacją tradycji rzemieślniczej i ludowej.

Sport i rekreacja

Baza sportowo-rekreacyjna obejmuje ponad 800 obiektów, wśród których znajduje się: 16 pływalni, 10 stadionów, 476 boisk, 187 hal i sal sportowych, 5 kręgielni, 3 tory łucznicze, 9 strzelnic, 13 przystani, 126 kortów tenisowych, 6 kortów do squasha oraz tory: regatowy Malta, żużlowy, samochodowy, narciarski, a

Poszytywistów. Komitet uznał, że wartością Zamku są nie tylko relikty założenia urbanistyczno-architektonicznego, ale także związana z nimi tradycja, tak jak to ma miejsce w Krakowie i Warszawie.

także hipodrom, 3 pola golfowe, 3 ściany wspinaczkowe. Część z nich jest przygotowana do rozgrywania dużych imprez międzynarodowych (np.: tor regatowy Malta, hipodrom na Woli). Trwa rozbudowa i modernizacja dwu największych obiektów sportowych: Stadionu Miejskiego użytkowanego przez WKS Lech oraz toru regatowego Malta. Planowana jest budowa kolejnych dużych obiektów, w tym kompleksu Aquapark nad jeziorem Malta (budowa rozpocznie się w 2009 r.). Powstaje także coraz więcej małych, lokalnych obiektów sportowo-rekreacyjnych, w budowie których partycypują samorządy osiedlowe. Wciąż brak dostatecznej liczby obiektów dostępnych dla mieszkańców niezrzeszonych w klubach sportowych i niekorzystających z oferty zajęć płatnych w prywatnych klubach fitness, pragnących uczestniczyć jedynie w zajęciach rekreacyjnych: pływalni³⁷, kortów tenisowych, sal i hal sportowych, lodowisk³⁸, pełnowymiarowego pola golfowego³⁹. Przeciętnie na 1 pływalnię przypada 35 tys. mieszkańców, na 1 kort tenisowy – 4,4 tys., a na sale i hale sportowe – 3 tys. mieszkańców. Niewystarczająca i nierównomiernie rozłożona jest także sieć dróg rowerowych.

Na terenie Poznania znajduje się 267 klubów sportowych, w tym 70 uczniowskich klubów sportowych i 126 stowarzyszeń kultury fizycznej, które prowadzą różnorodną działalność m.in. w sekcjach: piłki nożnej, piłki ręcznej, rugby, pływania, łucznictwa, jeździectwa, sportów wodnych, judo, tenisa ziemnego. W mieście ulokowane są ponadto siedziby 43 związków sportowych.

W Poznaniu odbywają się liczne imprezy sportowe o zasięgu: lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym (głównie kajakarskie, wioślarskie i hippiczne). Do największych imprez międzynarodowych zorganizowanych w ostatnich latach należały: Puchar Świata w Kajakarstwie, Puchar Świata w Wioślarstwie, Mistrzostwa Europy Seniorów w Kajakarstwie, Mistrzostwa Europy Weteranów w Lekkiej Atletyce, Liga Światowa w Piłce Siatkowej Mężczyzn, Mistrzostwa Świata i Europy Łodzi Smocznych, Międzynarodowe Zawody w Skokach Konnych przez Przeszkody. W 2009 r. w Poznaniu odbędą się mecze grupy wstępnej Mistrzostw Europy w Koszykówce EuroBasket 2009. W 2007 r. Polska wraz z Ukrainą uzyskały prawo do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. Część rozgrywek odbędzie się w Poznaniu. Z kolei w 2009 r. Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Federacji Hokeja podjął decyzję o przyznaniu Poznaniowi organizacji w 2011 r. Halowych Mistrzostw Świata w Hokeju na Trawie.

Większość⁴⁰ imprez sportowych kierowanych do mieszkańców propaguje zdrowy tryb życia przez rekreację, turystykę i aktywny wypoczynek. Głównymi adresatami oferty są dzieci i młodzież. W poznańskich szkołach prowadzona jest akcja upowszechniania kultury fizycznej i sportu poprzez naukę pływania i sportów zimowych, gry zespołowe, wioślarstwo, kajakarstwo, szermierkę oraz organizację cyklicznych wycieczek krajoznawczych i rajdów turystycznych. Należałoby rozwinąć i wzbogacić formy upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród osób dorosłych, także starszych.

Zdrowie i pomoc społeczna

Szpitala i lecznictwo ambulatoryjne⁴¹

Poznańskie szpitale zajmują znaczącą pozycję w kraju, m.in. w zakresie: onkologii – jeden z trzech najnowocześniejszych w Polsce ośrodków leczenia nowotworów⁴², kardiologii, ortopedii – jedyny ośrodek w

³⁶ Ostateczna decyzja o przyznaniu tytułu zapadnie w 2012 r.

³⁷ Planowana jest budowa krytej pływalni na Ratajach.

³⁸ W Poznaniu działa jedynie małe sezonowe lodowisko o wymiarach 18 x 34 m. W planach jest budowa nowoczesnego lodowiska w pobliżu skrzyżowania ulic Dolna Wilda i św. Jerzego.

³⁹ Istnieje jedynie niepełnowymiarowe pole golfowe z 9 dołkami.

⁴⁰ W 2008 r. Miasto współuczestniczyło w organizacji 240 imprez sportowych, w tym: 79 o zasięgu lokalnym, 73 o zasięgu regionalnym, 58 o zasięgu ogólnopolskim i 40 o zasięgu międzynarodowym.

⁴¹ W opracowaniu nie ujęto występujących obecnie problemów z finansowaniem i kontraktowaniem usług medycznych. Rozwiązanie tej sytuacji wymaga rozwiązań systemowych przyjętych na szczeblu rządowym.

⁴² Obecnie trwa rozbudowa Wielkopolskiego Centrum Onkologii (w 2006 r. zakończono I etap rozbudowy).

zachodniej Polsce, laryngologii, opieki paliatywnej - pierwszy w Polsce, a czwarty w Europie Ośrodek Opieki Paliatywnej, genetyki klinicznej i neonatologii. Zajmują ponadto wysoką pozycję w rankingach ogólnokrajowych, m.in. w rankingu tygodnika „Newsweek” czołowe miejsca w swoich kategoriach w skali kraju zajęły Ginekologiczno-Położniczy Szpital Kliniczny UM oraz SP Szpital Kliniczny nr 2. Ginekologiczno-Położniczy Szpital Kliniczny im. Karola Marcinkowskiego zajął 3. miejsce w ogólnopolskim rankingu szpitali, ogłoszonym przez dziennik „Rzeczpospolita”.

W mieście działa 19 szpitali cywilnych - w tym 5 klinicznych (co dziewiąty szpital kliniczny w Polsce funkcjonuje w Poznaniu) i 5 prywatnych z 5,4 tys. łóżek. Na 10 tys. mieszkańców przypada 98 łóżek, tj. 2-krotnie więcej niż w województwie wielkopolskim i Polsce. Szpitale poznańskie mają znaczenie ponadlokalne, gdyż hospitalizowani są tu mieszkańcy nie tylko regionu, ale także pozostałej części kraju. Rocznie leczy się w nich ponad 250 tys. osób. Przeciętny chory przebywa w szpitalu 5 dni. Bazę leczenia zamkniętego uzupełniają dwa „resortowe” szpitale (MON oraz MSWiA) oraz dwa zakłady opiekuńczo-lecznicze, które dysponują 214 miejscami, niewystarczającymi dla wszystkich chętnych. Baza leczenia szpitalnego jest zróżnicowana. Oprócz nowoczesnego szpitala miejskiego ZOZ Nowe Miasto i zmodernizowanych w ostatnich latach oddziałów szpitalnych, w mieście działają także szpitale mieszczące się w starych budynkach, pobudowanych w ubiegłym wieku i nieprzystosowanych do potrzeb ludzi chorych. Niezadowalające jest także wyposażenie szpitali w nowoczesny sprzęt medyczny. W ramach przygotowań do organizacji EURO 2012 rozpoczęto budowę nowego oddziału zakaźnego ZOZ Stare Miasto. Realizowana od kilku lat modernizacja i rozbudowa poznańskich szpitali finansowana jest w większości ze środków unijnych⁴³.

Ambulatoryjną opieką medyczną zajmuje się 280 placówek. Rocznie udzielają one prawie 5,2 mln porad, w tym ponad 90% stanowią porady lekarskie⁴⁴. W mieście funkcjonują dwa pogotowia ratunkowe, udzielające rocznie pomocy 55 tys. chorym.

Infrastruktura ochrony zdrowia podstawowej opieki zdrowotnej jest wystarczająca i rozłożona równomiernie na terenie miasta. Większość placówek znajduje się w odległości poniżej 1 km od miejsca zamieszkania pacjenta. Postępujący w Poznaniu trend starzenia się społeczeństwa powoduje konieczność zorganizowania większej liczby oddziałów i szpitali dziennych, a także opieki długoterminowej, zakładów opiekuńczo-pielęgnacyjnych i opieki paliatywnej⁴⁵.

W Poznaniu pracuje 41% lekarzy, 32% dentystów i 29% pielęgniarek zarejestrowanych na terenie województwa wielkopolskiego. Leczeniem poznaniaków zajmuje się 2,3 tys. lekarzy (42 na 10 tys. osób), 0,2 tys. dentystów (3,6 na 10 tys. osób) oraz 4,1 tys. pielęgniarek (73 na 10 tys. osób). Około 75% lekarzy stanowią specjaliści, głównie w zakresie chorób wewnętrznych, pediatrii, ginekologii i położnictwa oraz chirurgii. Spośród nich 60% posiada specjalizację II stopnia. Według rejestru Wielkopolskiej Izby Lekarskiej na terenie Poznania jest zarejestrowanych 2,6 tys. praktyk lekarskich, z czego najliczniejsze grupy stanowią specjalistyczne praktyki lekarskie (1,5 tys.) oraz praktyki stomatologiczne (0,6 tys.).

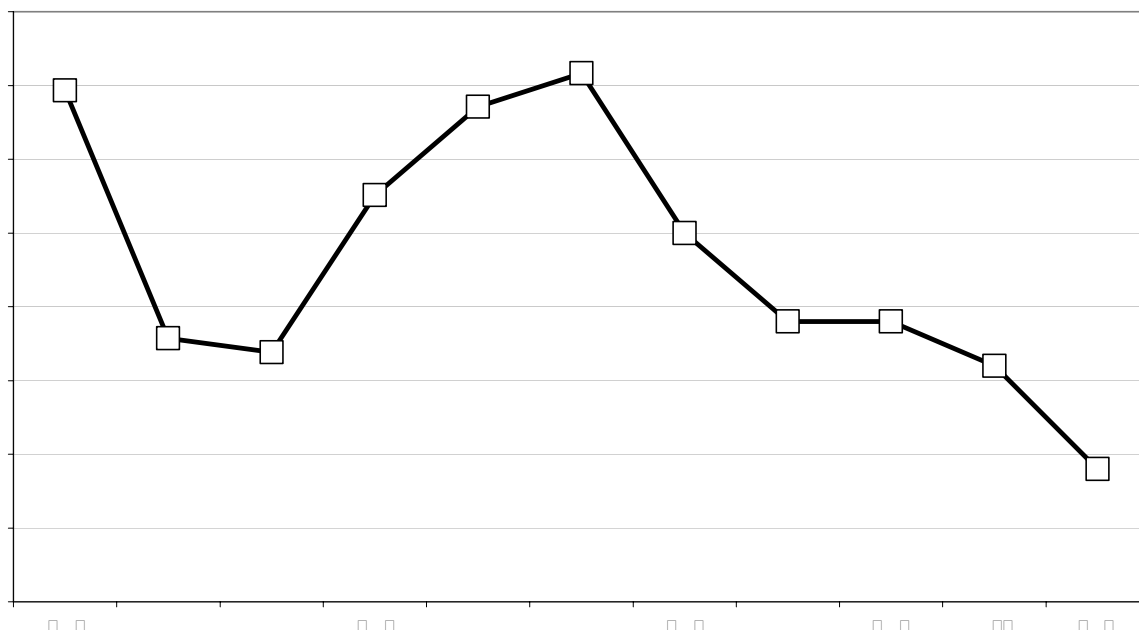
Na 10 tys. ludności przypadają w Poznaniu 4,2 apteki (w woj. wielkopolskim – 2,9). Wskaźnik ten wykazuje w ostatnich latach tendencję wzrostową. Liczba farmaceutów na 10 tys. mieszkańców wynosi w Poznaniu 11,5, a w województwie wielkopolskim – 5,4. Sieć aptek (w Poznaniu jest ich 236) i personel farmaceutyczny są wystarczające i w pełni pokrywają zapotrzebowanie.

⁴³ Z dofinansowania skorzystało m.in. Wielkopolskie Centrum Onkologii i szpital wojewódzki przy ul. Lutyckiej.

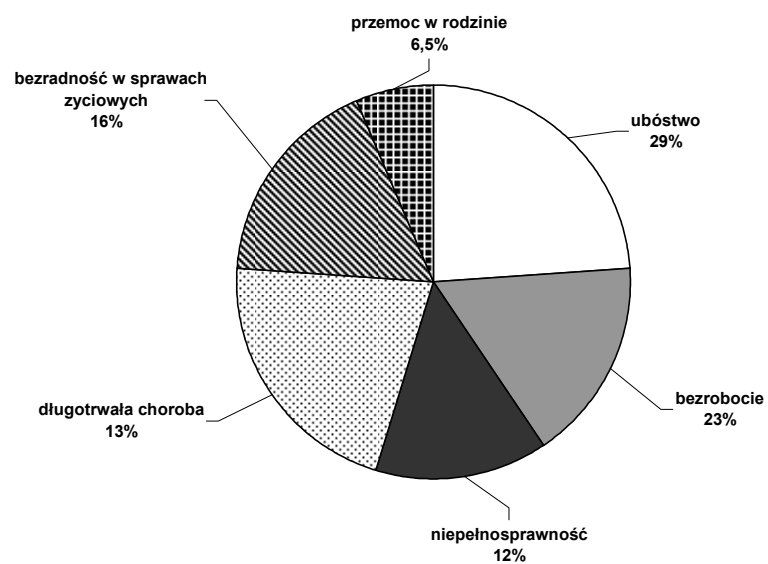
⁴⁴ Około połowa to porady lekarskie specjalistyczne.

⁴⁵ Działający w Poznaniu ośrodek opieki paliatywnej nie zabezpiecza potrzeb wszystkich pacjentów.

Korzystający z pomocy społecznej w Poznaniu na 1000 mieszkańców

Główne przyczyny korzystania z pomocy społecznej w Poznaniu

Pomoc społeczna i osoby niepełnosprawne

Pomoc społeczna skierowana jest do osób ubogich, wyalienowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz starszych. Z różnych form świadczeń pomocy społecznej w 2008 r. skorzystało 22 tys. osób, tj. 4% ogółu mieszkańców Poznania. Wśród rodzin, które skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej, największą grupę stanowiły gospodarstwa domowe jednoosobowe (45%). Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej były: długotrwała lub ciężka choroba (6,1 tys. rodzin), ubóstwo (5,2 tys. rodzin), niepełnosprawność (4,1 tys. rodzin), bezrobocie (3,3 tys. rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (2,8 tys. rodzin), przemoc w rodzinie (821 rodzin). Pomoc środowiskowa dotarła do 4 tys. rodzin emerytów i rencistów, głównie tych, dla których renta i emerytura stanowiły jedyne źródło utrzymania (79%). Pomoc społeczna świadczona jest także uchodźcom mieszkającym w Poznaniu⁴⁶, rodzinom byłych więźniów⁴⁷ i osobom z domów dziecka⁴⁸. W Poznaniu zauważa się wzrastający poziom alienacji społecznej, przejawiający się głównie w rosnącej patologii społecznej takiej, jak: przemoc w rodzinie i zagrożenie macierzyństwa. Coraz więcej osób, korzystających z zasiłków pomocy społecznej, to osoby długotrwale lub ciężko chore. Zapotrzebowanie na świadczenia jest bardzo duże także ze strony osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych. W Poznaniu pomoc społeczna jest niewystarczająca i bez rozwiązań instytucjonalnych skuteczne wspieranie coraz liczniejszej rzeszy ludzi potrzebujących pomocy będzie niemożliwe. Od 2004 r. w coraz szerszym zakresie realizowane są programy skierowane do osób wyalienowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Większość z nich jest realizowana ze środków unijnych.

Stacjonarna opieka społeczna skierowana jest do osób starszych, szczególnie samotnych i przewlekle somatycznie chorych, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi oraz nieposiadających rodziców naturalnych. W Poznaniu funkcjonuje 35 placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, 7 domów pomocy społecznej, 8 ośrodków wsparcia, 2 ośrodki adopcyjno-opiekuńcze i ośrodek adopcyjno-mediacyjny, 9 domów dla osób bezdomnych i uzależnionych, 2 domy samotnej matki. W placówkach tych przebywa na stałe 2 tys. pensjonariuszy. Największą grupę wśród nich stanowią osoby powyżej 74. roku życia (66%). Połowa pensjonariuszy DPS-ów wymaga stałej opieki pielęgniarstwa, z czego 1/4 wcale nie opuszcza łóżek. W Poznaniu istnieje potrzeba utworzenia placówki pełniącej rolę młodzieżowego ośrodka wychowawczego. Aktualnie w mieście działa jedna miejska placówka opiekuńczo-wychowawcza dziennego wsparcia: Centrum Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży przy ul. Sienkiewicza, a także 7 świetlic środowiskowych działających przy fundacjach, stowarzyszeniach i parafiach oraz 17 świetlic socjoterapeutycznych. W Poznaniu brakuje wystarczającej liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób starych i przewlekle somatycznie chorych.

Poza instytucjonalnymi formami opieki społecznej pomoc osobom potrzebującym wsparcia świadczona jest także przez organizacje skupiające wolontariuszy. Organizacje te uzyskują pomoc finansową z wojewódzkiego i miejskiego samorządu lokalnego (w 2007 r. z budżetu Miasta przekazano dotację finansową 131 organizacjom wolontariatu). Coraz częściej w prace te włączają się starsze dzieci i młodzież.

Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 ponad 16% poznańców to osoby niepełnosprawne (93 tys.). To znaczy, iż w co trzeciej poznańskiej rodzinie żyje przynajmniej jedna osoba niepełnosprawna. Większość z nich (86%) to osoby z orzeczoną grupą inwalidztwa. Na 1000 mieszkańców

⁴⁶ Świadczenia pieniężne przyznawane na pokrycie kosztów utrzymania oraz wydatków związanych z nauką języka polskiego i nauką zawodu.

⁴⁷ W związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po wyjściu z więzienia.

⁴⁸ Pomoc na usamodzielnienie, zagospodarowanie i kontynuowanie nauki.

przypada 161 osób niepełnosprawnych, w tym 156 osób dorosłych⁴⁹ i 5 dzieci (w wieku do 15 lat). Spośród 2,7 tys. niepełnosprawnych dzieci ponad 430 zostało objętych opieką przedszkolną. Do 6 przedszkoli specjalnych uczęszcza 327 dzieci, tj. 2,2% ogólnej liczby przedszkolaków. Pozostałe dzieci korzystają z 7 oddziałów specjalnych i 20 oddziałów integracyjnych uruchomionych w 8 poznańskich przedszkolach. Ponad 2,3 tys. dzieci i młodzieży o zróżnicowanym stopniu niepełnosprawności⁵⁰ kształci się w 47 szkołach specjalnych wszystkich stopni. Uczniowie ci stanowią blisko 4% ogólnej liczby uczniów uczęszczających do poznańskich szkół. Pozostałe dzieci i młodzież korzystają z sieci szkół ogólnodostępnych, w których organizowane są oddziały alternatywne⁵¹ (klasy integracyjne, terapeutyczne, wyrównawcze i specjalne).

Na terenie Poznania dla osób niepełnosprawnych organizowane są stałe zajęcia rekreacyjno-rehabilitacyjne oraz różnego rodzaju olimpiady, turnieje i imprezy sportowe. Ponadto, do osób tych skierowana jest oferta uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej (w 2008 r. działało 9 warsztatów terapii zajęciowej, prowadzonych przez organizacje pozarządowe, dysponujących 251 miejscami) oraz turnusach rehabilitacyjnych, mających na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne napotykają na wiele barier architektonicznych. Niezbędne jest dostosowanie obiektów, szczególnie użyteczności publicznej, oraz środków komunikacji publicznej do potrzeb tej grupy osób. Podjęte w tym zakresie działania (m.in. montowanie wind w budynkach administracji publicznej, szkołach i wyższych uczelniach, placówkach służby zdrowia, obniżanie krawężników na poznańskich ulicach, podjazdy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, systematyczna wymiana taboru komunikacji miejskiej na niskopodłogowy, instalowanie systemów komunikacji głosowej i dźwiękowej w poznańskich autobusach i na niektórych skrzyżowaniach, system parkowania) stwarzają osobom niepełnosprawnym warunki większej samowystarczalności i umożliwiają korzystanie z oferty usług publicznych. Nerozwiązanym problemem jest niedostosowanie poznańskich zasobów mieszkaniowych, szczególnie w starszych budynkach, do potrzeb tej grupy mieszkańców.

Nadal nierozwiązany jest także problem bezdomności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 ujawnił 368 bezdomnych. Szacuje się jednak, że problem ten dotyka ponad 4-krotnie większą liczbę osób⁵². Jedynie część z nich korzysta z pomocy ośrodków dla bezdomnych. Miasto Poznań prowadzi Ośrodek dla Bezdomnych Michałowo oraz przekazuje dotacje finansowe organizacjom pozarządowym i zgromadzeniom zakonnym, które udzielają pomocy osobom bezdomnym (dziennie blisko 700 osobom potrzebującym). W Poznaniu działa Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”, będąca jedną z największych w Polsce organizacji pozarządowych specjalizujących się w pomocy osobom bezdomnym⁵³. Organizacja zrealizowała w ostatnich latach dwa duże projekty inwestycyjne⁵⁴: osiedle 4 domów⁵⁵ dla rodzin z grupy najsłabszej społecznie⁵⁶ przy ul. Darzyborskiej (jest to inwestycja wspólna z Miastem Poznań) oraz nowe budynki⁵⁷ dla szkoły zawodowej „Barki” im. H. Ch. Kofoedsa, w których około 250 osób, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej (bezdomnych, bezrobotnych, o bardzo niskich dochodach) oraz sytuacji

⁴⁹ W wieku 16 lat i więcej.

⁵⁰ Z upośledzeniem umysłowym we wszystkich jego stopniach, niesłyszące i niedosłyszące, niewidome i niedowidzące, z dysfunkcją narządu ruchu, z zaburzeniami układów wewnętrznych i zachowania.

⁵¹ W szkołach podstawowych ogólnodostępnych zorganizowano 89 oddziałów alternatywnych.

⁵² W 2007 r. po pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie zwróciło się z powodu bezdomności blisko 600 rodzin.

⁵³ Fundacja Barka już od ponad 15 lat realizuje kompleksowy, długofalowy system działań, który może stać się rozwiązaniem modelowym w skali kraju dla narastających problemów społecznych, związanych z bezrobociem, bezdomnością, uzależnieniami, brakiem mieszkań, itp.

⁵⁴ Powstające przy pomocy zagranicznych fundacji.

⁵⁵ 4 budynki wielorodzinne z mieszkaniami socjalnymi o charakterze rotacyjnym, których mieszkańcy objęci będą programem intensywnych działań socjalnych, z 8 lokalami mieszkalnymi w każdym z nich (z przeznaczeniem do zamieszkania przez trzy i czteroosobową rodzinę) oraz pomieszczenie techniczne.

⁵⁶ Rodziny eksmitowane, rodziny i osoby mało zarabiające, osoby opuszczające sierocińce i inne instytucje, które nie mają innego rodzaju wsparcia, osoby i rodziny po procesie resocjalizacji, które mogą spróbować niezależnego życia, uchodźcy i inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

kryzysowej, uczy się rzemiosła, języków obcych i obsługi komputera. W ramach zatrudnienia socjalnego osoby te mają ponadto możliwość otrzymania stypendium w kwocie 400 zł miesięcznie.

⁵⁷ Ze Szkołą Animacji Socjalnej Barki, której oferta skierowana jest do osób dorosłych, pragnących zdobywać wiedzę w systemie pozaoświatowym, poprzez udział w kursach i szkoleniach.

ROZDZIAŁ 9

Warunki życia ludności

Dochody i wydatki ludności

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych w Poznaniu jest praca najemna poza rolnictwem (43,3%). Z pracy na własny rachunek lub dochodów z najmu utrzymuje się 8,8% gospodarstw domowych. Dochody z emerytury lub renty inwalidzkiej są głównym źródłem utrzymania dla 31% gospodarstw domowych. Pozostałe gospodarstwa domowe utrzymują się ze źródeł niezarobkowych lub pozostają na utrzymaniu innych osób.

Przeciętne miesięczne wydatki w poznańskich gospodarstwach domowych stanowią ponad 90% uzyskiwanych dochodów. Najwięcej wydaje się na zakup żywności (ponad 35%) oraz utrzymanie mieszkania (około 25%). Stosunkowo duży udział stanowią także wydatki związane z transportem i łącznością (ponad 15%).

Dochody ze świadczenia pracy

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w poznańskich przedsiębiorstwach wynosiło w 2008 r. 3,6 tys. zł i było o 23,5% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie wielkopolskim oraz o 12,5% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju. Pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach sektora publicznego otrzymywali wynagrodzenia o 15% wyższe niż zatrudnieni w sektorze prywatnym. Najlepiej opłacani byli pracownicy zatrudnieni w przemyśle (4,2 tys. zł) i budownictwie (3,9 tys. zł). Pod względem wysokości wynagrodzeń Poznań zajmuje 4. pozycję wśród miast wojewódzkich, po Katowicach (4,4 tys. zł), Warszawie (4,2 tys. zł) i Gdańsku (4,0 tys. zł).

Spowolnienie gospodarki, które nastąpiło w II połowie 2008 r., spowodowało pod koniec roku wzrost inflacji, cen, a w konsekwencji – spadek wartości realnej płac, który wystąpił w dziedzinach życia ludności, związanych przede wszystkim z utrzymaniem i zakupem mieszkania, edukacją i zdrowiem.

Przeciętna emerytura i renta

Przeciętna emerytura i renta brutto wynosiła 1,5 tys. zł i stanowiła ponad 40% przeciętnego wynagrodzenia wypłacanego pracownikom zatrudnionym w sektorze przedsiębiorstw. Poziom świadczeń był zróżnicowany. W 2008 r. ze świadczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych skorzystało ponad 140 tys. osób, tj. ok. 25% mieszkańców Poznania. Ponad połowę świadczeniobiorców stanowili emeryci, 15% – osoby utrzymujące się ze świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy, 15% – z tytułu rent rodzinnych.

Dochody osób fizycznych

W 2007 r. w Poznaniu roczne deklaracje rozliczeniowe PIT złożyło 411,4 tys. podatników – osób fizycznych. Przeciętny miesięczny dochód w tej grupie, w przeliczeniu na jednego podatnika, wyniósł 2,1 tys. zł. Najliczniejszą grupę (40%, czyli 207 tys. podatników) stanowiły osoby otrzymujące dochód z wynagrodzeń (ich przeciętny dochód wyniósł 2,5 tys. zł miesięcznie) oraz emerytur i rent (27%, czyli 137 tys. podatników). Ich przeciętny dochód wyniósł 1,2 tys. zł.

Ponad 88% podatników składających deklarację PIT osiągnęło dochody objęte I skalą podatkową, głównie z tytułu wynagrodzeń za pracę oraz emerytur i rent. Przeciętny dochód w przeliczeniu na jednego podatnika wyniósł w tej skali 1,4 tys. zł. Jedynie 9,5% podatników osiągnęło dochody objęte II skalą podatkową (tj. uzyskujący miesięczne dochody w przedziale 3 – 7,2 tys. zł). Przeciętny miesięczny dochód w tej grupie wyniósł 4,8 tys. zł. W III skali podatkowej znalazło się jedynie ponad 2% poznaniaków. Ich przeciętny dochód wyniósł w 2007 r. 12 tys. zł.

Budżety gospodarstw domowych

Według danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu ponad połowa poznańskich gospodarstw domowych osiąga przeciętny miesięczny dochód zawierający się w przedziale 1,6 – 3,5 tys. zł. W najlepszej sytuacji dochodowej są gospodarstwa domowe pracujące na własny rachunek, a w najgorszej – utrzymujące się z niezarobkowych źródeł.

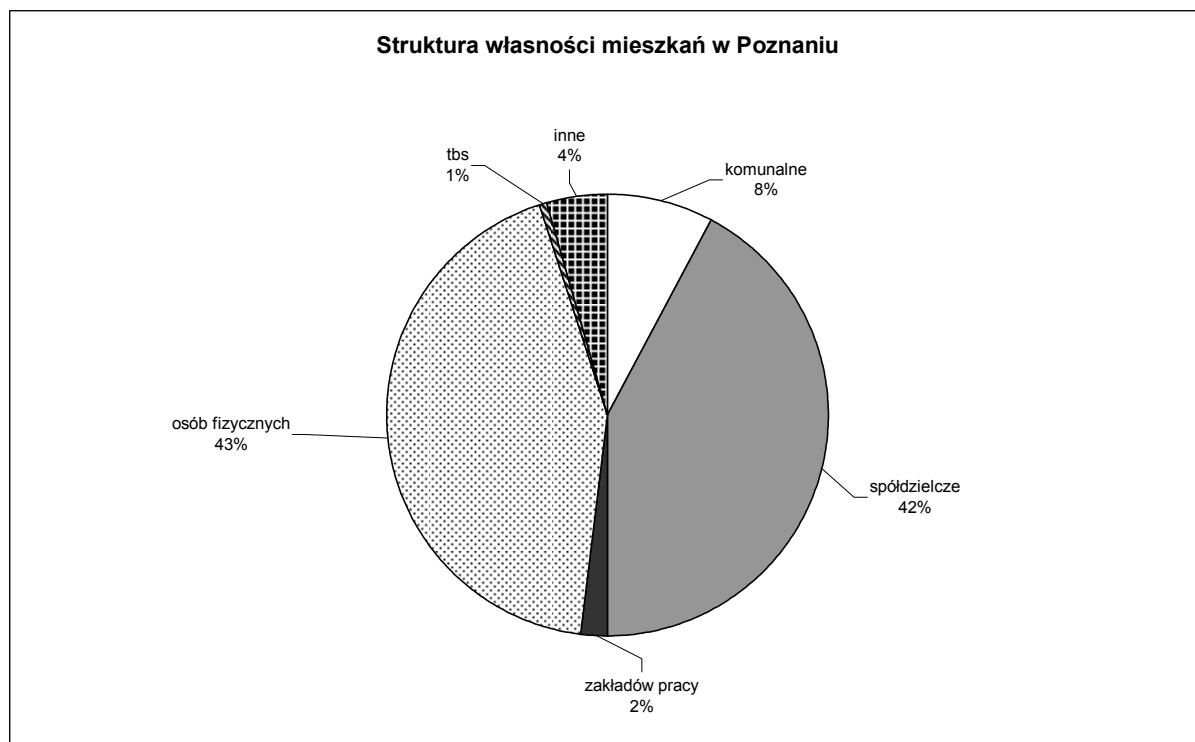
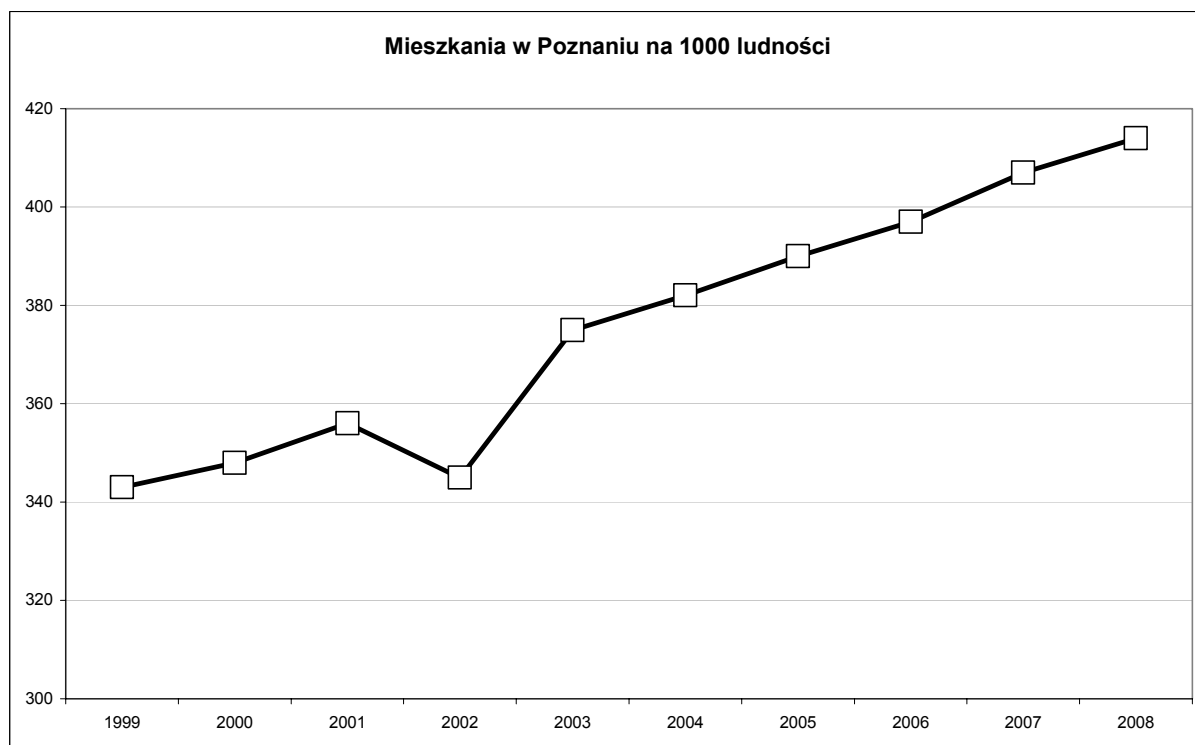
Średnie wydatki miesięczne gospodarstwa domowego w Poznaniu w czerwcu 2006 r. wyniosły prawie 2,3 tys. zł. Przeciętny poznaniak wydawał miesięcznie na żywność ponad 300 zł, a na użytkowanie mieszkania i nośniki energii – ponad 200 zł, przy czym najwięcej – ok. 245 zł – w mieszkaniach najmowanych lub podnajmowanych, a najmniej – 199 zł – w mieszkaniach własnościowych, nieobciążonych pożyczką. Poziom przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach domowych ogółem, w przeliczeniu na 1 osobę, wyniósł 888 zł i był o 34% (ok. 200 zł) wyższy od poziomu przeciętnych wydatków w kraju.

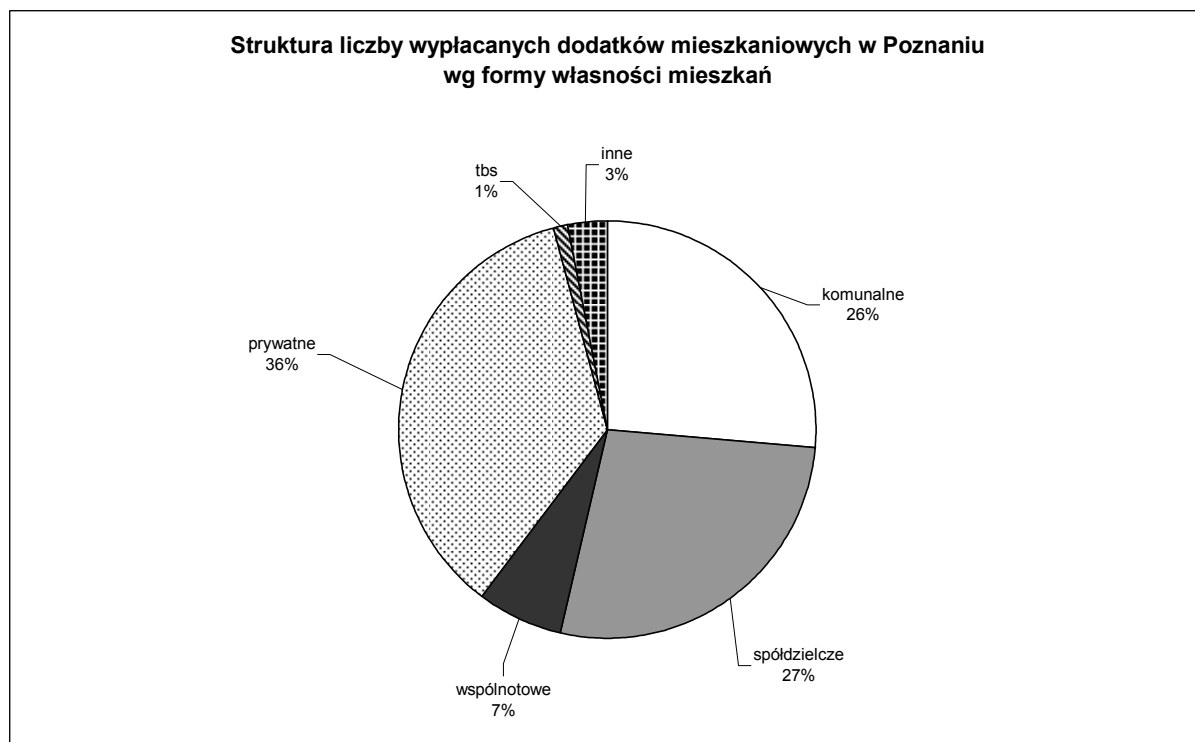
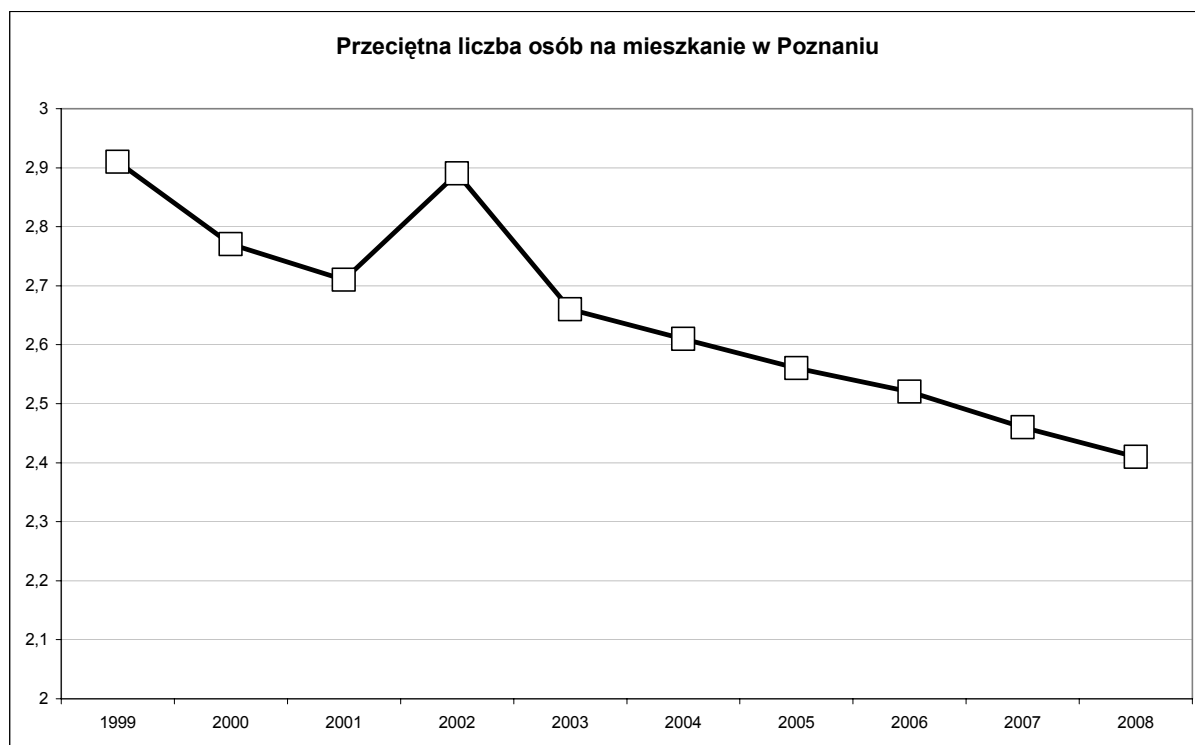
Okolo 35% wydatków przeznaczono na zakup żywności, a 24% – na opłaty za użytkowanie mieszkania i nośniki energii. W gospodarstwach domowych o najniższych dochodach, tj. utrzymujących się z niezarobkowych źródeł, wydatki te stanowiły blisko 70% wydatków, a w gospodarstwach o najwyższych dochodach, tj. pracujących na własny rachunek, – niewiele ponad połowę ogólnej kwoty wydatków.

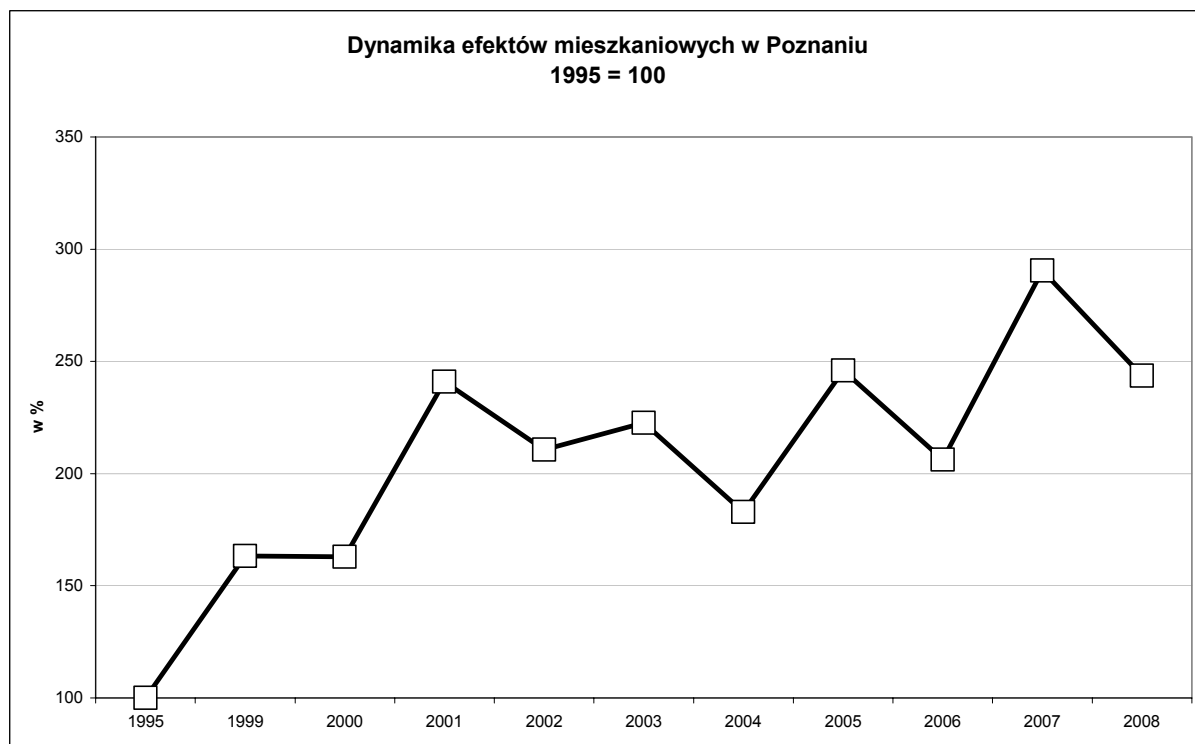
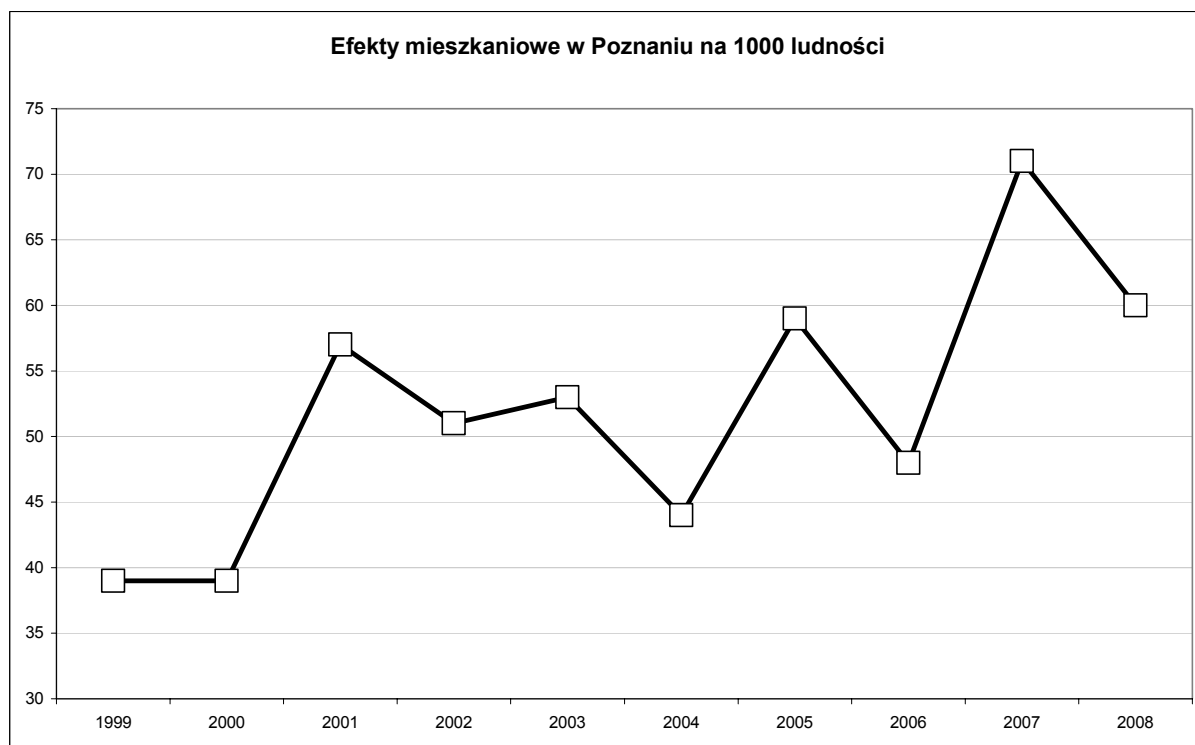
W wydatkach gospodarstw domowych utrzymujących się z pracy (najemnej lub na własny rachunek) przeważały wydatki na odzież i obuwie, transport, łączność, turystykę i rekreację, kulturę i edukację. Mniej wydawano natomiast na: żywność, zdrowie oraz użytkowanie mieszkania i nośniki energii. Emeryci i utrzymujący się z innych niezarobkowych źródeł więcej wydawali na żywność, użytkowanie mieszkania i nośniki energii, zdrowie, łączność, edukację, a mniej – na odzież i obuwie, transport, turystykę i rekreację, kulturę. Wśród rencistów największy udział w ogólnej kwocie wydatków stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii, zdrowie, łączność, kulturę i higienę osobistą, a mniejszy – na żywność, odzież i obuwie, transport, turystykę i rekreację, edukację.

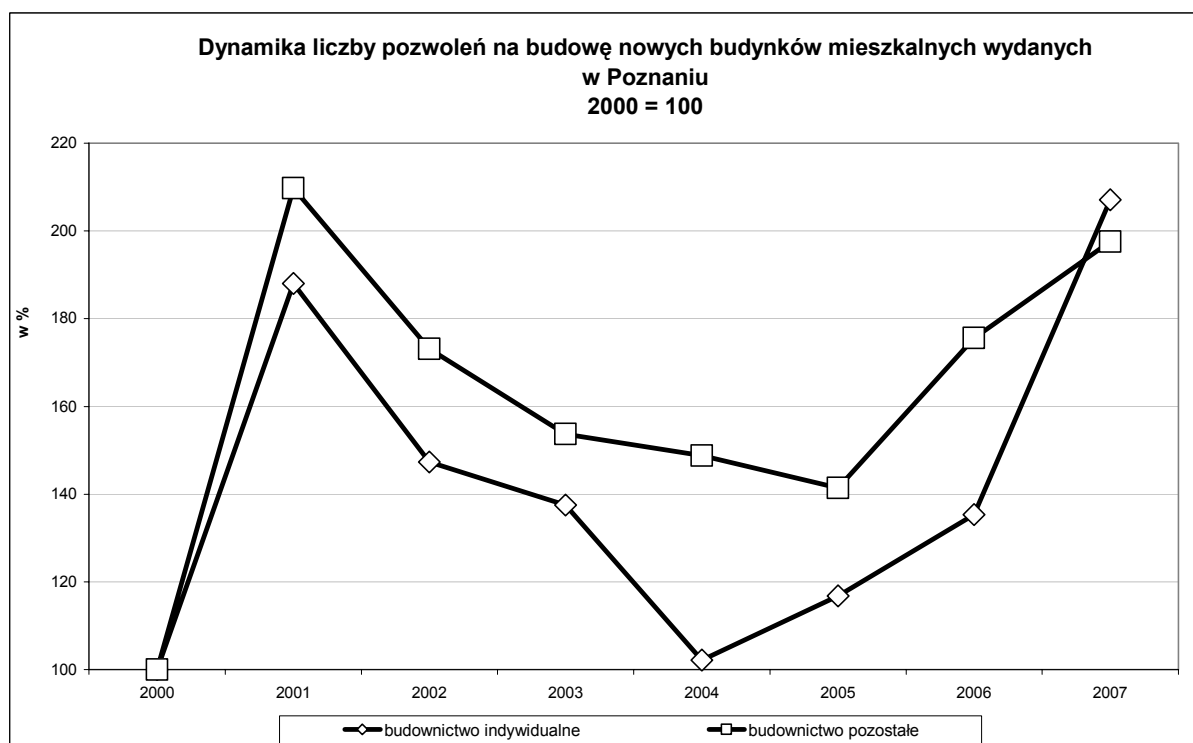
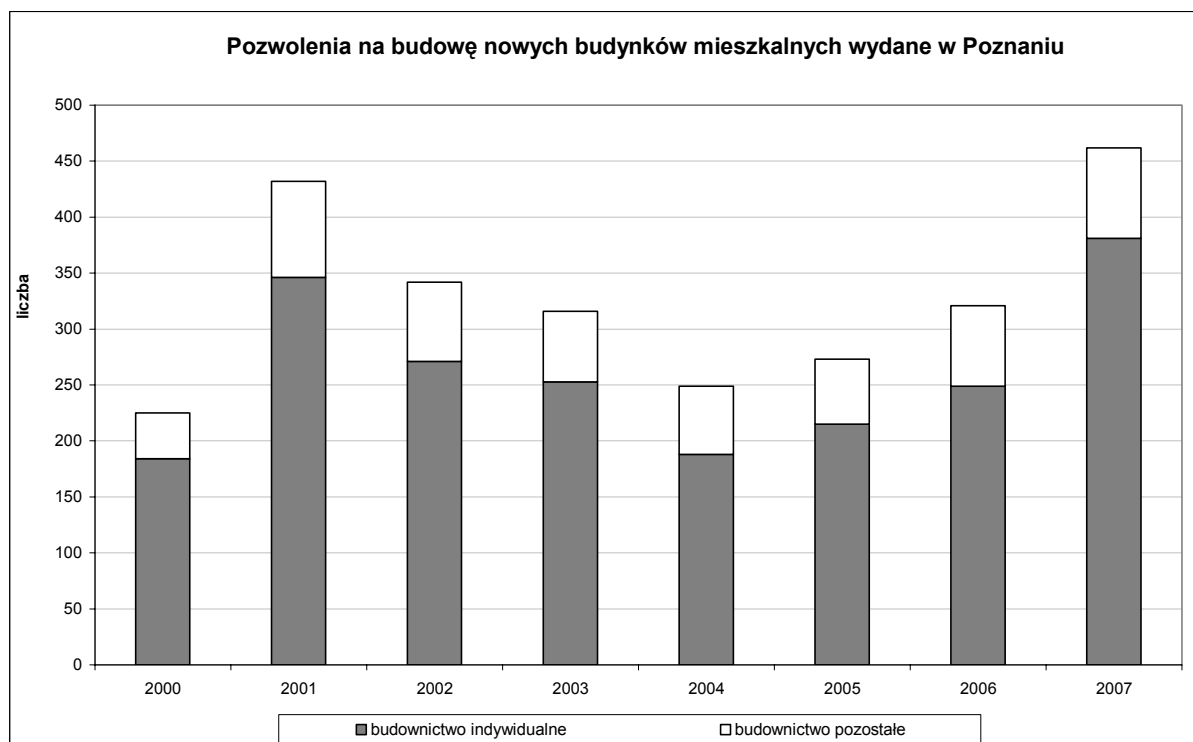
Wyniki badań warunków życia mieszkańców Poznania wskazują, że oszczędności posiadają głównie te gospodarstwa, których sytuacja dochodowa jest najlepsza, tj. gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek oraz pracowników. Najmniejszy odsetek posiadających oszczędności stanowią natomiast renciści. Co piąte gospodarstwo domowe przeznacza oszczędności na zabezpieczenie na starość i remont domu lub mieszkania, co szóste – na pokrycie wydatków konsumpcyjnych, a co dziesiąte – na zakup domu lub mieszkania, zakup samochodu oraz kształcenie.

W czerwcu 2006 r. zadłużenie posiadało co drugie poznańskie gospodarstwo domowe. Spośród grup społeczno-ekonomicznych najczęściej z pożyczek i kredytów korzystały gospodarstwa domowe pracowników (ponad 60% gospodarstw), a najrzadziej – emerytów i utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (ok. 30%). Co trzecie gospodarstwo domowe posiadało zadłużenie z tytułu niedostatecznych środków finansowych na pokrycie wydatków konsumpcyjnych, co szóste – z powodu kupna lub remontu domu czy mieszkania, a co siódme – z powodu zakupu samochodu. Zadłużonych z tytułu leczenia i

kształcenia było odpowiednio 6% i 5% gospodarstw domowych. Około 2% gospodarstw domowych zadłużyło się, urządzając imprezy okolicznościowe, głównie wesela.

Mieszkalnictwo

Na koniec grudnia 2008 r. w Poznaniu było 231,5 tys. mieszkań z 802,3 tys. izb, o łącznej powierzchni użytkowej 14,9 mln m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 64,2 m² i zwiększyła się o 5,3 m² w stosunku do 2000 r. W 2008 r. oddano do użytku 3,3 tys. nowych mieszkań o powierzchni użytkowej 301,7 tys. m². W 2007 r. na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,5 izby, a przeciętna powierzchnia użytkowa jednej izby wynosiła 18,4 m². W jednym mieszkaniu zamieszkiwało średnio 2,45 osób, a na jedną izbę przypadało 0,71 osób. Ponad 80% mieszkańców mieszkało w zabudowie wielorodzinnej. Blisko połowa mieszkań (45,2%) powstała do 1970 r., 36,4% – w latach 1971-1988, a 18,4% – wybudowano w latach 1989-2006.

Wyposażenie mieszkań jest zróżnicowane, jednak większość posiada łazienkę (95,3%), możliwość korzystania z wody bieżącej (99,7%), ciepłej wody bieżącej (93,2%), gazu sieciowego (88,8%), jest podłączona do kanalizacji (97,1%), posiada centralne ogrzewanie zbiorowe lub indywidualne (84,8%). 8% mieszkań posiada indywidualne ogrzewanie węglowe.

Większość zasobów mieszkaniowych należy do spółdzielni (42%) i osób fizycznych (43%). Zasoby komunalne stanowią niecałe 7,9%. Około 90% mieszkań w Poznaniu jest własnością prywatną. Znaczący wpływ na to miała prowadzona w ostatnich latach sprzedaż mieszkań komunalnych, Skarbu Państwa, spółdzielczych i zakładowych.

Stan techniczny zasobów mieszkaniowych jest zróżnicowany. Poważnym problemem jest postępująca dekapitalizacja zasobów wybudowanych przed 1945 r. (kamienice komunalne i prywatne) oraz wymagające coraz większych nakładów na generalne remonty i modernizacje budynki spółdzielcze, wybudowane przed 30 laty z materiałów o niskiej jakości i dużej przenikalności cieplnej. Stopniowo realizowany program remontów i modernizacji kamienic komunalnych został przyspieszony po rozpoczęciu w 2004 r. realizacji przygotowanego przez Miasto projektu renowacji kamienic komunalnych (I etap – 3 kamienice⁵⁸, docelowo – 150 budynków pobudowanych przed 1945 r., w których część mieszkań zostanie przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych), finansowanego częściowo z kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego⁵⁹. W ciągu ostatnich 6 lat ponad 3% budynków komunalnych zostało poddanych kompleksowemu remontowi lub renowacji, a 80% – było objętych pracami remontowymi, termomodernizacyjnymi lub programem renowacji. Modernizowane są także kamienice prywatne oraz budynki spółdzielcze, jednak barierą w szybkiej realizacji tych prac jest brak wystarczających środków finansowych. Rozwiązania wymaga także problem przyszłości substandardowej zabudowy w rejonie ulic Opolskiej⁶⁰, Sowińskiego (baraki wybudowane w czasie II wojny światowej) oraz Krańcowej.

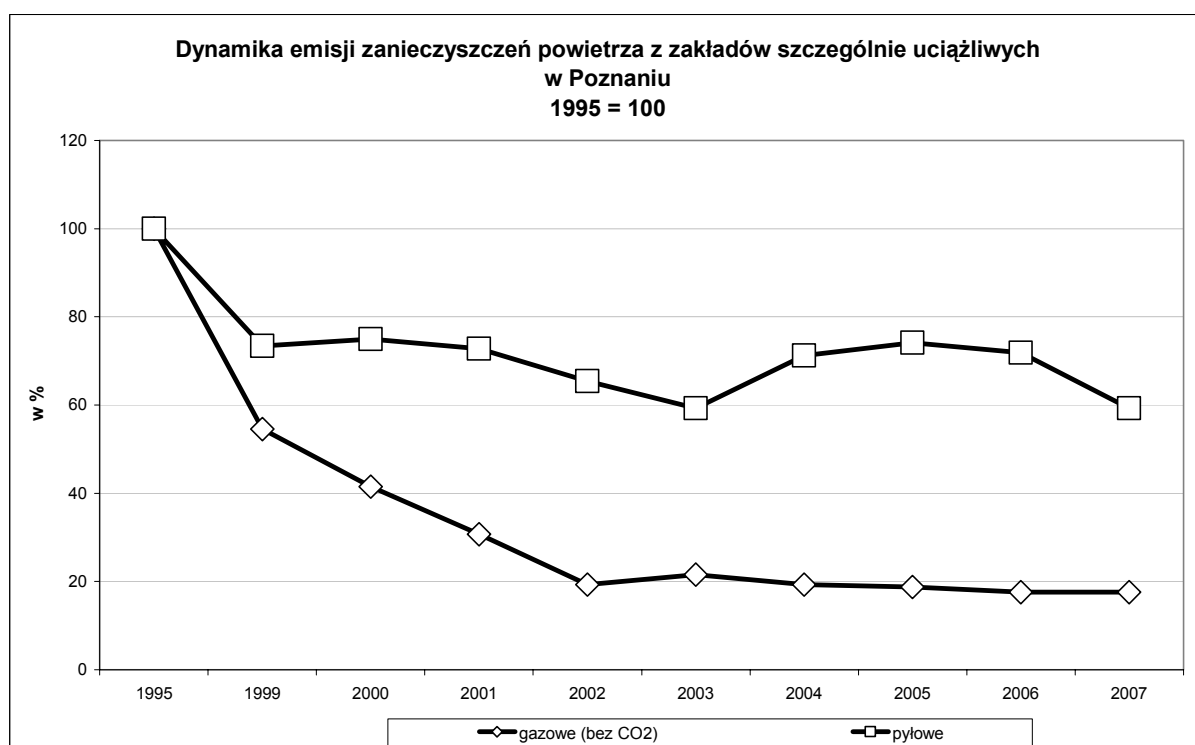
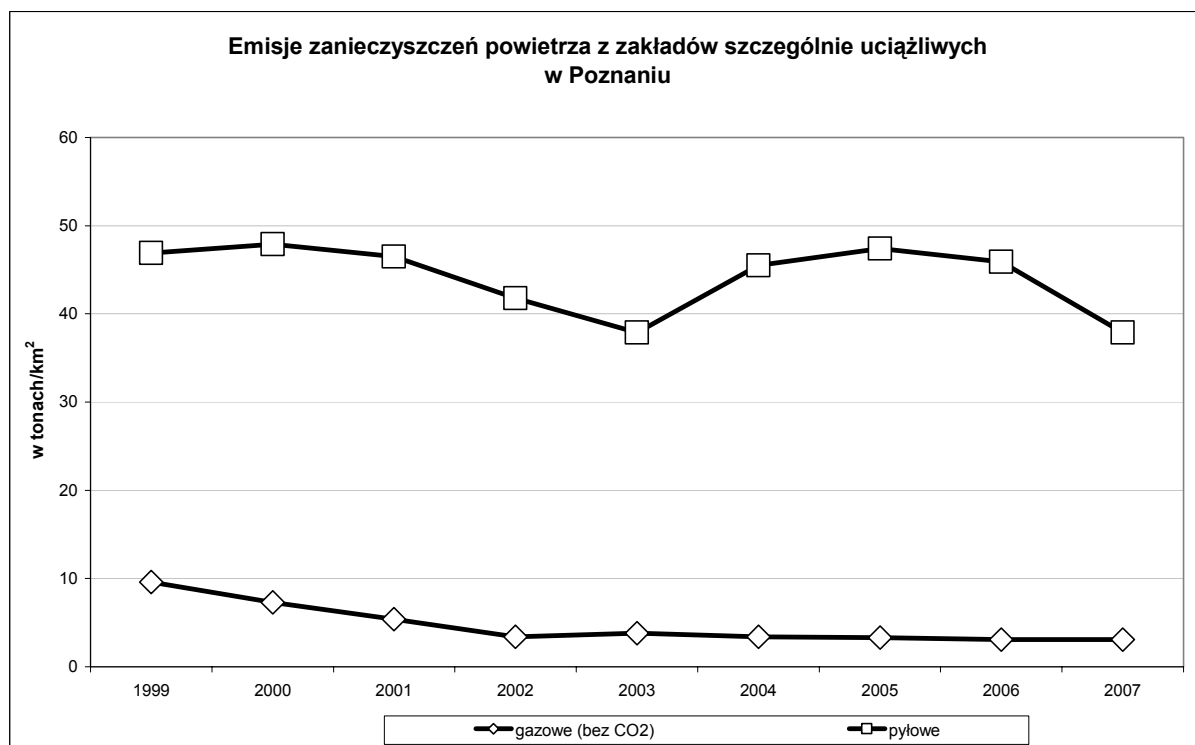
Rynek inwestorów budownictwa mieszkaniowego tworzą: około 40 prywatnych developerów, spółdzielnie mieszkaniowe, 3 towarzystwa budownictwa społecznego oraz inwestorzy indywidualni. W ostatnich latach najwięcej nowych mieszkań oddają prywatni developerzy, osoby prywatne⁶¹ oraz towarzystwa budownictwa społecznego. Te nowe grupy inwestorów pojawiły się na poznańskim rynku w połowie lat 90.

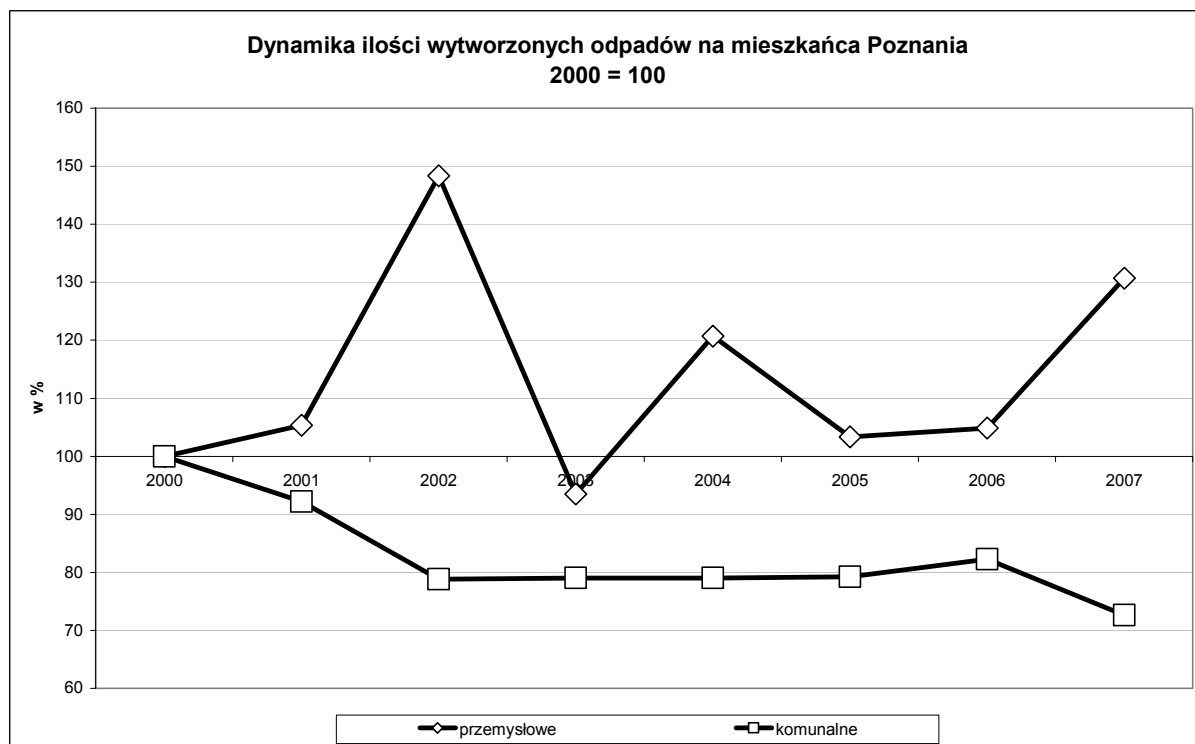
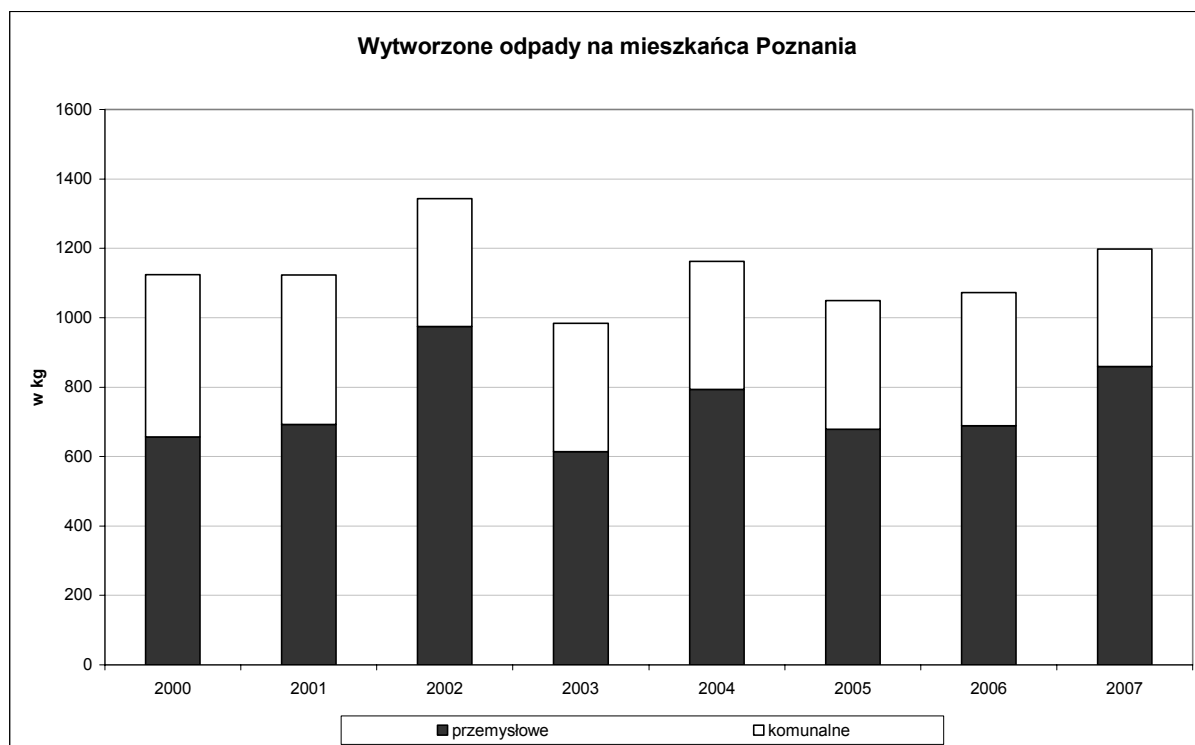
⁵⁸ Jako pierwsze renowacją zostały objęte 3 kamienice przy ulicach: Grobla 22, Dąbrowskiego 42 i 23 Lutego 8.

⁵⁹ Inwestycja jest finansowana z kredytu EBI, budżetu Miasta Poznania, środków własnych Zarządu Komunalnych Zasobów Lokalowych, pochodzących z najmu lokali mieszkalnych i użytkowych oraz ze środków ze sprzedaży mieszkań komunalnych po renowacji.

⁶⁰ W I kwartale 2008 r. rozpoczęto budowę 90 mieszkań komunalnych przy ul. Opolskiej. Docelowo powstanie tam ponad 3 tys. mieszkań.

⁶¹ Ta grupa inwestorów buduje przede wszystkim domy jednorodzinne.

Od 2000 r. przybyło 24 tys. mieszkań, czyli średnio 3 tys. rocznie. Była to jednak w zdecydowanej większości oferta skierowana do mieszkańców co najmniej średniozamożnych.

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 ujawniły, że część rodzin⁶² nadal nie posiada własnego mieszkania (na 1 mieszkanie przypada 1,1 gospodarstw domowych), mimo iż 6% zasobów mieszkaniowych stanowią wolne mieszkania przeznaczone do stałego zamieszkania. Obecnie wielkość budownictwa mieszkaniowego w Poznaniu nie zaspakaja istniejących potrzeb. W okresie ostatnich 8 lat jedynie w latach 2000, 2004 i 2006 liczba wybudowanych mieszkań przekroczyła liczbę zawartych małżeństw, chociaż w 2004 r. i w 2006 r. różnica była nieduża. W aktualnym „Studium kierunków zagospodarowania i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Miasta Poznania” szacuje się, że w Poznaniu brakuje od 17 do 20 tys. mieszkań. Miasto dysponuje terenami o powierzchni 7,2 – 10,7 tys. ha, które mogą zostać przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Większymi zespołami zabudowy wielorodzinnej planuje objąć się: rejony Strzeszyna, Łaciny i Naramowic, Gospody Targowej, osiedla Maltańskiego i rejon ul. Dąbrowskiego (przekształcenie terenów przemysłowych byłej „Wiepofamy”), a jednorodzinnej – Szczepankowa, Sławia, Pokrzywna – Krzesin, Moraska, Umultowa i Radojewa oraz Strzeszyna. Potencjalne możliwości inwestycyjne to prawie 130 tys. nowych mieszkań, które nie tylko powinny zaspokoić obecne potrzeby mieszkaniowe, ale także stworzyć warunki do zamieszkania w Poznaniu nowych mieszkańców. Plany te mogą jednak zostać zweryfikowane po planowanym wprowadzeniu podatku katastralnego. Wysoki poziom podatku może zmienić preferencje inwestorów i zatrzymać realizację budownictwa jednorodzinnego. Zwiększyć się może natomiast popyt na mieszkania w budynkach wielorodzinnych, w których koszty podatku katastralnego rozłożą się na wszystkich współwłaścicieli.

Nierozwiązanym problemem jest zapewnienie – w warunkach rosnących kosztów utrzymania mieszkań przy jednoczesnym ubożeniu coraz większej części społeczeństwa – mieszkań dla osób niezamożnych. W Poznaniu brak jest tańszych w eksploatacji mieszkań socjalnych o obniżonym standardzie. Miasto nie dysponuje także wystarczającą liczbą wolnych lokali mieszkalnych dla osób niebędących w stanie zapewnić ich sobie samodzielnie: osobom z domów dziecka, mieszkańcom prywatnych kamienic, którym właściciele wypowiedzieli umowy najmu, osobom ubogim i bezdomnym czy eksmitowanym, znajdującym się w trudnych warunkach socjalnych. W celu poprawy sytuacji od 2004 r. powstają nowe mieszkania komunalne (np. przy ul. Nadolnik⁶³, ul. Sempołowskiej i ul. Okrzei⁶⁴) oraz socjalne (np. przy ul. Nadolnik, ul. Dąbrowskiego, ul. Fabrycznej, ul. Karpackiej). Ponadto, Miasto Poznań wspólnie z Fundacją Pomocy Wzajemnej „Barka” zrealizowało projekt budowy budynków socjalnych przy ul. Darzyborskiej.

Środowisko

Stan środowiska naturalnego w Poznaniu w ostatnich 15 latach znacznie się poprawił⁶⁵. Wpłynęły na to działania proekologiczne oraz likwidacja lub modernizacja zakładów produkcyjnych, najbardziej degradujących środowisko. Mimo tych korzystnych zmian, w Poznaniu nadal występują zagrożenia lokalne, związane z podwyższoną emisją gazów (np. intensywny wzrost motoryzacji powoduje lokalny wzrost stężenia tlenków azotu), przekraczającym normy zanieczyszczeniem wód powierzchniowych oraz nadmiernym hałasem komunikacyjnym.

⁶² Dotyczy to szczególnie osób młodych.

⁶³ Do końca lipca 2005 r. oddano do użytku 108 mieszkań, w 2007 r. – 14 lokali.

⁶⁴ Na początku 2009 r. oddano 90 lokali mieszkalnych.

⁶⁵ W 2002 r. Urząd Miasta Poznania uzyskał prestiżowy tytuł Lidera Polskiej Ekologii w VI edycji konkursu o nagrodę Ministra Środowiska, a w 2004 r. nagrodę Zielone Jabłko od Królestwa Wielkiej Brytanii i The Green Organisation za osiągnięcia w dziedzinie poprawy jakości środowiska w mieście, w tym wymianę kotłowni węglowych na gazowe, budowę Centralnej Oczyszczalni Ścieków, rewitalizację rzek Cybiny i Bogdanki, a także za rozwiązywanie problemu hałasu w mieście.

Tereny zielone

Poznań należy do miast o dużym udziale terenów zielonych. Zajmują one prawie 73 km² tj. 27% powierzchni miasta. Największy udział w strukturze terenów zielonych mają lasy (59%) oraz zieleń miejska (16%). Około 60% obszaru jest własnością Miasta Poznania, a pozostała część należy do właścicieli prywatnych, Skarbu Państwa oraz Polskiego Związku Działkowców. Poznańskie tereny zielone mają układ przestrzenny klinowo-pierścieniowy, oparty na naturalnej konfiguracji terenu. Tworzą go cztery kliny zieleni (gołęciński, cybiński, dębiński i naramowicki) o charakterze parkowo-leśnym, rozłożone w dolinach rzek, oraz rozproszone tereny śródmiejsko-osiedlowe. Na terenach zielonych znajdują się liczne pomniki przyrody, kilkanaście zespołów zieleni zabytkowej, objętych opieką konserwatorską, oraz ponad 20 obszarów przyrodniczo-cennych: dwa rezerваты przyrody, użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Poznań, oprócz terenów leśnych i zieleni osiedlowej, posiada blisko 260 wydzielonych obiektów zielonych, w tym: 43 parki, 112 zieleńców, 90 ogrodów działkowych, 3 parki naukowo-badawcze, 2 ogrody zoologiczne, Palmiarnię oraz 24 cmentarze. Na ulicach miasta rośnie ponad 25 tys. drzew. Powierzchnia trawników wynosi ponad 300 ha. Obiektami zielonymi o największej powierzchni są: Park Cytadela (100 ha), Nowe ZOO na Białej Górze (177 ha) oraz cmentarz komunalny Miłostowo (98 ha). Wszystkie obiekty zielone, poza ogrodami zoologicznymi i Palmiarnią, są udostępniane mieszkańcom nieodpłatnie. Ogrody zoologiczne odwiedza rocznie około 300 tys. osób, a Palmiarnię – około 130 tys. W ogrodach zoologicznych znajduje się 3,1 tys. zwierząt ponad 495 gatunków, w tym 150 przedstawicieli gatunków ginących. Palmiarnia posiada bogatą kolekcję roślin tropikalnych (ponad 17 tys. sztuk 1,4 tys. gatunków, w tym 74 gatunki szczególnie cenne) oraz akwaria z rybami tropikalnymi. Bogatą infrastrukturą rekreacyjną dysponują lasy komunalne o powierzchni 2.580 ha.

Stan terenów zielonych jest zróżnicowany i zależy głównie od warunków pogodowych oraz stanu środowiska naturalnego (obniżenie poziomu wód gruntowych, zasolenie gleby, zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego). Rośliny narażone są także na choroby i uszkodzenia powodowane przez grzyby i szkodniki oraz gazy i pyły zanieczyszczające powietrze. Problemem jest także dewastacja terenów zielonych. Bez względu na formę własności, tereny zielone - jako jednolity zespół przyrodniczy oddziałujący na ekorozwój miasta - wymagają kompleksowego traktowania. Ich dobra kondycja biologiczna i prawidłowe zagospodarowanie podnosi bowiem atrakcyjność terenów miejskich.

Władze miejskie przywiązują duże znaczenie do szeroko pojętej problematyki ekologicznej, w tym edukacyjnej. W celu poprawy stanu zieleni i kształtowania postaw proekologicznych prowadzone są: cykliczny konkurs „Zielony Poznań”, w którym nagradzane są najbardziej zadbane i efektowne kompozycje roślinne zieleńców, kwietników, balkonów, okien i ogrodów przydomowych, oraz akcja „Poznańskie drzewko”, w ramach której po preferencyjnych cenach rozprowadzane są sadzonki drzew i krzewów iglastych oraz liściastych, zalecanych do nasadzeń w warunkach miejskich.

Powietrze atmosferyczne

Poznańskie zakłady przemysłowe emitują rocznie ok. 0,8 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych oraz 1,7 mln ton zanieczyszczeń gazowych, z czego – dzięki działalności urządzeń redukcyjnych – zatrzymuje się ponad 99% pyłów oraz blisko 25% gazów (bez CO₂). W aglomeracji poznańskiej średnioroczne stężenie niemal wszystkich zanieczyszczeń powietrza nie przekraczało obowiązujących norm i wynosiło: 28,4 µg/m³/rok (norma średnioroczna = 40) – pył zawieszony, 22,3 µg/m³/rok (dopuszczalny poziom w okresie 24 godzin = 125) – stężenie dwutlenku siarki, 24,5 µg/m³/dobę (norma średnioroczna = 40) – stężenie dwutlenku azotu, 2900 µg/m³/8 godzin (dopuszczalny poziom w okresie 8 godzin = 10000) – tlenek węgla, 1,2

$\mu\text{g}/\text{m}^3/\text{rok}$ (norma średnioroczna = 5) - benzen. Ponad 99% zanieczyszczeń gazowych emitowanych w mieście stanowi dwutlenek węgla. Stan powietrza atmosferycznego nie spełnia norm obowiązujących w UE wyłącznie w zakresie stężenia pyłu zawieszonego (PM 10), co przyczyniło się do zakwalifikowania aglomeracji poznańskiej do klasy C, objętej koniecznością opracowania programu ochrony powietrza.

W 2007 r. opracowano „Raport z oszacowania bilansu emisji gazów cieplarnianych dla obszaru miasta Poznania, uwzględniającego zmiany i działania poprzednich lat (od 1990r.) wraz ze wskazaniem istotnych obszarów oddziaływania”. Wynika z niego, że sumaryczne zużycie paliw na zaspokojenie potrzeb energetycznych miasta Poznania wynosi ponad 50 mln GJ rocznie, z czego prawie połowę stanowi energia z węgla. Całkowita emisja gazów cieplarnianych w Poznaniu w latach 1990-2005 kształtowała się na poziomie ok. 4,5 miliona ton ekwiwalentnej emisji CO_2 , wahając się w granicach $\pm 10\%$. Największym źródłem emisji CO_2 , stanowiącym ok. 99% emisji gazów cieplarnianych, było spalanie paliw przy produkcji ciepła i energii elektrycznej w ciepłowniach i elektrociepłowniach miejskich oraz w bezpośrednim zużyciu paliw. Emisja metanu i podtlenku azotu, towarzysząca procesom spalania i powierzchniowej emisji ze składowania odpadów komunalnych, oraz tzw. gazów przemysłowych są niewielkie. Wskaźnik emisji gazów cieplarnianych na mieszkańca wyniósł w Poznaniu w 2005 r. 8,1 tony CO_2ekw i był o 2,4 tony CO_2ekw niższy od wskaźnika w Polsce (10,5 tony $\text{CO}_2\text{ekw}/\text{mieszkańca}$). Niska wartość wskaźnika emisji gazów cieplarnianych na mieszkańca Poznania wynikała z poprawnej gospodarki energetycznej, na którą złożyły się: wzrost produkcji energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem, eliminacja strat na przesył ciepła, działania termomodernizacyjne i zmniejszenie zużycia węgla przez odbiorcę końcowego.

Wody powierzchniowe

Większość wód powierzchniowych, mimo stałej poprawy wskaźników w ostatnich latach, nie odpowiada normom pod względem zarówno fizykochemicznym, jak i mikrobiologicznym. Dotyczy to szczególnie przekroczenia wartości granicznych miana *Coli* oraz wskaźnika chemicznego zużycia tlenu. Pod względem stanu ekologicznego wody Warty zostały zakwalifikowane do IV, przedostatniej klasy (stan słaby), a jej dopływy – Strumień Junikowski oraz Główna – do klasy III (stan umiarkowany). Pomiary oceny jakości wód powierzchniowych, wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę pitną, wykazały, że jakość wód nie spełnia wszystkich wymagań, ponieważ wartości wskaźnika tlenowego ChZT-Cr, określającego zawartość materii organicznej w wodzie, oraz wartości stężenia azotanów i żelaza mieszczą się poza najniższą klasą (A3). Stężenie pozostałych zanieczyszczeń mieści się w większości w najwyższej kategorii A1.

Obecnie Poznań zajmuje 9. miejsce wśród 196 miast w Polsce o dużej skali zagrożenia środowiska ściekami.

Klimat akustyczny

Środowisko miejskie Poznania cechuje powszechny dyskomfort akustyczny, spowodowany nagminnym przekraczaniem dopuszczalnych wartości równoważnego hałasu. Najgorsza sytuacja występuje w śródmieściu, w sąsiedztwie ulic tranzytowych na trasie dróg krajowych Świecko – Brześć (Nr 2) oraz Wrocław – Bydgoszcz (Nr 5), na drodze wylotowej w kierunku Katowic (Nr 11), w okolicach linii kolejowych do Warszawy, Katowic, Bydgoszczy, Wrocławia, Krzyża i Zbąszynka oraz przy lotniskach na Ławicy i w Krzesinach (wraz z korytarzami powietrznymi). Z dniem 22 lutego 2008 r. weszło w życie rozporządzenie nr 40/07 wojewody wielkopolskiego zmieniające obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań - Krzesiny. Obszar ograniczonego użytkowania został wytyczony dla natężenia ruchu lotniczego prognozowanego na 2010 r., kiedy osiągnie ono swój szczyt. Specjaliści zakładają, że na ruch lotniczy złożą się około 15.500 operacji lotniczych (startów i lądowań) rocznie (średnio 144 w ciągu dnia i 8

nocną). Nowa strefa obejmuje 224,4 km² sięgając w najdalszych punktach do Suchego Lasu, Mosiny, Środy Wlkp. i Plewisk. Jej obszar został podzielony na trzy strefy o odmiennych możliwościach korzystania przez właścicieli ze znajdujących się na ich terenie nieruchomości. W przypadku najbardziej zagrożonej hałasem I strefy właściciele nieruchomości będą mogli domagać się nawet odkupienia przez wojsko swoich domów. Budowa nowych domów będzie na tym obszarze niemożliwa. Natężenie hałasu jest tam większe niż 60 decybeli. W dwóch pozostałych strefach ograniczenia dotyczące gospodarowania terenem będą mniejsze. W ostatniej, gdzie hałas przekracza 55 decybeli, budowanie domów będzie możliwe jedynie pod warunkiem zastosowania technologii zapewniających komfort akustyczny wewnątrz domów.

Najbardziej uciążliwy dla mieszkańców jest hałas komunikacyjny, w szczególności drogowy, emitowany przez pojazdy samochodowe i tramwaje. W 2007 r. znacząco zwiększyło się natężenie ruchu na poznańskim odcinku autostrady, które spowodowało przekroczenie dopuszczalnych wartości poziomu hałasu. We wszystkich punktach pomiarowych doszło do przekroczenia norm w porze nocnej (od 3,9 do 13,9 dB), a dodatkowo przy ul. 25 Czerwca 1956 r. w porze dziennej (o 7,8 dB). Obecnie odcinek między węzłem Komorniki a węzłem Krzesiny jest najbardziej obciążonym hałasem fragmentem autostrady A2. W niektórych rejonach miasta notuje się obniżenie rejestrowanych wartości poziomu hałasu. Jest to wynik zmniejszenia liczby pojazdów ciężkich, poprawy stanu technicznego pojazdów, eliminacji bruku, poprawy stanu nawierzchni drogowych, wprowadzania tzw. cichych nawierzchni (m.in. na odcinkach ulic: Główniej, Garbary i Grunwaldzkiej), budowy ekranów akustycznych (przy Trasie Katowickiej, ul. Dolna Wilda i ul. Witosa oraz wzdłuż odcinka miejskiego autostrady A2). W 2008 r. na ulicach Poznania pojawił się pierwszy w Polsce autobus miejski z napędem hybrydowym. Tym samym Poznań stał się ósmym miastem w Europie, wykorzystującym tego typu pojazdy.

W 2007 r. została opracowana akustyczna mapa miasta Poznania. Na jej podstawie dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, Centrum Badań Akustycznych Fundacji UAM opracowało w 2008 r. „Program ochrony środowiska przed hałasem”, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do poziomu dopuszczalnego. Mapa akustyczna Poznania dokumentuje narażenie mieszkańców na poszczególne rodzaje hałasu: drogowy, kolejowy, tramwajowy, lotniczy (lotnictwo cywilne i wojskowe) oraz przemysłowy. Wynika z niej, że największa grupa mieszkańców miasta jest narażona na uciążliwości, które wynikają z oddziaływania hałasów drogowych.

Odpady

W Poznaniu rocznie wytwarza się prawie 625 tys. ton odpadów (w tym prawie 2/3 to odpady pochodzące z działalności gospodarczej), z których 94% jest wykorzystywanych gospodarczo. Na 1 km² powierzchni miasta przypada 1,5 tys. ton odpadów przemysłowych i 1,1 tys. ton odpadów komunalnych. Na 1 mieszkańca przypadało prawie 1,1 tony odpadów, w tym blisko 700 kg odpadów przemysłowych. Największymi wytwórcami odpadów są: Kompania Piwowarska S.A. (wytłoki, odpady mączkowe i pofermentacyjne oraz wywary), Aquanet S.A. (ustabilizowane komunalne osady ściekowe) oraz Dalkia Poznań ZEC S.A., która od 1984 r. składowe odpady paleniskowe (są one stopniowo przez spółkę rekultywowane).

Okolo 1,4% wytworzonych odpadów przemysłowych stanowią odpady niebezpieczne, głównie odpady ciekłych paliw i oleje odpadowe (43%) oraz odpady z wyeksploatowanych pojazdów, baterie i akumulatory, zużyte elektrolity, odpady z urządzeń elektrycznych i elektronicznych (34%). Blisko 1/3 z nich jest odzyskiwana (głównie tych pochodzących z procesów termicznych), a 2/3 unieszkodliwiane. Największym wytwórcą odpadów niebezpiecznych jest Centra S.A. Problemy stwarzają także odpady niebezpieczne, powstające w małych zakładach (opakowania po farbách i lakierach, baterie, lampy rtęciowe, szlamy galwaniczne, odpady z transportu, m.in. emulsje olejowe, płyny hamulcowe czy czyściwa). Duże ilości tych

odpadów oraz opakowania z tworzyw sztucznych i odpady gumowe, głównie opony, są często spalane w piecach nieprzystosowanych do spalania zanieczyszczeń, np. w celach grzewczych są mieszane z odpadami komunalnymi i trafiają na składowiska komunalne. Nie do końca rozwiązany problemem są także odpady medyczne i weterynaryjne⁶⁶. Odpady szpitalne są wywożone na składowisko odpadów komunalnych, a odpady specyficzne i specjalne są utylizowane w przyszpitalnych piecach centralnego ogrzewania (własny specjalistyczny piec do spalania odpadów posiada szpital im. J. Strusia oraz szpital przy ul. Szwajcarskiej; część poznańskich odpadów jest spalana w spalarni w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Wojewódzkim w Gorzowie Wielkopolskim) i spalarkach odpadów.

W mieście istnieje niedobór zakładów utylizacji odpadów oraz ich wtórnego wykorzystania, w związku z czym większość odpadów utylizowana jest poza Poznaniem. Brakuje także systemu kompostowania odpadów.

Przeciętny mieszkaniec Poznania wytwarza rocznie prawie 370 kg odpadów komunalnych, czyli ponad 1 kg dziennie. Największy udział w strukturze wytworzonych odpadów posiadają odpady organiczne (43%) i papier (14%). Odpady komunalne są składowane na 6 składowiskach odpadów komunalnych, zlokalizowanych poza granicami administracyjnymi Poznania (w Suchym Lesie, Czmoniu, Goraninie, Białęgach, Owińskach i Rabowicach). Ponad 94% odpadów komunalnych przyjmują 2 składowiska: w Suchym Lesie (56%) i Czmoniu (38%). Zarządzane przez Miasto Poznań składowisko w Suchym Lesie o powierzchni 33,8 ha (część obecnie eksploatowana wynosi 12,4 ha) spełnia wszystkie normy ekologiczne. Na jego terenie wykorzystywany jest nowoczesny system oczyszczania odcieków ze składowiska⁶⁷, uruchomiono także elektrownię biogazową⁶⁸, wykorzystującą powstający samoistnie metan. Stopień wypełnienia składowiska wynosi ponad 70%⁶⁹ i przewiduje się, że zakończenie jego eksploatacji nastąpi około 2016 r. W Poznaniu wdrożono system usuwania odpadów problemowych (wielkogabarytowych i niebezpiecznych) pochodzących z gospodarstw domowych. Na terenie składowiska odpadów komunalnych w Suchym Lesie działa Punkt Gromadzenia Odpadów Problemowych. Zorganizowano ponadto system mobilnych punktów zbierania takich odpadów. Przeterminowane leki są nieodpłatnie odbierane przez poznańskie apteki.

Zgodnie z przepisami unijnymi, od 2013 r. nie będzie można składować większości odpadów. Dlatego też Miasto Poznań planuje budowę nowoczesnej spalarni śmieci⁷⁰, finansowanej częściowo ze środków unijnych. W 2009 r. rozpoczęły się konsultacje społeczne z mieszkańcami wstępnie wytypowanych lokalizacji inwestycji na terenie gminy Koźiegłowy.

Zbyt niski jest poziom odzyskiwania surowców wtórnych z odpadów. Do końca 2008 r. na terenie miasta była prowadzona selektywna zbiórka surowców wtórnych⁷¹, w wyniku której pozyskiwano: makulaturę, stłuczkę szklaną, tworzywa sztuczne i złom metali. Specjalnym programem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (makulatura, stłuczka szklana, opakowania z tworzyw sztucznych) objęto 28 tys. gospodarstw domowych z zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowę wielorodzinną (ponad 800 pojemników na surowce wtórne ustawionych na terenie całego miasta). Roczny odzysk surowców wtórnych z odpadów komunalnych wynosił 4 tys. ton, czyli nieco ponad 2% ich ogólnej ilości. Połowę z tego stanowiła

⁶⁶ Są to odpady z diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej oraz przeterminowane i wycofane ze stosowania chemikalia i leki.

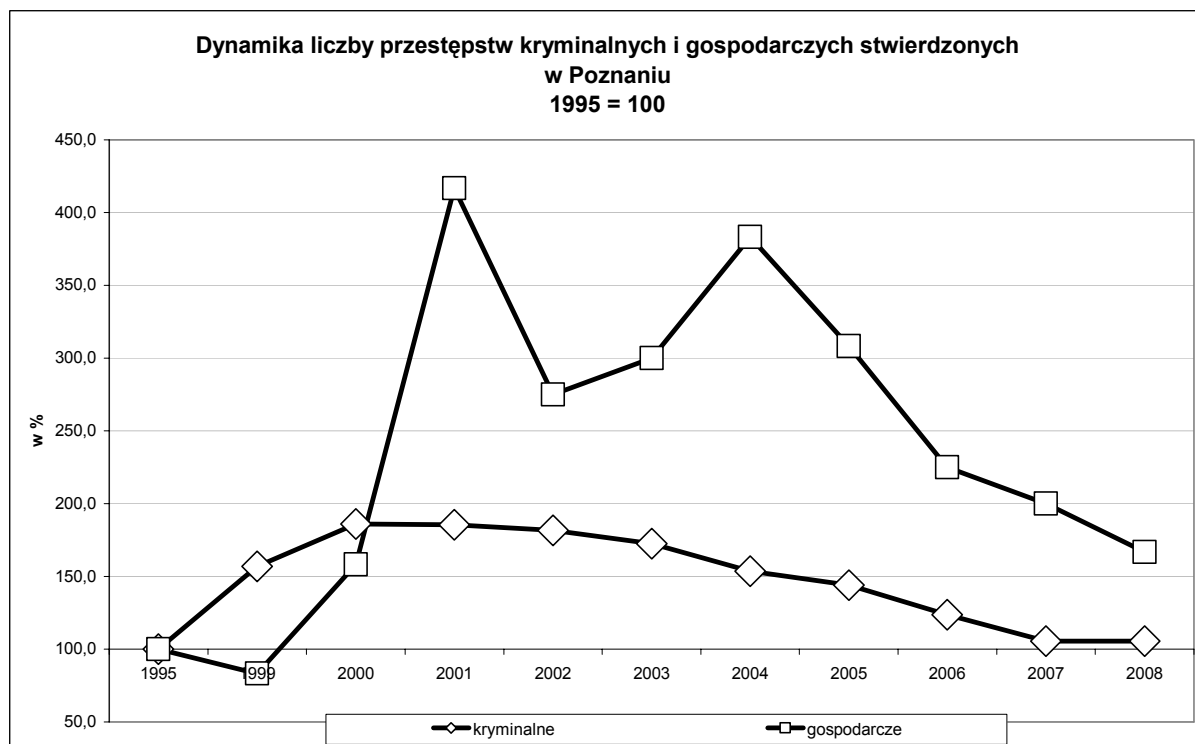
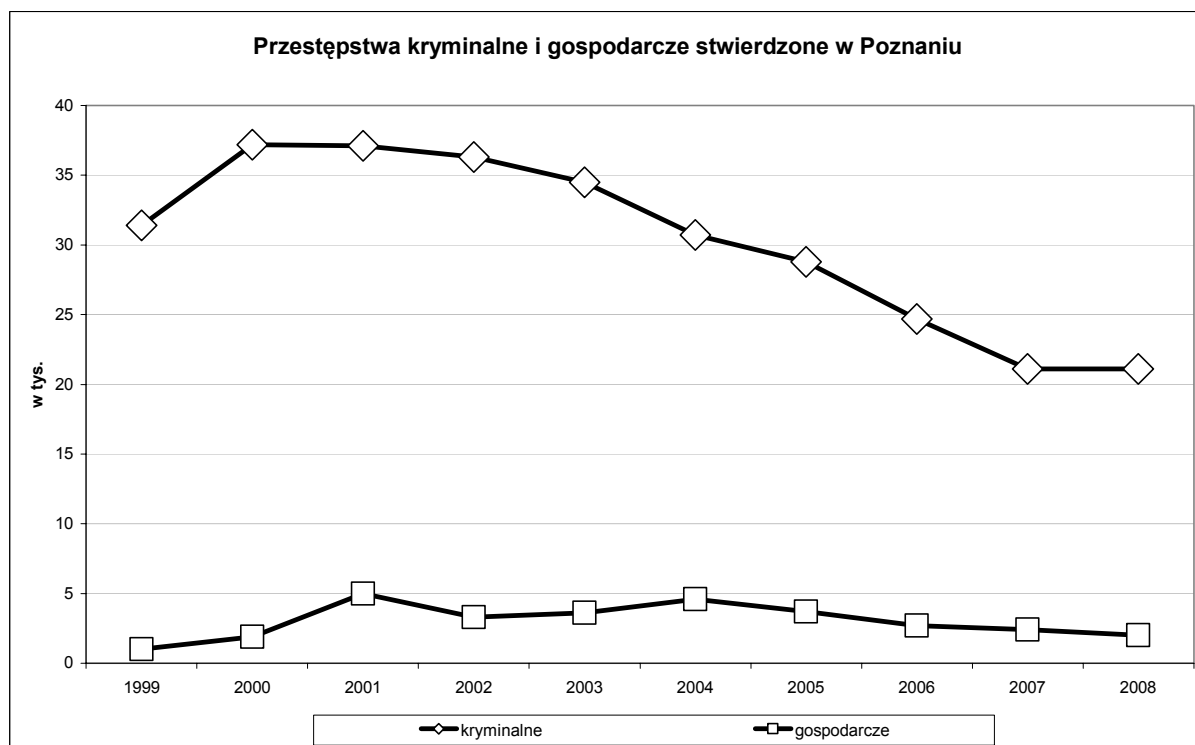
⁶⁷ Składający się z oczyszczalni odcieków, 2 stawów retencyjnych i stawu infiltracyjnego. Oczyszczalnia oczyszcza rocznie ponad 3 tys. m³ odcieków.

⁶⁸ Rocznie produkuje ona ponad 1,4 GWh energii elektrycznej, wykorzystywanej na potrzeby własne składowiska, i częściowo odsprzedawanej Grupie Energetycznej Enea S.A.

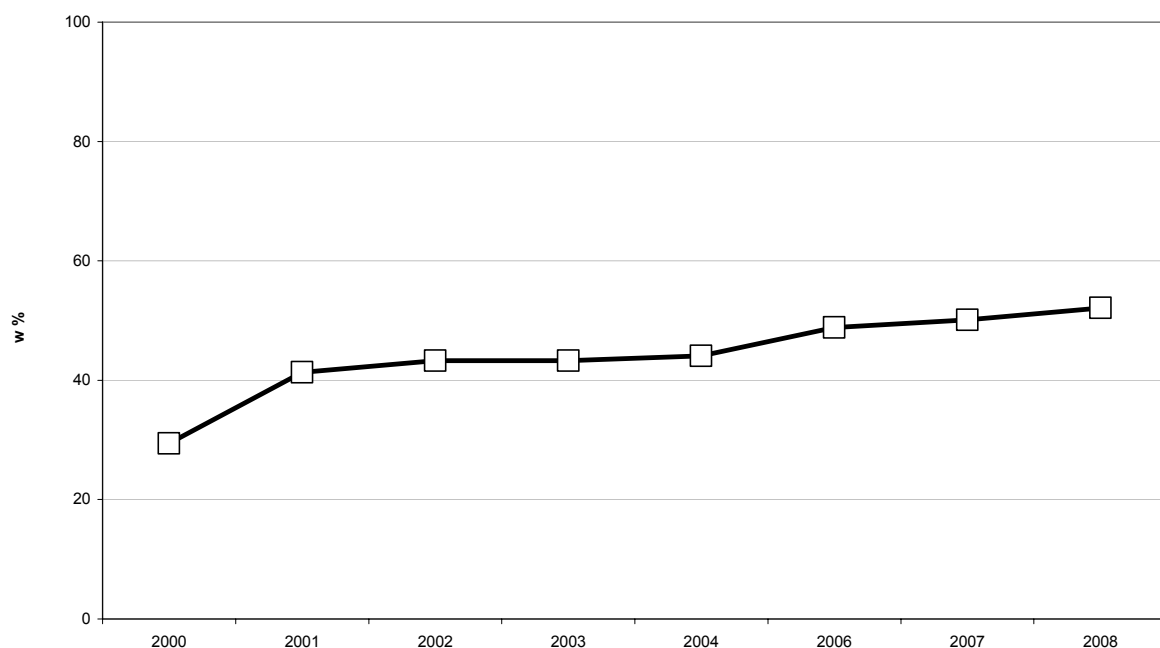
⁶⁹ Na terenie składowiska nagromadzono około 3,9 mln m³ odpadów.

⁷⁰ Szacunkowy koszt inwestycji wynosi 600 mln zł.

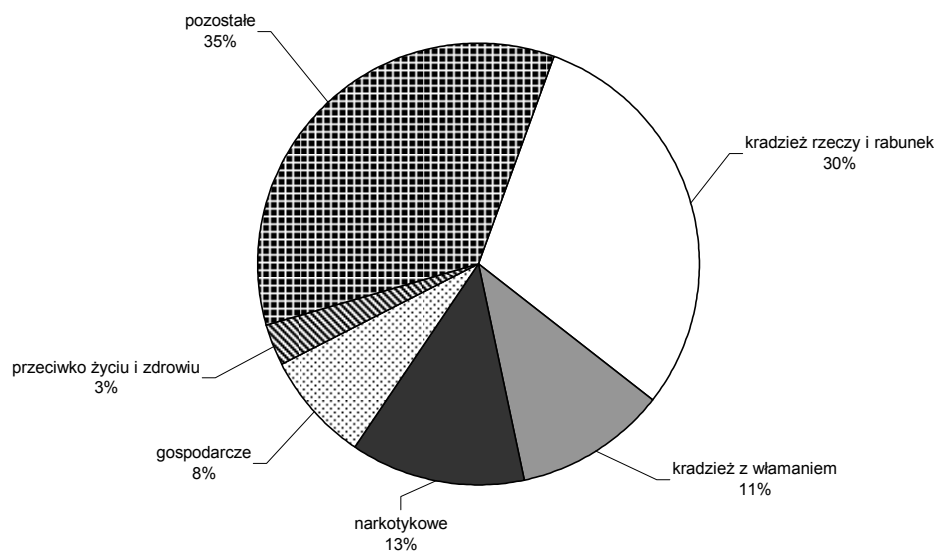
⁷¹ Urząd Miasta Poznania zawiesił finansowanie tej działalności z początkiem 2009 r.

Wskaźnik wykrywalności przestępstw w Poznaniu

Przestępstwa stwierdzone w 2008 roku w Poznaniu

makulatura. W poznańskich szkołach wdrożono ponadto program zbierania przez uczniów złomu aluminiowego.

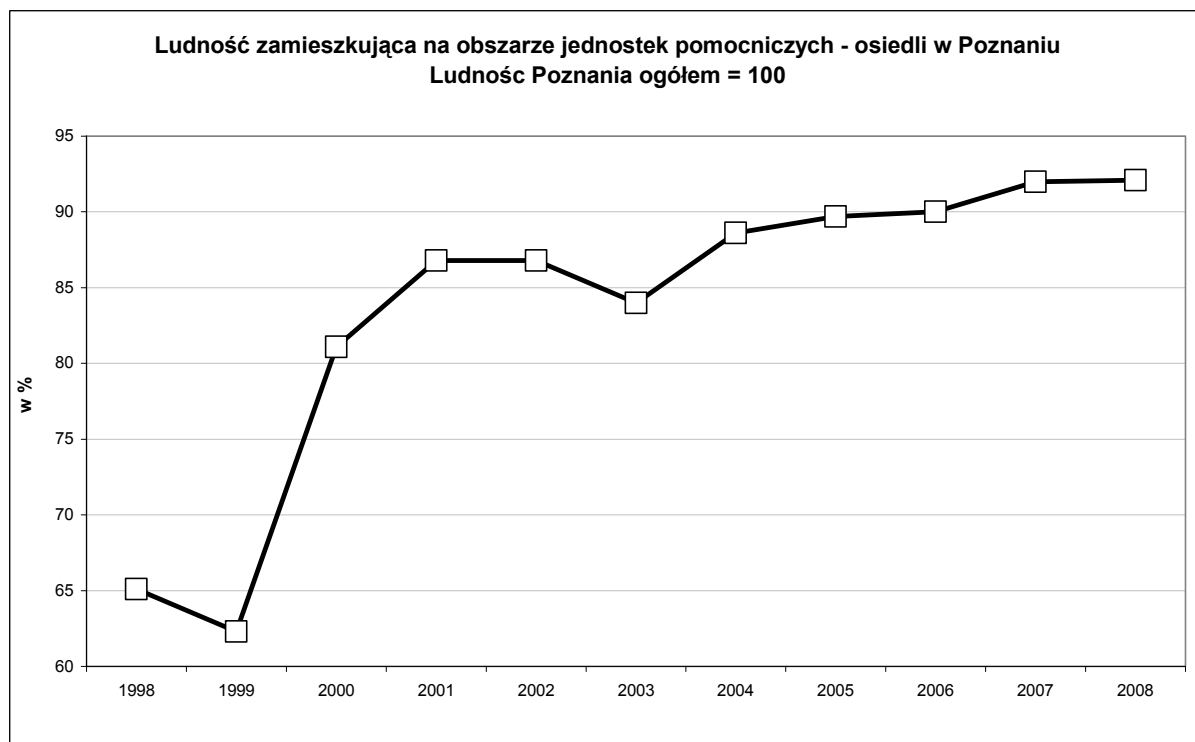
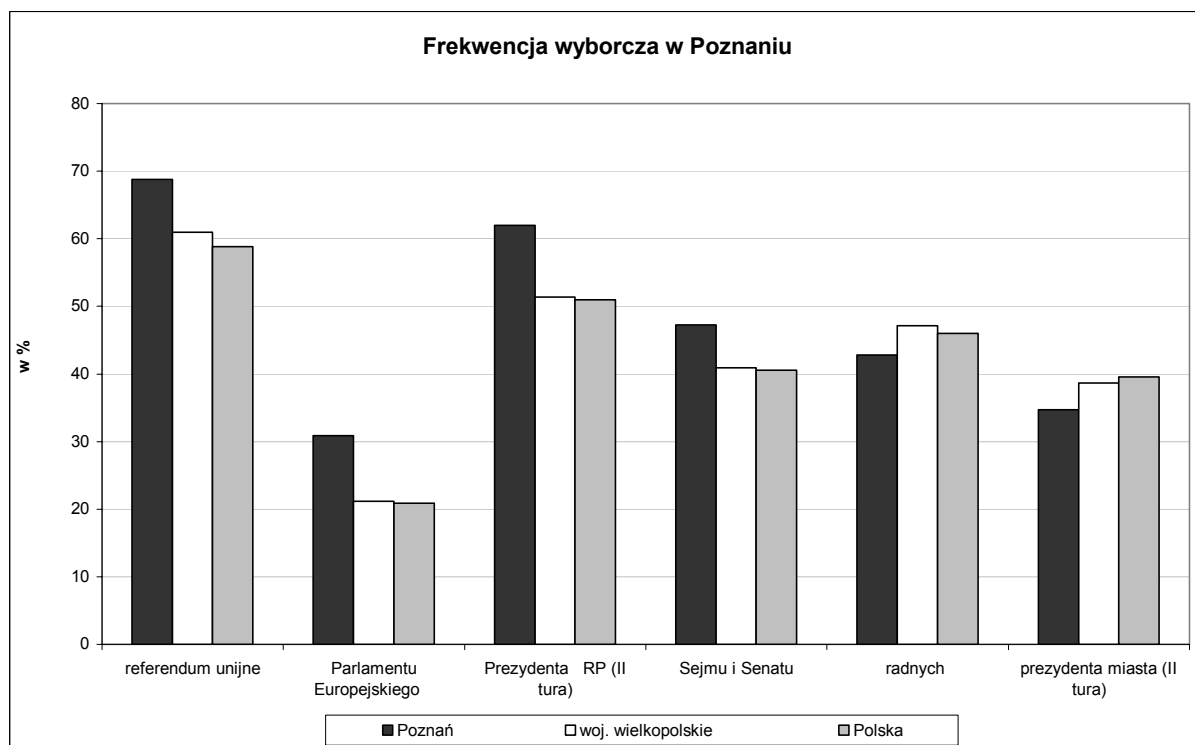
Bezpieczeństwo

Zagrożenie przestępczością w rejonie Poznania od kilku lat systematycznie się zmniejsza. W Poznaniu rejestrowanych jest rocznie około 25 tys. przestępstw, z których 85% stanowią przestępstwa kryminalne. Dominującym rodzajem przestępstw są kradzieże (prawie 40%). Wskaźnik zagrożenia przestępczością, mierzony liczbą stwierdzonych przestępstw na 100 tys. mieszkańców, wyniósł w 2008 r. 4.454, co oznacza, że od 1995 r. wzrósł blisko dwukrotnie. Wzrost ten spowodowany to jest przede wszystkim zwiększającą się corocznie liczbą ujawnianych przez policję przestępstw⁷². Spadek odnotowano natomiast w przypadku przestępstw kryminalnych, głównie w kategoriach najbardziej wpływających na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, tj. zabójstw, gwałtów, kradzieży z włamaniem, rozbojów, uszkodzeń ciała. Jedną z najbardziej uciążliwych dla mieszkańców miasta kategorii przestępstw są kradzieże i włamania do samochodów oraz drobne kradzieże popełniane w miejscach i obiektach publicznych. Kradzieże aut i części samochodowych stanowią ponad połowę wszystkich kradzieży w mieście. Od kilku lat wzrasta natomiast liczba przestępstw narkotykowych. Obecnie stanowią one blisko 16% wszystkich przestępstw kryminalnych. Ogólna wykrywalność sprawców wynosi ponad 50%. Bardzo wysoka jest natomiast wykrywalność przestępstw narkotykowych, gospodarczych i drogowych (ponad 90%).

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z priorytetów władz miejskich. Od kilku lat wdrażany jest program „Bezpieczne Miasto”⁷³, w którym – w ramy szeroko pojętej profilaktyki – wpisują się działania związane z rozbudową systemu monitoringu wizyjnego, którym obejmowane są etapowo miejsca uznane za niebezpieczne, głównie skrzyżowania o dużym natężeniu ruchu, wiadukty, przystanki komunikacji miejskiej i przejścia podziemne. Do końca 2008 r. na terenie miasta zainstalowano 128 kamer wizyjnych. Trwają jednak prace nad dalszą rozbudową systemu. W Poznaniu powstał też „Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego”, którego zadaniem jest zmniejszenie liczby przestępstw w mieście oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Rozpoczęto ponadto program zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w szkołach, rozwijany jest system reagowania kryzysowego i ochrony mieszkańców przed zagrożeniami, w ramach którego powstaje wspólny system łączności, zwiększający skuteczność reagowania oraz integrowania działań służb ratowniczych. Rozpoczęto także realizację, finansowanych ze środków unijnych, projektów skierowanych do ofiar przestępstw oraz zwalczających narkomanię.

⁷² Paradoxem analizy statystycznej dotyczącej popełnianych przestępstw jest to, iż w niektórych kategoriach, np. przestępstw gospodarczych czy narkotykowych, ich statystyczny wzrost wynika bardziej z lepszej pracy operacyjnej policji, zwiększającej ich wykrywalność, niż z rzeczywistego wzrostu zdarzeń przestępczych.

⁷³ Podstawowe cele programu to: obniżenie stopnia przestępczości, ograniczenie zjawisk patologicznych i kryminogennych, szczególnie w środowisku dzieci i młodzieży, rozwijanie współpracy między społecznością lokalną a jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo w mieście.

ROZDZIAŁ 10

Aktywność obywatelska

W Poznaniu wprowadzany jest program aktywności obywatelskiej, który ma na celu zwiększanie zaangażowania obywateli w życie publiczne, rozwijanie świadomości obywatelskiej oraz podniesienie roli i skuteczności instytucji obywatelskich. W ramach programu aktywne grupy mieszkańców, władze lokalne i organizacje pozarządowe współuczestniczą w rozwiązywaniu konkretnych problemów lokalnych. Mieszkańcy organizują się w osiedla - jednostki pomocnicze, powstające jedynie z inicjatywy społeczności lokalnych.

Jednostki pomocnicze – osiedla dbają o zaspokajanie wspólnych potrzeb lokalnych, w szczególności o ład przestrzenny, porządek i bezpieczeństwo, lokalną infrastrukturę techniczną i drogową, mienie Miasta, znajdujące się na terenie osiedla, stan środowiska, zakres usług świadczonych na terenie osiedla, rozwój kultury, sportu i rekreacji. Na koniec grudnia 2008 r. na terenie Poznania funkcjonowało 68 osiedli. Poznańskie osiedla zajmują powierzchnię ponad 233 km², tj. 89% powierzchni miasta. Zamieszkuje je 519 tys. osób, co stanowi ponad 92% ogólnej liczby mieszkańców Poznania. W radach osiedli działa ponad 850 radnych osiedlowych, których wybrali mieszkańcy.

W programie aktywności obywatelskiej ważną rolę pełni kilkaset organizacji pozarządowych, współpracujących z jednostkami samorządowymi poprzez współuczestnictwo w organizacji i dofinansowaniu przedsięwzięć z zakresu: pomocy społecznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, profilaktyki i promocji zdrowia oraz rozwiązywania problemów alkoholowych, kultury fizycznej i sportu, upowszechniania turystyki, realizacji projektów kulturalnych i promocji kultury, edukacji kulturalnej, oświaty i wychowania, ochrony zabytków oraz poradnictwa konsumenckiego. W 2007 r. Miasto dofinansowało blisko 600 fundacji, organizacji, towarzystw, stowarzyszeń, kościołów i parafii, klubów sportowych oraz różnych związków. Największą aktywność wykazały organizacje zajmujące się organizacją imprez i zajęć sportowych, pomocą społeczną i ochroną zdrowia oraz kulturą i sztuką.

O poziomie zaangażowania społecznego świadczy także frekwencja wyborcza. Od 2000 r. mieszkańcy Poznania uczestniczyli w 10 wyborach na szczeblu lokalnym i krajowym oraz w referendum unijnym. Z wyjątkiem wyborów do Rady Miasta Poznania i jednocześnie na funkcję Prezydenta Miasta w 2002 r., frekwencja wyborcza w Poznaniu była wyższa niż w województwie wielkopolskim i w Polsce (odpowiednio o od 2 do 7% i od 6 do 7%). Dużą aktywnością obywatelską wykazali się natomiast poznaniacy w referendum unijnym w 2003 r. (frekwencja 69%, podczas gdy w woj. wielkopolskim było to 61%, a w Polsce – 59%), przeprowadzonych 13 czerwca 2004 r. wyborach posłów do parlamentu europejskiego (frekwencja 31%, podczas gdy w woj. Wielkopolskim było to 21%, a w Polsce – 21%) oraz przeprowadzonych 25 września 2005 r. wyborach do Sejmu i Senatu (frekwencja w Poznaniu – 49,6%, w woj. wielkopolskim – 40,9%, w Polsce – 38,2%). Niepokój może budzić stopniowy spadek frekwencji w wyborach (o 45% w ciągu 7 ostatnich lat). Jest to tendencja ogólnopolska, a jej przyczyny są tematem analiz naukowców i polityków.

Poza wyborami samorządowymi i lokalnymi, w Poznaniu odbywają się wybory do rad osiedli - jednostek pomocniczych. W 2008 r. wybory odbyły się w 14 jednostkach pomocniczych. Frekwencja wyborcza do rad osiedli była bardzo niska i wyniosła zaledwie 3,55%⁷⁴. Na niektórych osiedlach nie dochodzi do wyborów ze

⁷⁴ Najwyższa frekwencja wyniosła 11,86% (os. ks. Ignacego Skorupki), a najniższa – 2,19% (os. Rataje Południowe).

względu na brak zgłoszenia odpowiedniej liczby kandydatów. Występuje także małe zaangażowanie się w działalność rad osiedli.

ROZDZIAŁ 11

Współpraca międzynarodowa

Zachodzące w Polsce zmiany polityczne i ekonomiczne w latach 90. umożliwiły m.in. większą swobodę w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych, co zaowocowało z kolei podpisaniem umów o partnerskiej współpracy Poznania z różnymi miastami na świecie oraz wymianą doświadczeń między poznańskimi a zagranicznymi przedsiębiorstwami i instytucjami. W ramach partnerskich kontaktów starano się zbliżyć społeczności miast i szukano takich form współpracy, które odpowiadałyby aktualnej sytuacji w Polsce.

Prowadzona współpraca międzynarodowa służy również wymianie doświadczeń między pracownikami samorządowymi i środowiskami zawodowymi, poprawie funkcjonowania miasta, usprawnieniu działania służb komunalnych, promocji gospodarczej Poznania, zwiększeniu zainteresowania zagranicznych podmiotów gospodarczych inwestowaniem w Poznaniu. Przybiera ona różne formy – od wymiany grup młodzieży i wspólnych realizacji imprez kulturalnych i sportowych po przedsięwzięcia z zakresu gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, rolnictwa, szkolnictwa i edukacji zawodowej.

Poznań podpisał łącznie 12 umów partnerskich. Największymi partnerami Miasta są: Hanower (Niemcy), Rennes (Francja) i Nottinghamshire (Wielka Brytania). Przykładowymi efektami współpracy⁷⁵ z tymi miastami są: Dom Bretanii, znajdujący się na Starym Rynku, oraz poznańskie Centrum Informacji Miejskiej, zorganizowane w oparciu o doświadczenia Hanoweru i hrabstwa Nottinghamshire.

Miasto Poznań aktywnie uczestniczy w pracach nad realizacją międzynarodowych projektów i programów, związanych w wprowadzaniem nowych rozwiązań procesów zarządzania, rozwoju i współpracy gospodarczej. Poznań jest członkiem takich międzynarodowych organizacji i sieci, jak: EUROCITIES⁷⁶, European Urban Knowledge Network, Klub Strasburski, Mayors for Peace, Poznań - Ille-et-Vilaine Foundation, WHO Healthy Cities Network. Ponadto, poprzez uczestnictwo w Związku Miast Polskich, jest obecny w Radzie Europejskich Miast i Regionów (CEMR) oraz Kongresie Europejskich Władz Lokalnych i Regionalnych (CLRAE).

W Poznaniu funkcjonują przedstawicielstwa 20 państw. Miasto jest siedzibą generalnych konsulatów Federacji Rosyjskiej oraz agencji konsularnej USA. Ponadto, 18 państw (Albania, Belgia, Brazylia, Czechy, Dania, Estonia, Francja, Holandia, Irlandia, Litwa, Meksyk, Niemcy, Turcja, Węgry, Rumunia, Słowacja, Ukraina i Wielka Brytania) otworzyło tutaj konsulaty honorowe.

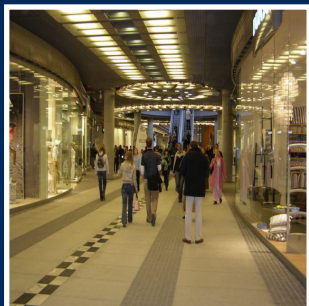
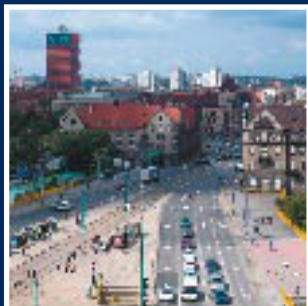
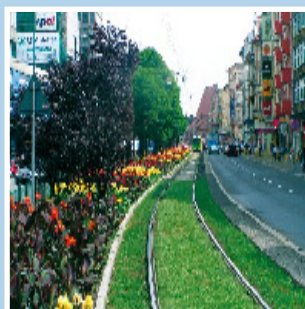
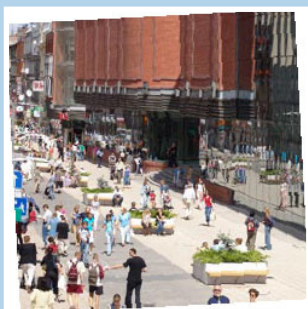
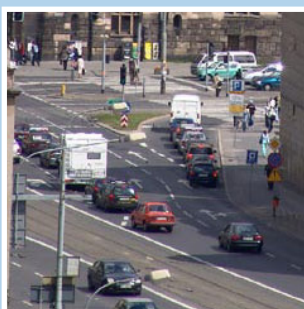
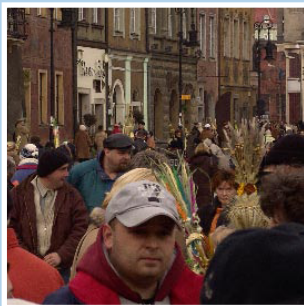
⁷⁵ W 2007 r. zorganizowano Europejskie Forum Współpracy Poznań – Hanower – Rennes. Jego efektem było podpisanie Deklaracji Poznańskiej, w której wyrażono wolę wzmocnienia roli miast i gmin w wieloszczeblowym zarządzaniu Unią Europejską oraz w zapewnieniu im właściwego miejsca w procesie stanowienia i wdrażania polityk unijnych.

⁷⁶ Miasto Poznań bierze udział w spotkaniach Forum Rozwoju Gospodarczego (EDF). W latach 2007 – 2008 Poznań przewodniczył jednej z grup roboczych Forum – Grupie Roboczej ds. Rewitalizacji. Od 2009 r. Poznań pełni funkcję wiceprzewodniczącego Forum Rozwoju Gospodarczego sieci miast EUROCITIES (do 2010 r.).

Miasta partnerskie Poznania

Miasto, kraj	Dokument i data podpisania	Zakres współpracy
Brno, Czechy	Umowa o współpracy, 16.09.1966	kultura, sport, administracja, gospodarka
Jyväskylä, Finlandia	Umowa o współpracy, 30.06.1979	gospodarka komunalna, budownictwo, urbanistyka i architektura, kultura, sport, turystyka, nauka i oświata
Hanower, Niemcy	Ramowe porozumienie o współpracy, 29.10.1979.	kultura, sport, opieka nad dziećmi i młodzieżą, opieka i pomoc społeczna, komunikacja, transport, ochrona środowiska
Toledo, Ohio, USA	Wspólna Deklaracja Siostrzanych Miast, 6.04.1991	edukacja, nauka, wymiana młodzieży w ramach International Youth Academy,
Pozuelo de Alarcón, Hiszpania	Umowa o przyjaźni i współpracy, 9.10.1992	kultura, nauka i szkolnictwo, działalność samorządowa, środowisko
Assen, Holandia	Deklaracja intencji współpracy, 22.10.1992	edukacja, nauka, sport, opieka zdrowotna, kultura, współpraca gospodarcza, bezpieczeństwo publiczne
Shenzhen, Chiny	Porozumienie o nawiązaniu stosunków miast zaprzyjaźnionych, 30.07.1993	gospodarka, handel, nauka i technika, kultura, oświata, ochrona zdrowia i lecnictwo
Nottinghamshire, Wielka Brytania	Karta o partnerstwie, 23.09.1994	popieranie związków między uczelniami, edukacja gospodarcza i szkolenia, promocja turystyki, urbanistyka, doinwestowanie i ochrona istniejącego przemysłu, rozwój więzi gospodarczych, usługi socjalne, zagadnienia transportowe, ochrona energii
Nablus, Palestyna	Umowa o współpracy, 22.05.1997	kultura, nauka i technika, edukacja, sport i turystyka, opieka zdrowotna, gospodarka, przemysł, handel, ochrona środowiska, infrastruktura i urbanistyka
Rennes, Francja	Umowa o współpracy, 4.04.1998	sektor zdrowia i socjalny, gospodarka komunalna, współpraca międzyszkolna, uniwersytecka, kulturalna, gospodarcza oraz między mieszkańcami
Charków, Ukraina	Porozumienie o współpracy, 24.09.1998	gospodarka komunalna, międzynarodowe targi, zdrowie i opieka społeczna, sport, nauka, kultura
Győr, Węgry	Umowa o partnerstwie, 31.01.2008	kultura, sport, edukacja, działalność samorządowa

Źródło: Gabinet Prezydenta

URZĄD MIASTA POZNANIA WYDZIAŁ ROZWOJU MIASTA

plac Kolegiacki 17
60-841 Poznań
tel. (+48 61) 8785695
fax (+48 61) 8785458
e-mail: statystyka@um.poznan.pl
www.poznan.pl/fakty_liczby

Tekst publikacji znajduje się na stronie www.poznan.pl/fakty_liczby